

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2014 - 2015

Καθηγητής κος Κότιος

**Διδάσκων Γαλανός Γεώργιος
Λέκτορας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων**

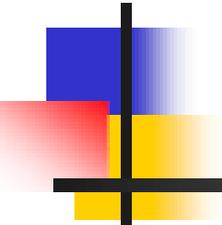
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2014

Σκοπός μαθήματος

• Η κατανόηση και η εμπέδωση των βασικών οικονομικών νόμων που διέπουν μια κοινωνία καθώς και τον τρόπο εφαρμογής αυτών.

Στόχοι του μαθήματος:

- Η εμπάθυνση στις έννοιες της μικροοικονομικής και μακροοικονομικής ανάλυσης.
- Κατανόηση των μεθοδολογιών και των εργαλείων που χρησιμοποιεί η οικονομική θεωρία για την ανάλυση των οικονομικών προβλημάτων .
- Κατανόηση της σημασίας της οικονομικής ανάλυσης στην εφαρμοσμένη οικονομική πολιτική.
- Ερμηνεία της οικονομικής διάστασης των επιχειρηματικών αποφάσεων.

ΔΕΚΑ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 και ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

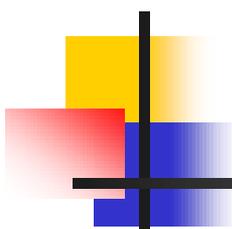
Το οικονομικό Πρόβλημα και η Οικονομική Επιστήμη

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το βασικότερο οικονομικό πρόβλημα;

Προβλήματα των νοικοκυριών και των οικονομιών:

- Ποιος θα εργασθεί;
- Τι και πόσα αγαθά θα παραχθούν;
- Ποιοι πόροι θα χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή;
- Σε τι τιμές θα πωληθούν τα αγαθά;

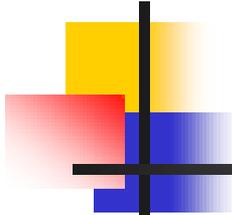

Σπανιότητα . . .

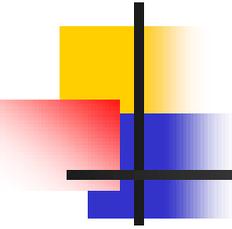
. . . Αναφέρεται στην περιορισμένη διάθεση των πόρων της κοινωνίας σε σχέση με τις επιθυμίες των μελών της.

Σπανιότητα . . .

- Η διαχείριση των κοινωνικών πόρων είναι πολύ σημαντική δεδομένης της σπανιότητάς τους.

Σπανιότητα . . .

- Η οικονομική είναι η μελέτη των τρόπων με τους οποίους οι κοινωνίες διαχειρίζονται τους σπάνιους πόρους τους

Σπανιότητα . . . ?

Η
τρόπων
δια
του

Και εγώ είμαι
παραγωγικός
συντελεστής

Αλλά
καθόλου
σπάνιος

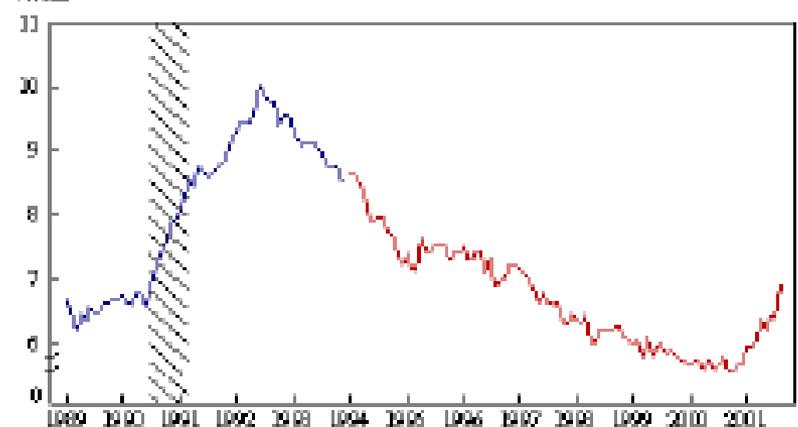
να είναι η μελέτη των
οποίους οι κοινωνίες
τους **σπάνιους πόρους**?

20-25% του
ενεργού
εργατικού
δυναμικού
είναι άνεργοι

Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

Μικροοικονομική

Unemployed persons, 1989-2001 (seasonally adjusted)
'000

Source: Bureau of Labor Statistics
Current Population Survey

Note: Shaded area represents recession. Break in series in February 2004 is due to the redesign of the survey.

Σπανιότητα . . .

Τα νέα προϊόντα;

Και η δική μας συμβολή;

Είναι η γνώση παραγωγικός συντελεστής;

διαχρονικούς

Και κατά πόσο είναι σπάνιος;

ή είναι η μελέτη των οποίους οι κοινωνίες σπάνιους πόρους

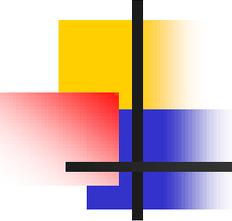
Η επιχειρηματικότητα;

Η πληροφορία;

Με βάση τα παραπάνω τι πιστεύετε ότι μελετούν οι οικονομολόγοι;

Οι οικονομολόγοι μελετούν. .

- Τον τρόπο λήψης αποφάσεων των ατόμων.
- Τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ατόμων.
- Τις δυνάμεις και τις τάσεις που επηρεάζουν την οικονομία ως σύνολο.

Δέκα Αρχές των οικονομικών

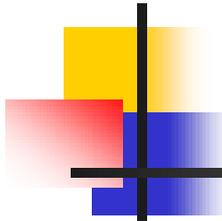

- Τρόπος λήψης αποφάσεων των ατόμων
  - I. Τα άτομα αναγκάζονται να επιλέγουν.
  - II. Το κόστος μιας επιλογής είναι ένα άλλο αγαθό από το οποίο παραιτούμαστε για να έχουμε την πρώτη επιλογή.
  - III. Τα ορθολογικά άτομα σκέφτονται οριακά.
  - IV. Τα άτομα ανταποκρίνονται σε κίνητρα.

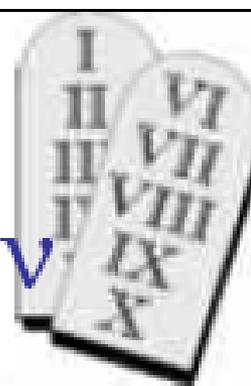
Δέκα Αρχές των οικονομικών

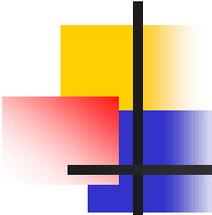
- Αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμων
  - V. Το εμπόριο μπορεί να βελτιώσει την θέση όλων.
  - VI. Οι αγορές είναι, στις περισσότερες περιπτώσεις, ο καλύτερος τρόπος οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας.
  - VII. Το κράτος μπορεί μερικές φορές να βελτιώσει τα αποτελέσματα των αγορών.

Δέκα Αρχές των οικονομικών

- Πως λειτουργεί η οικονομία συνολικά
- VIII. Το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας εξαρτάται από την ικανότητά της να παράγει αγαθά και υπηρεσίες.
- IX. Οι τιμές αυξάνονται όταν το κράτος εκδίδει πολύ χρήμα.
- X. Η κοινωνία αντιμετωπίζει μια βραχυχρόνια αντίστροφη σχέση μεταξύ ανεργίας και πληθωρισμού.

1. Τα άτομα αναγκάζονται να επιλέγουν.

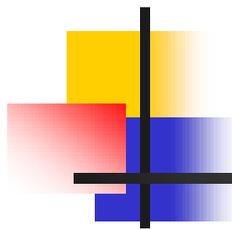

- **Αποτελεσματικότητα** είναι η ικανότητα της κοινωνίας να παίρνει ότι περισσότερο από τους σπανίζοντες πόρους

1. Τα άτομα αναγκάζονται να επιλέγουν.

- **Ισότητα (κοινωνική δικαιοσύνη)** είναι η δίκαιη κατανομή των οφελών που προκύπτουν από την χρήση των πόρων μεταξύ των μελών της κοινωνίας

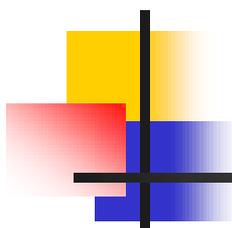

2. Το κόστος ενός αγαθού είναι το όφελος του διαφυγόντος αγαθού

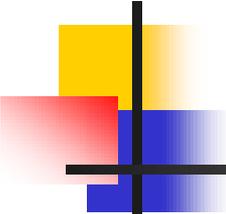

- Η λήψη αποφάσεων απαιτεί την σύγκριση του κόστους και οφέλους διάφορων εναλλακτικών επιλογών
  - Πανεπιστήμιο και εργασία

2. Το κόστος ενός αγαθού είναι το όφελος του διαφυγόντος αγαθού

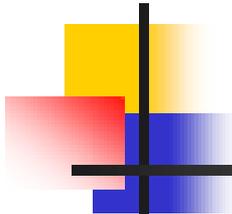
- **Κόστος ευκαιρίας** είναι αυτό από το οποίο πρέπει να παραιτηθεί το άτομο για να αποκτήσει κάτι άλλο
  - Το κόστος ευκαιρίας συμπεριλαμβάνει όλα τα διαφυγόντα οφέλη (ακόμη και διαχρονικά)

3. Τα ορθολογικά άτομα σκέφτονται οριακά

- Οι οριακές αλλαγές αείναι μικρές μεταβολές σε ένα υφιστάμενο σχέδιο δράσης
  - Τα άτομα αποφασίζουν συγκρίνοντας τα κόστη και τα οφέλη στο όριο

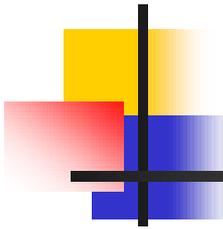
4. Τα άτομα ανταποκρίνονται στα κίνητρα

- Οριακές αλλαγές στο κόστος και στο όφελος προκαλούν τις αντιδράσεις των ατόμων
- Τα άτομα επιλέγουν τη μία αντί της άλλης επιλογής όταν $MB > MC$.

MB = Οριακά οφέλη

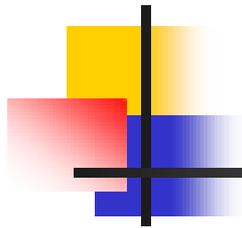
MC = Οριακά κόστη

5. Το εμπόριο μπορεί να βελτιώσει την θέση όλων

- Τα άτομα κερδίζουν από τις ανταλλαγές με άλλα άτομα
- Ο ανταγωνισμός οδηγεί σε κέρδη από τις ανταλλαγές
- Το εμπόριο επιτρέπει στα άτομα να εξειδικεύονται στις δραστηριότητες που κάνουν καλύτερα

6. Οι αγορές είναι συνήθως ένας καλός τρόπος οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας

- Στην **οικονομία της αγοράς**, ο σχεδιασμός είναι ατομικός και όχι κεντρικός
  - τα νοικοκυριά αποφασίζουν τι να αγοράσουν και που να εργαστούν
  - Οι επιχειρήσεις αποφασίζουν ποιους θα προσλάβουν και τι θα παράγουν

6. Οι αγορές είναι συνήθως ένας καλός τρόπος οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας

- Τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις αλληλεπιδρούν στις αγορές οδηγούμενοι από το «αόρατο χέρι»

6. Οι αγορές είναι συνήθως ένας καλός τρόπος οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας

- Οι τιμές είναι το εργαλείο το οποίο καθοδηγεί την οικονομική δραστηριότητα (το ορατό μέρος του αόρατου χεριού)

- Περισσότερα στη διεύθυνση: [Adam Smith and the Invisible Hand by Helen Joyce](#)

6. Οι αγορές είναι συνήθως ένας καλός τρόπος οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας

- Although in a free transaction the butcher sells me meat to profit himself, and I buy his meat as cheaply as possible, we each benefit the other as well as ourselves. Adam Smith regarded the market as a whole as a universally beneficent order which comes about spontaneously (as by an invisible hand) from countless such acts, whose agents have no thought of their systemic effects. Any order which arises spontaneously without intention or design can be regarded as an instance of the invisible hand, but Smithian economics was the first study of the phenomenon.

The Oxford Companion to Philosophy, © Oxford University Press 1995

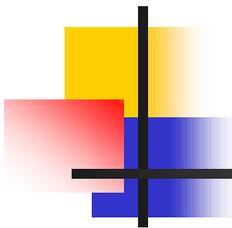
7. Το κράτος μπορεί μερικές φορές να βελτιώσει το αποτέλεσμα των αγορών

- Όταν οι αγορές αποτυχαίνουν το κράτος μπορεί να παρέμβει για να εξασφαλίσει την αποτελεσματικότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη

7. Το κράτος μπορεί μερικές φορές να βελτιώσουν το αποτέλεσμα των αγορών

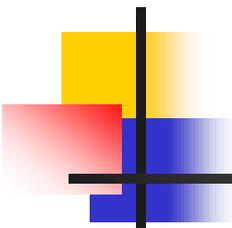
- Οι αγορές αποτυχαίνουν όταν δεν μπορούν να κατανείμουν αποτελεσματικά τους πόρους στις διάφορες χρήσεις τους

7. Το κράτος μπορεί μερικές φορές να βελτιώσουν το αποτέλεσμα των αγορών

- Η αποτυχία της αγοράς μπορεί να προέρχεται από μια **εξωτερική επίδραση**, δηλαδή όταν οι ενέργειες ενός ατόμου επηρεάζουν την ευημερία άλλων ατόμων

7. Το κράτος μπορεί μερικές φορές να βελτιώσουν το αποτέλεσμα των αγορών

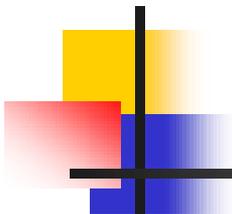
- Η αποτυχία της αγοράς μπορεί επίσης να προέρχεται από την ύπαρξη **δύναμης αγοράς**, δηλαδή την ικανότητα ενός ατόμου να επηρεάζει υπερβολικά τις τιμές της αγοράς

8. Το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας εξαρτάται από την παραγωγική της ικανότητα ?

Μόνο;

■ Το βιοτικό επίπεδο μετράται με διάφορους τρόπους:

- Με την σύγκριση των ατομικών εισοδημάτων
- Με την σύγκριση της αγοραίας αξίας της συνολικής παραγωγής της χώρας
- Εναλλακτικές μέθοδοι που λαμβάνουν υπόψη το περιβάλλον, υγεία, εκπαίδευση, κλπ.

8. Το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας εξαρτάται από την παραγωγική της ικανότητα

- Οι περισσότερες διαφορές στα βιοτικά επίπεδα των χωρών μπορούν να εξηγηθούν από τις διαφορές στην παραγωγικότητα των χωρών

8. Το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας εξαρτάται από την παραγωγική της ικανότητα

- **Παραγωγικότητα** είναι η ποσότητα των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται με κάθε ώρα εργασίας

Υψηλότερη παραγωγικότητα

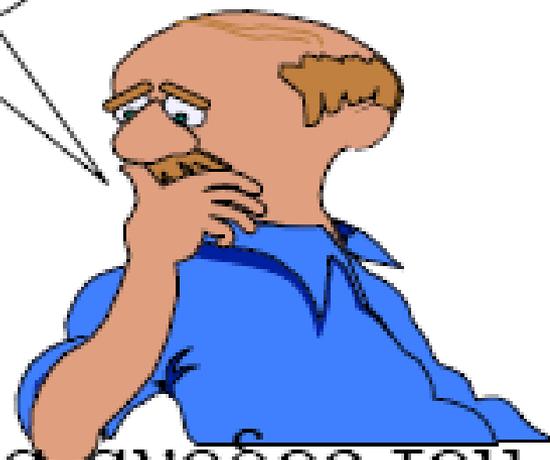

Υψηλότερο βιοτικό επίπεδο

9. Οι τιμές αυξάνονται όταν το κράτος εκδίδει πολύ χρήμα

Έχουμε και εισαγόμενο πληθωρισμό, πληθωρισμό κόστους, κλπ

Και όχι μόνο

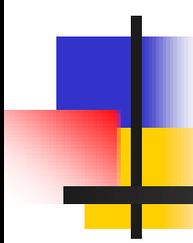
- **Πληθωρισμός** είναι μια άνοδος του γενικού επιπέδου τιμών στην οικονομία

10. Υπάρχει βραχυχρόνια μια αντίστροφη σχέση μεταξύ ανεργίας και πληθωρισμού

- Η καμπύλη Phillips

↑ Πληθωρισμός → Ανεργία ↓

ΔΕΚΑ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΣΚΕΦΤΟΜΕΝΟΙ ΩΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ

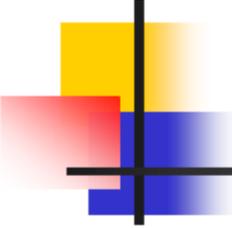

Η οικονομική επιστήμη σου μαθαίνει. . . .

- Να σκέφτεσαι στη βάση εναλλακτικών επιλογών
- Να αντιλαμβάνεσαι το κόστος των ατομικών και συλλογικών επιλογών
- Να αντιλαμβάνεσαι τις αλληλεπιδράσεις διαφόρων γεγονότων και θεμάτων

Σκεφτόμενοι ως οικονομολόγοι

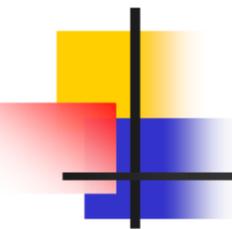
- Ο τρόπος σκέψης των οικονομικών . .
  - Είναι πρωταρχικά αναλυτικός και αντικειμενικός
  - Βασίζεται στις επιστημονικές μεθόδους

Η επιστημονική μέθοδος

- Χρησιμοποιεί **αφαιρετικά υποδείγματα** για να μπορέσει να εξηγήσει την λειτουργία μιας περίπλοκης, πραγματικής οικονομίας
- Αναπτύσσει θεωρίες, συλλέγει και αναλύει δεδομένα για να αποδείξει τις θεωρίες

Ο οικονομικός τρόπος σκέψης

- Χρησιμοποιεί δύο προσεγγίσεις:
  - *Περιγραφική* (αναφορά σε γεγονότα, δεδομένα, κλπ.)
  - *Αναλυτική* (βασισόμενη σε αφαιρετική λογική και υποδείγματα)

Το διάγραμμα κυκλικής ροής

- Το **μοντέλο κυκλικής ροής** είναι ένας απλός τρόπος γραφικής απεικόνισης των οικονομικών συναλλαγών που λαμβάνουν χώρα μεταξύ νοικοκυριών και επιχειρήσεων στην οικονομία

Το διάγραμμα κυκλικής ροής

Το διάγραμμα κυκλικής ροής

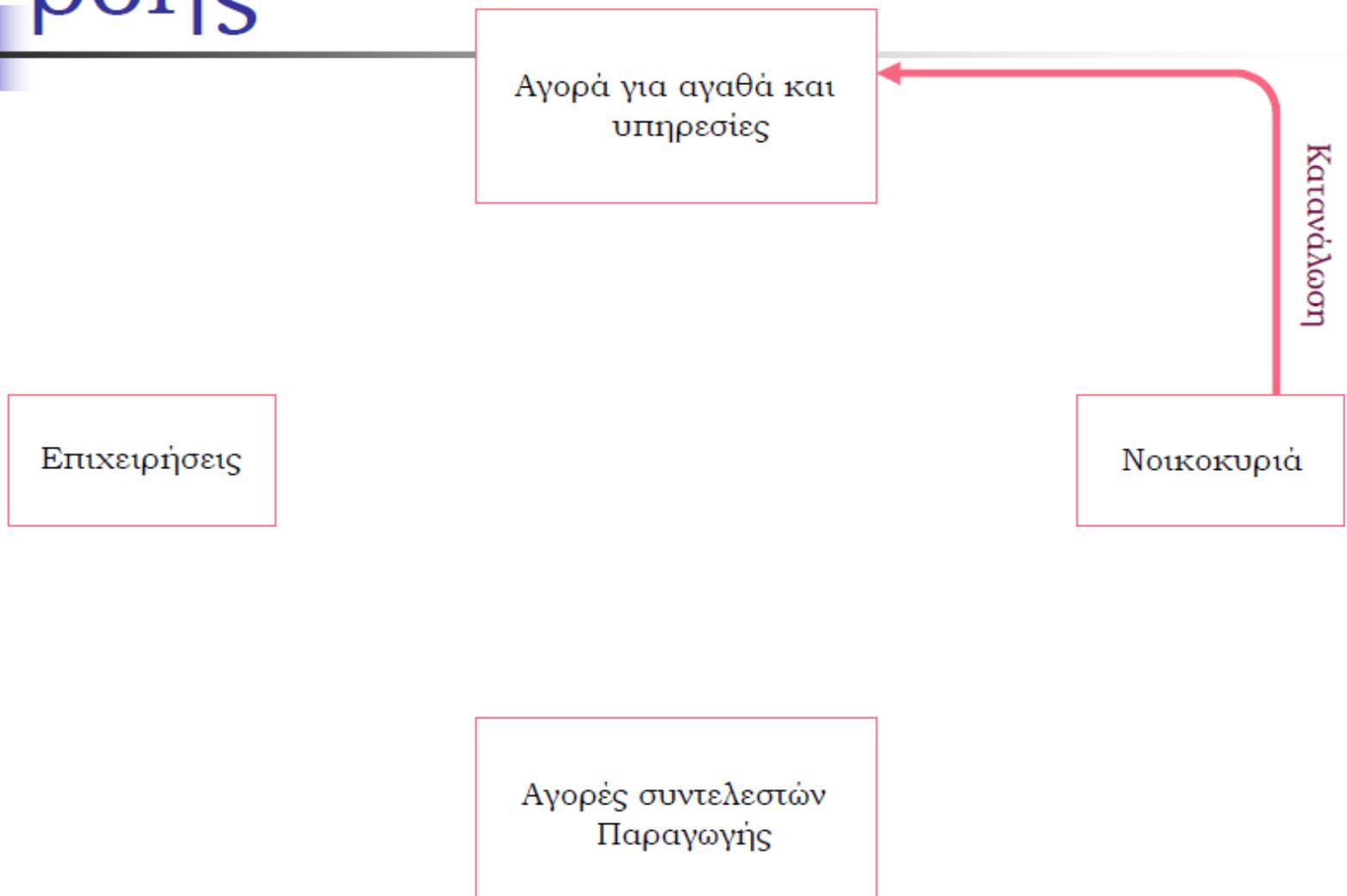
Αγορά για αγαθά και υπηρεσίες

Επιχειρήσεις

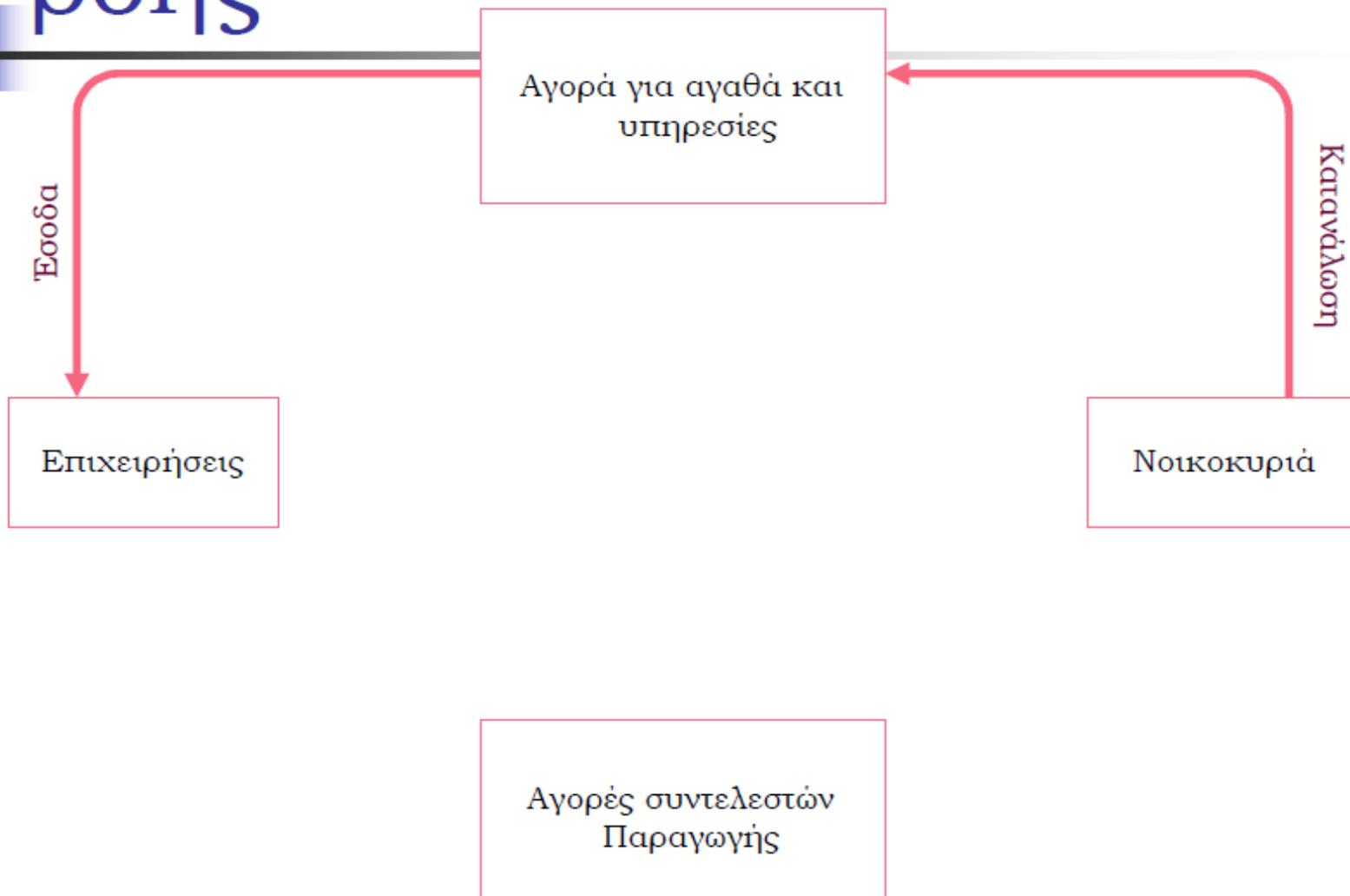
Νοικοκυριά

Αγορές συντελεστών
Παραγωγής

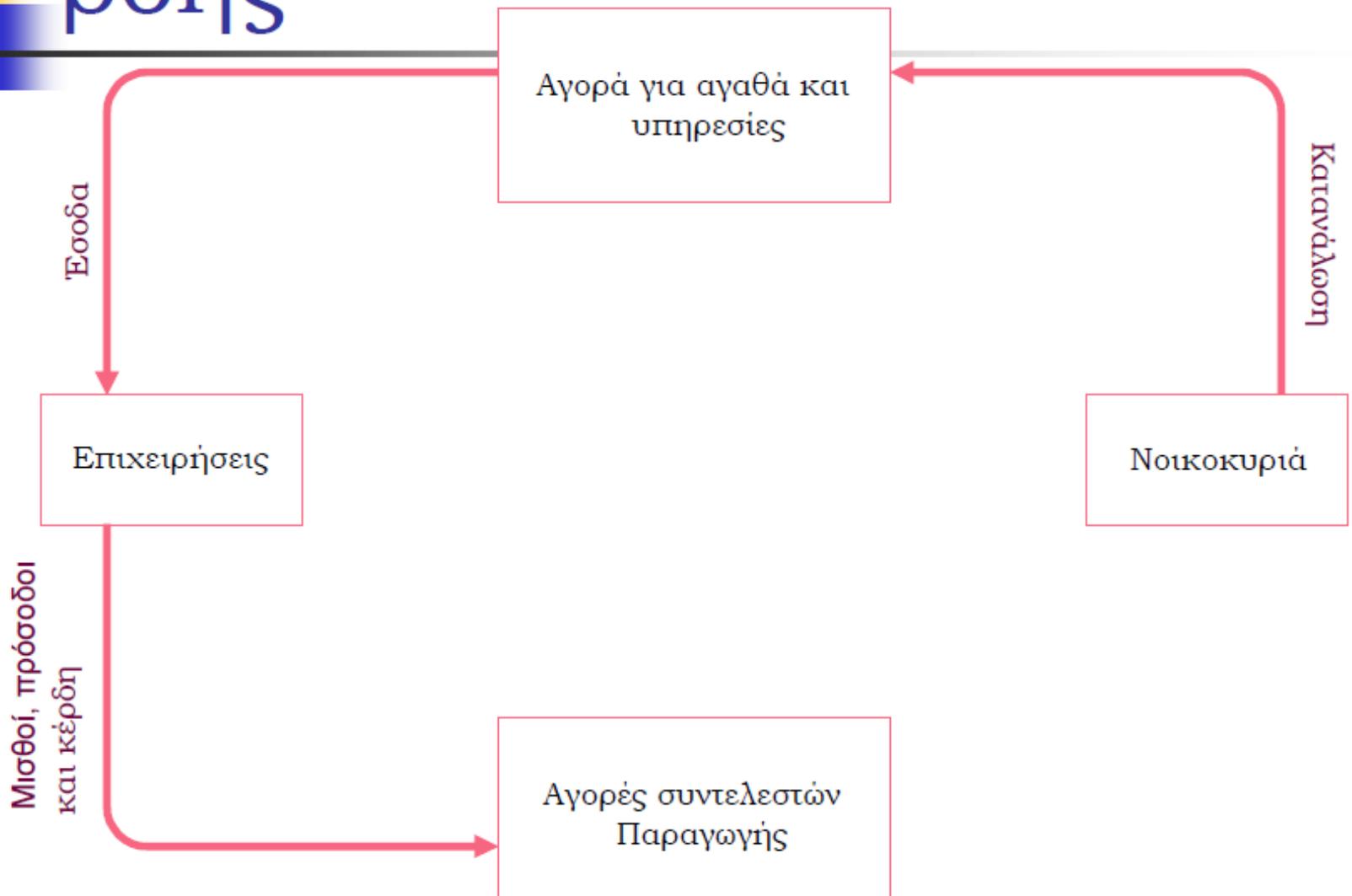
Το διάγραμμα κυκλικής ροής

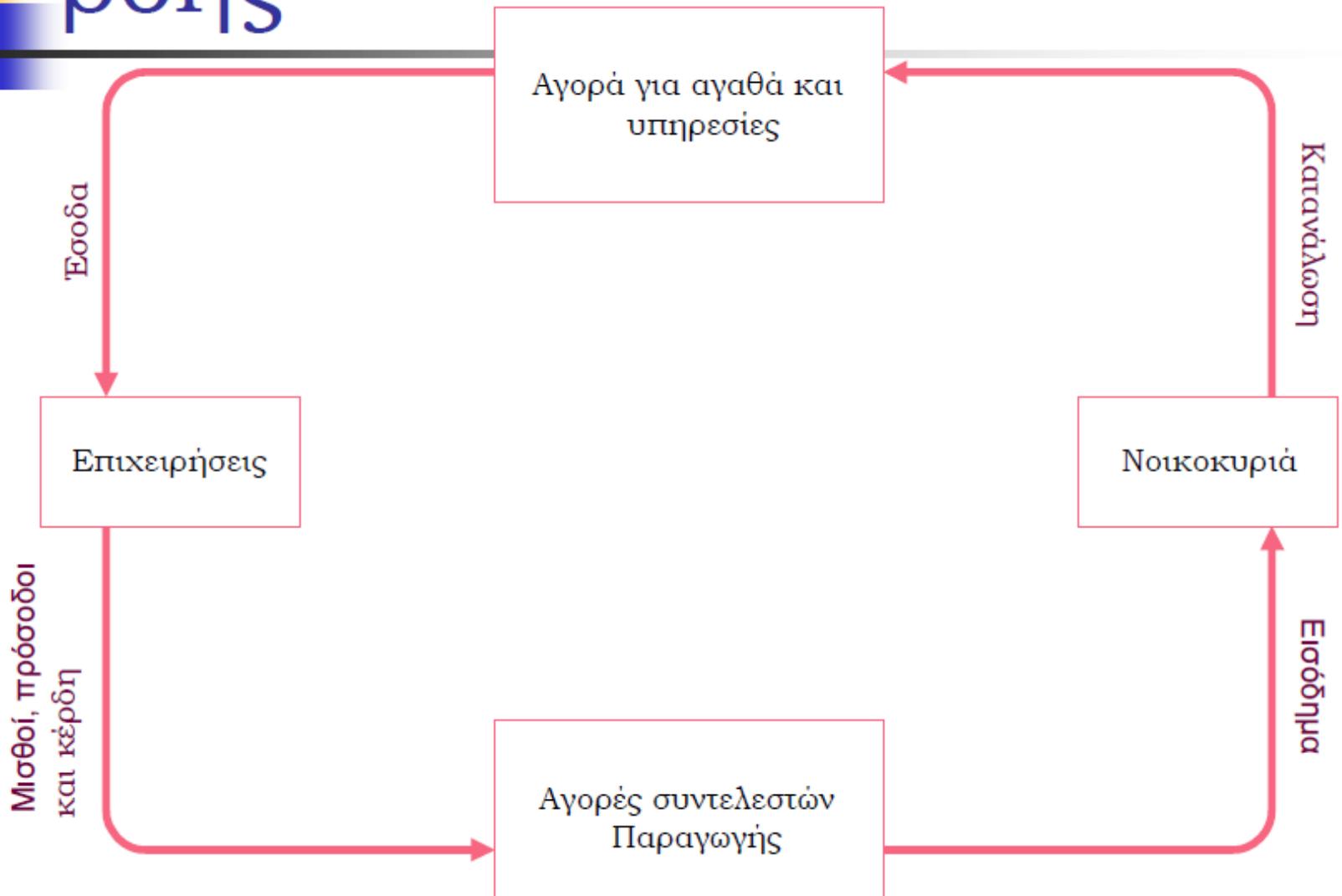
Το διάγραμμα κυκλικής ροής

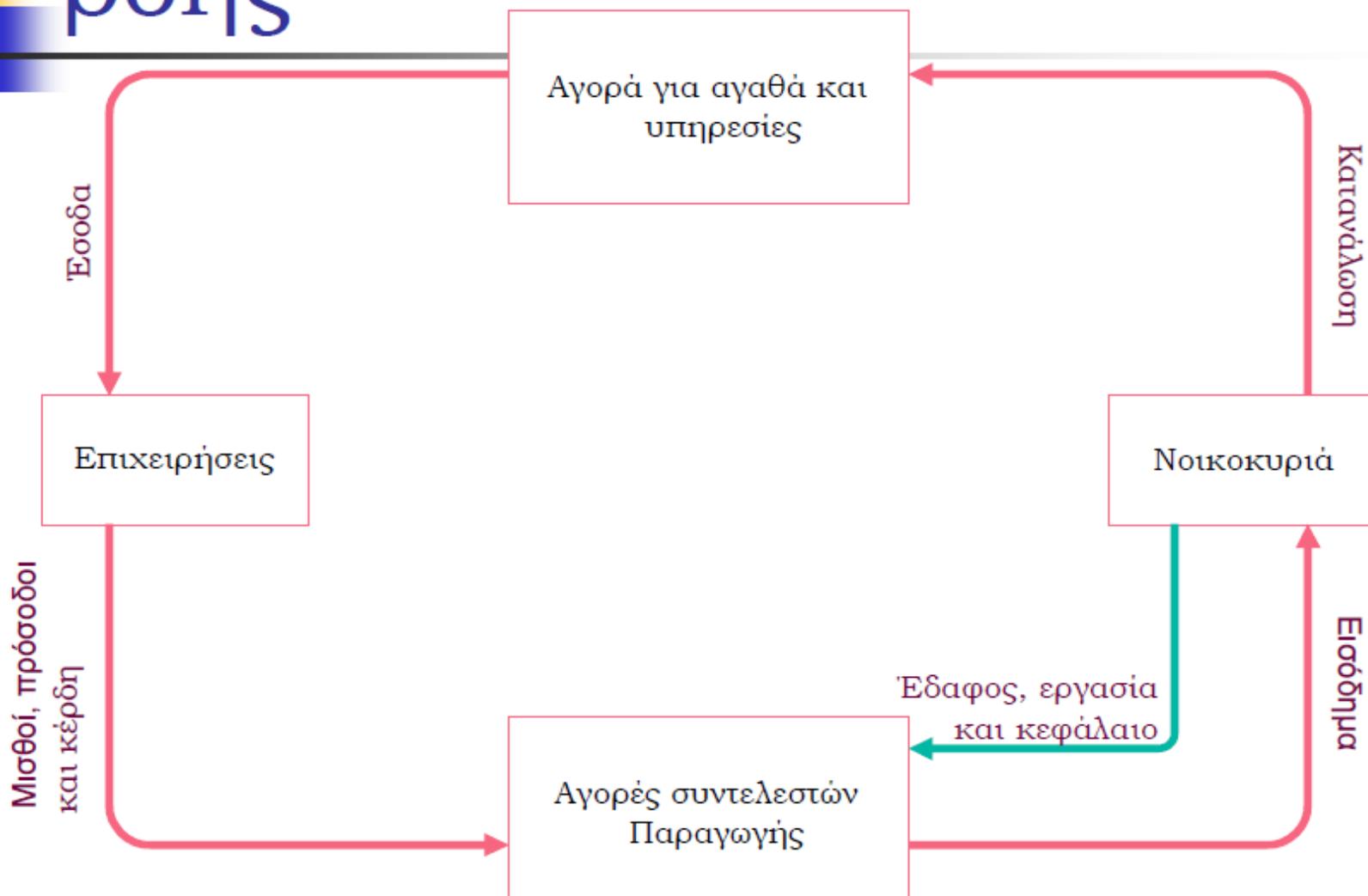
Το διάγραμμα κυκλικής ροής

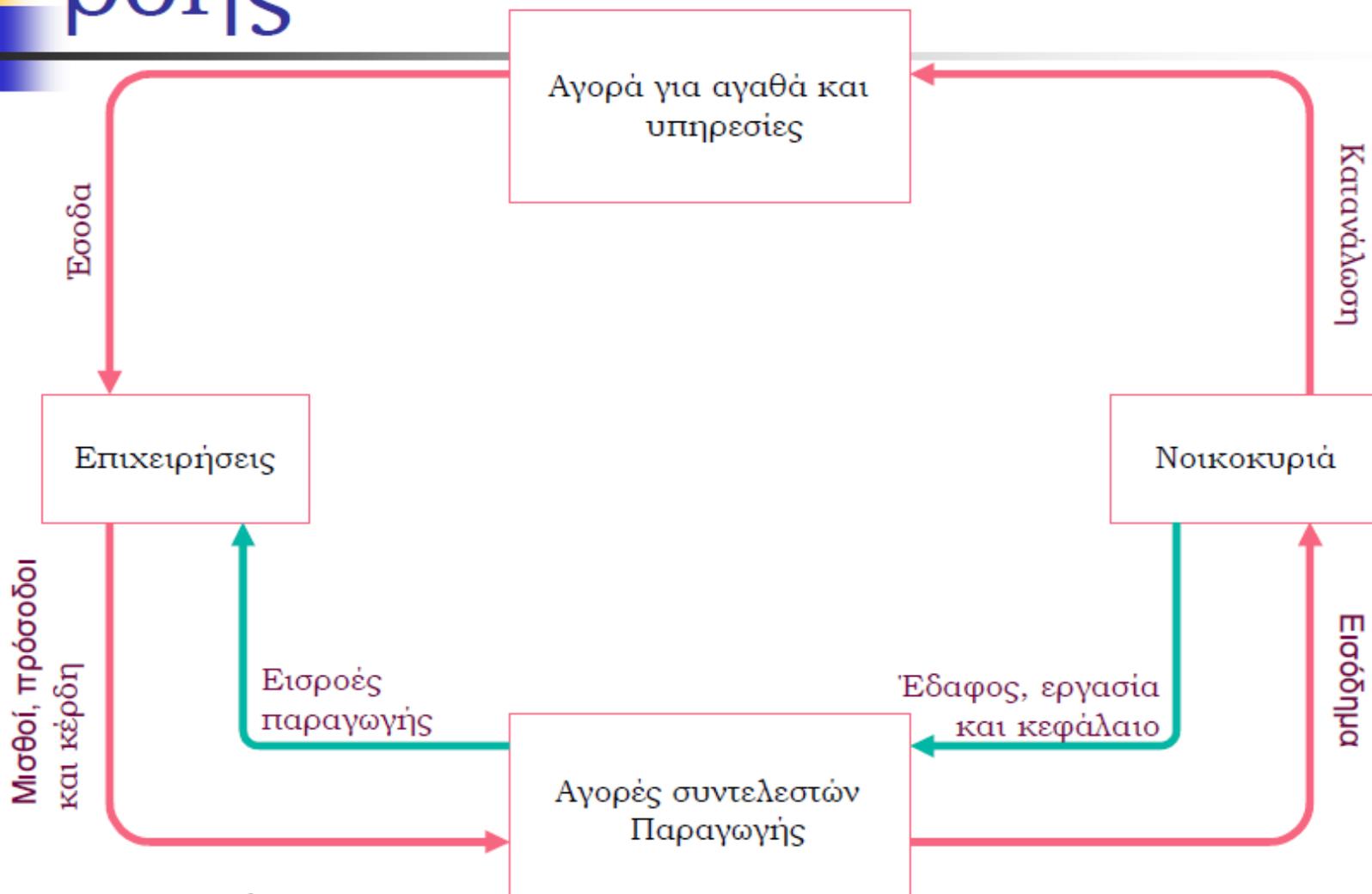
Το διάγραμμα κυκλικής ροής

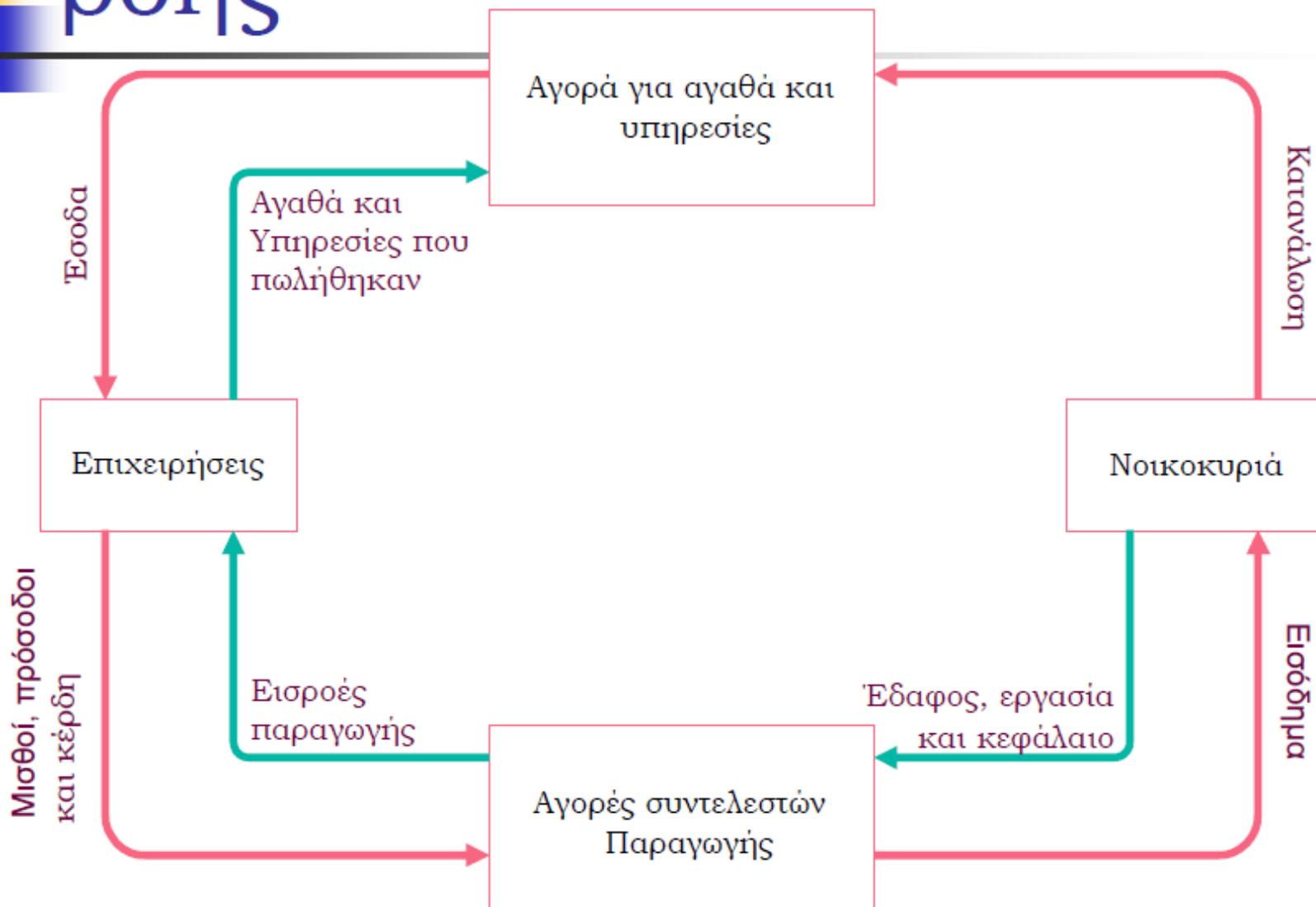
Το διάγραμμα κυκλικής ροής

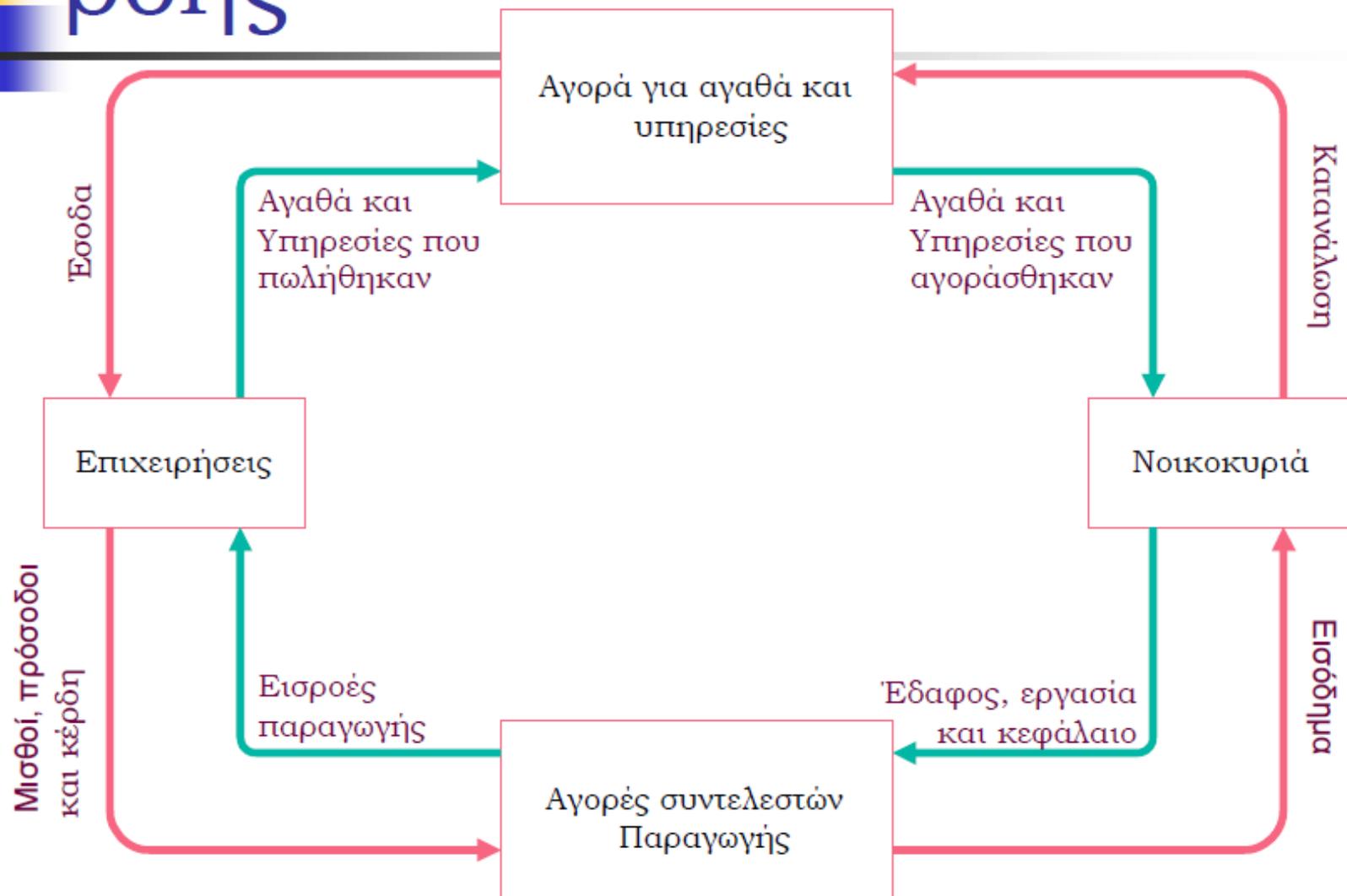
Το διάγραμμα κυκλικής ροής

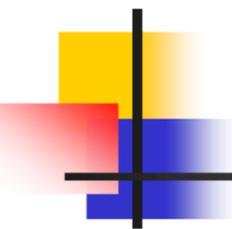

Το διάγραμμα κυκλικής ροής

Το διάγραμμα κυκλικής ροής

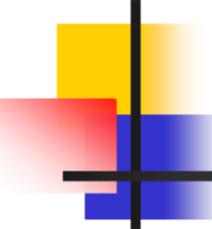

Μικροοικονομική και Μακροοικονομική

- Η Μικροοικονομική εξετάζει την λειτουργία των ατομικών μερών της οικονομίας
- Η Μακροοικονομική εξετάζει την οικονομία ως σύνολο

Τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων

- Τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων είναι ένα διάγραμμα που δείχνει τους διάφορους συνδυασμούς παραγωγής προϊόντων τα οποία η οικονομία έχει την δυνατότητα να παράγει δεδομένων των συντελεστών παραγωγής που έχει

Τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων

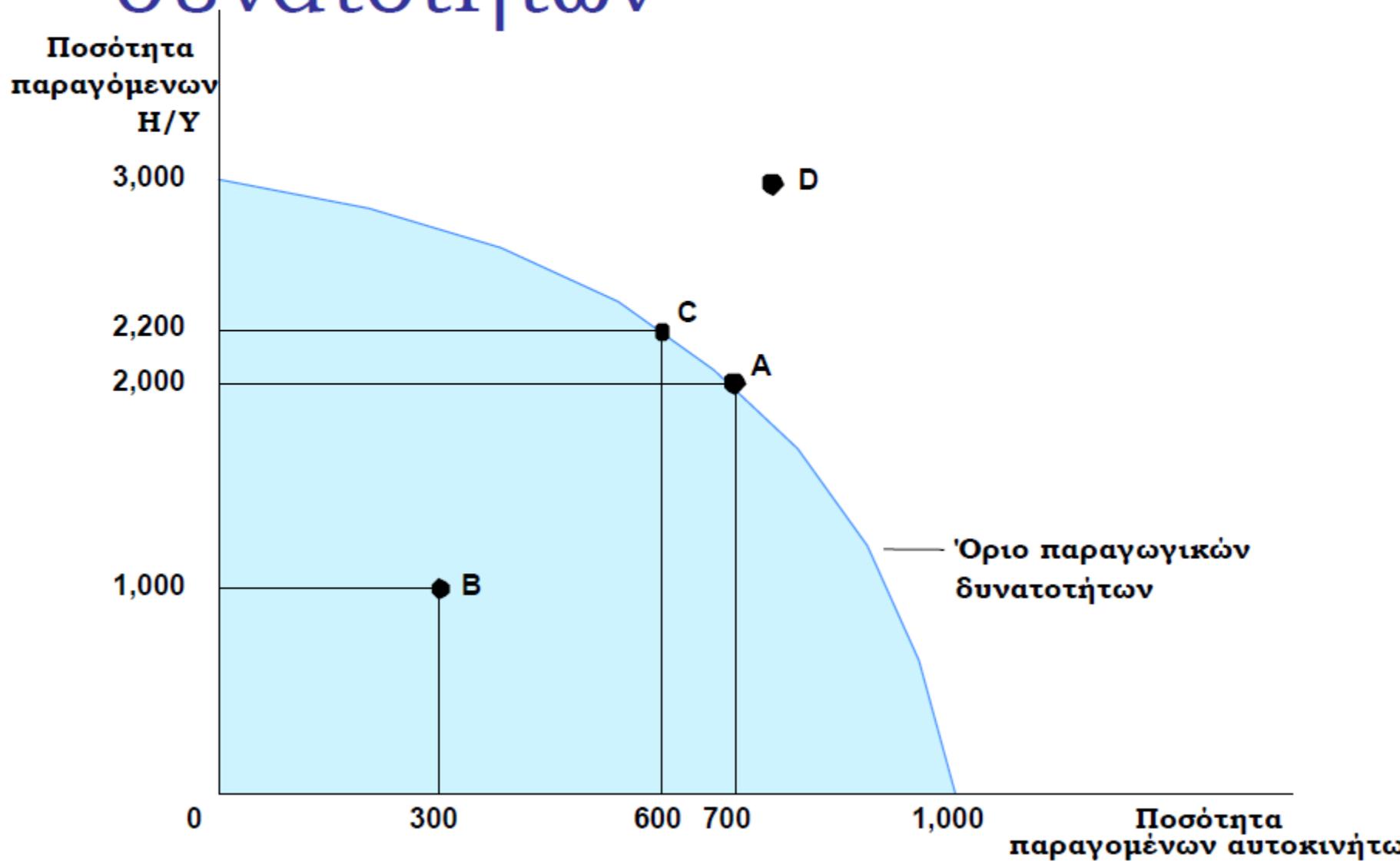
Εξετάζοντας πιο προσεκτικά την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων παρατηρούμε ότι καθώς παράγονται περισσότερες ποσότητες ενός αγαθού μειώνονται οι ποσότητες που παράγονται από το άλλο αγαθό.

Αυτό είναι λογικό γιατί οι συντελεστές που απασχολούνται στην παραγωγή είναι δεδομένοι και επομένως για να παραχθεί μεγαλύτερη ποσότητα X θα πρέπει να πάρουμε συντελεστές παραγωγής (π.χ. εργάτες) από την παραγωγή του αγαθού Ψ .

Επομένως, παραγωγή κάποιου αγαθού σημαίνει θυσία άλλου αγαθού που θα μπορούσε να παραχθεί με τους ίδιους συντελεστές παραγωγής. Αυτή είναι και η έννοια του κόστους: το πραγματικό κόστος ενός αγαθού είναι τα άλλα αγαθά που θυσιάστηκαν για την παραγωγή του. Αυτό λέγεται και κόστος ευκαιρίας ή εναλλακτικό κόστος.

ο νόμος των φθινουσών αποδόσεων. Στην παραγωγική διαδικασία οι συντελεστές που απασχολούνται δεν έχουν όλοι την ίδια απόδοση για την παραγωγή όλων των αγαθών

Τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων

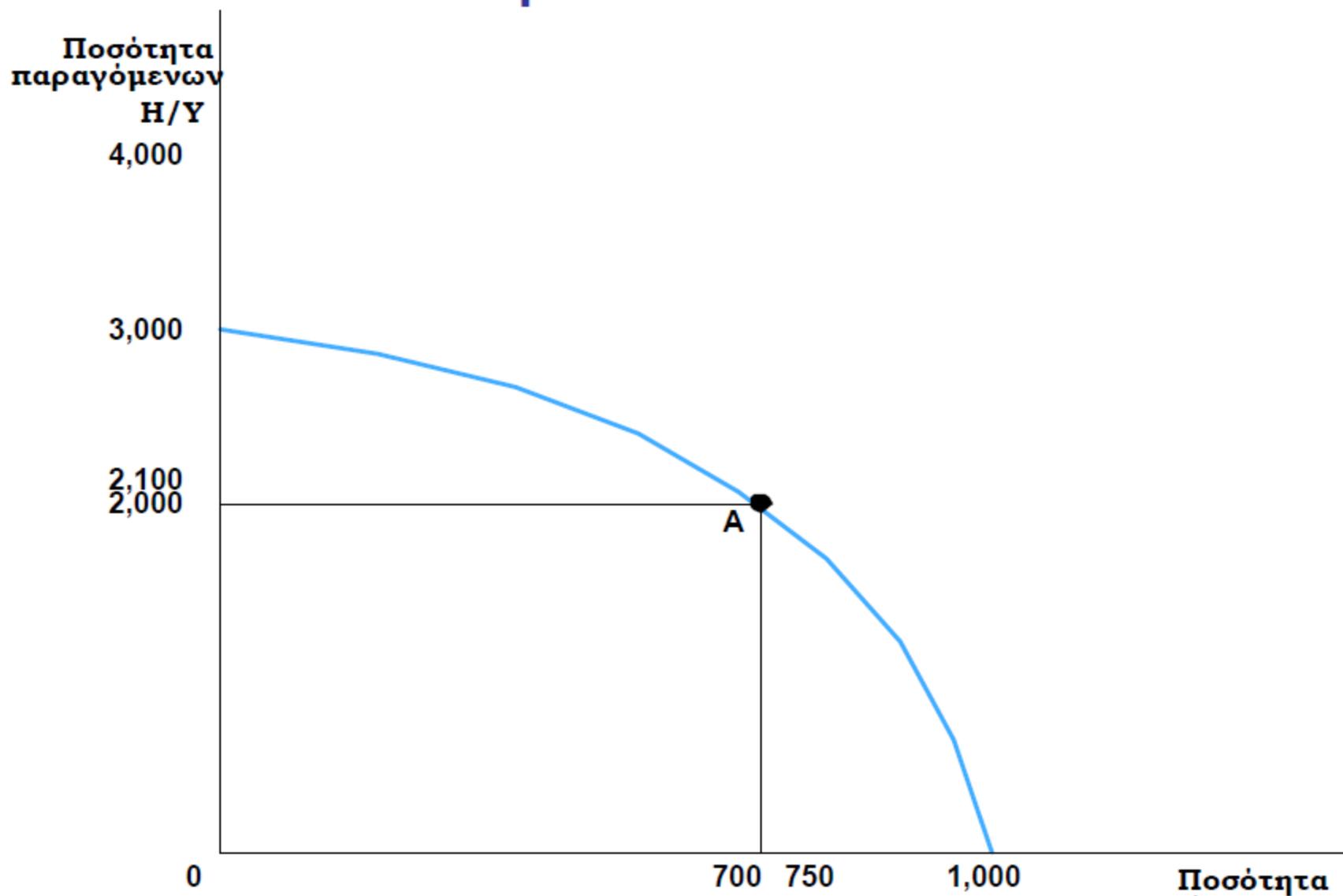

Βασικές ιδέες των ορίων παραγωγικών δυνατοτήτων

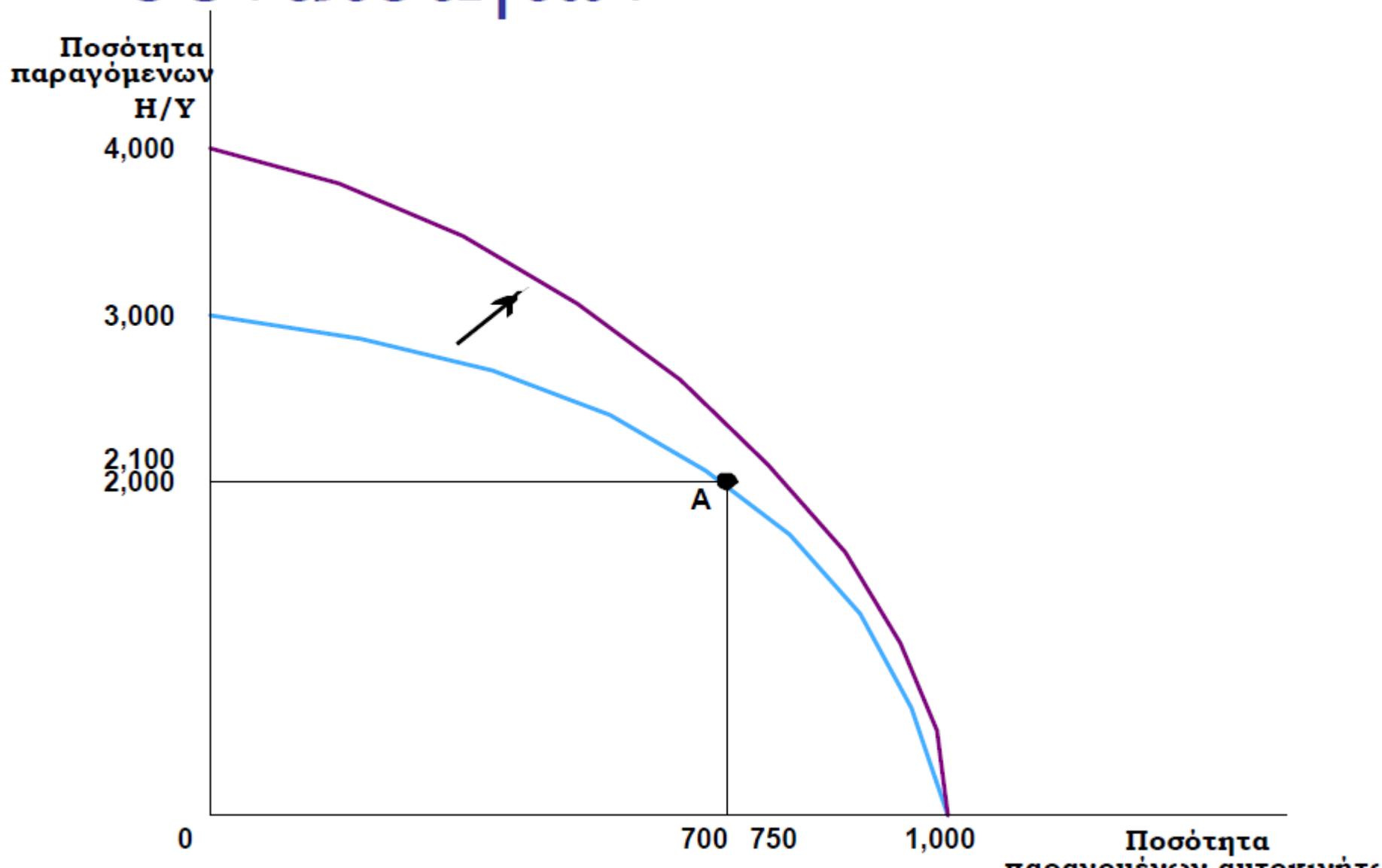
- Αποτελεσματικότητα
- Εναλλακτικές επιλογές
- Κόστος ευκαιρίας
- Οικονομική ανάπτυξη

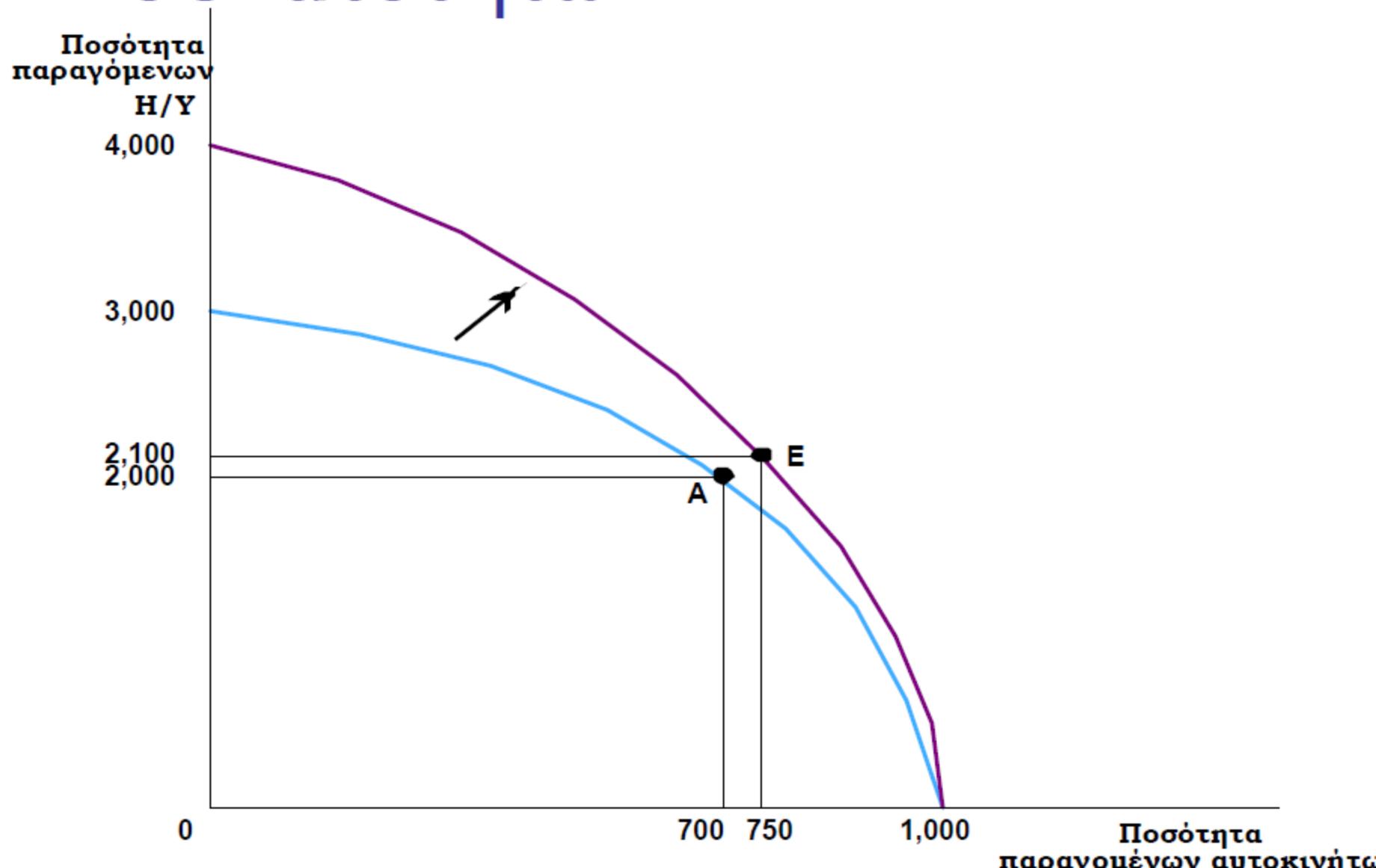
Τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων

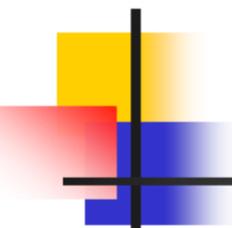

Τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων

Τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων

Δύο ρόλοι για τους οικονομολόγους

- Όταν προσπαθούν να εξηγήσουν την λειτουργία της οικονομίας, είναι *επιστήμονες*
- Όταν προσπαθούν να βελτιώσουν τον κόσμο, τότε είναι *διαμορφωτές πολιτικής*

Θετική έναντι κανονιστικής ανάλυσης

- **Θετικοί ισχυρισμοί** είναι αυτοί που περιγράφουν πώς είναι ο κόσμος
  - Οδηγούν σε περιγραφική ανάλυση
- **Κανονιστικοί ισχυρισμοί** είναι αυτοί που υποδεικνύουν πως θα έπρεπε να ήταν ο κόσμος
  - Οδηγούν σε εντεταλμένη ανάλυση (prescriptive analysis)

Θετικοί ή κανονιστικοί ισχυρισμοί;

- Μια αύξηση στο ελάχιστο όριο μισθών θα αυξήσει την απασχόληση των ανειδίκευτων

Θετικοί ή κανονιστικοί ισχυρισμοί;

- Υπάρχει μια αρνητική σχέση μεταξύ τιμών και ποσοτήτων ενός αγαθού που οι καταναλωτές αγοράζουν

Θετικοί ή κανονιστικοί ισχυρισμοί;

- Υψηλότερο δημόσιο χρέος θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των επιτοκίων

Θετικοί ή κανονιστικοί ισχυρισμοί;

- Η αύξηση των εισοδημάτων ως αποτέλεσμα μιας αύξησης του κατώτατου ημερομισθίου είναι πιο σημαντική από την αύξηση της ανεργίας

Θετικοί ή κανονιστικοί ισχυρισμοί;

- Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα κατά τα τελευταία τρία χρόνια μειώνεται συνεχώς

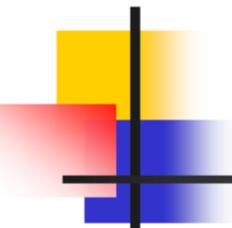

Οι οικονομολόγοι. . .

. . . Λειτουργούν σαν σύμβουλοι στην διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα

- Νομοθετικό
- Εκτελεστικό
- Δικαστικό

Περίληψη

- Τα Οικονομικά χρησιμοποιούν επιστημονικές μεθόδους
- Χωρίζονται σε μικρο- και μακροοικονομική
- Τα οικονομικά βασίζονται σε θετική και κανονιστική ανάλυση

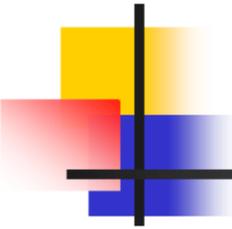
ΣΚΕΦΤΟΜΕΝΟΙ ΩΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ

ΑΛΛΗΛΕΞΑΡΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

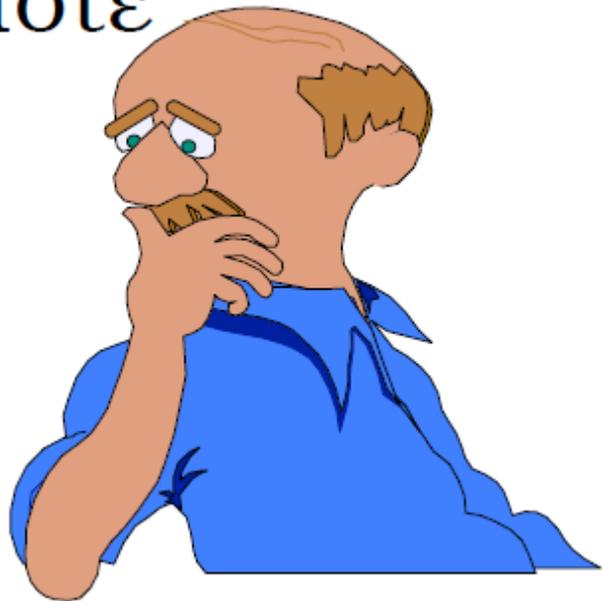
Αλληλεξάρτηση και εμπόριο

- Η οικονομική εξετάζει πως οι κοινωνίες παράγουν και διανέμουν τα αγαθά προσπαθώντας να ικανοποιήσουν τις ανάγκες και επιθυμίες των μελών τους

Πως ικανοποιούμε τις ανάγκες και τις επιθυμίες;

- Μπορούμε να είμαστε αυτάρκεις
- Μπορούμε να εξειδικευόμαστε και να συναλλασσόμαστε με τους άλλους, οδηγούμενοι στην οικονομική αλληλεξάρτηση

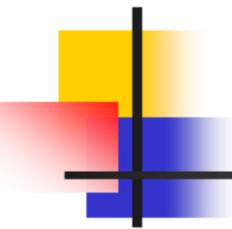

Αλληλεξάρτηση και εμπόριο

- Μια γενική παρατήρηση . . .
  - Τα άτομα και οι κοινωνίες βασίζονται στην εξειδικευμένη παραγωγή και την συναλλαγή ως μέσα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από την σπανιότητα των πόρων

Αλληλεξάρτηση και εμπόριο

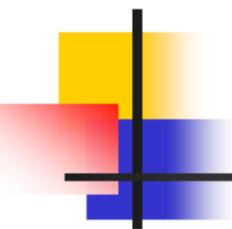
- Από την παρατήρηση αυτή προκύπτουν δύο ερωτήματα. . .
  - Γιατί η αλληλεξάρτηση είναι το πρότυπο;
  - Τι προσδιορίζει την παραγωγή και το εμπόριο;

Γιατί η αλληλεξάρτηση είναι το πρότυπο;

- Η αλληλεξάρτηση προκύπτει καθώς τα άτομα βελτιώνουν τη θέση τους όταν εξειδικεύονται και συναλλάσσονται με τα άλλα άτομα

Προσδιοριστικοί παράγοντες παραγωγής και εμπορίου

- Ο τύπος της παραγωγής και του εμπορίου εξαρτώνται από τις υπάρχουσες διαφορές στο κόστος ευκαιρίας

Απλοποιημένο παράδειγμα της σύγχρονης οικονομίας

- Ας υποθέσουμε ότι υπάρχουν. . .

. . . μόνο δύο αγαθά (πατάτες και κρέας)

. . . μόνο δύο άτομα (ένας γεωργός πατατών και ένας κτηνοτρόφος)

- Τι θα παράγει ο καθένας;
- Γιατί θα ανταλλάξουν προϊόντα;

Αυτάρκεια

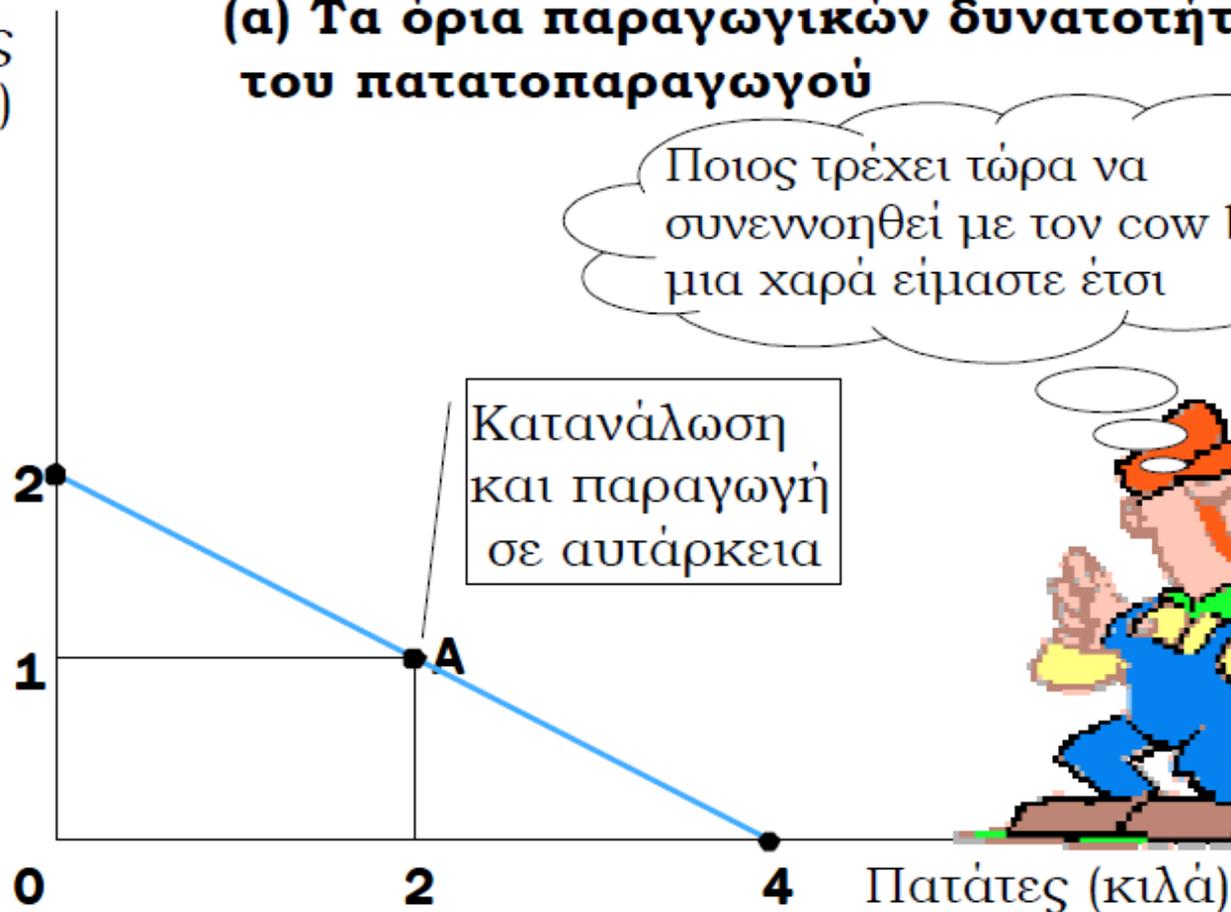

- Αγνοώντας ο ένας το άλλον:
  - Ο καθένας καταναλώνει ότι παράγει
  - Σ' αυτή την περίπτωση, το όριο παραγωγικών δυνατοτήτων συμπίπτει με το όριο καταναλωτικών δυνατοτήτων
- Χωρίς ανταλλαγή, τα οικονομικά κέρδη ελαττώνονται

Αυτάρκεια

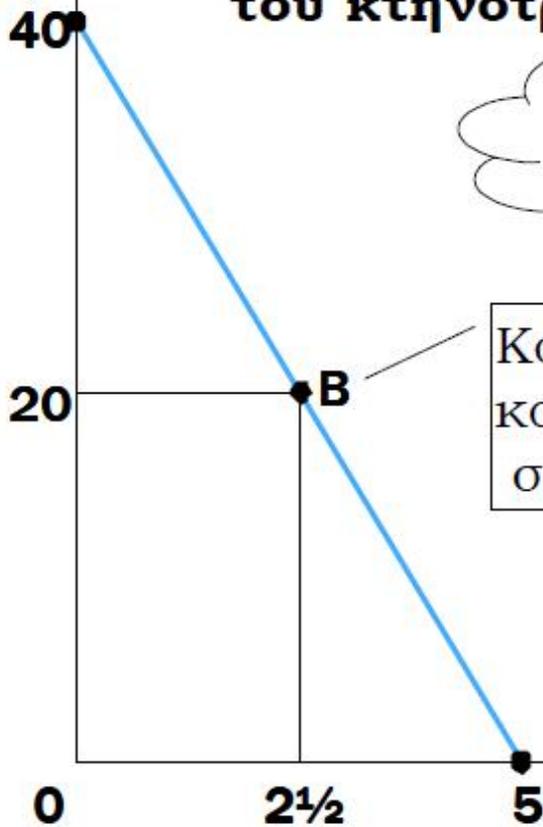
Κρέας
(κιλά)

**(α) Τα όρια παραγωγικών δυνατοτήτων
του πατατοπαραγωγού**

Αυτάρκεια

Κρέας
(κιλά)

(β) τα όρια παραγωγικών δυνατοτήτων του κτηνοτρόφου

Εμπόριο; Τι είναι αυτό...
πρέπει να τρέχεις και στον
αγρότη..

Κατανάλωση
και παραγωγή
σε αυτάρκεια

Πατάτες (κιλά)

Εξειδίκευση και εμπόριο

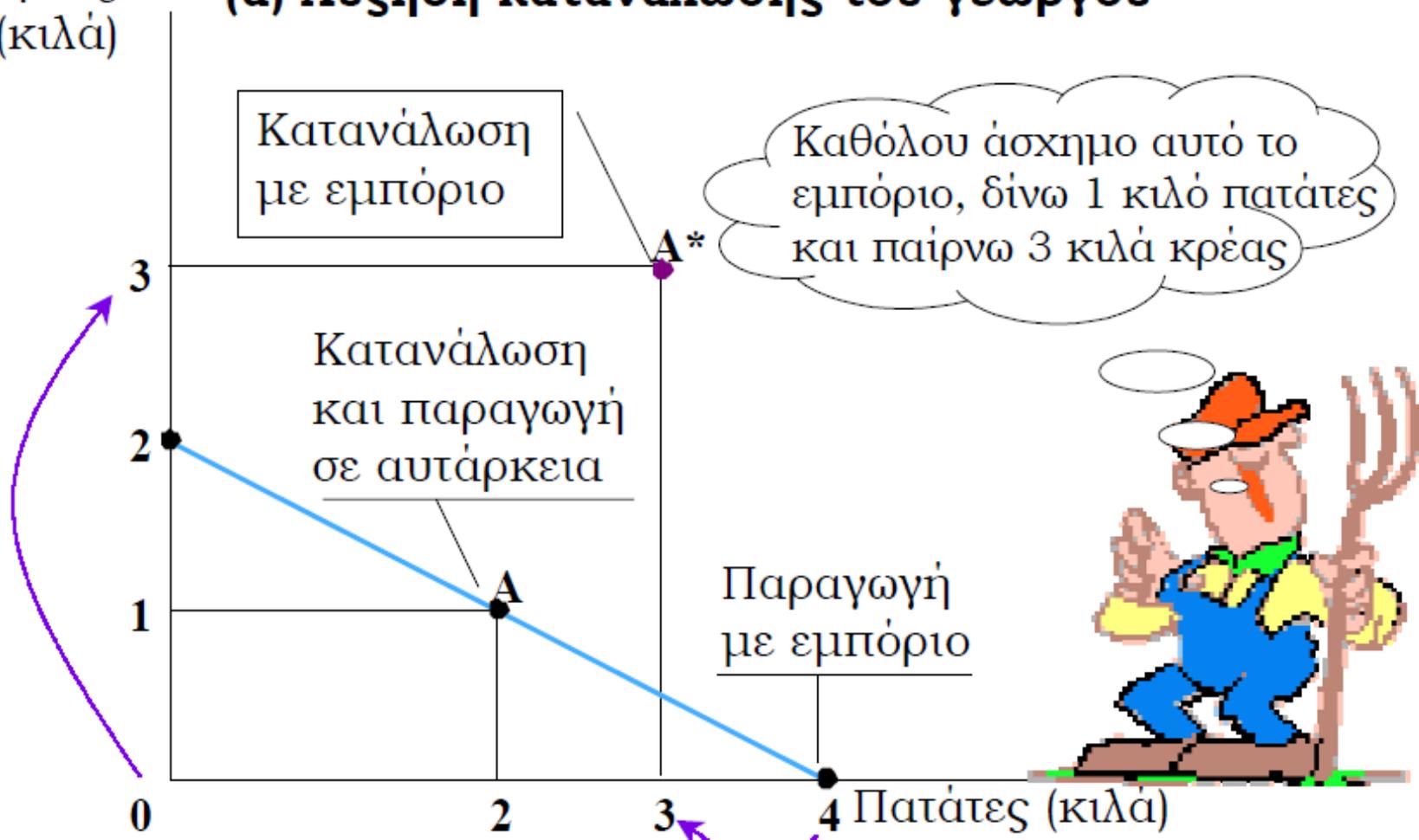

- Και οι δύο ωφελούνται εάν εξειδικευτούν στην παραγωγή του προϊόντος στο οποίο είναι καλύτεροι και μετά ανταλλάξουν κάποιες ποσότητες
  - Ο γεωργός θα παράγει πατάτες
  - Ο κτηνοτρόφος θα παράγει κρέας

Επέκταση των ορίων παραγωγικών δυνατοτήτων

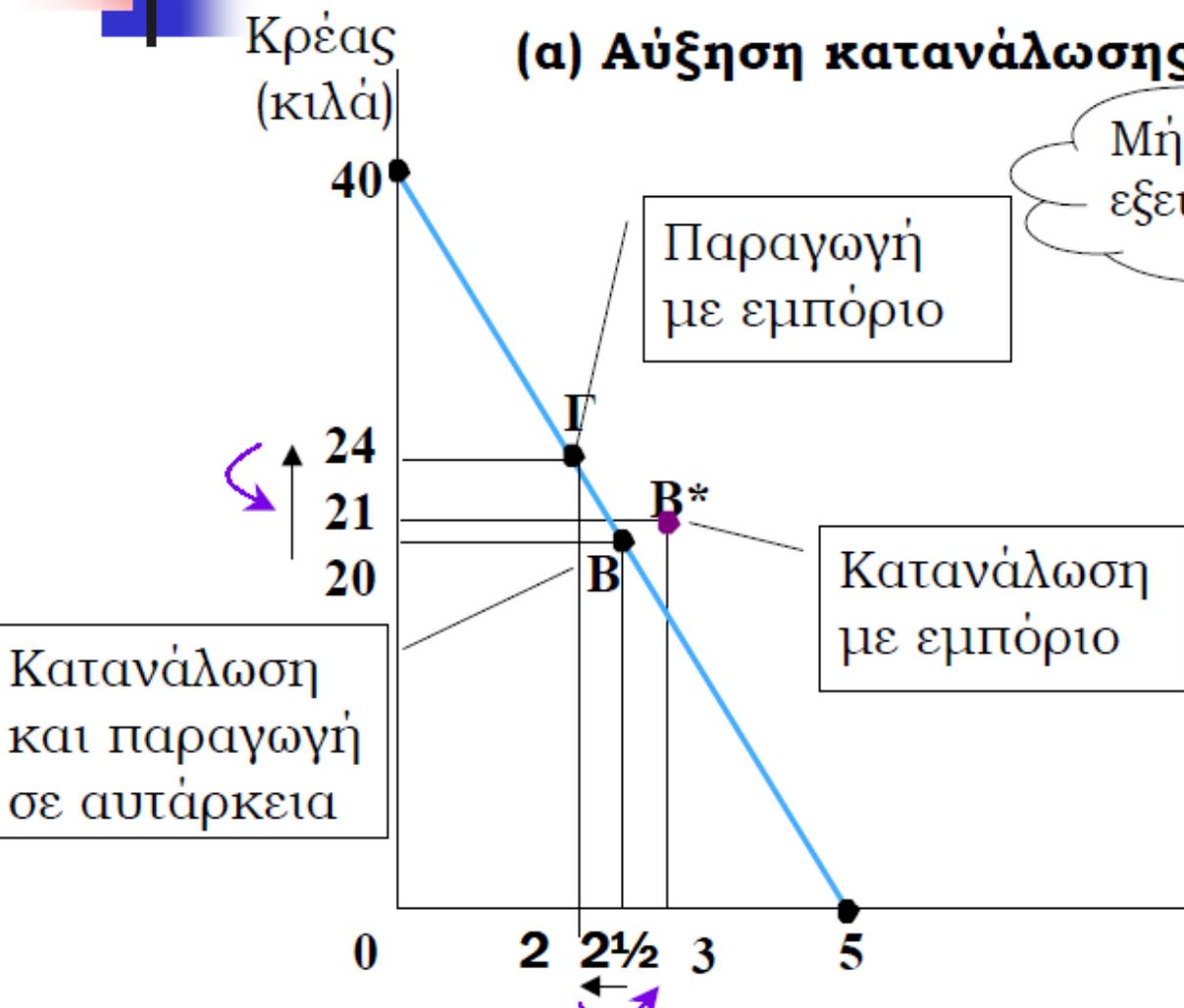
Κρέας (κιλά)

(α) Αύξηση κατανάλωσης του γεωργού

Επέκταση των ορίων παραγωγικών δυνατοτήτων

(α) Αύξηση κατανάλωσης του κτηνοτρόφου

Μήπως θα έπρεπε να εξειδικευτώ κι άλλο;

Πατάτες (κιλά)

Τα κέρδη από το εμπόριο

Χωρίς εμπόριο

Με εμπόριο

	Παραγωγή και κατανάλωση	Παραγωγή	Εμπόριο	Κατανάλωση	Κέρδη από το εμπόριο
Γεωργός	1 κιλό κρέας 2 κιλά πατάτες	0 κιλά κρέας 4 κιλά πατάτες	Παίρνει 3 κ. κρέας για 1 κιλό πατάτες	3 κιλά κρέας 3 κιλά πατάτες	2 κιλά κρέας 1 κιλό πατάτες
Κτηνοτρόφος	20 κιλά κρέας 2½ κιλά πατάτες	24 κιλά κρέας 2 κιλά πατάτες	Δίνει 3 κ. κρέας για 1 κιλό πατάτες	21 κιλά κρέας 3 κιλά πατάτες	1 κιλό κρέας ½ κιλό πατάτες

Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος

- Οι διαφορές στο κόστος παραγωγής προσδιορίζουν τα παρακάτω
  - Ποιος θα παράγει τι
  - Τι ποσότητες κάθε προϊόντος θα ανταλλαχθούν

Διαφορές στο κόστος παραγωγής

- Υπάρχουν δυο τρόποι μέτρησης των διαφορών στο κόστος παραγωγής:
  - Ο αριθμός των ορών που απαιτούνται για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος (για παράδειγμα, ενός κιλού πατάτες)
  - Το κόστος ευκαιρίας από την παραίτηση της παραγωγής ενός για το άλλο αγαθό

Απόλυτο πλεονέκτημα

- Συγκρίνει την παραγωγικότητα ενός ατόμου, επιχείρησης ή κράτους με αυτήν κάποιου άλλου

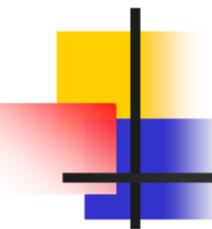
Απόλυτο πλεονέκτημα

Καλά αφού είμαι τόσο «μεγάλος» γιατί συναλλάσσομαι με τον αγρότη;

- Ο παραγωγός που χρειάζεται μικρότερη ποσότητα εισροών για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος, λέγεται ότι έχει **απόλυτο πλεονέκτημα** στην παραγωγή αυτού του αγαθού

Επομένως, εγώ έχω το απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή κρέατος αλλά και πατάτας!!!

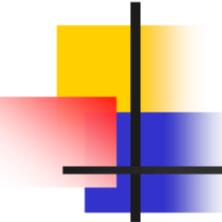

Συγκριτικό πλεονέκτημα

- Συγκρίνει τους παραγωγούς ενός προϊόντος στη βάση του κόστους ευκαιρίας που έχουν

Συγκριτικό πλεονέκτημα

- Ο παραγωγός με το χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας στην παραγωγή ενός αγαθού, λέγεται ότι έχει το **συγκριτικό πλεονέκτημα** στην παραγωγή αυτού του αγαθού

Ερώτηση!

Κοίτα να δεις ο αγρότης, μού' φαγε το πλεονέκτημα στις πατάτες... τουλάχιστον μου μένει το πλεονέκτημα στο κρέας

Για κάθε παραπάνω κιλό κρέατος χάνω 2 κιλά πατάτες.... Καθόλου καλό

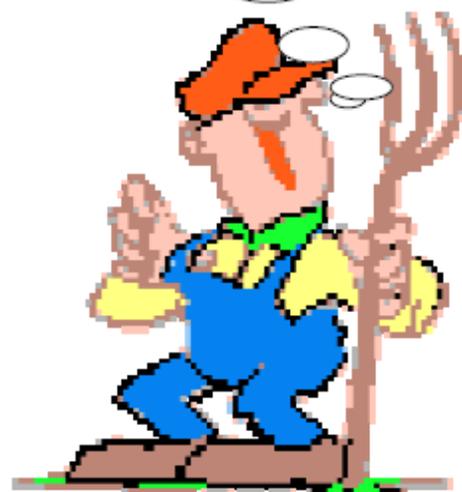
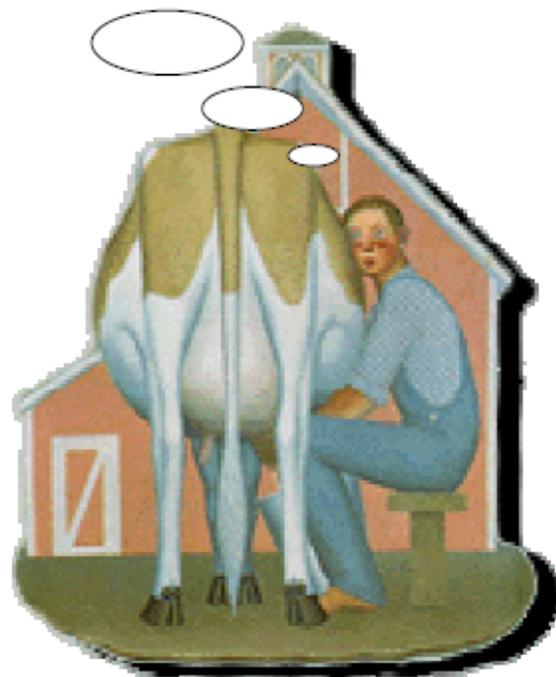
Αλλά για κάθε παραπάνω κιλό πατάτες χάνω μόνο $\frac{1}{2}$ κιλό κρέατος...

Καλό εεε;;

συγκριτικό

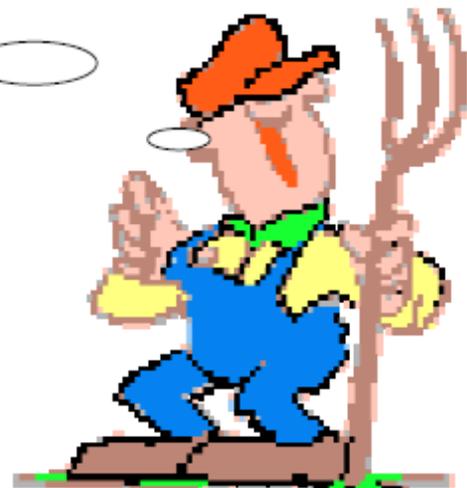
και σε πο

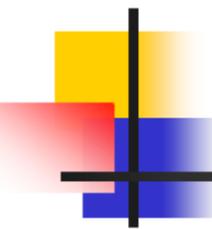
Βρε, μπας κι έχω τουλάχιστον κανένα συγκριτικό πλεονεκτηματάκι;

Ερώτηση!

Ξέρω, θα με πείτε πλεονέκτη, αλλά θα μπορούσα να έχω το συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή και των δύο αγαθών;;;

Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος

- Το συγκριτικό πλεονέκτημα και οι διαφορές στο κόστος ευκαιρίας είναι οι βάσεις της εξειδίκευσης και του εμπορίου
- Όταν δύο δυνητικά συναλλασσόμενα άτομα έχουν διαφορετικά κόστη ευκαιρίας, μπορούν να ωφεληθούν και οι δύο από το εμπόριο

Τα οφέλη του εμπορίου

- Το εμπόριο μπορεί να ωφελήσει όλα τα μέλη μιας κοινωνίας καθώς επιτρέπει στον καθένα να εξειδικευτεί στις δραστηριότητες στις οποίες έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα

Ερώτηση!

Θα έπρεπε να ξαναπαίξει μπάσκετ ο Michael Jordan ή να φυτέψει κήπο με ντομάτες, πατάτες κλπ;

Κόστος ευκαιρίας. . .

Απόλυτο πλεονέκτημα. . .

Κέρδη από ανταλλαγές. . .

Άσκηση!

Ας υποθέσουμε ότι τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων των χωρών X και Y όσον αφορά τα αγαθά A and B δίνονται στον παρακάτω πίνακα.

	X	Y
A	500	50
B	250	150

Υποθέτουμε ότι το κόστος ευκαιρίας είναι σταθερό, και επομένως οι παραπάνω δύο παρατηρήσεις αρκούν. Τα νούμερα στον πίνακα περιγράφουν πόσο από κάθε αγαθό μπορεί κάθε χώρα να παράγει όταν εξειδικευτεί απόλυτα στην παραγωγή αυτού του αγαθού.

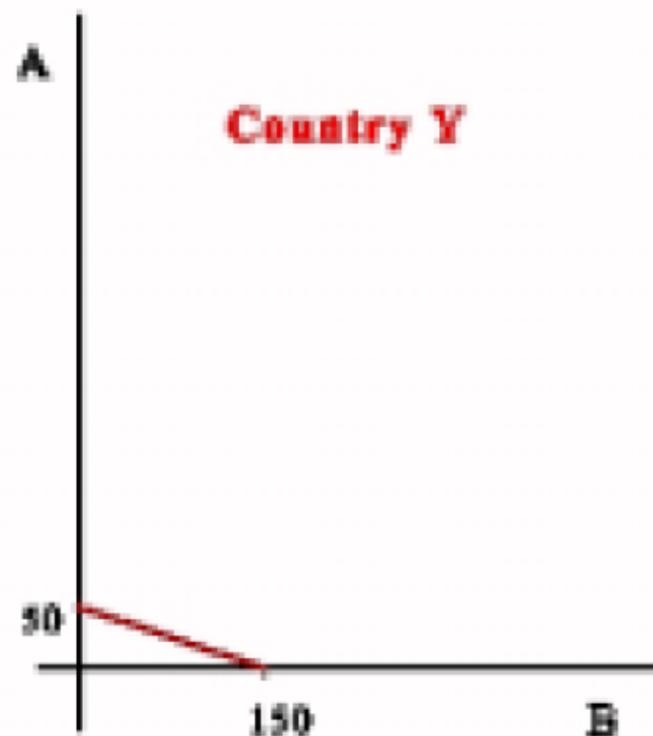
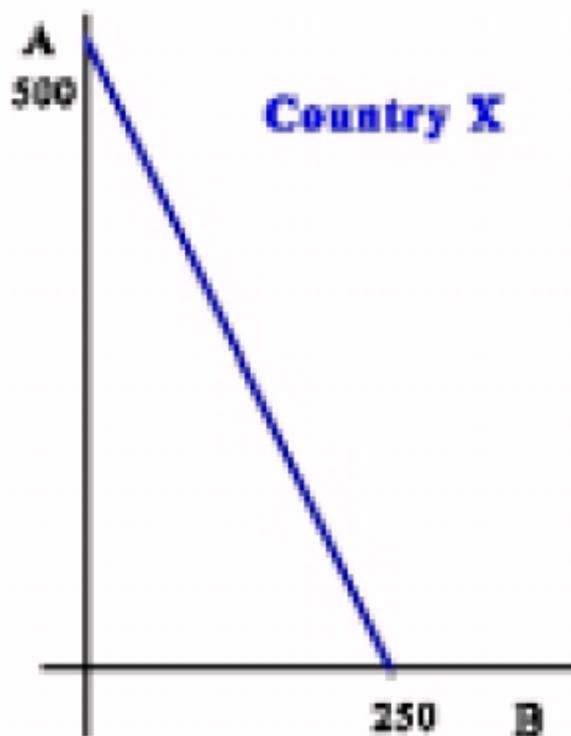
Άσκηση!

	X	Y
A	500	50
B	250	150

α. Δείξε διαγραμματικά τα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων των δύο χωρών

Από τα δεδομένα του πίνακα και μετρώντας μονάδες του αγαθού A στον κάθετο και μονάδες του αγαθού B στον οριζόντιο άξονα, παίρνουμε το Διάγραμμα 1.

Διάγραμμα 1

Άσκηση!

	X	Y
A	500	50
B	250	150

β. Υπολόγισε το κόστος ευκαιρίας της κάθε χώρας για κάθε αγαθό

Για την χώρα X, το κόστος ευκαιρίας της παραγωγής μιας παραπάνω μονάδας του αγαθού A είναι $1/2$ μονάδα του αγαθού B. (καθώς υποθέτουμε σταθερό κόστος ευκαιρίας, το υπολογίζουμε αντιλαμβανόμενοι ότι για να παράγει η χώρα X 500 μονάδες του A θα πρέπει να χάσει 250 μονάδες του B, δηλαδή το ανά μονάδα κόστος ευκαιρίας είναι $1/2$ μονάδα του B). Το κόστος ευκαιρίας μιας παραπάνω μονάδας του B είναι 2 μονάδες του A.

Με σταθερό κόστος ευκαιρίας, αυτό ισούται με την κλίση της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων.

Για την χώρα Y, το κόστος ευκαιρίας της παραγωγής μιας παραπάνω μονάδας του A είναι 3 μονάδες του B, ενώ το κόστος ευκαιρίας μιας παραπάνω μονάδας του B είναι $1/3$ μονάδα του A.

Άσκηση!

	X	Y
A	500	50
B	250	150

c. Ποια χώρα έχει το απόλυτο και ποια το συγκριτικό πλεονέκτημα και σε ποιο αγαθό;

Καθώς η παραγωγικότητα της χώρας X είναι μεγαλύτερη στην παραγωγή και των δύο αγαθών, η χώρα αυτή έχει το απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή και των δύο αγαθών [Όταν η χώρα X εξειδικεύεται τελείως μπορεί να παράγει περισσότερες μονάδες και από τα δύο αγαθά. Η παραγωγικότητα της χώρας X στην παραγωγή του A είναι 10πλάσια αυτής της χώρας Y]

Καθώς το κόστος ευκαιρίας της χώρας X στο να παράγει μία παραπάνω μονάδα του A είναι μικρότερη αυτού της χώρας Y ($1/2 < 3$), μπορούμε ν πούμε ότι η χώρα X έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή του A. Επομένως η χώρα Y έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή του B.

Άσκηση!

	X	Y
A	500	50
B	250	150

d. Υποθέτουμε ότι η κάθε χώρα εξειδικεύεται πλήρως στην παραγωγή του αγαθού στο οποίο έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Η χώρα X προτείνει ανταλλαγή με τιμή ίση με το δικό της κόστος ευκαιρίας. Θα πρέπει η χώρα Y να δεχθεί; Υπάρχουν κέρδη από την συναλλαγή για την χώρα X;

Άσκηση!

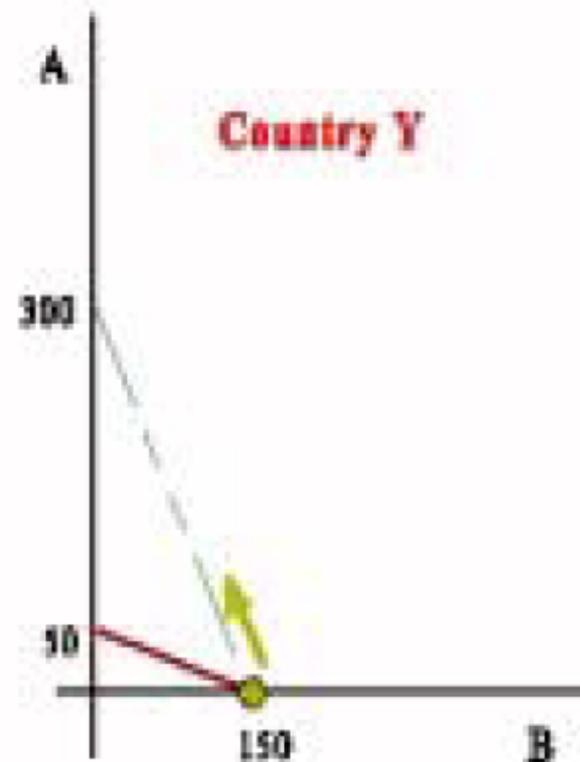
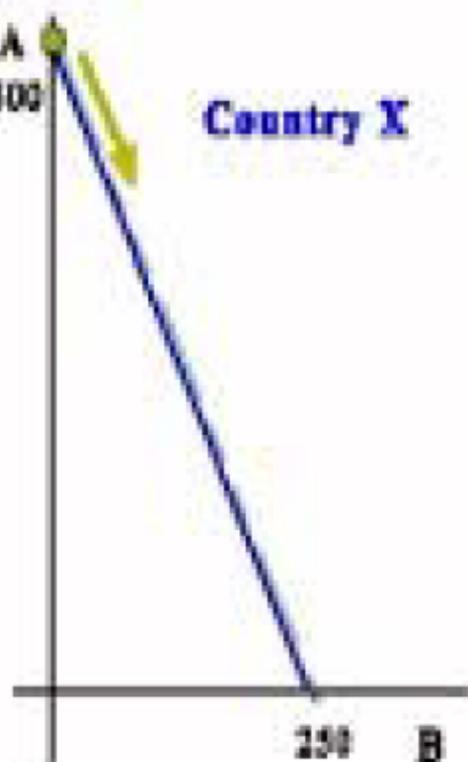
	X	Y
A	500	50
B	250	150

Τα όρια των καταναλωτικών δυνατοτήτων της χώρας Y επεκτείνονται (όπως δείχνει το διάγραμμα 2) καθώς η χώρα αυτή μπορεί τώρα να καταναλώνει έως και 300 μονάδες του A καθώς ανταλλάσσει 1 μονάδα του B για 2 μονάδες του A.

Επομένως θα πρέπει να δεχτεί την πρόταση.

Αντίθετα, η χώρα X παραμένει στην ίδια κατάσταση όπως και πριν. Είναι λοιπόν τελείως αδιάφορη.

Διάγραμμα 2

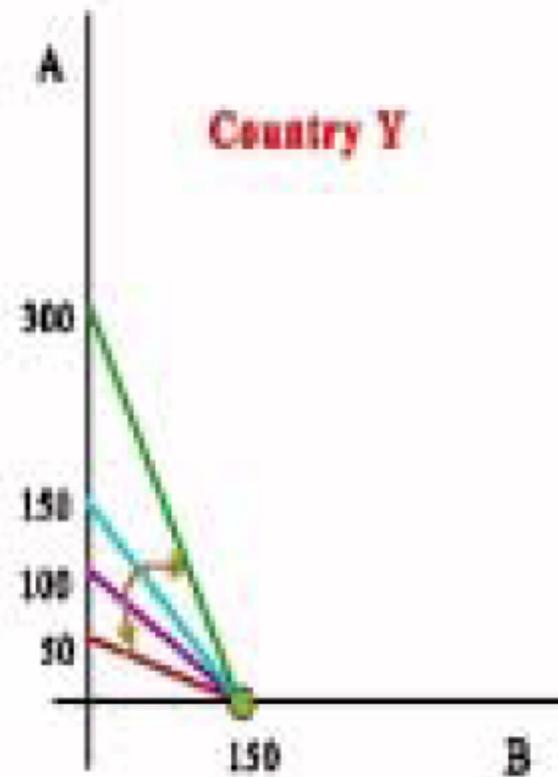
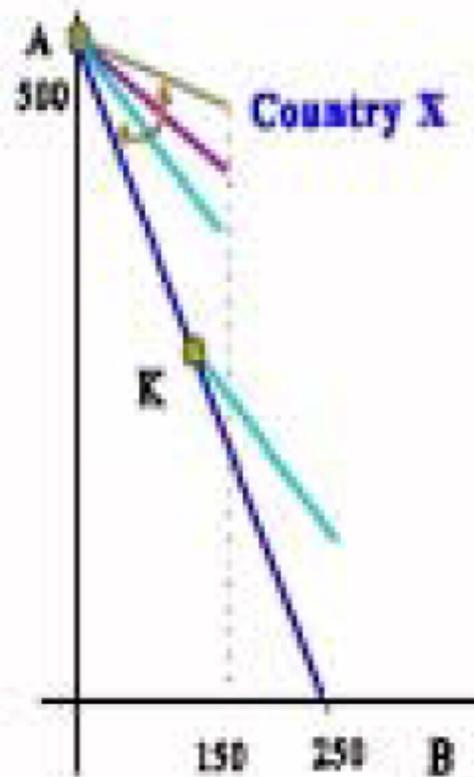
Άσκηση!

	X	Y
A	500	50
B	250	150

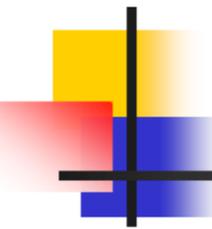

ε. Ποια είναι τα όρια των κοινά αποδεκτών σχετικών τιμών;

Η χώρα X θα μειώσει τα όρια των καταναλωτικών της δυνατοτήτων αν δεχτεί συναλλαγές 1 μονάδας του A για λιγότερες από $1/2$ μονάδες του B. Επομένως θα αποδεχτεί συναλλαγές αν παίρνει περισσότερες από $1/2$ μονάδες του B για κάθε μονάδα του A που δίνει. Η χώρα B θα δεχτεί να συναλλαχτεί μόνο εάν παίρνει περισσότερες από $1/3$ μονάδες του A για κάθε μονάδα του B.

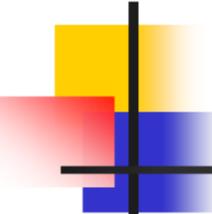
Διάγραμμα 2

Περίληψη

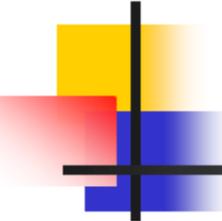
- Η εξειδίκευση και το εμπόριο επιτρέπει στα άτομα να απολαμβάνουν μεγαλύτερες ποσότητες και ποικιλία αγαθών και υπηρεσιών

Περίληψη

- Το άτομο που μπορεί να παράγει ένα αγαθό με την μικρότερη ποσότητα εισροών έχει το απόλυτο πλεονέκτημα
- Το άτομο που έχει το μικρότερο κόστος ευκαιρίας, έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα
- Τα κέρδη από το εμπόριο προσδιορίζονται από το συγκριτικό και όχι το απόλυτο πλεονέκτημα

Περίληψη

- Το συγκριτικό πλεονέκτημα εφαρμόζεται όχι μόνο στα άτομα αλλά και στις χώρες

ΑΛΛΗΛΕΞΑΡΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗ

Οι αγοραίες δυνάμεις της προσφοράς και ζήτησης

- *Προσφορά* και *Ζήτηση* είναι οι πιο γνωστοί οικονομικοί όροι
- Η λειτουργία των αγορών προσδιορίζεται από δύο βασικές δυνάμεις, την ζήτηση και την προσφορά

Οι αγοραίες δυνάμεις της προσφοράς και ζήτησης

- Η μοντέρνα μικροοικονομική εξετάζει την αλληλεπίδραση μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης στις αγορές για τον καθορισμό της τιμής ισορροπίας

Αγορές και ανταγωνισμός

- Οι όροι ζήτηση και προσφορά αναφέρονται στην συμπεριφορά των ατόμων . . .
. . . καθώς αλληλεπιδρούν μεταξύ τους στις αγορές

Αγορά

- Η αγορά αποτελείται από μια ομάδα αγοραστών και πωλητών ενός συγκεκριμένου αγαθού ή υπηρεσίας
- Οι αγοραστές προσδιορίζουν την ζήτηση
- Οι πωλητές προσδιορίζουν την προσφορά

Ανταγωνιστικές αγορές

- Η ανταγωνιστική αγορά είναι μια αγορά. . .
  - . . . με πολλούς αγοραστές και πωλητές
  - . . . την οποία δεν ελέγχει κανείς τους
  - . . . και στην οποία οι αγοραστές και πωλητές δρουν επιλέγοντας στα πλαίσια ενός περιορισμένου εύρους τιμών

Τέλειος ή μη ανταγωνισμός

- Τέλειος ανταγωνισμός
  - Ομοιόμορφα αγαθά
  - Μεγάλος αριθμός αγοραστών και πωλητών κανείς από τους οποίους δεν μπορεί να επηρεάσει την τιμή
- Μονοπώλιο
  - Ένας πωλητής ο οποίος ελέγχει την τιμή στην αγορά

Τέλειος ή μη ανταγωνισμός

- Ολιγοπώλιο
  - Λίγοι πωλητές
  - Οι πωλητές αποφεύγουν τον σκληρό ανταγωνισμό
- Μονοπωλιακός ανταγωνισμός
  - Πολλοί πωλητές
  - Διαφοροποιημένα προϊόντα

Η έννοια της ζήτησης

- Ζητούμενη ποσότητα είναι η ποσότητα ενός αγαθού ή υπηρεσίας την οποία οι αγοραστές θέλουν και μπορούν να αγοράσουν

Πίνακας και καμπύλη ζήτησης

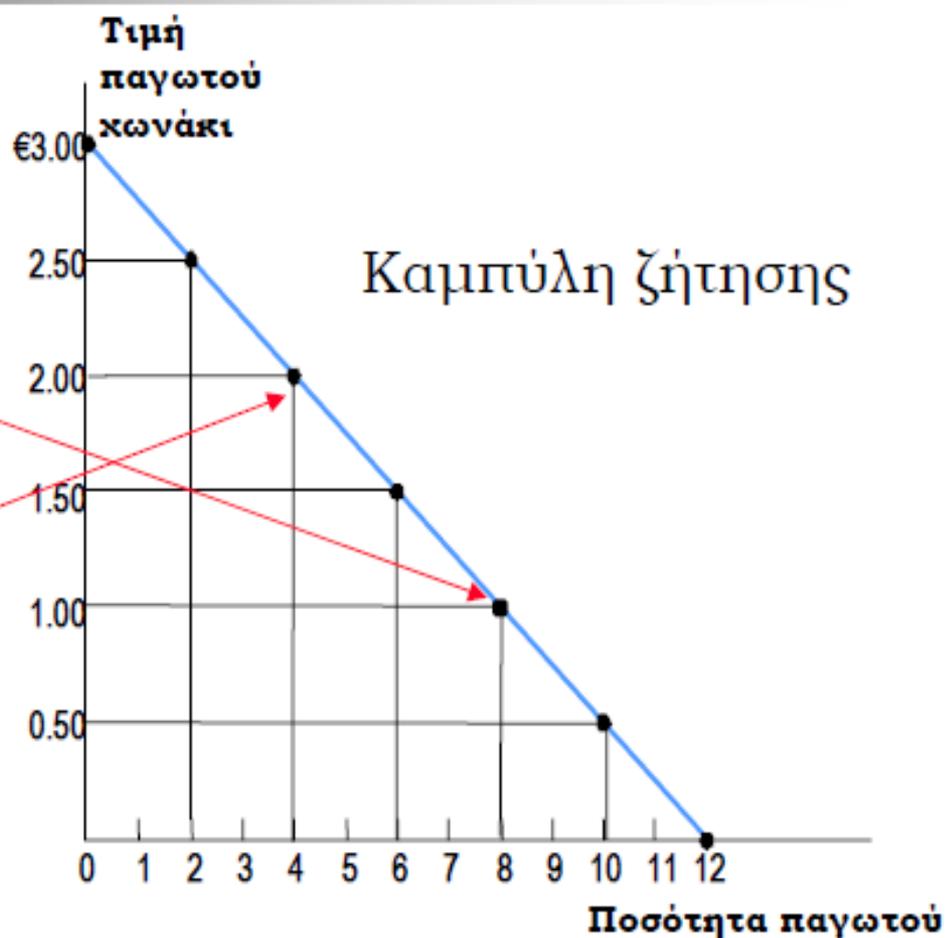

- Ο **πίνακας ζήτησης** είναι ο πίνακας που δείχνει τη σχέση μεταξύ της τιμής ενός αγαθού και της ζητούμενης ποσότητας
- Η **καμπύλη ζήτησης** είναι το διάγραμμα το οποίο απεικονίζει την σχέση μεταξύ της τιμής ενός αγαθού και της ζητούμενης ποσότητας

Ζήτηση παγωτού κωνάκι

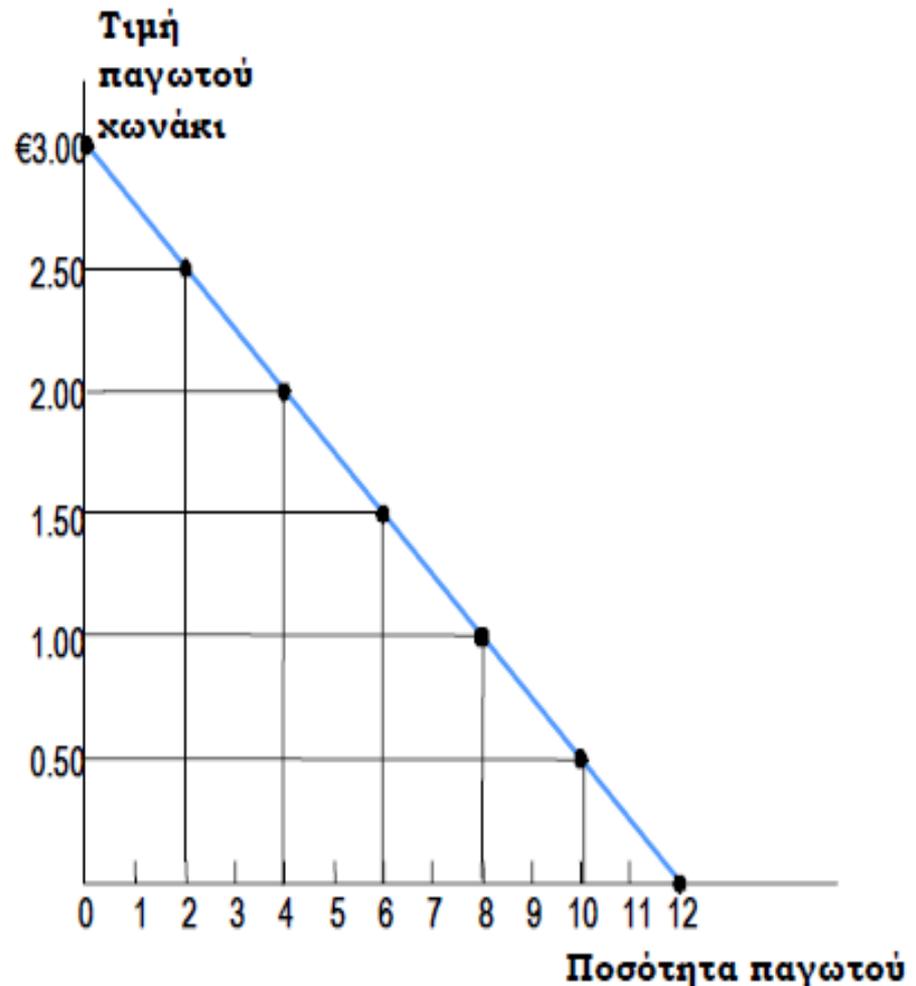
Τιμή	Ποσότητα
0.00	12
0.50	10
1.00	8
1.50	6
2.00	4
2.50	2
3.00	0

Πίνακας ζήτησης

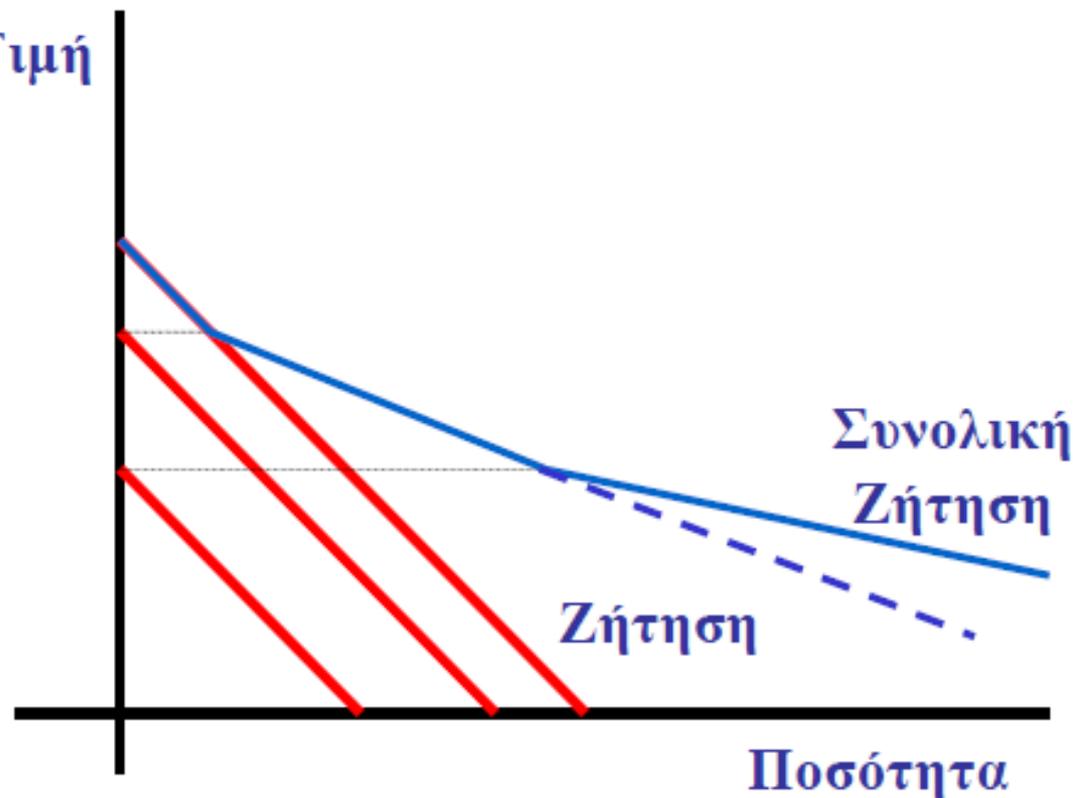
Ο Νόμος της Ζήτησης

- Ο Νόμος της Ζήτησης μας λέει ότι η καμπύλη ζήτησης έχει αρνητική κλίση (αρνητική σχέση μεταξύ τιμής και ζητούμενης ποσότητας)

Ατομική και συνολική καμπύλη ζήτησης

Το οριζόντιο άθροισμα των ατομικών καμπυλών ζήτησης μας δίνει την συνολική καμπύλη ζήτησης

Προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης

- Ποιοι παράγοντες προσδιορίζουν την συνολικά ζητούμενη ποσότητα παγωτού χωνάκι;

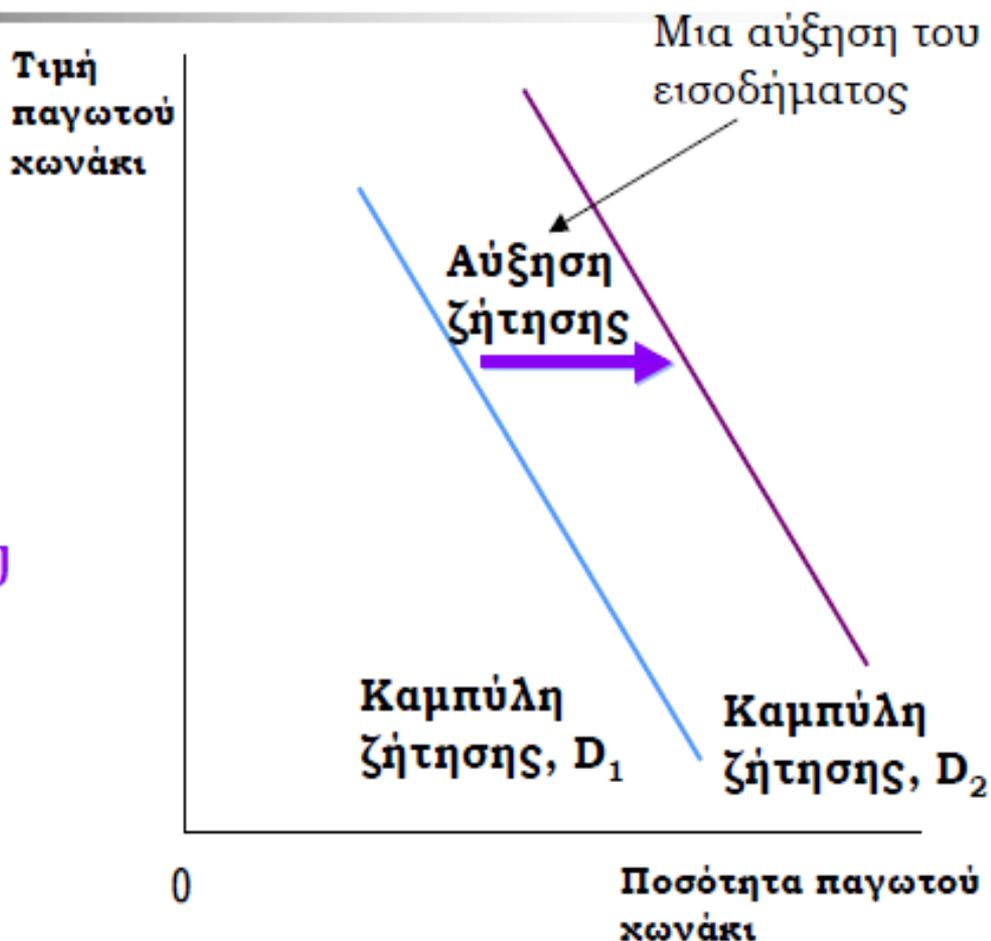
Προσδιοριστικοί παράγοντες ζήτησης

- Παράγοντες που μετακινούν την καμπύλη ζήτησης:
  - Εισόδημα καταναλωτών
  - Τιμές σχετικών προϊόντων
  - Διαφήμιση
  - Καταναλωτικές προτιμήσεις
  - Πληθυσμός
  - Προσδοκίες καταναλωτών

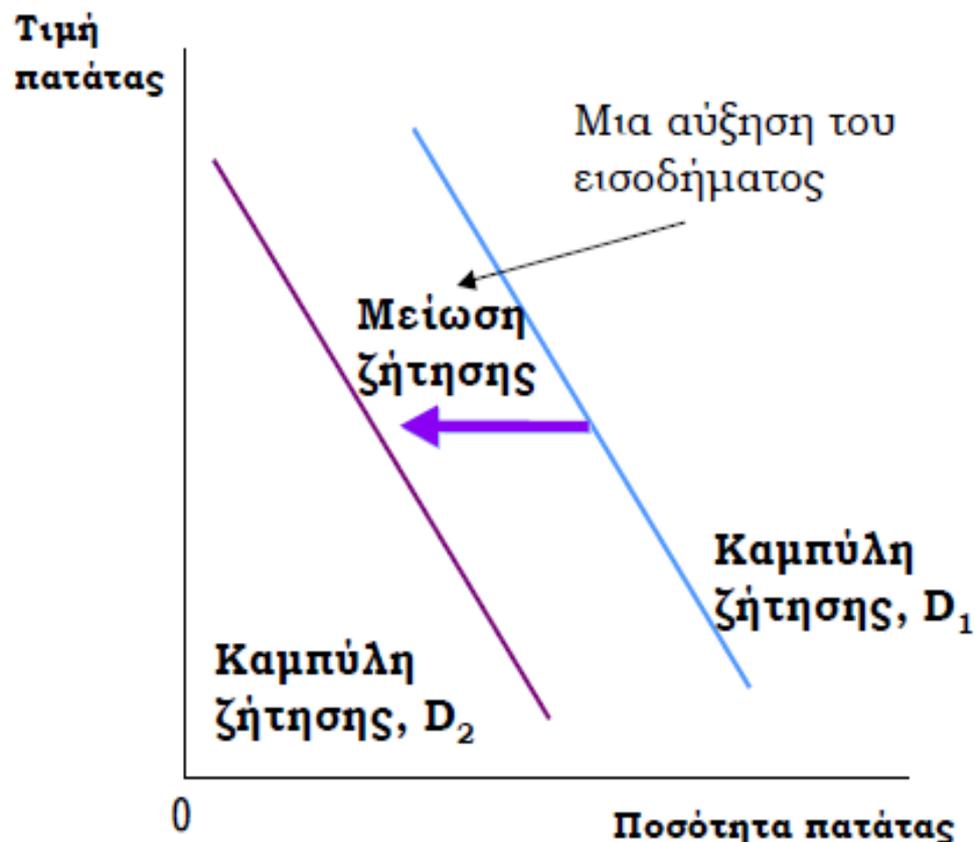
Εισόδημα

- Καθώς το εισόδημα αυξάνεται η ζήτηση ενός φυσιολογικού αγαθού αυξάνεται επίσης

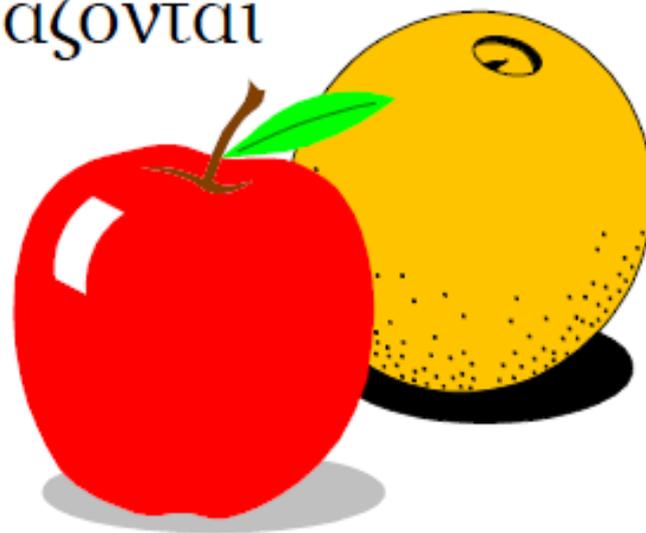
Εισόδημα

- Καθώς το εισόδημα αυξάνεται η ζήτηση ενός κατώτερου αγαθού μειώνεται

Τιμές σχετικών αγαθών

- Όταν μια πτώση της τιμής ενός αγαθού οδηγεί στη μείωση της ζήτησης ενός άλλου αγαθού, τότε τα δύο αγαθά ονομάζονται υποκατάστατα

Τιμές σχετικών αγαθών

- Όταν μια πώση της τιμής ενός αγαθού οδηγεί στη αύξηση της ζήτησης ενός άλλου αγαθού, τότε τα δύο αγαθά ονομάζονται συμπληρωματικά

Ceteris Paribus

- *Ceteris paribus* είναι μια Λατινική φράση που σημαίνει ότι όλες οι άλλες μεταβλητές υποτίθεται ότι παραμένουν σταθερές

Η συνάρτηση ζήτησης

- Γενικά η συνάρτηση ζήτησης θα μπορούσε να διατυπωθεί ως

$$\Pi_A = \varphi(T_A, T_i, Y, K, \Lambda)$$

όπου: Π_A =ποσότητα του αγαθού A

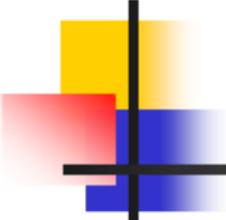
T_A =τιμή του αγαθού A

T_i =τιμή των αγαθών $i=B, \dots, \Omega$

Y =εισόδημα

K =καταναλωτικές προτιμήσεις

Λ =περιουσιακά στοιχεία

Η συνάρτηση ζήτησης

- Η συνάρτηση ζήτησης δείχνει τη σχέση μεταξύ Π_A και T_A υποθέτοντας ότι οι προσδιοριστικοί παράγοντες

$T_i, Y, K,$ και Λ

παραμένουν σταθεροί, δηλαδή

$$\Pi_A = \varphi(T_A)$$

Αλλαγές της ζήτησης και της ζητούμενης ποσότητας

- Αλλαγή της ζητούμενης ποσότητας
  - Μια μετακίνηση πάνω στην καμπύλη ζήτησης
  - Προέρχεται από μια αλλαγή στην τιμή του προϊόντος

Αλλαγές της ζήτησης και της ζητούμενης ποσότητας

- Αλλαγή της ζήτησης
  - Μια μετακίνηση της καμπύλης ζήτησης είτε προς τα αριστερά είτε στα δεξιά
  - Προέρχεται από αλλαγές σε μεταβλητές εκτός της τιμής

Αλλαγές στην ζητούμενη ποσότητα

Τιμή ενός
πακέτου
τσιγάρων

€4.00

2.00

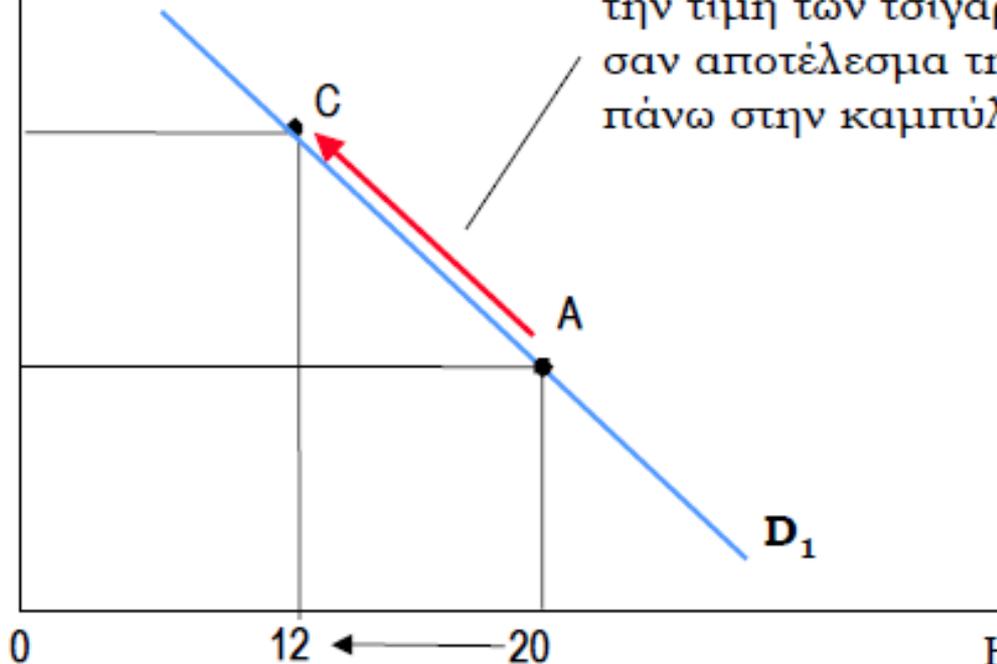
0

12

20

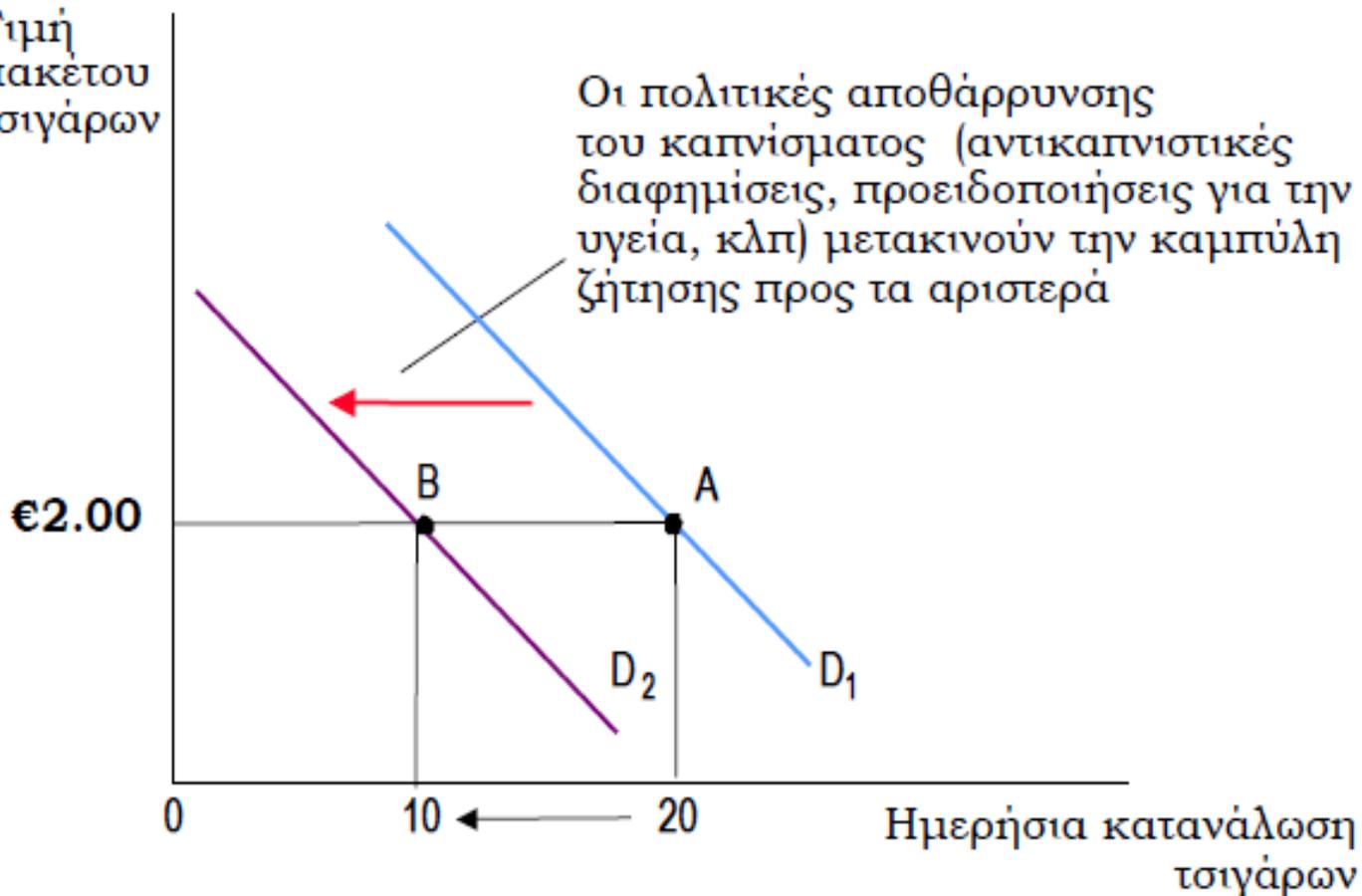
Ημερήσια
κατανάλωση
τσιγάρων

Ένας φόρος που αυξάνει την τιμή των τσιγάρων έχει σαν αποτέλεσμα την μετατόπιση πάνω στην καμπύλη ζήτησης

Αλλαγές στη ζήτηση

Τιμή
πακέτου
τσιγάρων

Η έννοια της προσφοράς

- Προσφερόμενη ποσότητα είναι η ποσότητα ενός αγαθού ή υπηρεσίας την οποία οι πωλητές θέλουν και μπορούν να πωλήσουν

Προσδιοριστικοί παράγοντες προσφοράς

- Παράγοντες που μετακινούν την καμπύλη προσφοράς:
  - Τιμές εισροών
  - Τεχνολογία και κυβερνητικές πολιτικές
  - Αριθμός επιχειρήσεων
  - Υποκατάστατα στην παραγωγή
  - Φορολογία, επιδοτήσεις
  - Φυσικοί παράγοντες

Η συνάρτηση προσφοράς

- Γενικά η συνάρτηση προσφοράς θα μπορούσε να διατυπωθεί ως

$$\Pi_{\Pi A} = \varphi(T_A, T_{\Sigma}, \Phi, E, T)$$

όπου: $\Pi_{\Pi A}$ =ποσότητα του αγαθού A

T_A =τιμή του αγαθού A

T_{Σ} =τιμή των εισροών $\Sigma=1,2,..$

Φ =φυσικοί παράγοντες

E =επιδοτήσεις και φόροι

T =τεχνολογία

Η συνάρτηση προσφοράς

- Η συνάρτηση προσφοράς δείχνει τη σχέση μεταξύ $\Pi_{\text{ΠΑ}}$ και T_A υποθέτοντας ότι οι προσδιοριστικοί παράγοντες

T_Σ , Φ , E , και T

παραμένουν σταθεροί, δηλαδή

$$\Pi_{\text{ΠΑ}} = \varphi(T_A)$$

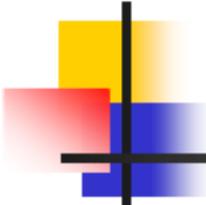

Ο Νόμος της Προσφοράς

- Ο Νόμος της Προσφοράς μας λέει ότι η καμπύλη προσφοράς έχει θετική κλίση (θετική σχέση μεταξύ τιμής και προσφερόμενης ποσότητας)

Πίνακας και καμπύλη προσφοράς

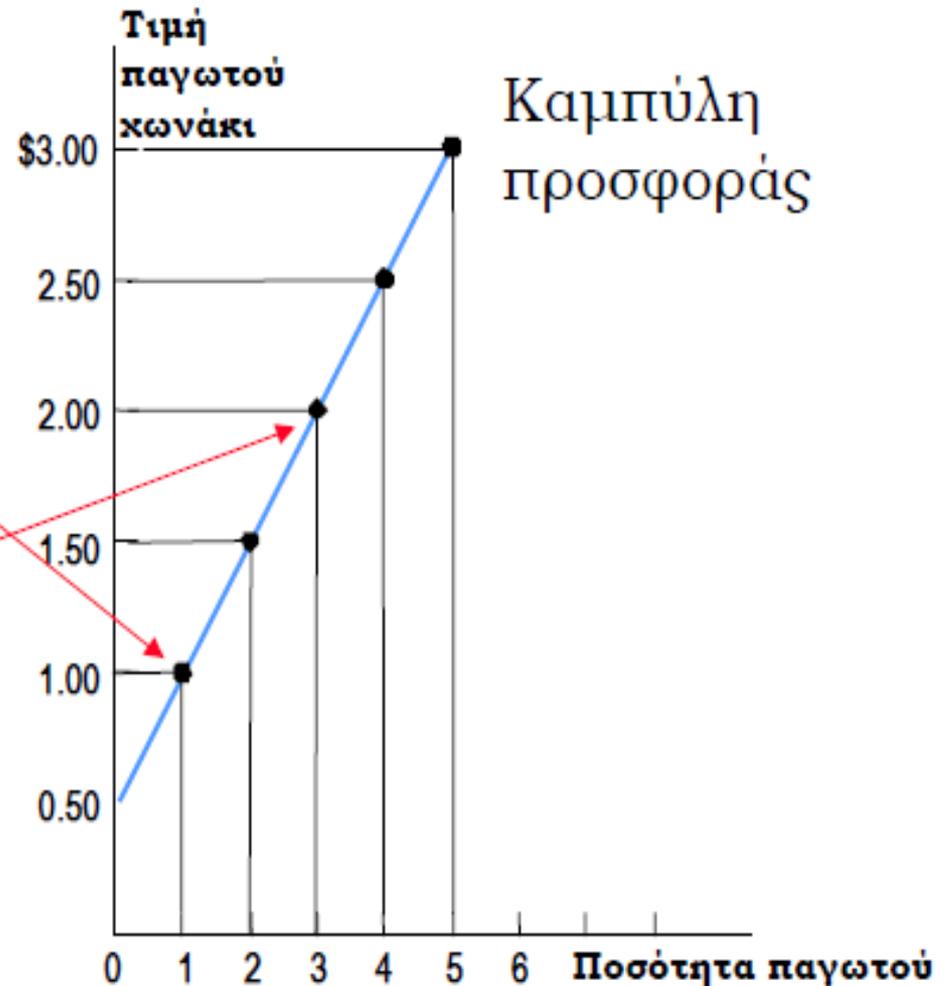

- Ο **πίνακας προσφοράς** είναι ο πίνακας που δείχνει τη σχέση μεταξύ της τιμής ενός αγαθού και της προσφερόμενης ποσότητας
- Η **καμπύλη προσφοράς** είναι το διάγραμμα το οποίο απεικονίζει την σχέση μεταξύ της τιμής ενός αγαθού και της προσφερόμενης ποσότητας

Καμπύλη Προσφοράς

Τιμή	Ποσότητα
0.00	0
0.50	0
1.00	1
1.50	2
2.00	3
2.50	4
3.00	5

Πίνακας προσφοράς

Αλλαγές στην προσφορά και την προσφερόμενη ποσότητα

- Αλλαγή της προσφερόμενης ποσότητας
  - Μια μετακίνηση πάνω στην καμπύλη προσφοράς
  - Προέρχεται από μια αλλαγή στην τιμή του προϊόντος

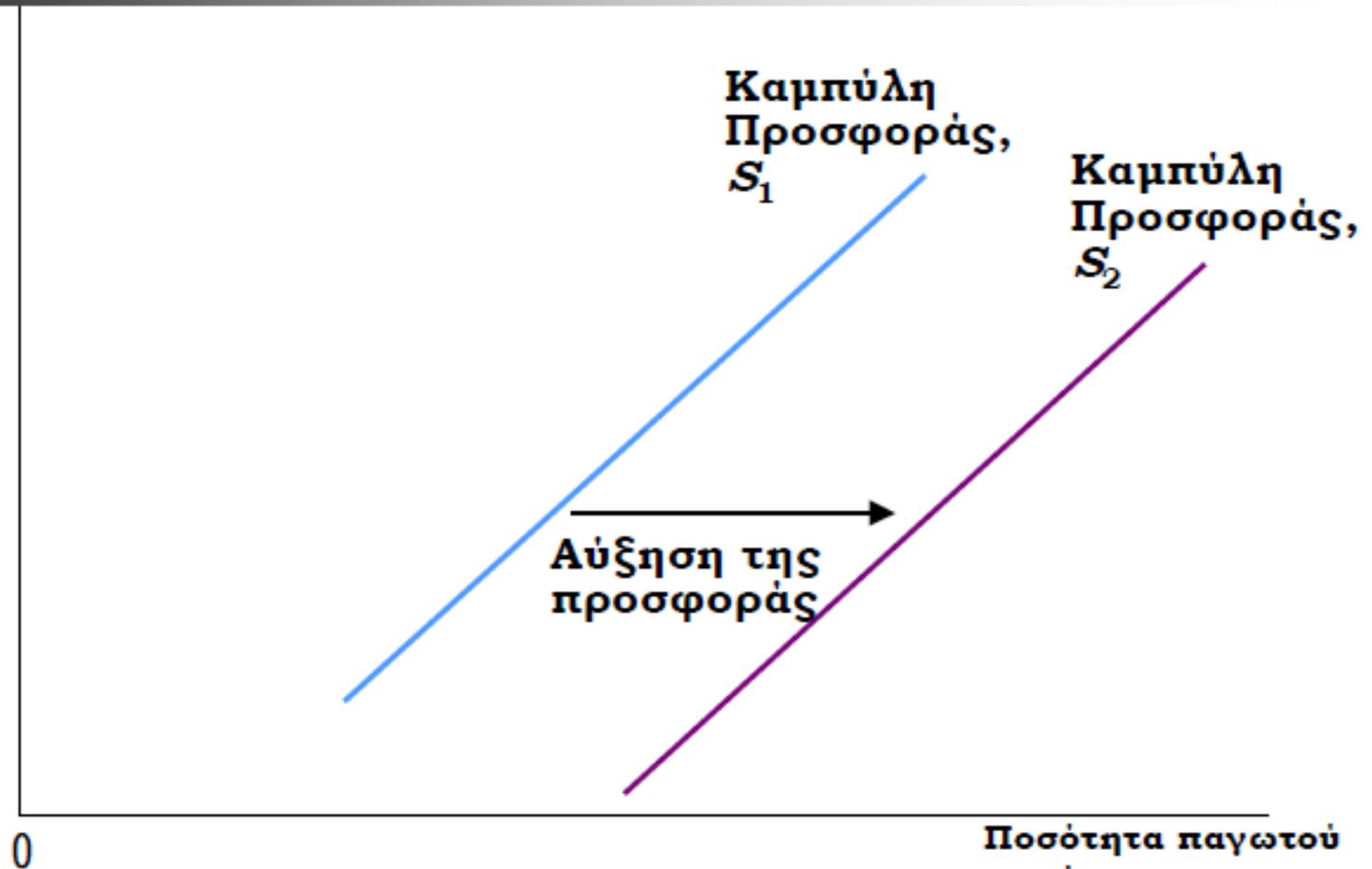
Αλλαγές στην προσφορά και την προσφερόμενη ποσότητα

- Αλλαγή της προσφοράς
  - Μια μετακίνηση της καμπύλης προσφοράς είτε προς τα αριστερά είτε στα δεξιά
  - Προέρχεται από αλλαγές σε μεταβλητές εκτός της τιμής

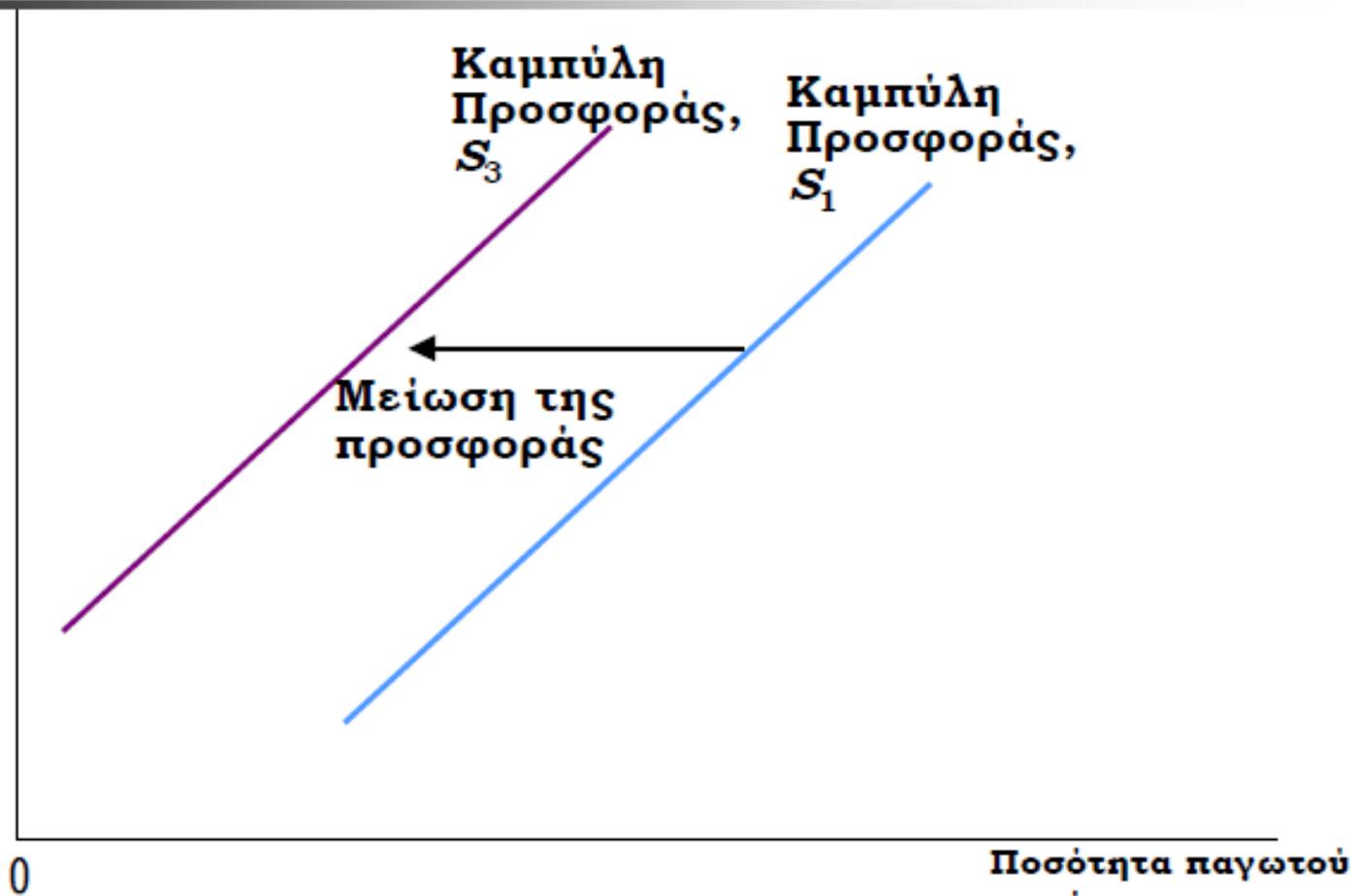
Μια αύξηση της προσφοράς

Τιμή
παγωτού
κωνάκι

Μια μείωση της προσφοράς

Τιμή
παγωτού
κωνάκι

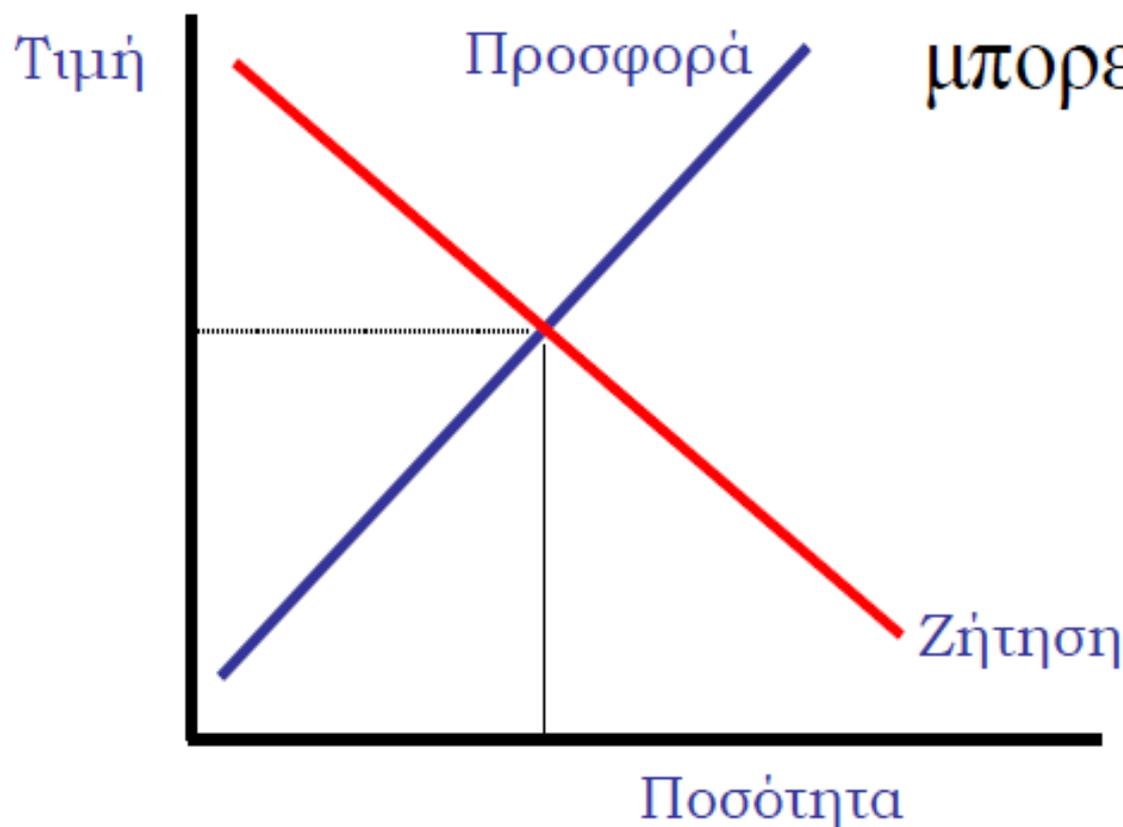
Προσφορά και Ζήτηση μαζί

- **Τιμή ισορροπίας**
  - Είναι η τιμή η οποία εξισορροπεί τις δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης
- **Ποσότητα ισορροπίας**
  - Είναι η ποσότητα η οποία εξισορροπεί τις δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης.
  - Διαγραμματικά, είναι το σημείο στο οποίο διασταυρώνονται η προσφορά και η ζήτηση

Η ισορροπία στην αγορά

Η θέση ισορροπίας είναι αυτή η οποία μπορεί να διατηρηθεί

Αγορές εκτός ισορροπίας

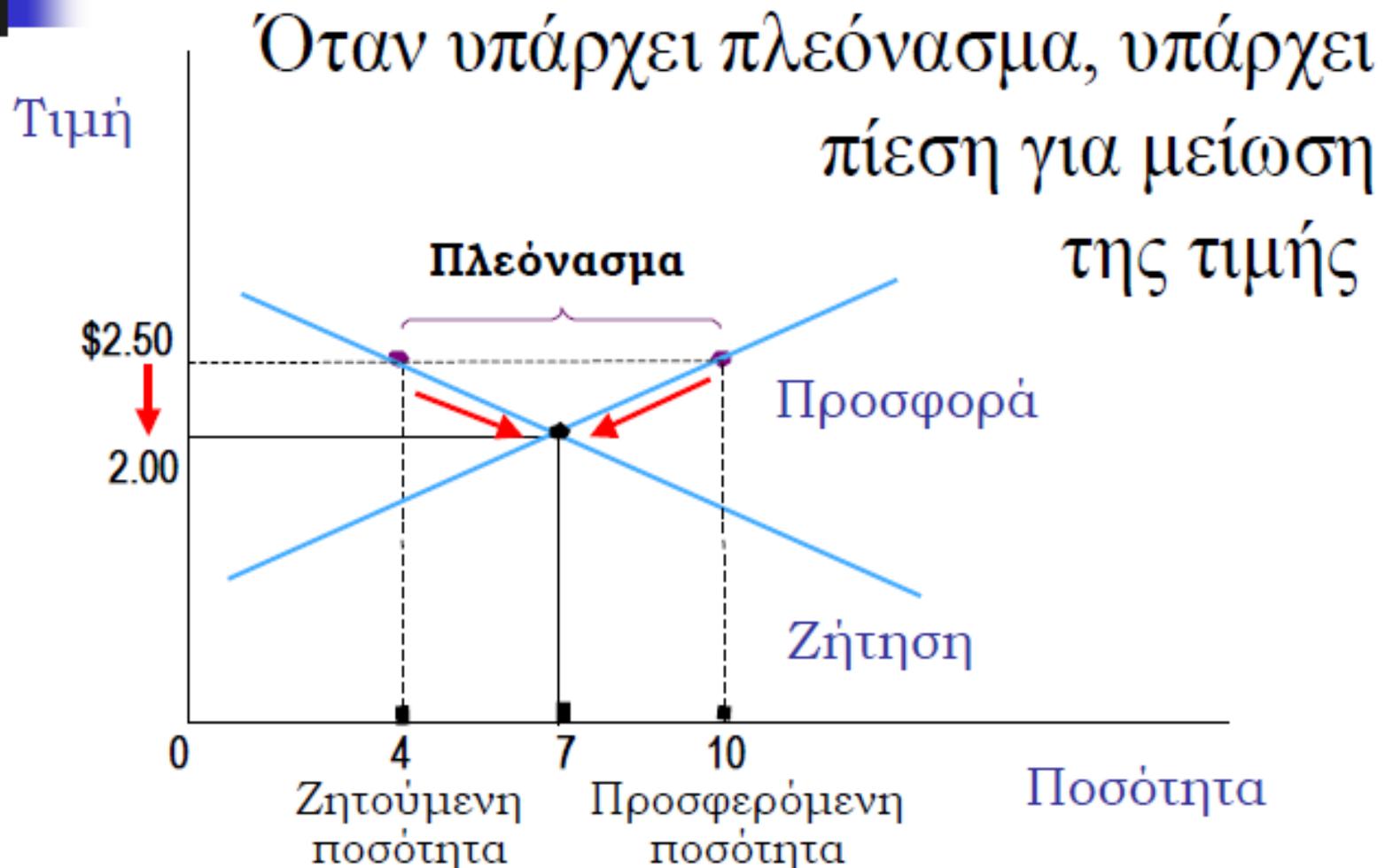
■ Πλεόνασμα

- Η τιμή είναι μεγαλύτερη της τιμής ισορροπίας
- Οι παραγωγοί δεν μπορούν να πωλήσουν όση ποσότητα θα ήθελαν στην τρέχουσα τιμή

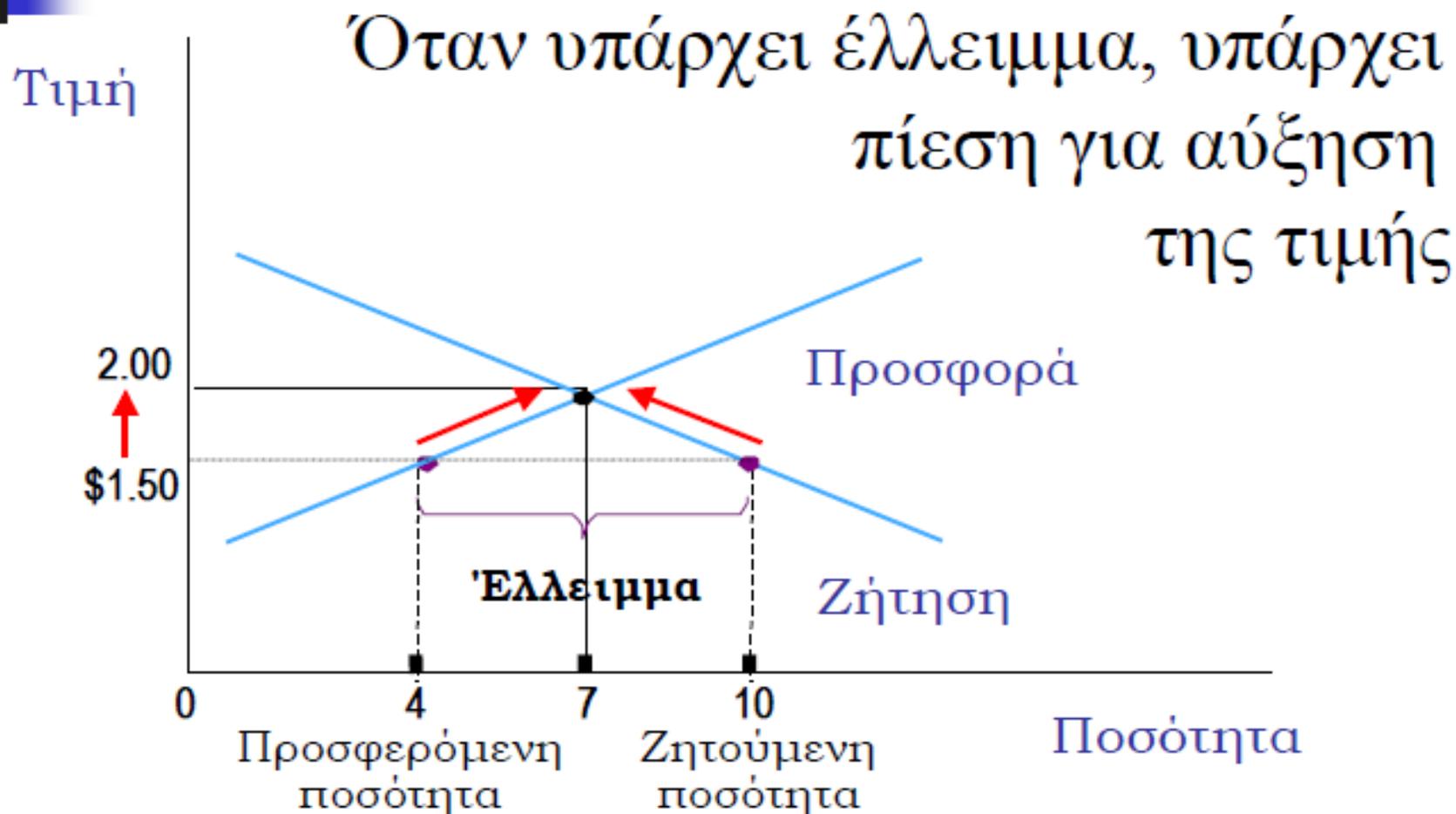
■ Έλλειμμα

- Η τιμή είναι μικρότερη της τιμής ισορροπίας
- Οι καταναλωτές δεν μπορούν να αγοράσουν όση ποσότητα θα ήθελαν στην τρέχουσα τιμή

Η ισορροπία στην αγορά

Η ισορροπία στην αγορά

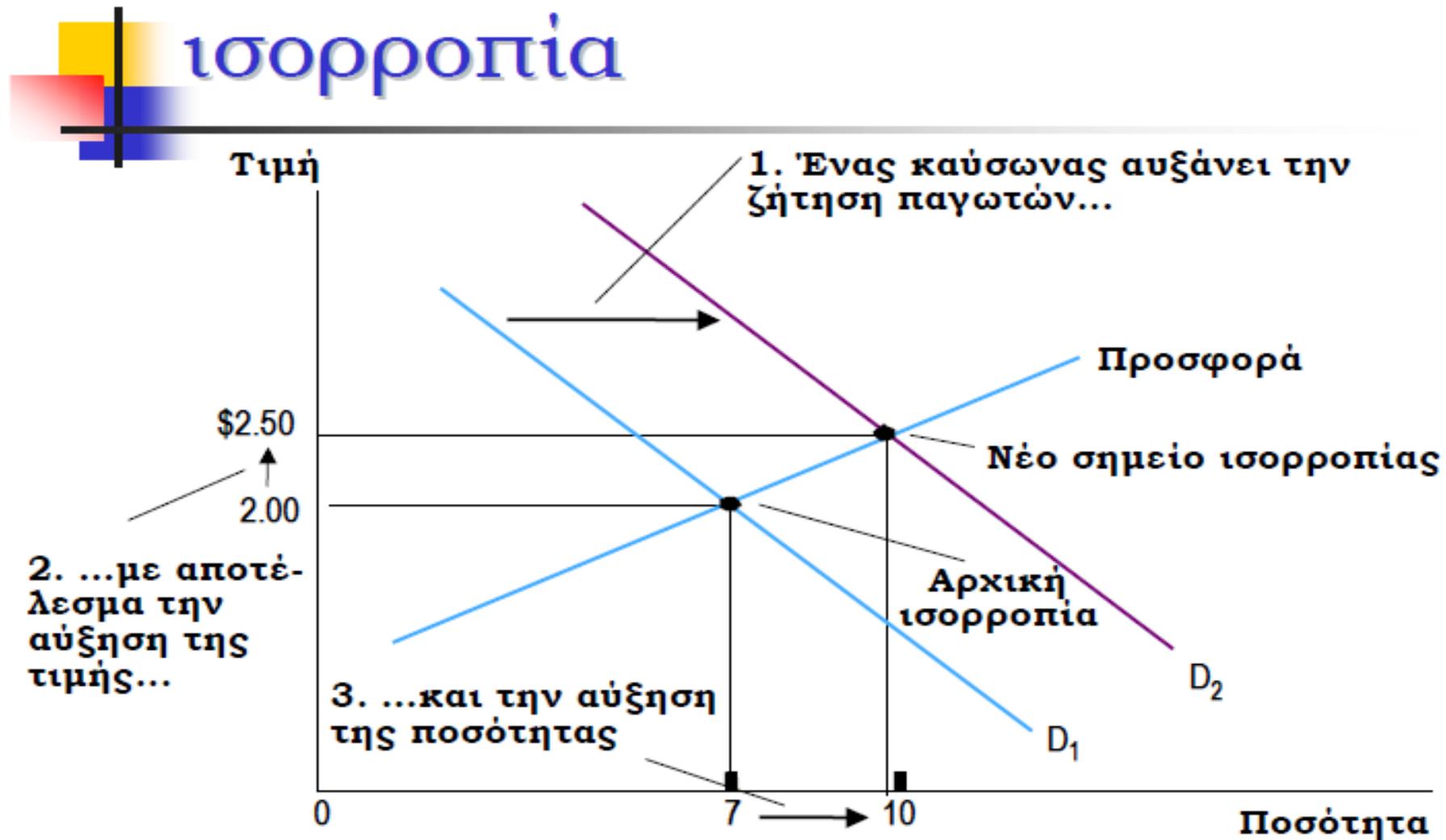

Ανάλυση αλλαγών της ισορροπίας

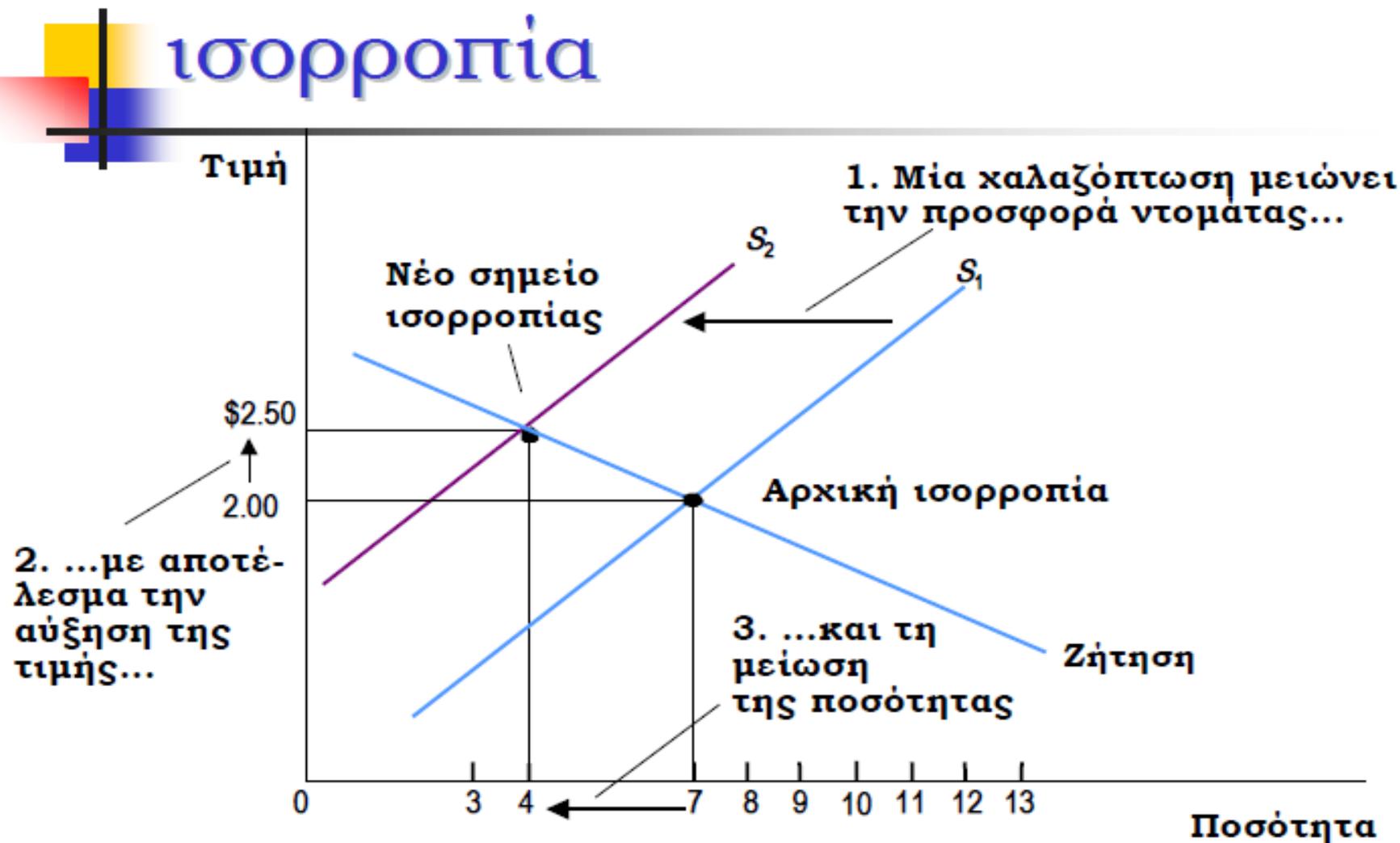

- Αποφάσισε αν ένα γεγονός μετατοπίζει την καμπύλη ζήτησης ή προσφοράς (ή και τις δύο)
- Αποφάσισε αν η (οι) καμπύλη (ες) μετακινείται δεξιά ή αριστερά
- Αποφάσισε πως η (οι) μετακίνηση (εις) επηρεάζει την τιμή και την ποσότητα ισορροπίας

Μετατόπιση ζήτησης και ισορροπία

Μετατόπιση προσφοράς και ισορροπία

Περίληψη

- Οι αγοραίες οικονομίες λειτουργούν με βάση τις δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης
- Η Προσφορά και η Ζήτηση μαζί προσδιορίζουν τις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών
- Οι τιμές λειτουργούν σαν σήματα που κατευθύνουν την κατανομή των πόρων

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗ

ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

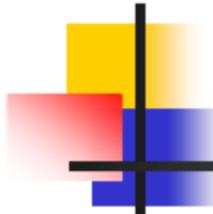

Ελαστικότητα . . .

. . . μετρά τον βαθμό αντίδρασης των καταναλωτών και των παραγωγών στις αλλαγές στις συνθήκες της αγοράς. . .

. . . μας επιτρέπει να αναλύουμε την προσφορά και την ζήτηση με περισσότερη ακρίβεια

Τρία είδη ελαστικότητας

- Ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή
- Ελαστικότητα ζήτησης ως προς το εισόδημα
- Ελαστικότητα προσφοράς ως προς την τιμή

Ελαστικότητα ζήτησης

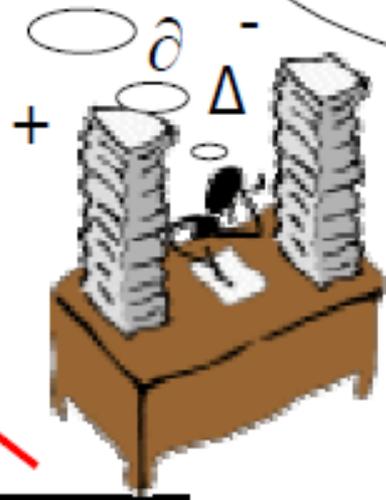
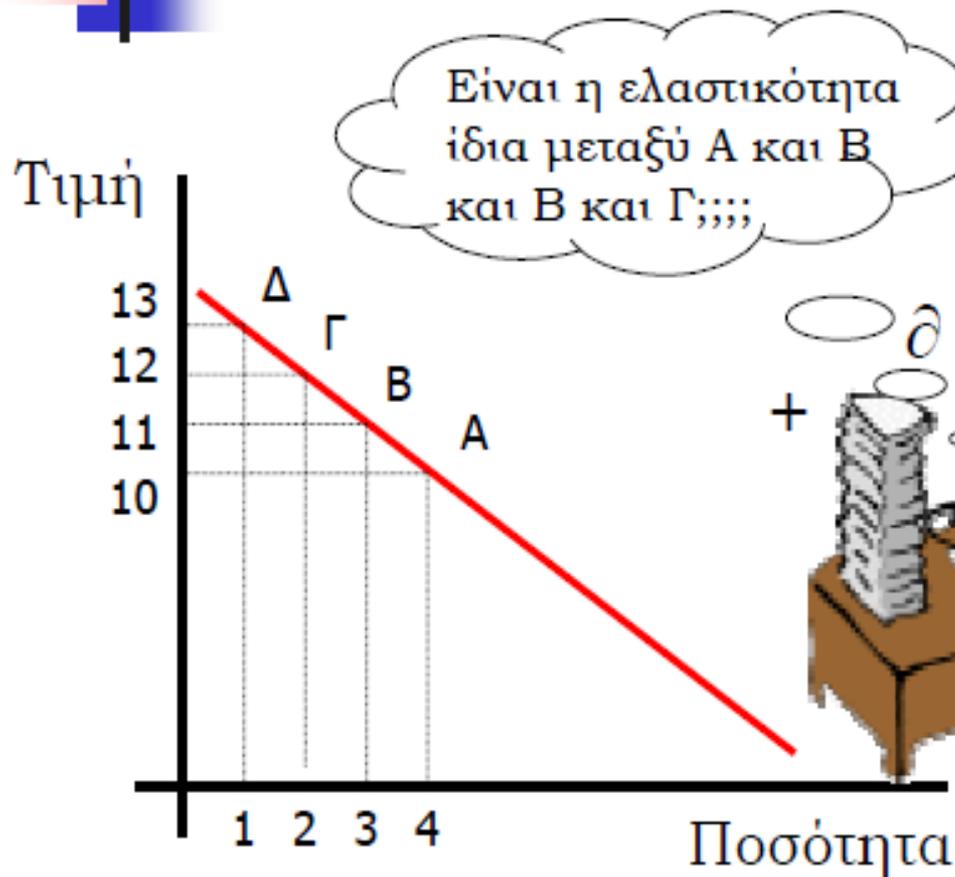
- Ο βαθμός αντίδρασης της ζητούμενης ποσότητας σε μεταβολές της τιμής μετράται από την ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή

τόξου $\varepsilon = (\Delta\Pi/\Delta T)[(T_1+T_2)/(\Pi_1+\Pi_2)]$

σημείου $\varepsilon = (\partial\Pi/\partial T)(T/\Pi)$

όπου: ε = ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή

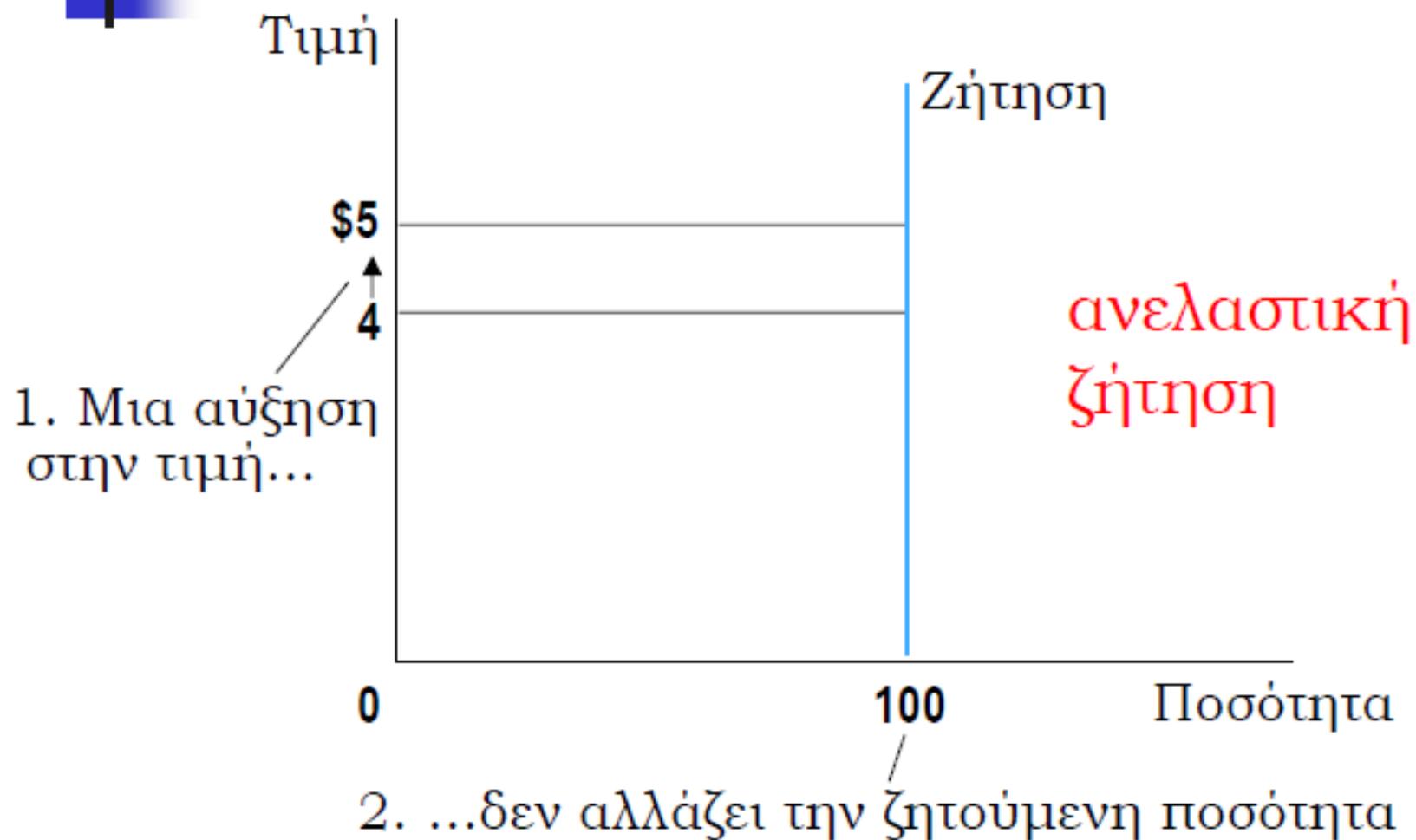
Ερώτηση

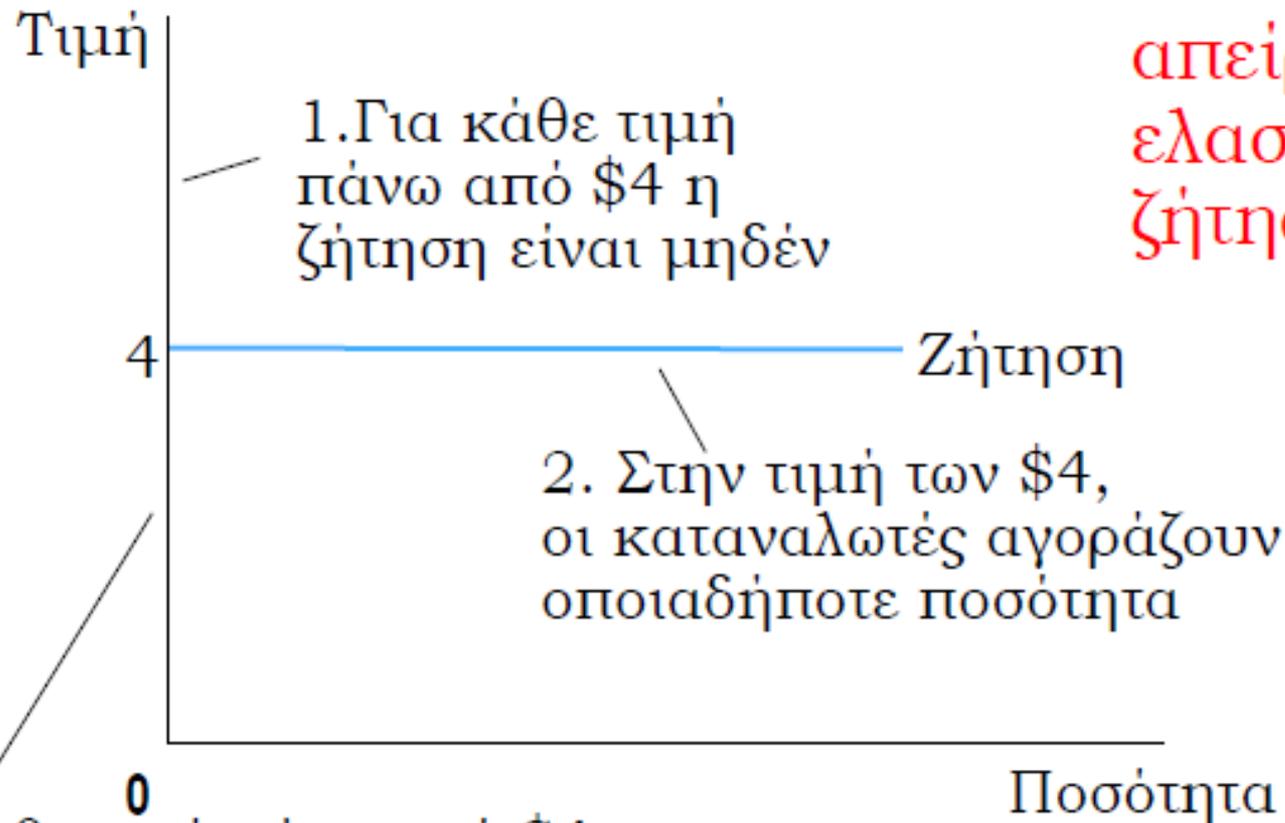
Δεν είναι πιο απλό να χρησιμοποιήσουμε την κλίση για την μέτρηση μεταβολών; ?

Ελαστικότητα ζήτησης

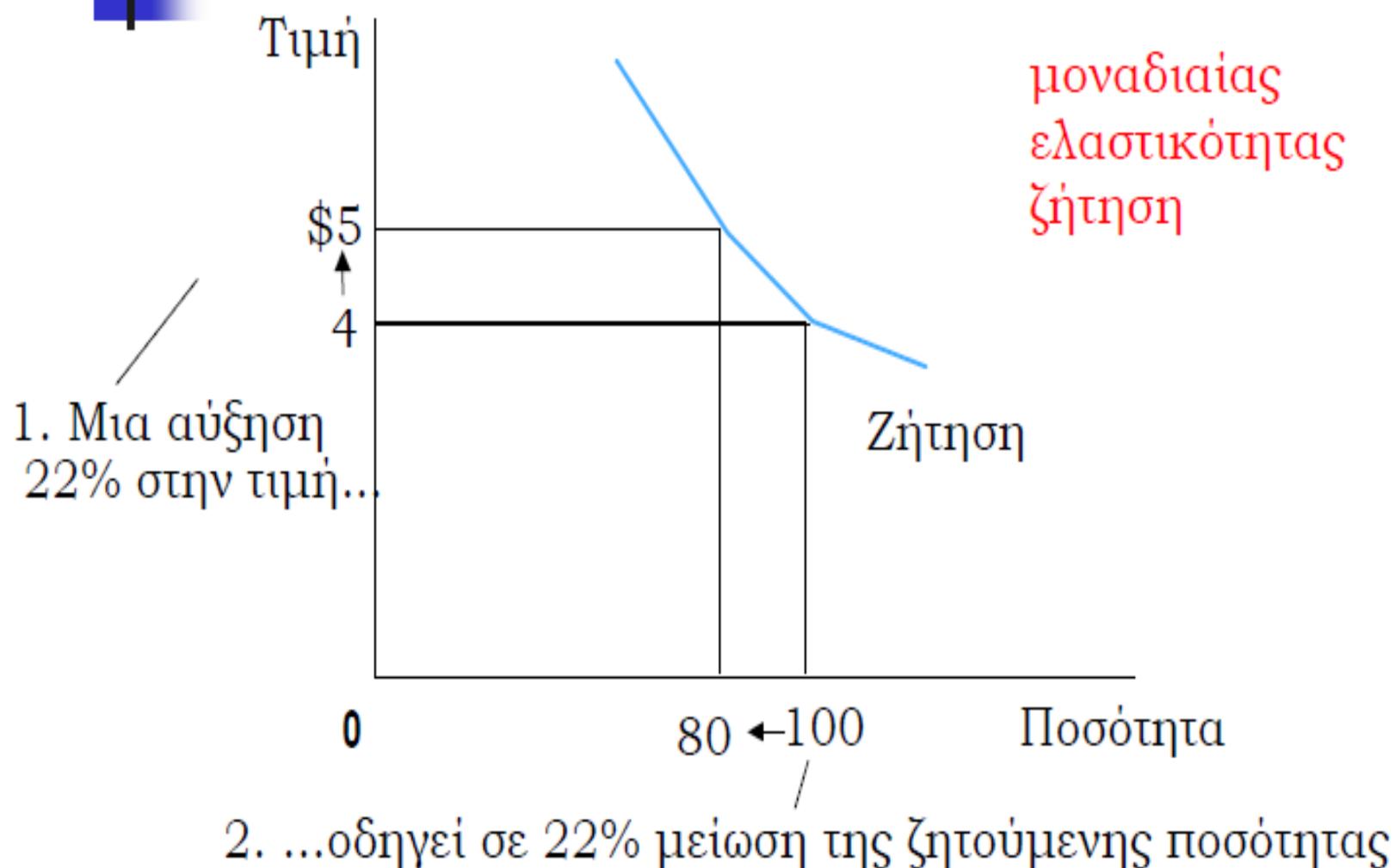
Ελαστικότητα ζήτησης

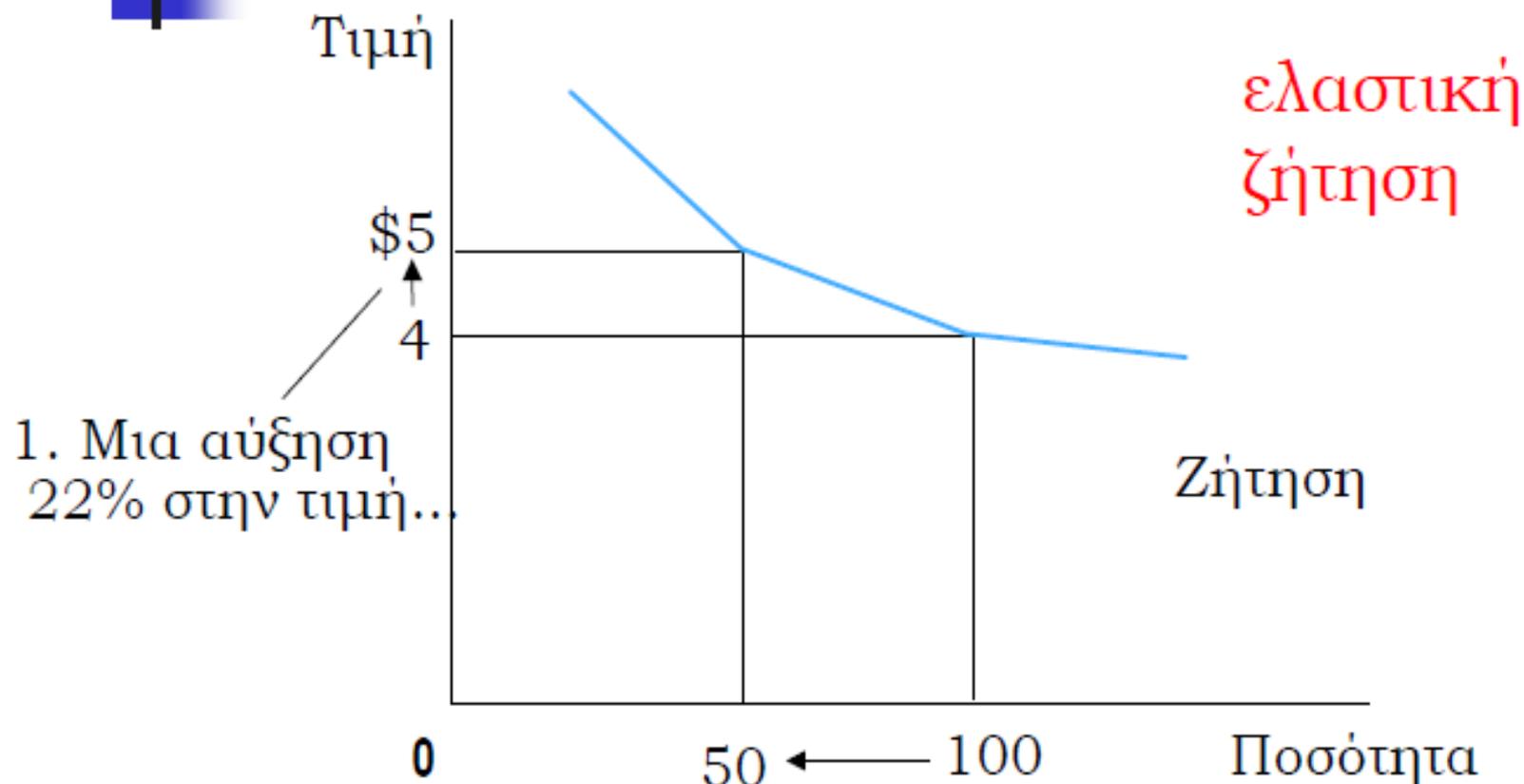
απείρως
ελαστική
ζήτηση

3. Για κάθε τιμή κάτω από \$4,
Η ζητούμενη ποσότητα είναι άπειρη

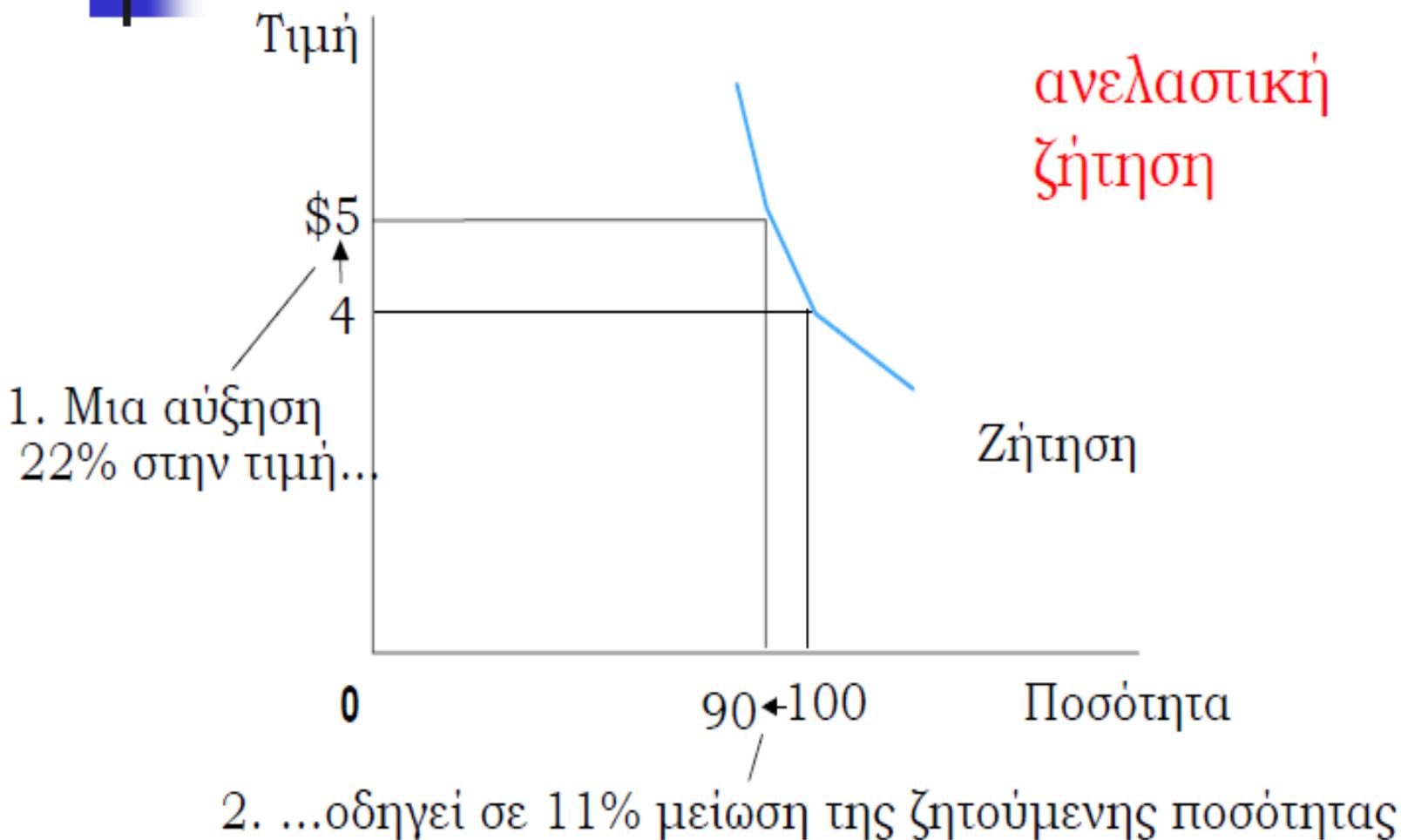
Ελαστικότητα ζήτησης

Ελαστικότητα ζήτησης

Ελαστικότητα ζήτησης

Προσδιοριστικοί παράγοντες ελαστικότητας ζήτησης

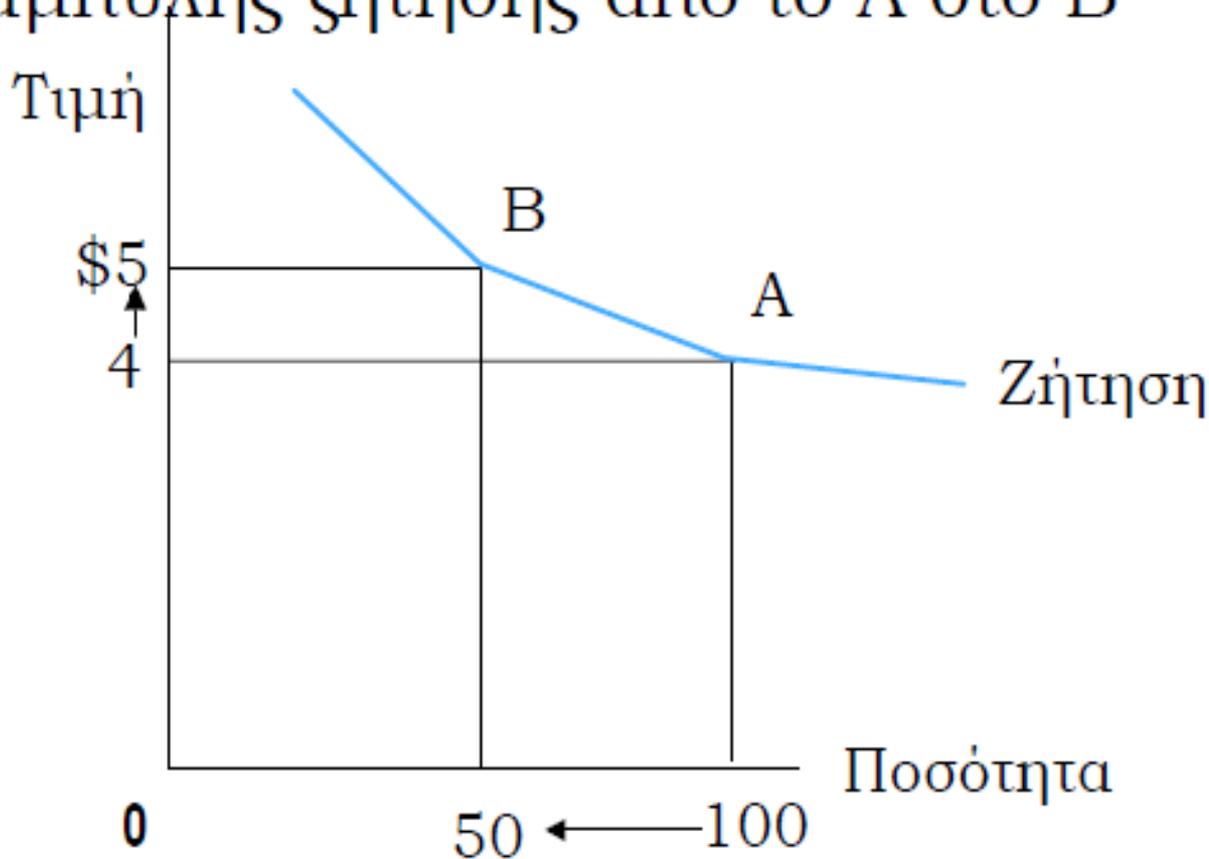
Αν είναι
συμπληρωμα-
τικό άλλων
αγαθών;;;

- Προσδιοριστικοί παράγοντες ελαστικότητας
  - Σημασία δαπάνης στον προϋπολογισμό του καταναλωτή
    - Όσο πιο σημαντικό τόσο πιο ελαστική η ζήτηση
  - Ύπαρξη υποκατάστατων, συμπληρωματικών αγαθών
    - Όσο περισσότερα υποκατάστατα τόσο πιο ελαστική η ζήτηση
  - χρόνος
    - Μακροπρόθεσμα οι καταναλωτές μπορούν να προσαρμοστούν καλύτερα στις μεταβαλλόμενες τιμές και επομένως μακροπρόθεσμα η ζήτηση είναι πιο ελαστική

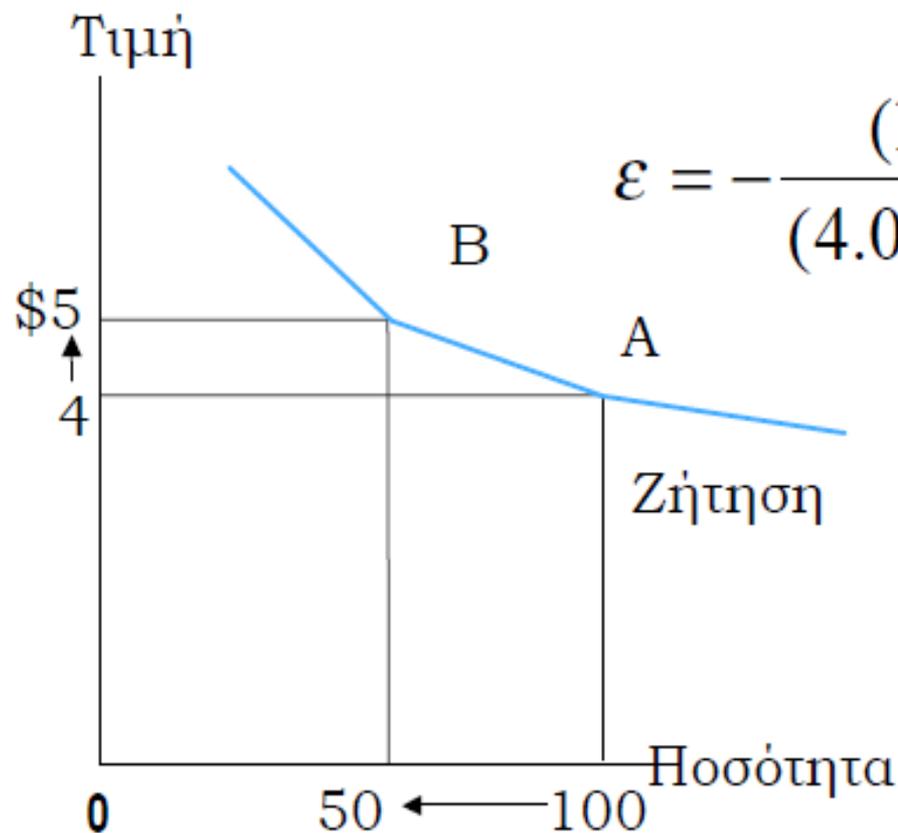
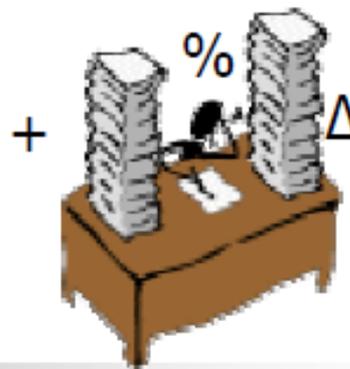

Άσκηση

- Υπολογίστε την τοξοειδή ελαστικότητα της καμπύλης ζήτησης από το A στο B

Άσκηση

$$\epsilon = - \frac{(100 - 50) / (100 + 50) / 2}{(4.00 - 5.00) / (4.00 + 5.00) / 2}$$

$$= - \frac{66.67\%}{-22.22\%} = 3$$

Η ζήτηση είναι ελαστική

Σταυροειδής ελαστικότητα ζήτησης

- **Σταυροειδής ελαστικότητα ζήτησης** ανάμεσα στα αγαθά A και B :

Η % μεταβολή στην ζητούμενη ποσότητα ενός αγαθού A λόγω μιας μεταβολής της τάξεως του 1% στην τιμή ενός αγαθού B :

$$\varepsilon_{AB} = \nu = (\partial \Pi_A / \partial T_B)(T_B / \Pi_A)$$

Εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης

- **Εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης:** Η εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης για ένα αγαθό είναι η % μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας λόγω μιας αύξησης της τάξεως του 1% στο εισόδημα:

$$\mu = (\partial \Pi / \partial Y)(Y / \Pi)$$

Εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης

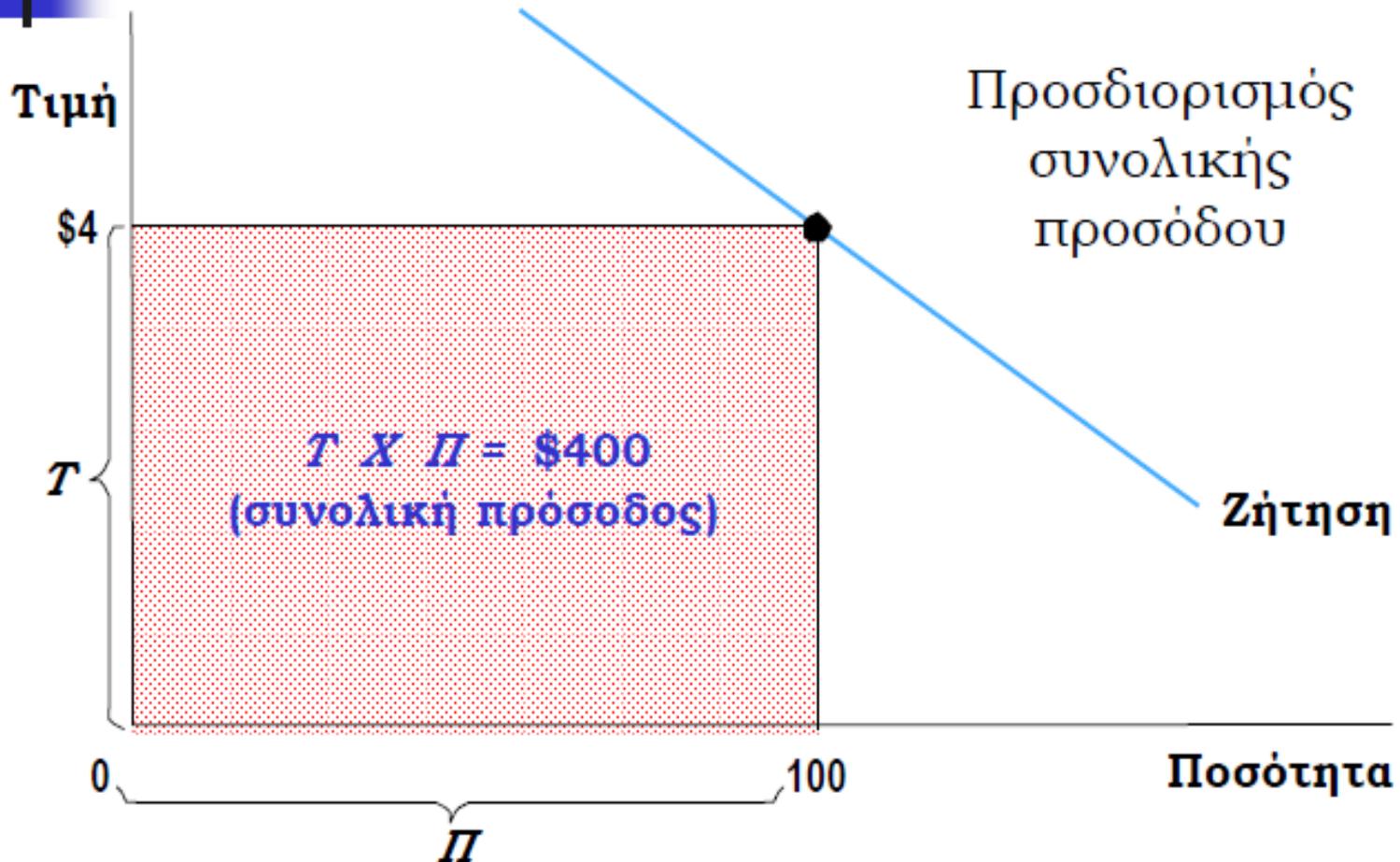

- Μια αύξηση του εισοδήματος οδηγεί σε αύξηση της ζητούμενης ποσότητας των φυσιολογικών αγαθών και σε μείωση της ζητούμενης ποσότητας των κατώτερων αγαθών

Εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης

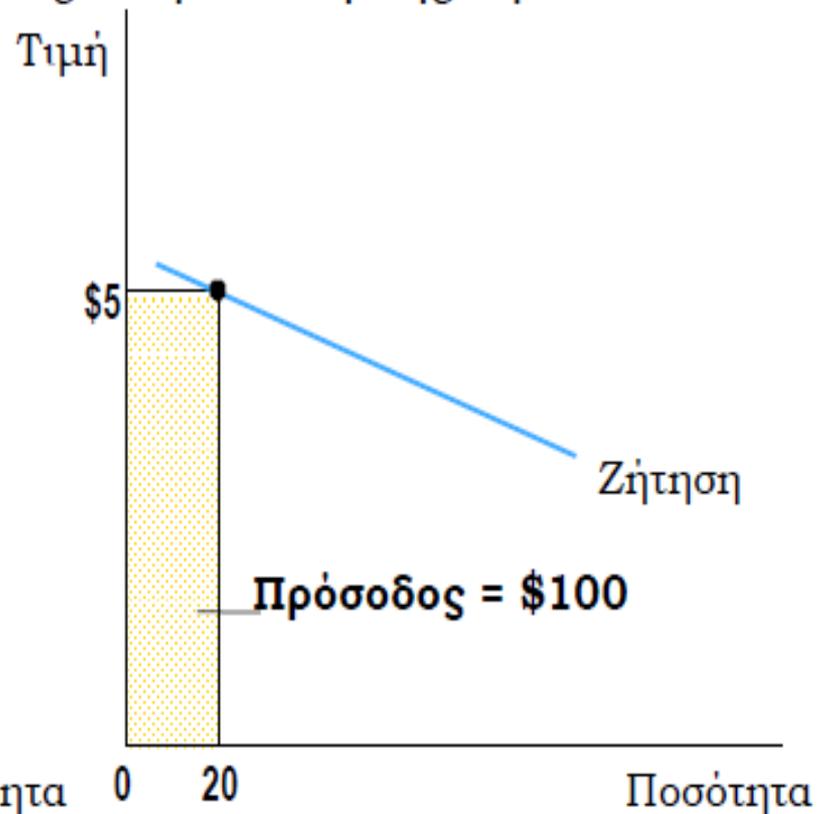
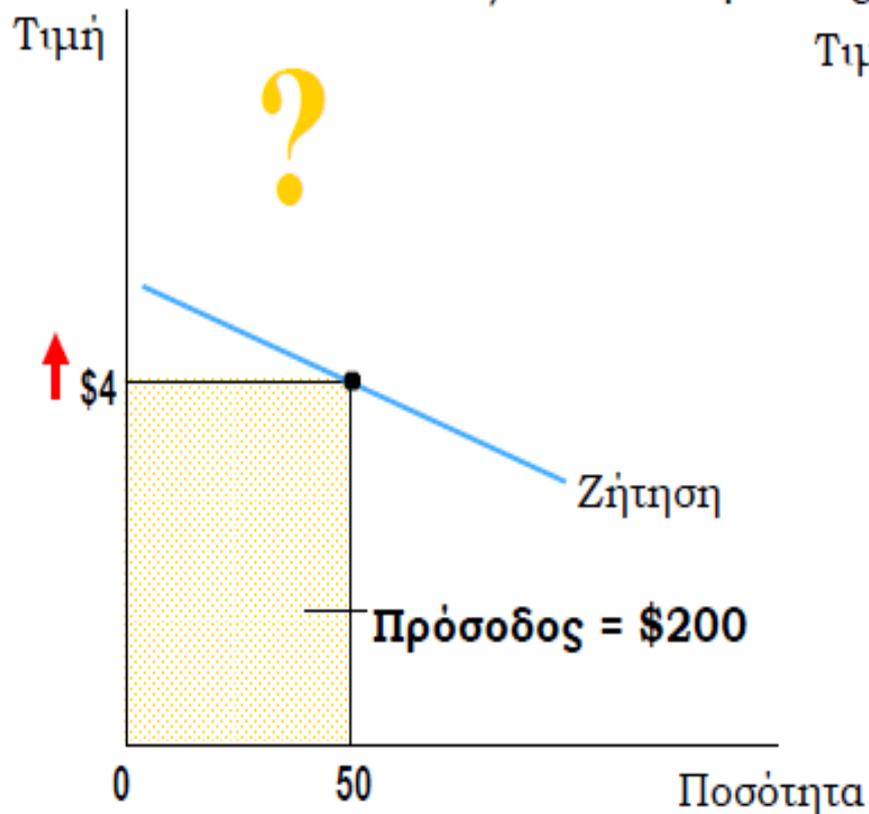
- Τα αγαθά που οι καταναλωτές θεωρούν ως απαραίτητα, είναι ανελαστικά ως προς το εισόδημα
  - Παραδείγματα τέτοιων αγαθών είναι τα τρόφιμα, είδη ένδυσης, βενζίνη, ιατρική περίθαλψη, κλπ
- Τα αγαθά πολυτελείας είναι ελαστικά ως προς το εισόδημα
  - Παραδείγματα τέτοιων αγαθών είναι τα σπορ αυτοκίνητα, οι γούνες, κλπ

Ελαστικότητα και πρόσοδος

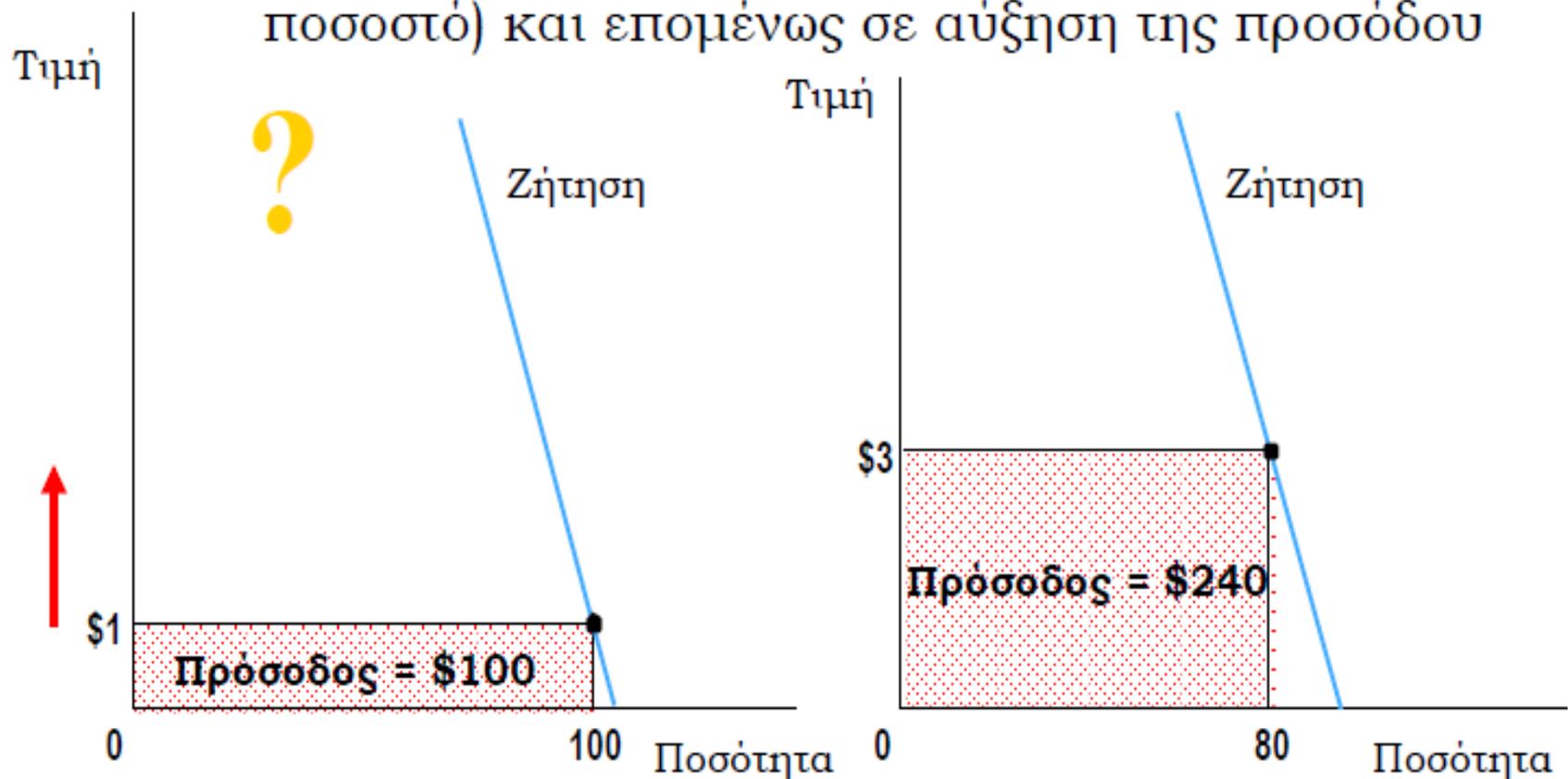
Ελαστικότητα και πρόσοδος

- Με ελαστική ζήτηση, $\uparrow T \rightarrow \downarrow \Pi$ (κατά μεγαλύτερο ποσοστό) και επομένως σε μείωση της προσόδου

Ελαστικότητα και πρόσοδος

- Με ανελαστική ζήτηση, $\uparrow T \rightarrow \downarrow \Pi$ (κατά μικρότερο ποσοστό) και επομένως σε αύξηση της προσόδου

Ελαστικότητα και πρόσοδος (συνολική και οριακή)

- Υποθέτοντας ότι η συνάρτηση ζήτησης είναι:

$$T = a - \beta\Pi$$

Τότε, η συνολική πρόσοδος είναι:

$$\Sigma\Pi = a\Pi - \beta\Pi^2$$

Και η οριακή πρόσοδος είναι:

$$Ο\Pi = d\Sigma\Pi/d\Pi = a - 2\beta\Pi$$

Καθώς έχουμε ορίσει την ελαστικότητα ως:

$$\varepsilon = (d\Pi/dT) \times (T/\Pi)$$

Τότε έχουμε: $\varepsilon = -(1/\beta) \times (T/\Pi)$

Ελαστικότητα και πρόσοδος (συνολική και οριακή)

- Κάτι που θα μας φανεί αρκετά χρήσιμο είναι η έκφραση της ΟΠ σαν συνάρτηση της ελαστικότητας. Η ΟΠ είναι:

$$\begin{aligned} \text{ΟΠ} &= d\Sigma\Pi/d\Pi = a - \beta\Pi - \beta\Pi \\ &= T - \beta\Pi = T[1 - \beta(\Pi/T)] \rightarrow \end{aligned}$$

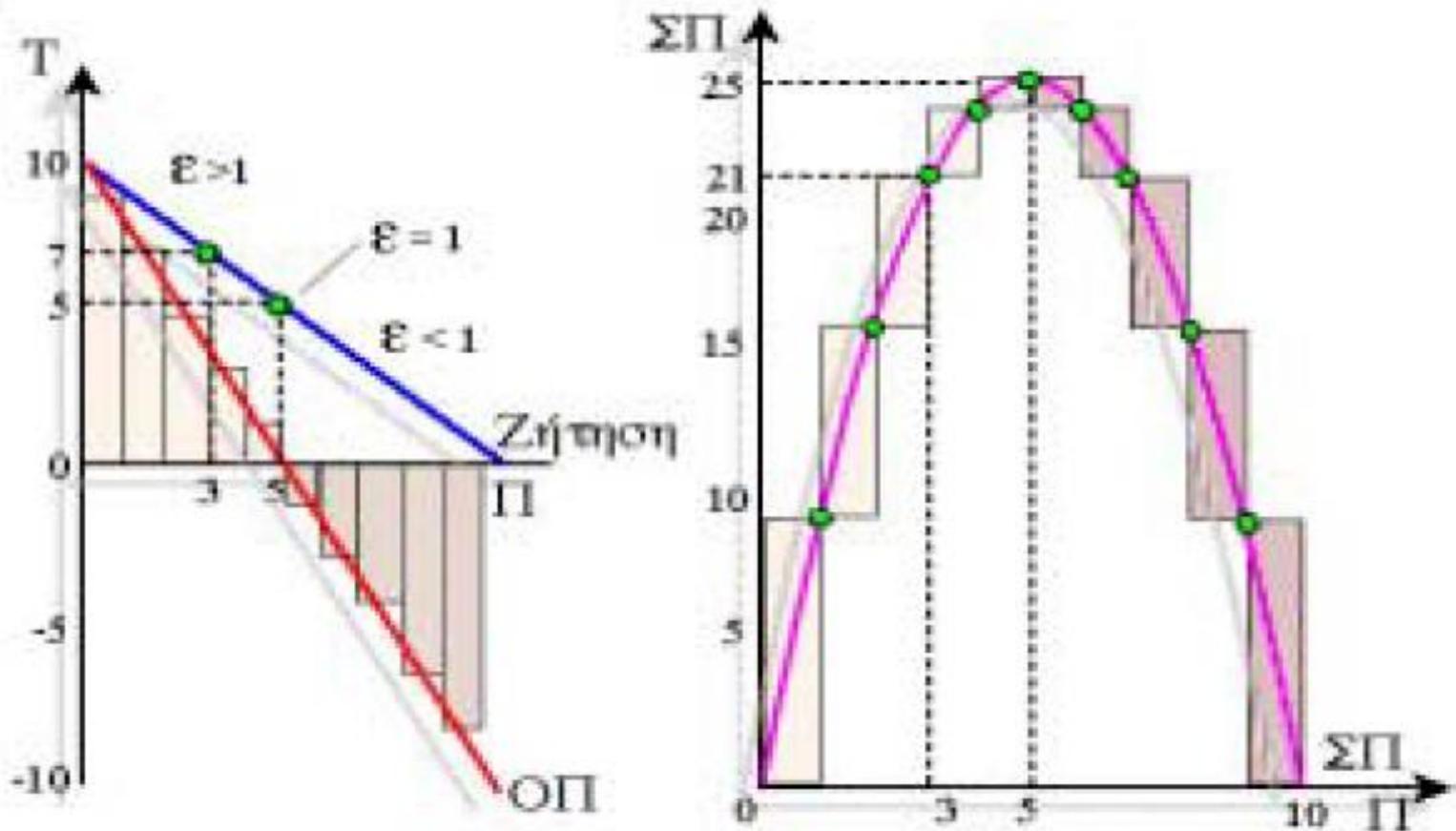
$$\text{ΟΠ} = T[1 - 1/\varepsilon]$$

Καθώς η ελαστικότητα ισούται με:

$$\varepsilon = (1/\beta) \times T/\Pi$$

Ελαστικότητα και πρόσοδος (συνολική και οριακή)

Συνολική, οριακή πρόσοδος και ελαστικότητα

Προσδιορισμός ζήτησης από την ελαστικότητα

- Αν γνωρίζουμε την ελαστικότητα της ζήτησης καθώς και την τιμή και την ποσότητα ισορροπίας και πιστεύουμε ότι η καμπύλη ζήτησης είναι γραμμική, μπορούμε να επιλύσουμε για:

$$\Pi = a - bT$$

καθώς

$$\varepsilon = (\partial\Pi/\partial T)(T/\Pi) = -b(T/\Pi)$$

- επομένως, εάν γνωρίζουμε τα ε , T και Π , μπορούμε να βρούμε το b και εάν γνωρίζουμε τα b , T και Π , μπορούμε να λύσουμε ως προς a

Άσκηση

- Υπολογίστε την ελαστικότητα τιμής, την σταυροειδή ελαστικότητα και την ελαστικότητα εισοδήματος της παρακάτω συνάρτησης ζήτησης

$$\Pi_A = 100 - 0.2T_A + 0.5T_B + 0.04Y$$

Λύση

$$\varepsilon = -.2 (T_A/\Pi) \quad \nu = +.5 (T_B/\Pi)$$

$$\mu = +.04 (Y/\Pi)$$

Ελαστικότητα προσφοράς

- Ο βαθμός αντίδρασης της προσφερόμενης ποσότητας σε μεταβολές της τιμής μετράται από την ελαστικότητα προσφοράς ως προς την τιμή

τόξου $\varepsilon = (\Delta\Pi/\Delta T)[(T_1+T_2)/(\Pi_1+\Pi_2)]$

σημείου $\varepsilon = (\partial\Pi/\partial T)(T/\Pi)$

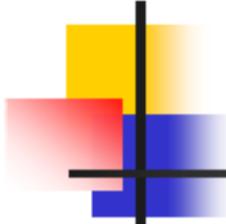
όπου: ε = ελαστικότητα προσφοράς ως προς την τιμή

Ελαστικότητα προσφοράς

- *Τέλεια ελαστική:* $\varepsilon = \infty$
- *Ελαστική:* $\varepsilon > 1$
- *Μοναδιαία ελαστική:* $\varepsilon = 1$
- *Ανελαστική:* $\varepsilon < 1$
- *Τέλεια ανελαστική:* $\varepsilon = 0$

Προσδιοριστικοί παράγοντες ελαστικότητας προσφοράς

- Η ικανότητα των παραγωγών να μεταβάλουν την παραγόμενη ποσότητα
  - Η προσφορά παραθεριστικών κατοικιών πάνω στην παραλία είναι ανελαστική
  - Η προσφορά βιβλίων, αυτοκινήτων, βιομηχανικών προϊόντων είναι ελαστική
- Χρονική περίοδος
  - Η προσφορά είναι πιο ελαστική μακροχρόνια

Ερώτηση

Εξετάστε τις επιπτώσεις που θα έχει στην αγορά σιταριού η ανακάλυψη ενός νέου πιο αποδοτικού υβριδίου

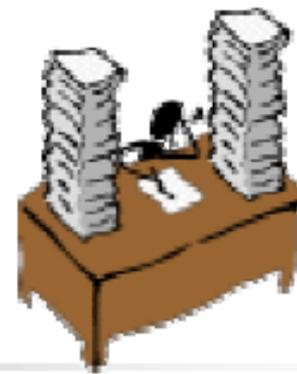

μεταλλαγμένου;;;

Μπορεί μια βελτίωση στις μεθόδους καλλιέργειας να αποβεί σε βάρος των αγροτών;;?

Απάντηση

Τιμή

4. Σαν αποτέλεσμα, η συνολική πρόσοδος μειώνεται από \$300 σε \$220.

1. Με ανελαστική ζήτηση, μια αύξηση της προσφοράς...

2. ...οδηγεί σε μεγάλη πτώση της τιμής...

\$3

2

0

100

→ 110

Ποσότητα

Ζήτηση

3. ...και μια αναλογικά μικρότερη αύξηση στην ποσότητα...

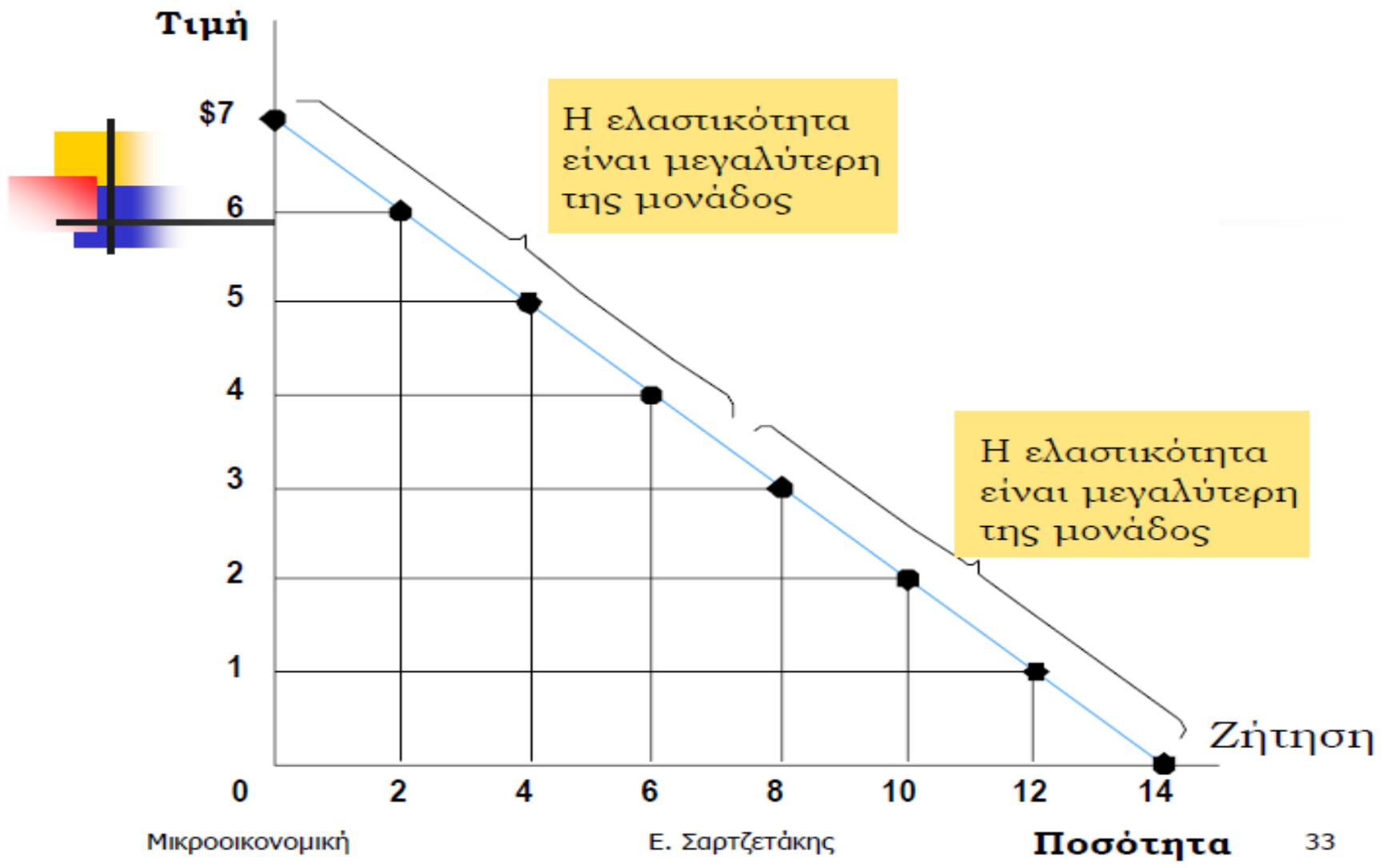
Απάντηση

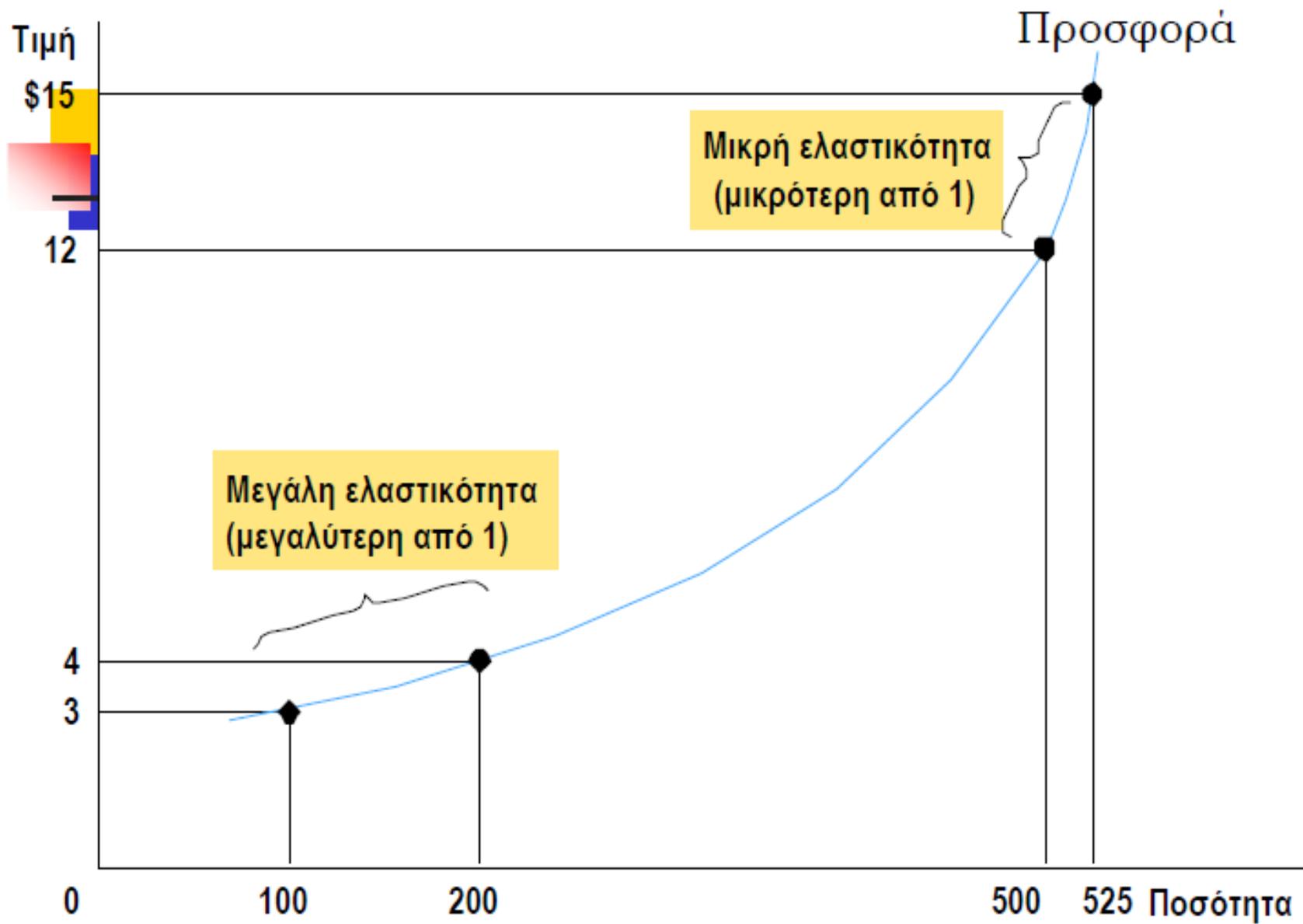

$$E_D = \frac{(100 - 110) / [(100 + 110) / 2]}{(3.00 - 2.00) / [(3.00 + 2.00) / 2]}$$
$$= \frac{-0.095238}{0.2857} \approx -0.33$$

Η ζήτηση είναι ανελαστική

Αύξηση της
προσφοράς
με
ανελαστική
ζήτηση
μειώνει τη
συνολική
πρόσοδο

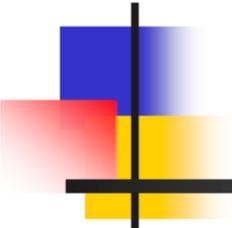

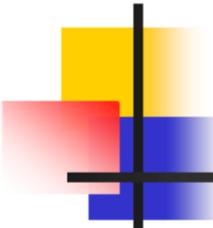
ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

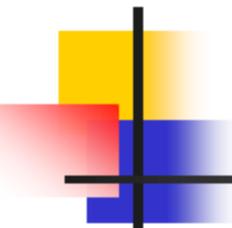

Προσφορά, Ζήτηση και Κυβερνητικές Πολιτικές

- Σε μια αγορά που λειτουργεί χωρίς παρεμβάσεις, οι δυνάμεις της αγοράς οδηγούν στην τιμή και ποσότητα ισορροπίας
- Αν και στην ισορροπία επιτυγχάνεται μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας, ένα μέρος του κοινωνικού συνόλου μπορεί να μην είναι ικανοποιημένο
- Τότε έχουμε κρατική παρέμβαση

Έλεγχοι τιμών

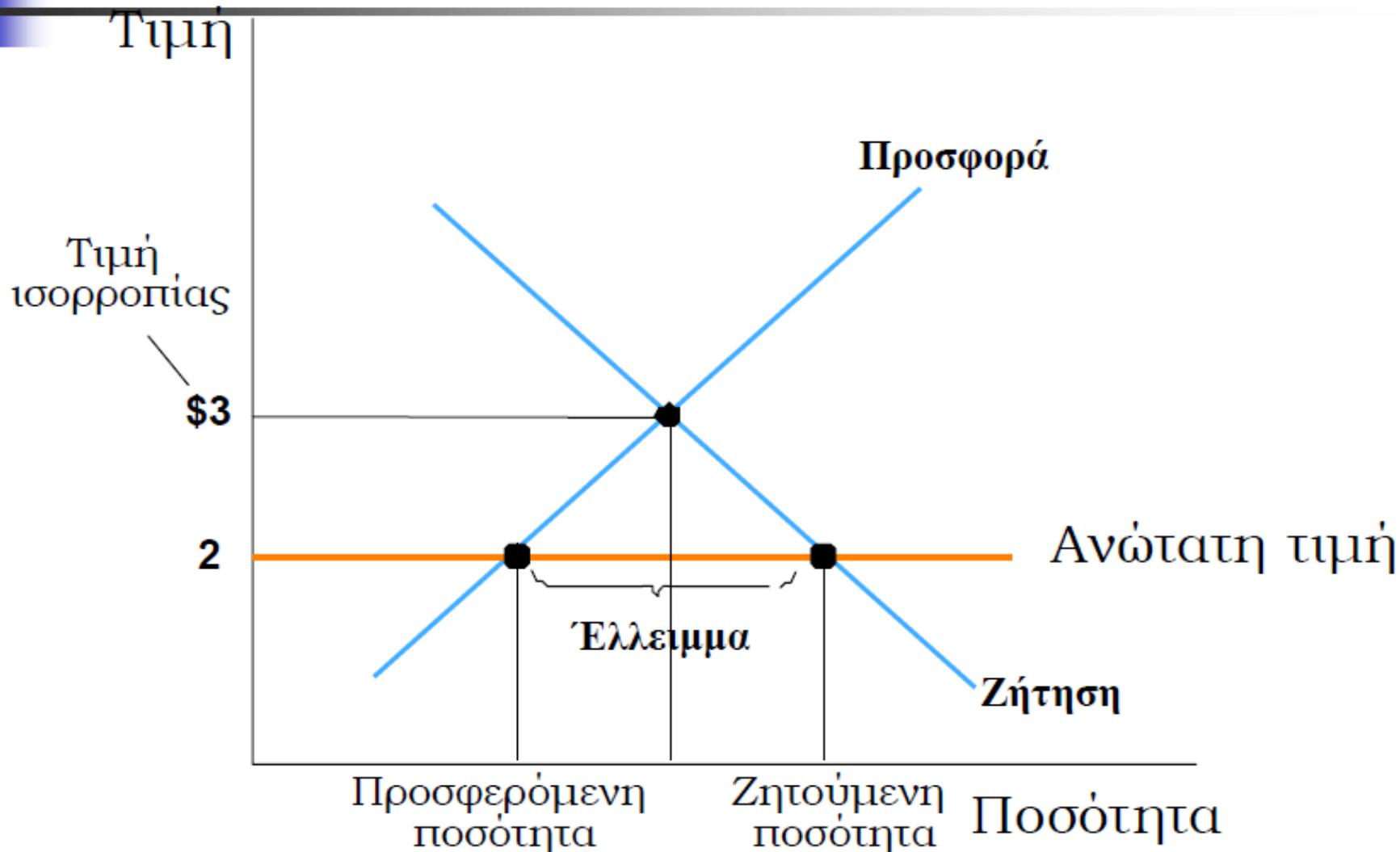
- **Επιβολή ανώτατων τιμών**

- Η επιβολή δια της νομοθεσίας μιας ανώτατης τιμής (η τιμή αυτή πρέπει να είναι μικρότερη της τιμής ισορροπίας)

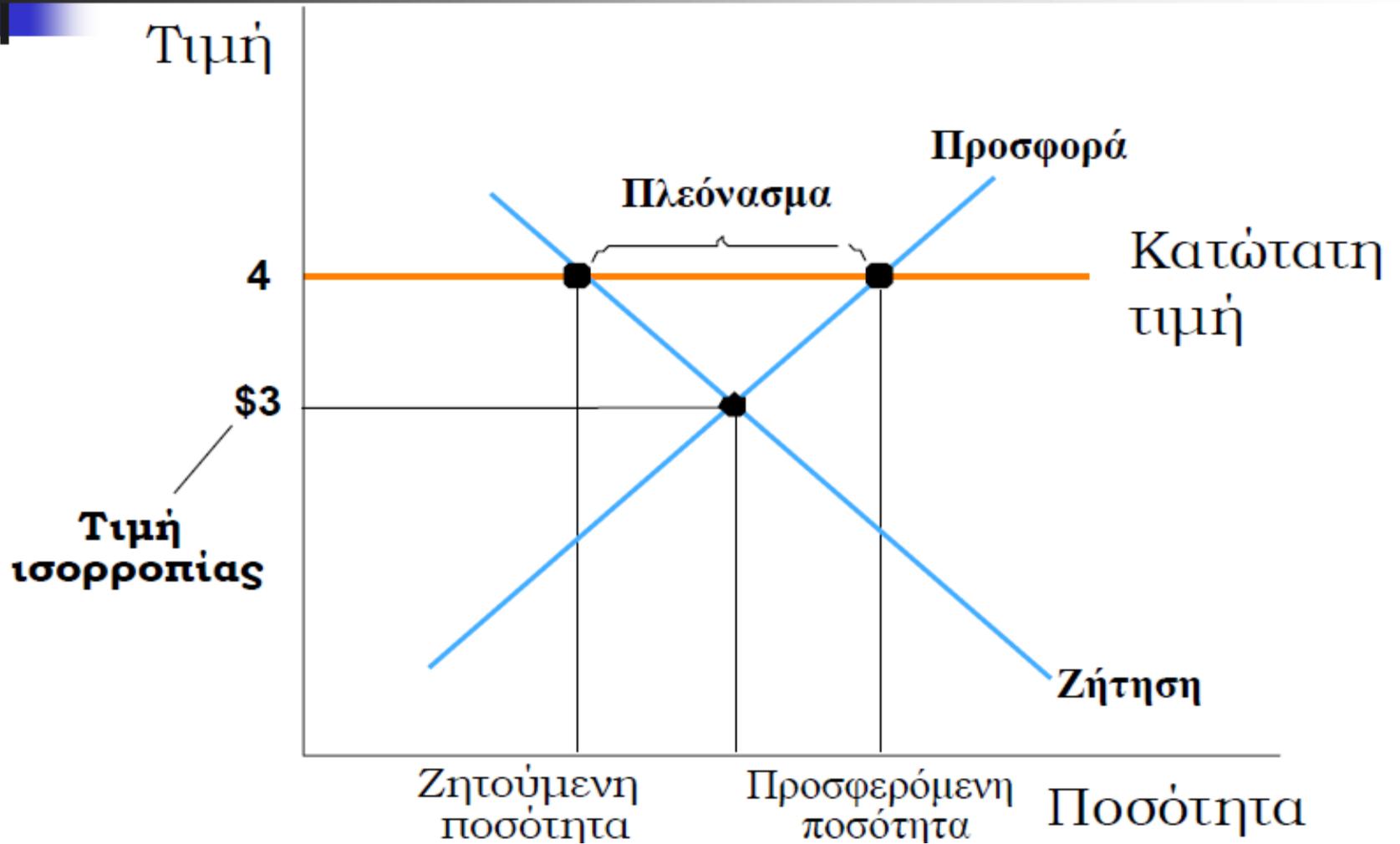
- **Επιβολή κατώτατων τιμών**

- επιβολή δια της νομοθεσίας μιας κατώτατης τιμής (η τιμή αυτή πρέπει να είναι μεγαλύτερη της τιμής ισορροπίας)

Επιβολή ανώτατων τιμών

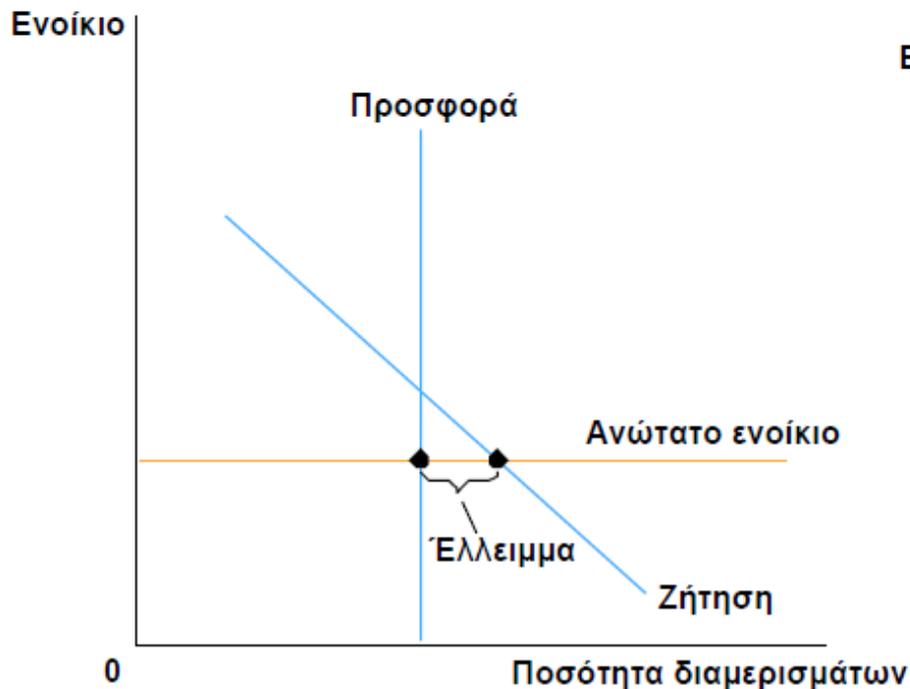

Επιβολή κατώτατων τιμών

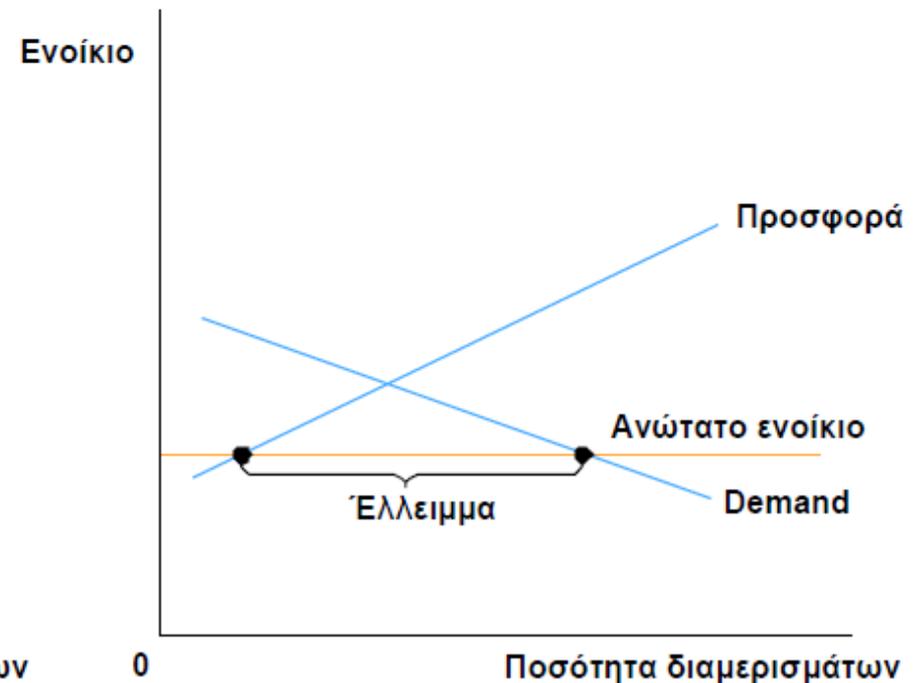

Επιβολή κατώτατων τιμών και ελαστικότητα

- Βραχυχρόνια επίδραση περιορισμού των ενοικίων (ανελαστική προσφορά και ζήτηση)

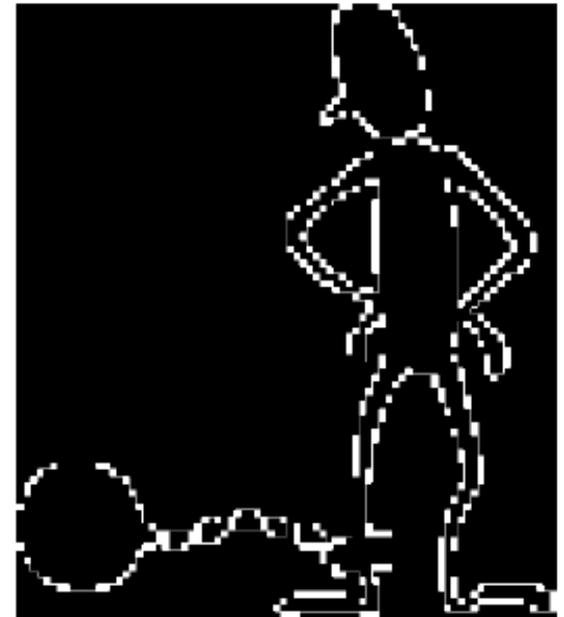

- (b) Μακροχρόνια επίδραση περιορισμού των ενοικίων (ελαστική ζήτηση και προσφορά)

Φορολογία

- Οι κυβερνήσεις επιβάλλουν φόρους σε αγαθά και υπηρεσίες με σκοπό την αύξηση των εσόδων για την υποστήριξη δημοσίων δαπανών

Επίδραση φορολογίας

- Οι φόροι αποθαρρύνουν την δραστηριότητα των αγορών
- Η πωλούμενη ποσότητα ενός φορολογούμενου αγαθού μειώνεται
- Αγοραστές και πωλητές μοιράζονται το κόστος φορολογίας

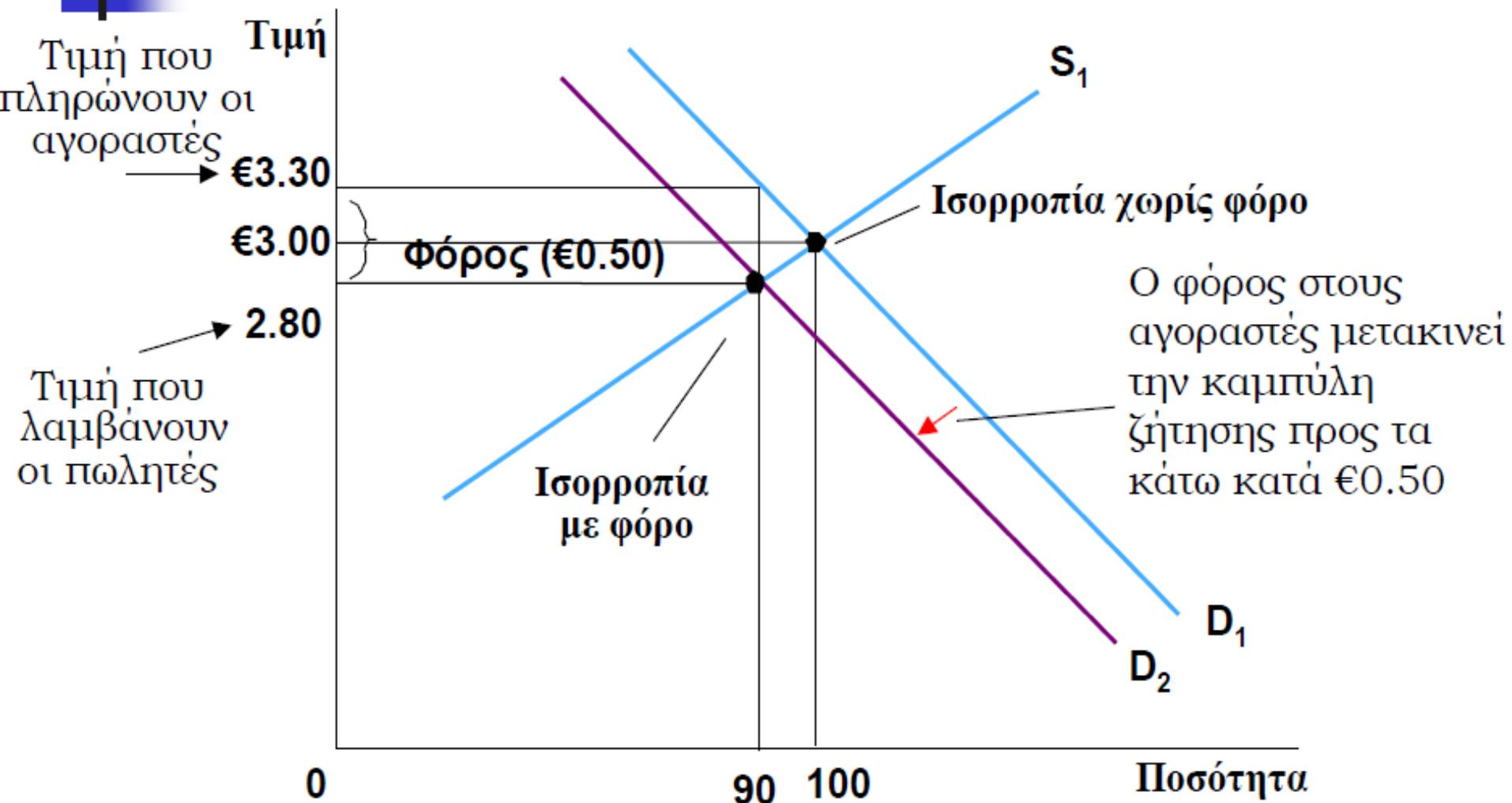

Φόροι

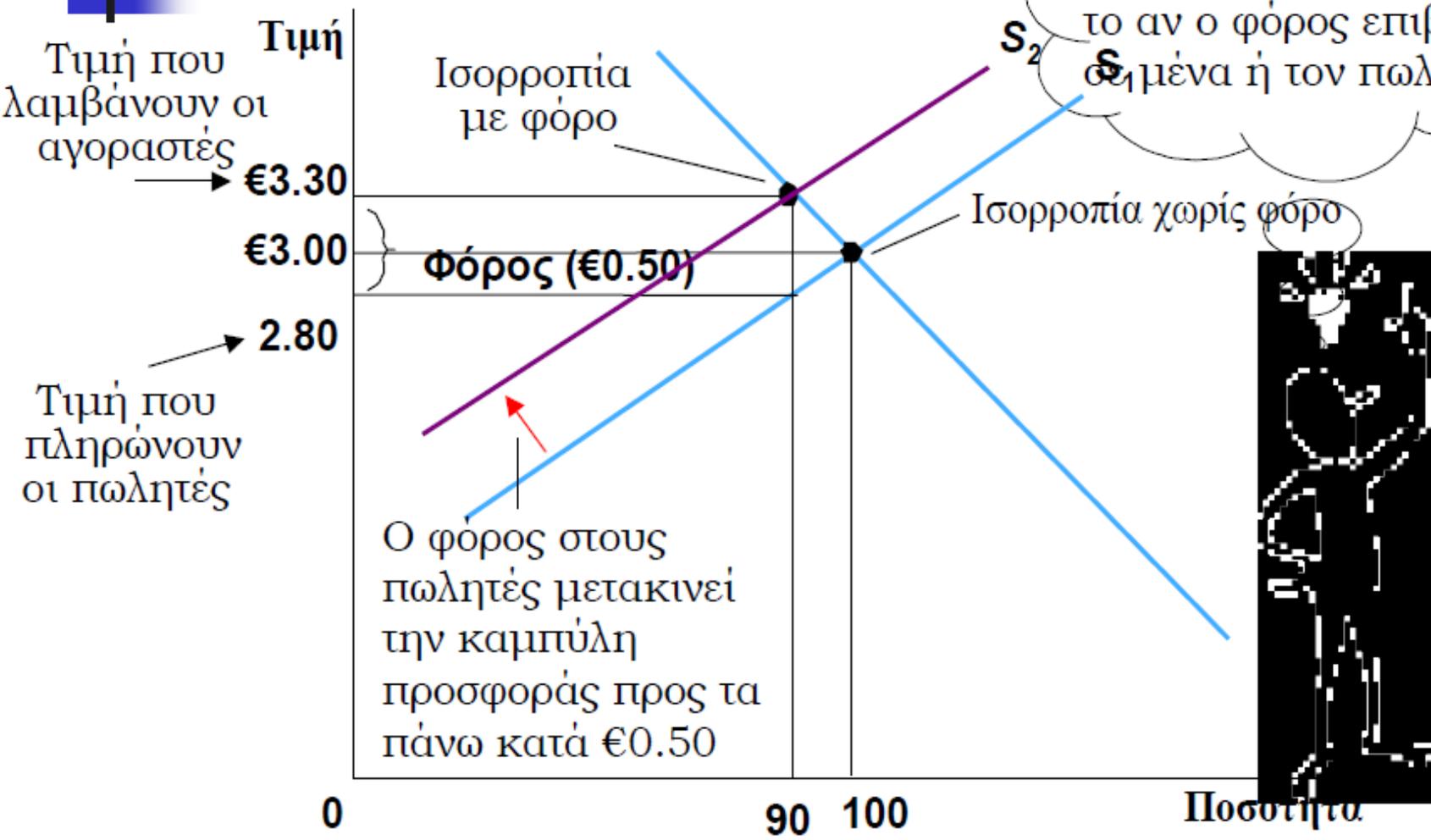
- Με την βοήθεια των καμπυλών ζήτησης και προσφοράς μπορούμε να εξετάσουμε τον **επιμερισμό του φόρου**
- Οι φόροι επιφέρουν αλλαγή στην ισορροπία της αγοράς
- Οι αγοραστές πληρώνουν περισσότερο και οι πωλητές λαμβάνουν μικρότερο ποσό, άσχετα με το εάν ο φόρος επιβάλλεται στους αγοραστές ή τους πωλητές

Επίδραση ενός φόρου 0.50€ στους αγοραστές

Επίδραση ενός φόρου 0.50€ στους πωλητές

Το ίδιο μέρος του φόρου πληρώνω ανεξάρτητα από το αν ο φόρος επιβάλλεται στους αγοραστές ή τον πωλητή

Επιμερισμός φόρου

Πότε εγώ πληρώνω μεγαλύτερο ποσοστό του φόρου απ' ότι ο πωλητής;

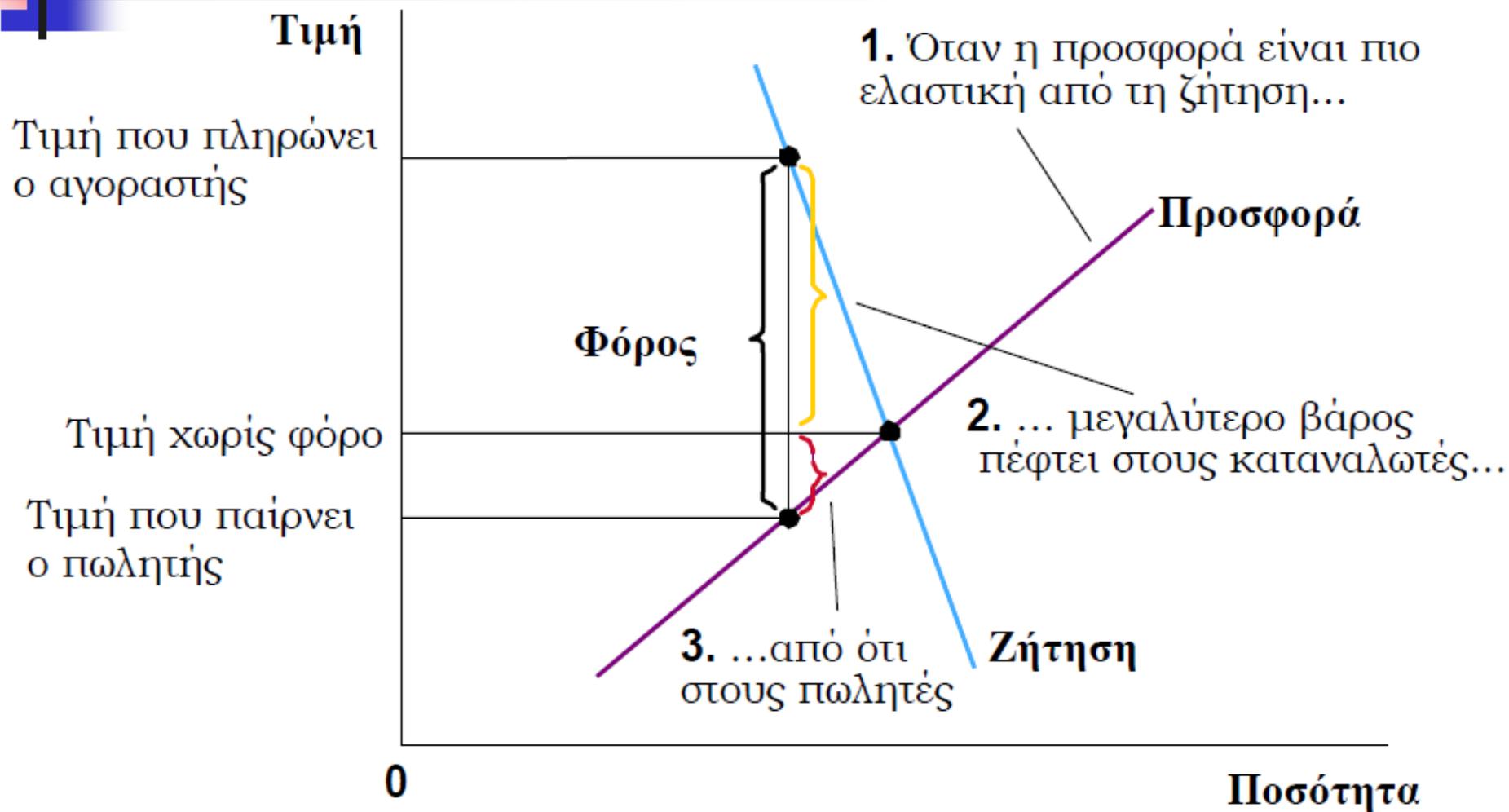
- Το ποσοστό του φόρου που επιβαρύνει τους καταναλωτές και πωλητές εξαρτάται από την ελαστικότητα της ζήτησης και προσφοράς

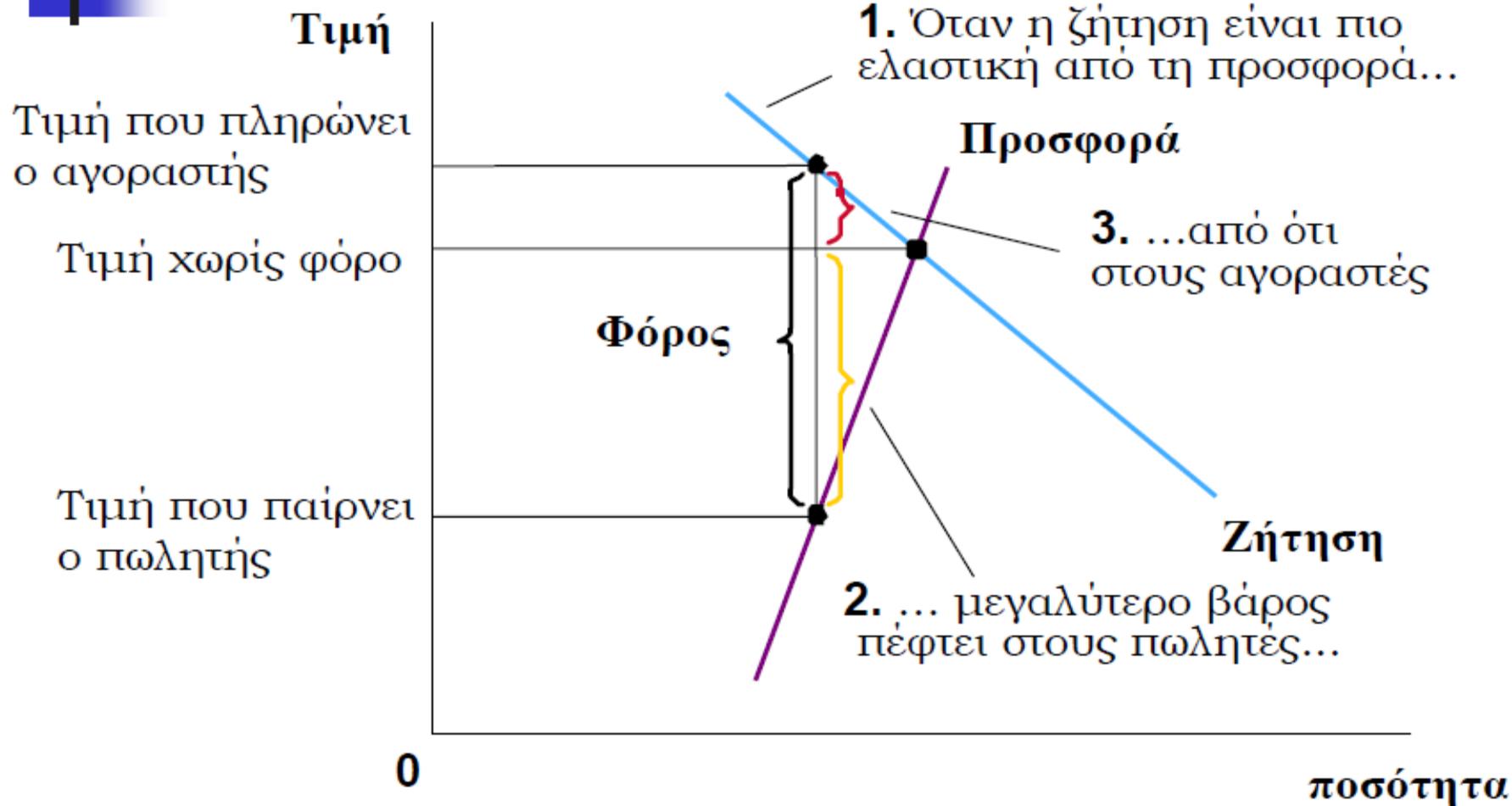
Επιμερισμός φόρου

- Ένας φόρος βαρύνει περισσότερο το μέρος της αγοράς που είναι λιγότερο ελαστικό
  - Όσο πιο ανελαστική είναι η ζήτηση και πιο ελαστική η προσφορά, τόσο μεγαλύτερο μέρος του φόρου πληρώνει ο αγοραστής

Ελαστική προσφορά, ανελαστική ζήτηση

Ανελαστική προσφορά, ελαστική ζήτηση

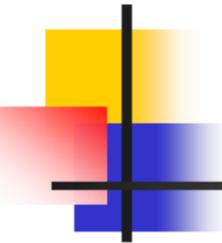

Περίληψη

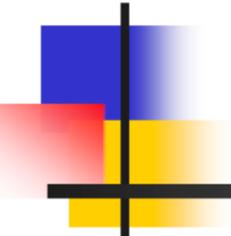
- Η οικονομία κυριαρχείται από δύο είδη νόμων:
  - Τους νόμους της προσφοράς και της ζήτησης
  - Τους νόμους που θεσπίζει η κυβέρνηση

Περίληψη

- Οι φόροι δημιουργούν πρόσοδο που χρησιμοποιείται για δημόσιες δαπάνες
- Οι φόροι οδηγούν σε νέες ισορροπίες στις οποίες αγοραστές και πωλητές μοιράζονται το βάρος
- Ο επιμερισμός του φόρου εξαρτάται από την ελαστικότητα της ζήτησης και της προσφοράς

ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

υ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ, ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΓΟΡΩΝ

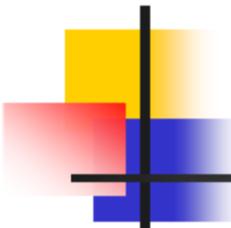

Οικονομικά της ευημερίας

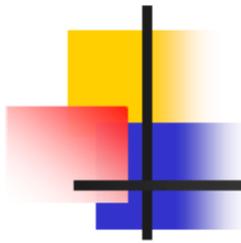
- Τα οικονομικά της ευημερίας εξετάζουν τους τρόπους με τους οποίους η κατανομή των πόρων επηρεάζει την ευημερία των ατόμων
  - Οι καταναλωτές και οι παραγωγοί ωφελούνται από την συμμετοχή τους στις αγορές
  - Οι τέλειες αγορές στην ισορροπία μεγιστοποιούν τα οφέλη καταναλωτών και παραγωγών

Οικονομικά της ευημερίας

- Το **πλεόνασμα του καταναλωτή** μετρά μετρά την οικονομική ωφέλεια των καταναλωτών
- Το **πλεόνασμα του παραγωγού** μετρά μετρά την οικονομική ωφέλεια των παραγωγών

Πλεόνασμα καταναλωτή

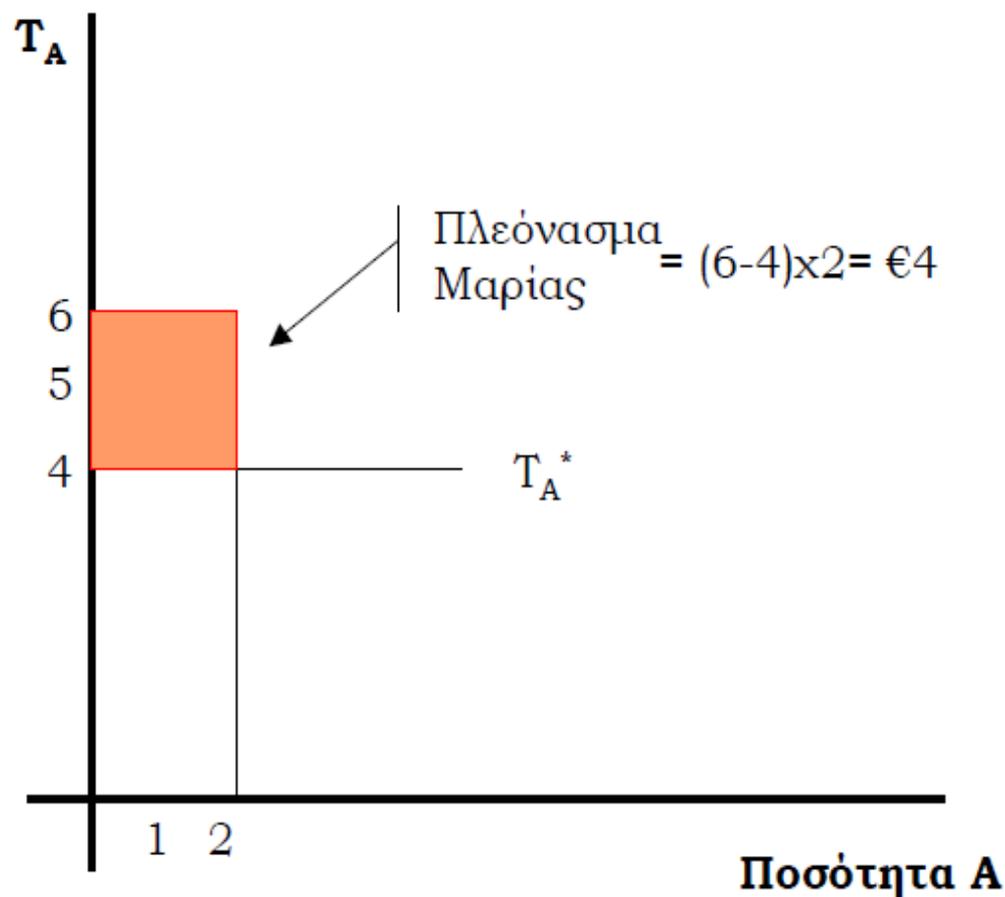
- Η προθυμία πληρωμής είναι η μέγιστη τιμή την οποία ο αγοραστής είναι πρόθυμος και μπορεί να πληρώσει για ένα αγαθό
- Μετά την αξιολόγηση του αγαθού ή υπηρεσίας από μέρους των αγοραστών

Πλεόνασμα καταναλωτή

- Η καμπύλη ζήτησης δείχνει τις ανώτερες τιμές που ο καταναλωτής είναι πρόθυμος να πληρώσει για διαφορετικές ποσότητες ενός αγαθού
- Ο καταναλωτής πληρώνει συνήθως την ίδια τιμή ανεξάρτητα από την ποσότητα που αγοράζει
- Η διαφορά μεταξύ της μέγιστης τιμής που είναι πρόθυμος να πληρώσει και της πραγματικής τιμής που πληρώνει ονομάζεται **πλεόνασμα καταναλωτή**

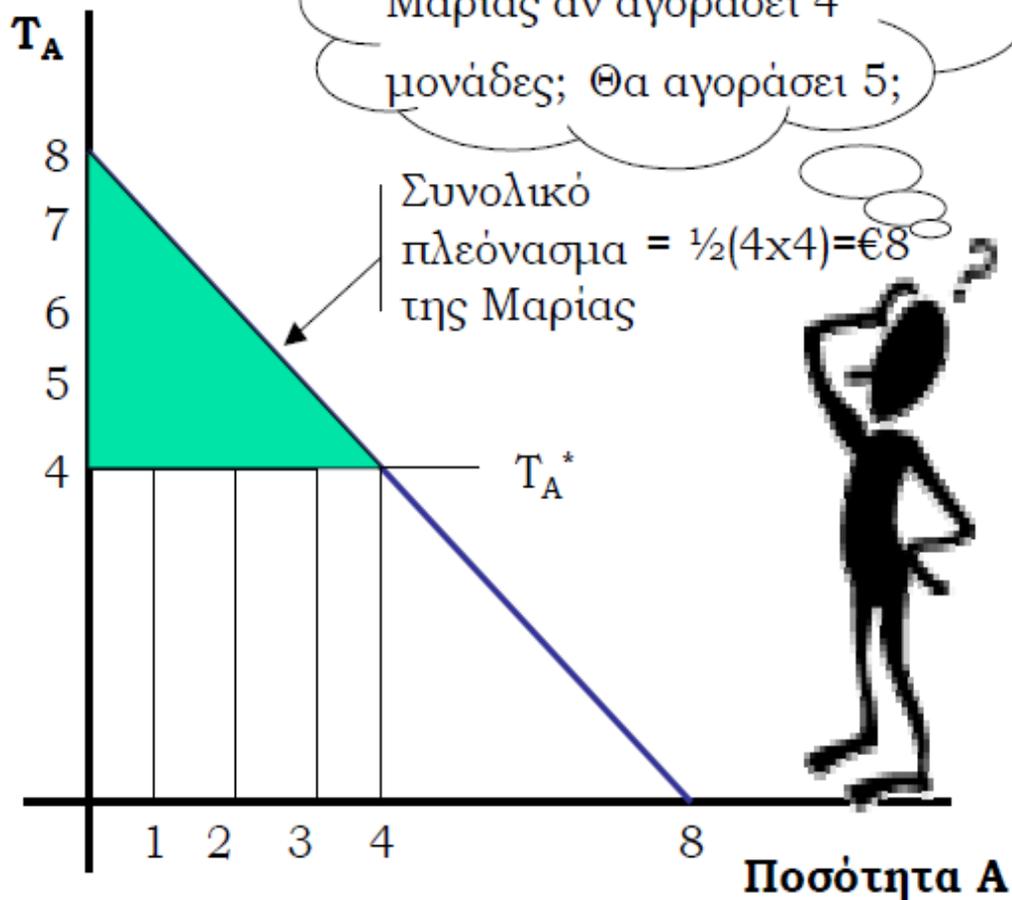
Πλεόνασμα Καταναλωτή

- Ας υποθέσουμε ότι η τιμή του αγαθού Α στην αγορά είναι €4, και ότι η Μαρία είναι πρόθυμη να πληρώσει €6 ανά μονάδα για την αγορά δύο μονάδων του Α

Πλεόνασμα Καταναλωτή

- Υποθέτοντας ότι τα αγαθό είναι απόλυτα διαιρετό και ότι η συνάρτηση ζήτησης της Μαρίας είναι γραμμική.....
.....τότε η Μαρία καταναλώνει 4 μονάδες και έχει συνολικό πλεόνασμα €6

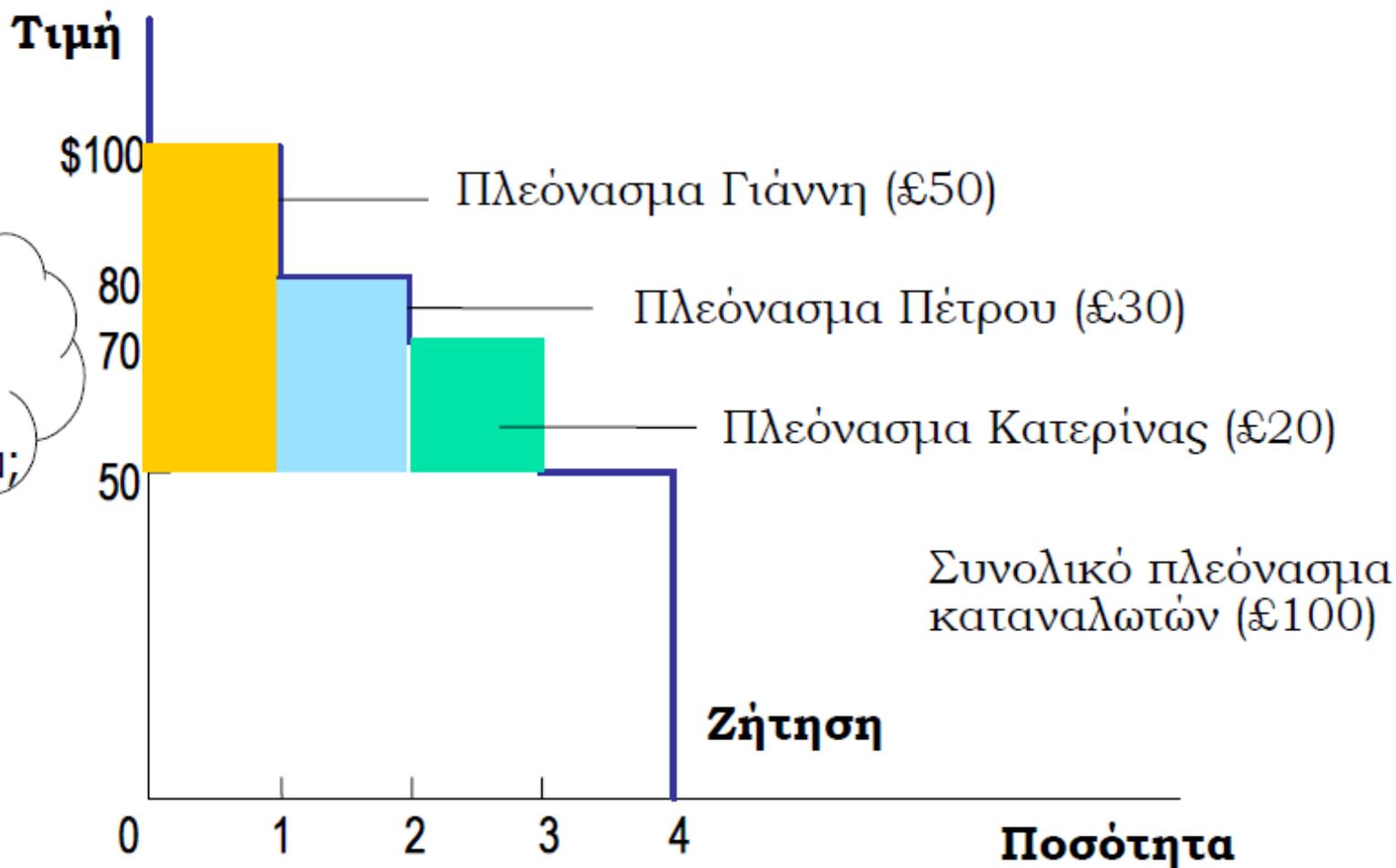
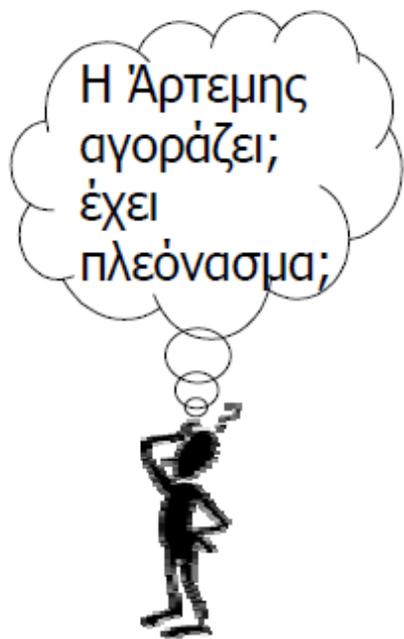
Παράδειγμα με τέσσερις καταναλωτές

Καταναλωτής	Επιθυμία πληρωμής
Γιάννης	£100
Πέτρος	80
Κατερίνα	70
Άρτεμη	50

Παράδειγμα με τέσσερις καταναλωτές

Τιμή	Καταναλωτής	Ζητούμενη ποσότητα
> £100	Κανείς	0
£80 ως £100	Γιάννης	1
£70 ως £80	Γιάννης, Πέτρος	2
£50 ως £70	Γιάννης, Πέτρος, Κατερίνα	3
£50 ή < £50	Γιάννης, Πέτρος, Κατερίνα, Άρτεμη	4

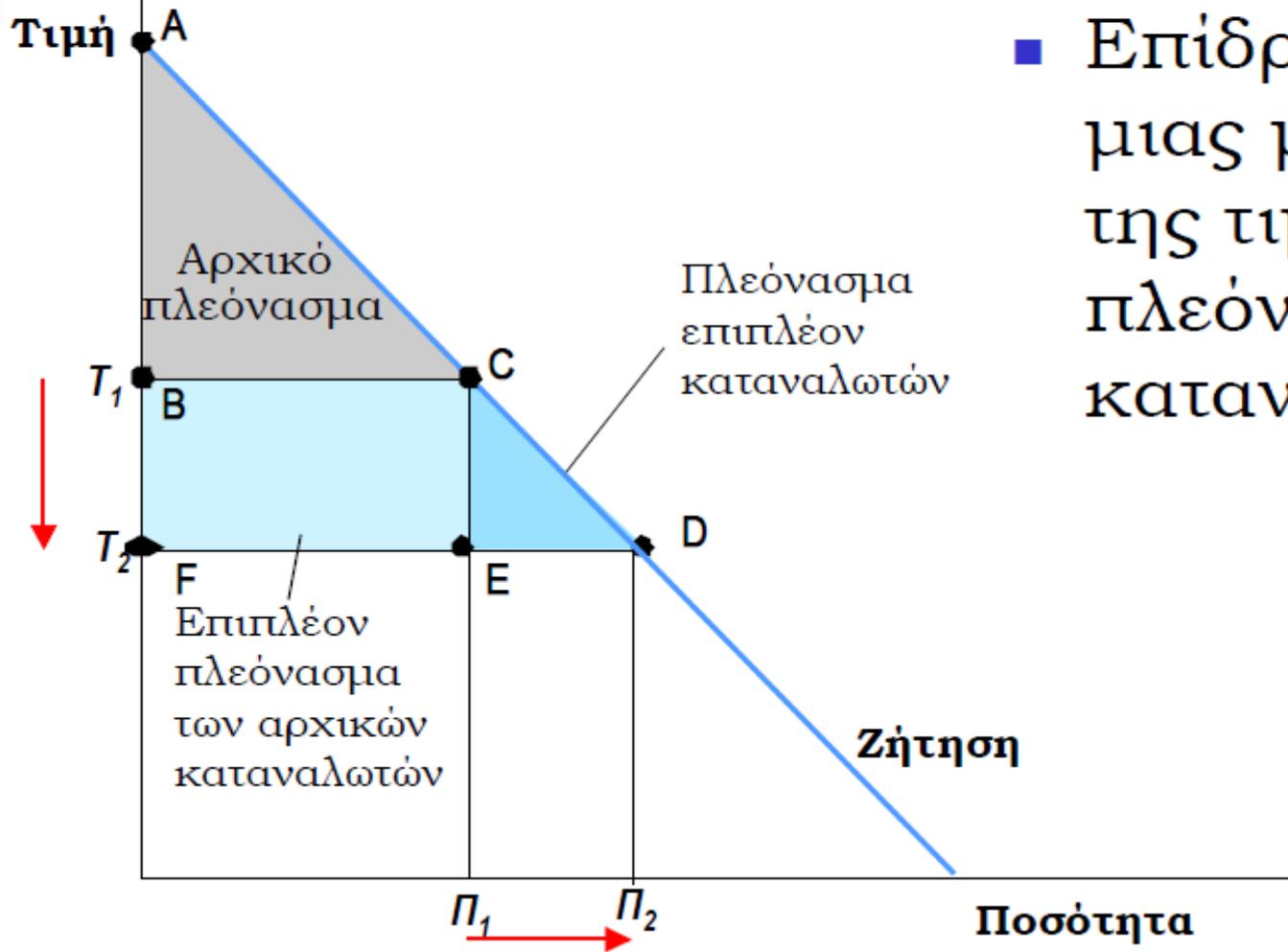
Παράδειγμα με τέσσερις καταναλωτές

Πλεόνασμα Καταναλωτή και τιμή αγοράς

- Το πλεόνασμα του καταναλωτή είναι η περιοχή κάτω από την συνάρτηση ζήτησης και πάνω από την τιμή της αγοράς
- Το πλεόνασμα του καταναλωτή αυξάνεται όταν η τιμή της αγοράς μειώνεται
- Το πλεόνασμα του καταναλωτή μειώνεται όταν η τιμή της αγοράς αυξάνεται

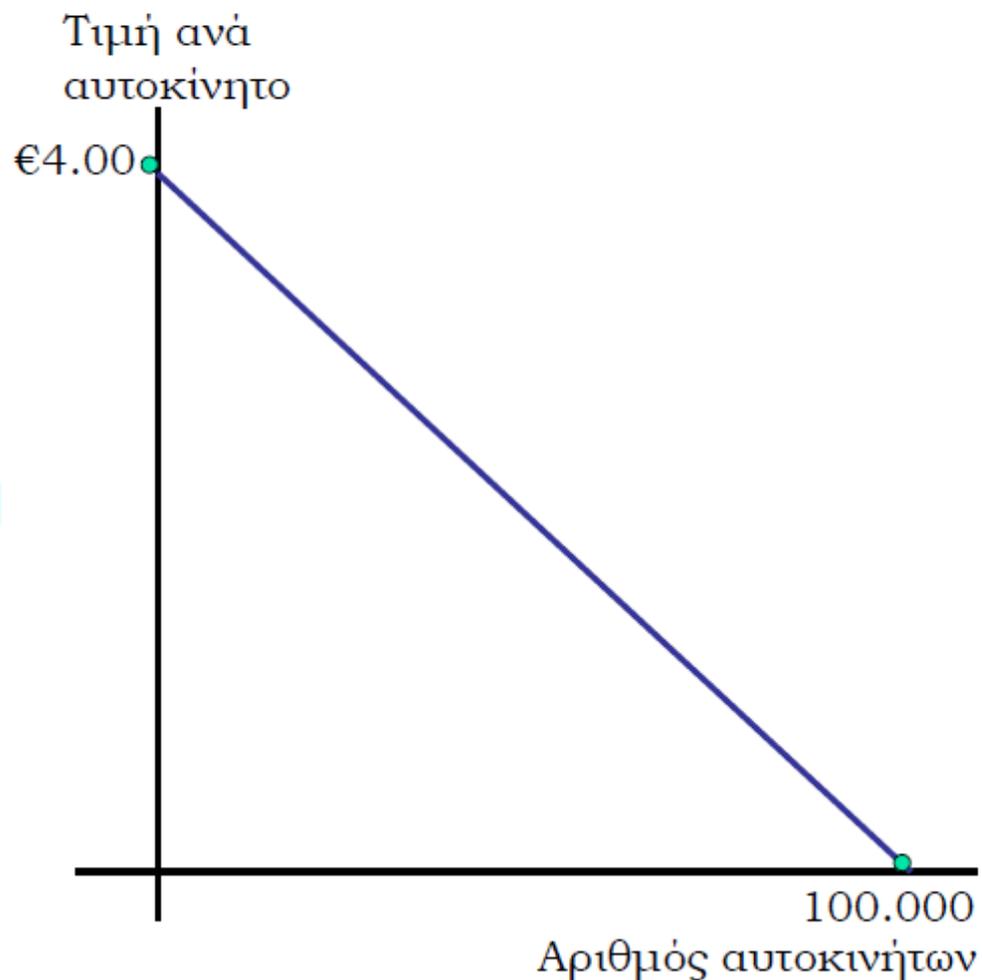
Πλεόνασμα Καταναλωτή και τιμή αγοράς

- Επίδραση μιας μείωσης της τιμής στο πλεόνασμα καταναλωτή

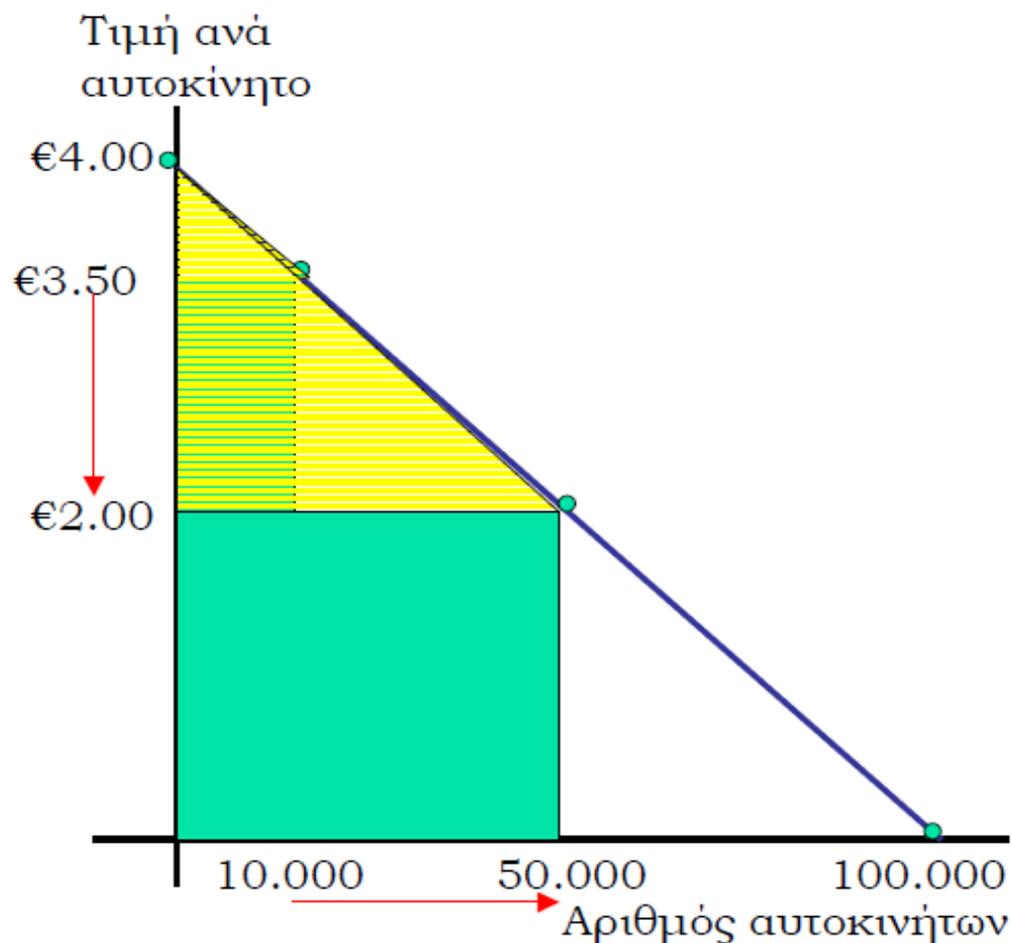
Εφαρμογές πλεονάσματος παραγωγού (τέλη χρήσης)

- Το κράτος κατασκευάζει έναν νέο δρόμο που κοστίζει €10δισ.
- Η ημερήσια ζήτηση χρήσης του αυτοκινητόδρομου δίνεται από το διάγραμμα

Εφαρμογές πλεονάσματος παραγωγού (τέλη χρήσης)

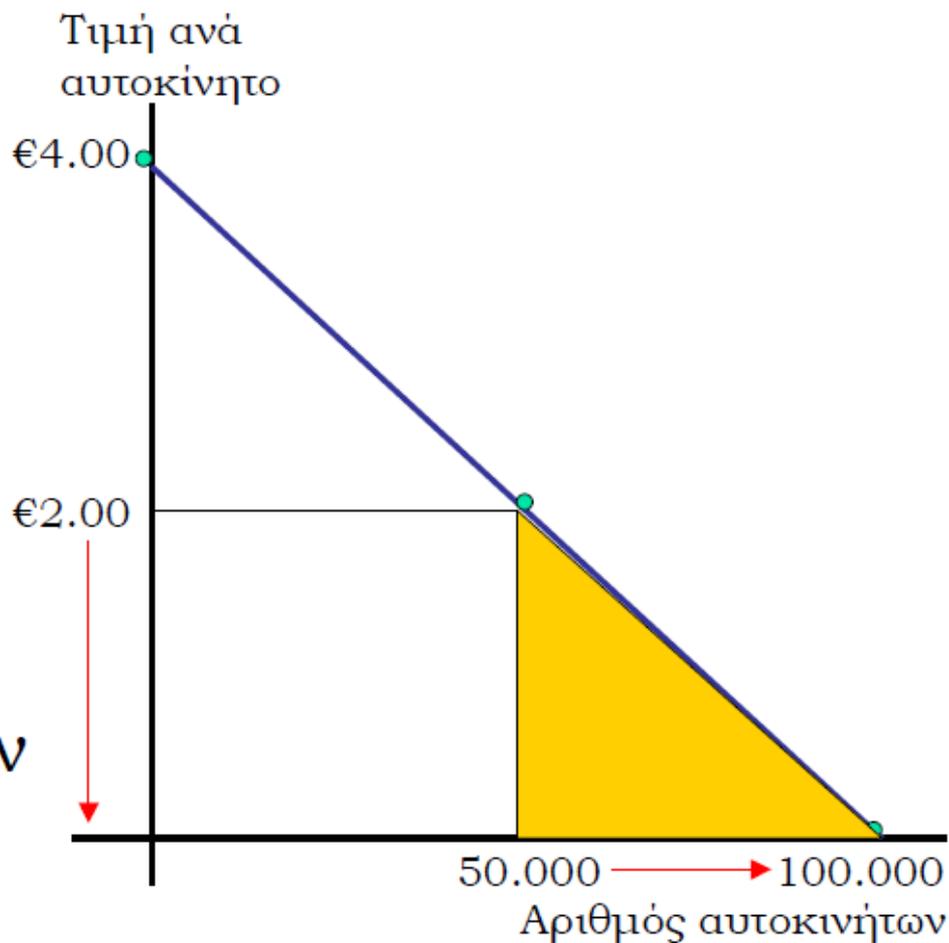
- Υποθέτοντας ότι αποφασίζει το κράτος να επιβάλει διόδια, ποιο το ύψος τους;
- Μεγιστοποίηση εσόδων;
- Απόσβεση κόστους;

Εφαρμογές πλεονάσματος παραγωγού (τέλη χρήσης)

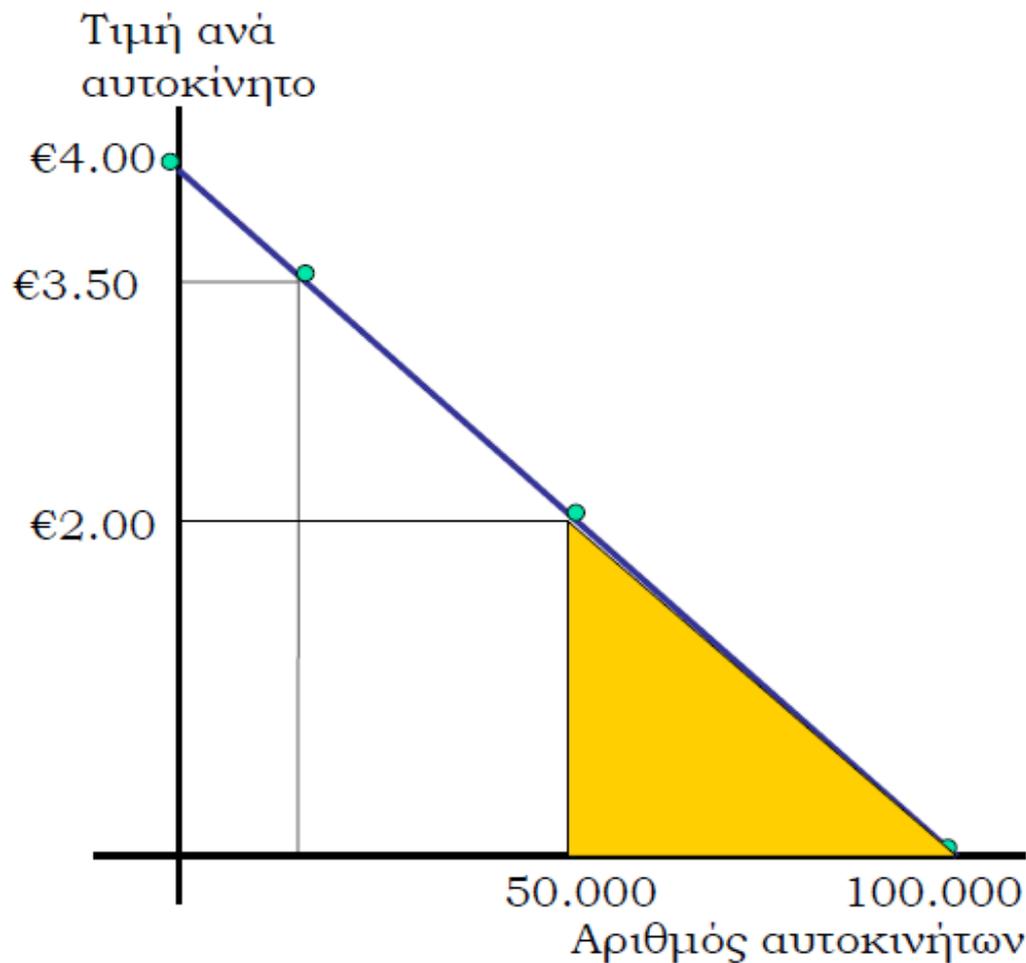
- Η μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας επιτυγχάνεται όταν δεν επιβάλλονται διόδια

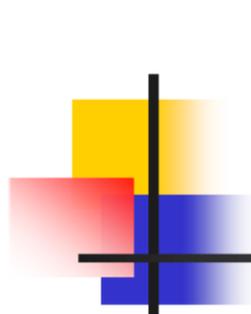
(επιτυγχάνεται το μέγιστο κοινωνικό πλεόνασμα, αλλά δεν υπάρχουν έσοδα)

Εφαρμογές πλεονάσματος παραγωγού (τέλη χρήσης)

- Μεγιστοποιείται το κοινωνικό πλεόνασμα στην περίπτωση που ελεύθερη πρόσβαση οδηγεί σε συμφόρηση και καθυστερήσεις; (αρνητικές εξωτερικότητες)

Πλεόνασμα Παραγωγού

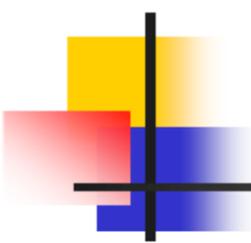
- Η καμπύλη προσφοράς
  - Δείχνει τις ποσότητες τις οποίες οι παραγωγοί θέλουν και μπορούν να προσφέρουν στα διάφορα επίπεδα τιμών
  - Μπορεί να θεωρηθεί ως μέτρηση του κόστους των παραγωγών, δηλαδή του κόστους ευκαιρίας παραγωγής του αγαθού
  - Το οριακό κόστος ευκαιρίας της παραγωγής αυξάνει καθώς αυξάνει το παραγόμενο προϊόν

Πλεόνασμα Παραγωγού

- Το πλεόνασμα του παραγωγού είναι η πρόσοδος του παραγωγού μείον το κόστος παραγωγής
- Μετρά το κέρδος του παραγωγού από την συμμετοχή του στην αγορά

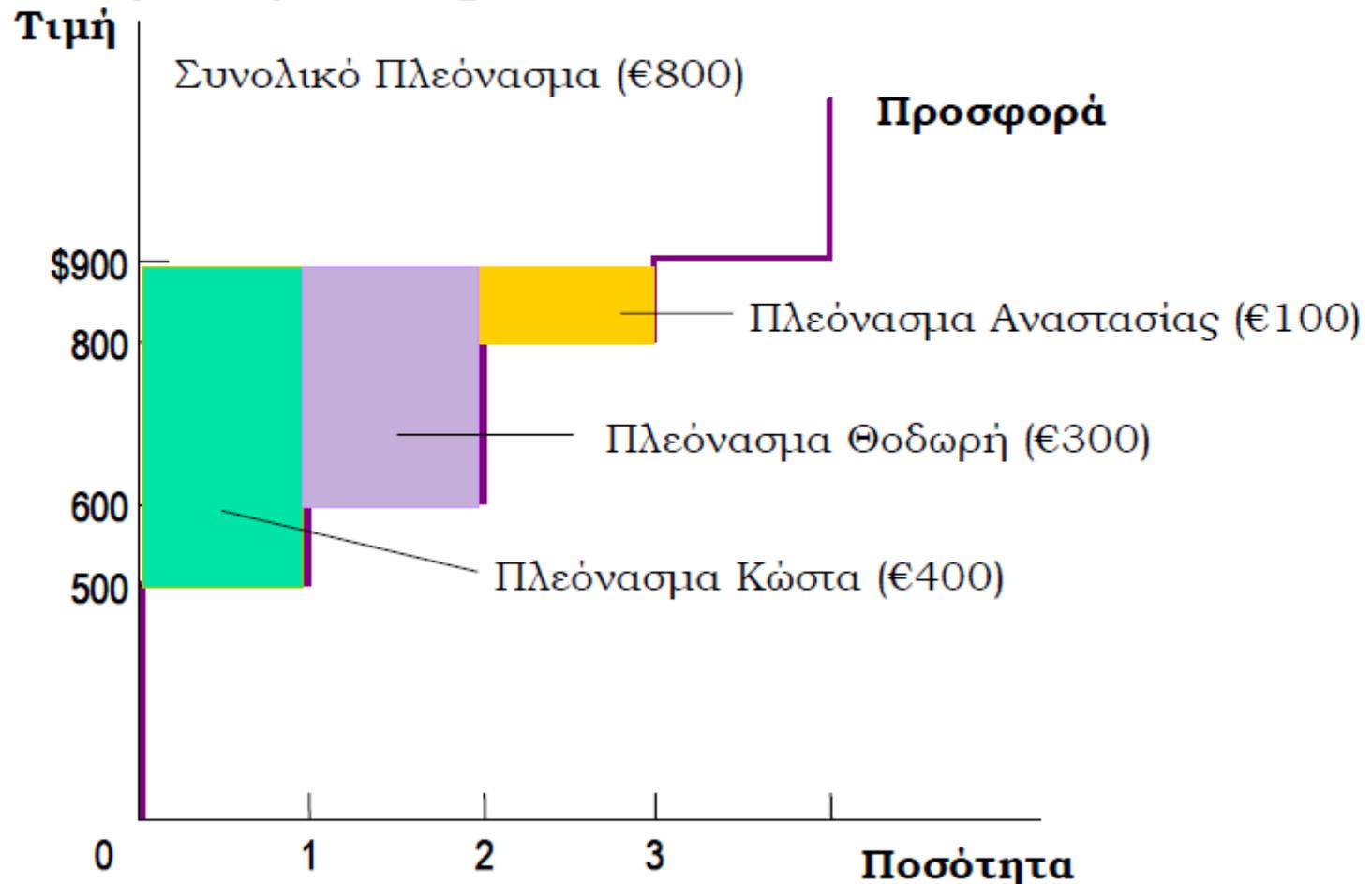
Παράδειγμα με τέσσερις παραγωγούς

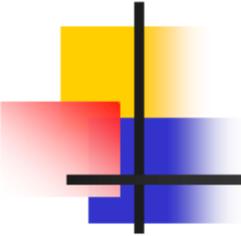
Παραγωγός	Κόστος
Μαρία	€900
Αναστασία	800
Θοδωρής	600
Κώστας	500

Παράδειγμα με τέσσερις παραγωγούς

Τιμή	Παραγωγός	Ποσότητα
> €900	Μαρία, Αναστασία, Θοδωρής, Κώστας	0
€800 ως €900	Αναστασία, Θοδωρής, Κώστας	1
€600 ως €800	Θοδωρής, Κώστας	2
€500 ως €600	Κώστας	3
< €500	κανείς	4

Παράδειγμα με τέσσερις παραγωγούς

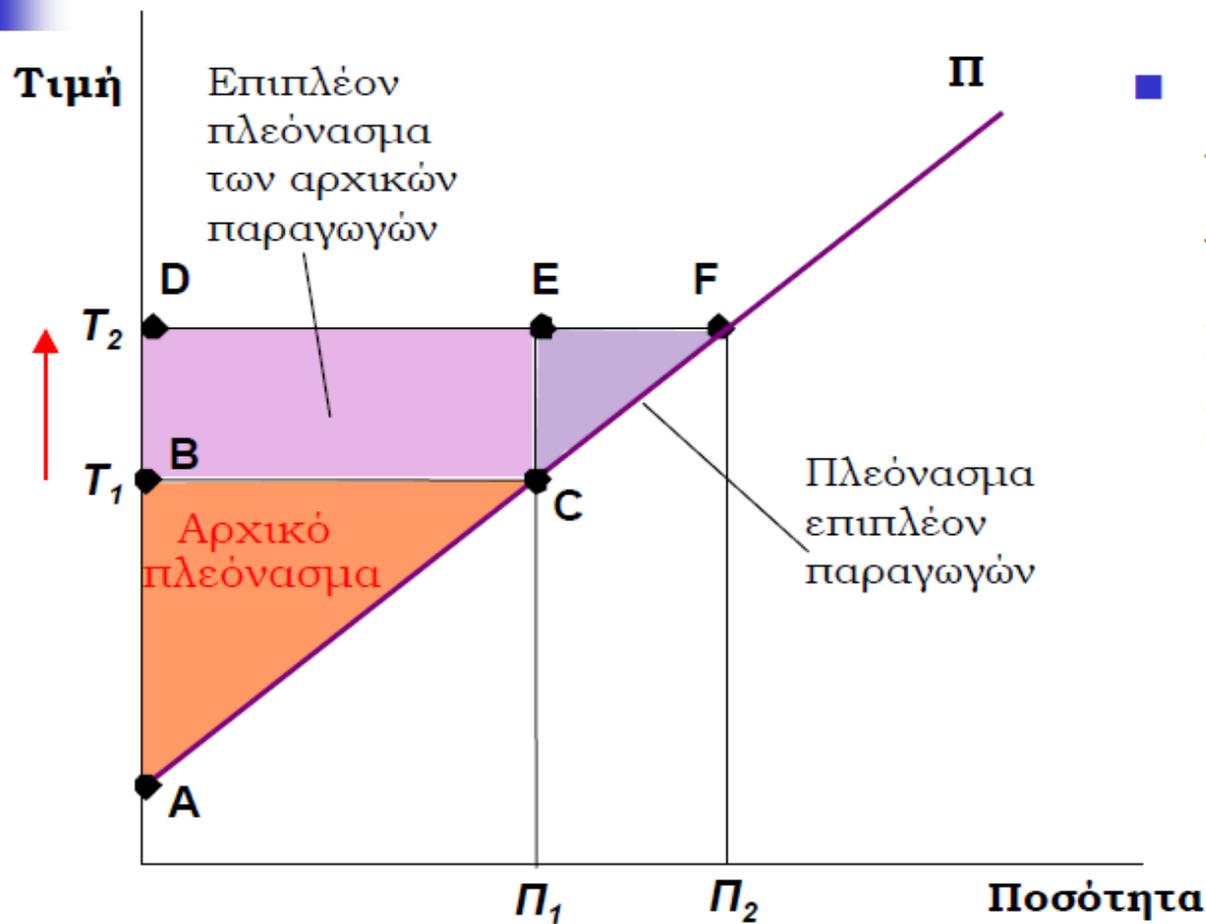

Πλεόνασμα Παραγωγού

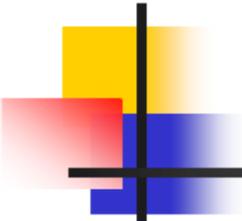
- Το πλεόνασμα του παραγωγού είναι η πρόσοδος του παραγωγού μείον το κόστος παραγωγής
- Μετρά το κέρδος του παραγωγού από την συμμετοχή του στην αγορά

Πλεόνασμα παραγωγού και τιμή αγοράς

- Επίδραση μιας αύξησης της τιμής στο πλεόνασμα παραγωγού

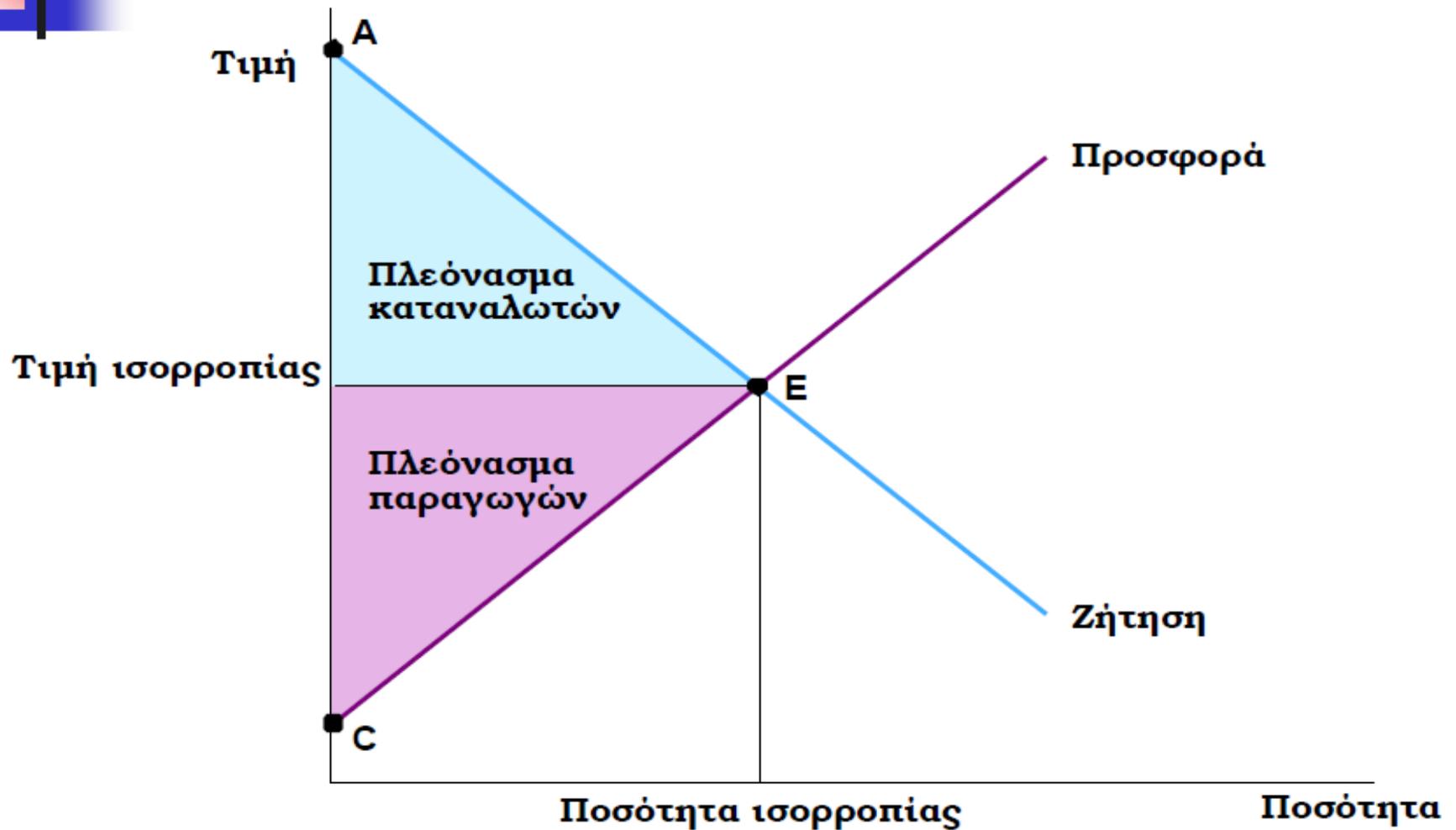
Αποτελεσματικότητα αγορών

- Σε τέλειο ανταγωνισμό και χωρίς εξωτερικότητες, η συνολική κοινωνική ευμάρεια μετράται από το άθροισμα των πλεονασμάτων
- Οι αγορές είναι αποτελεσματικές όταν η διανομή των φυσικών πόρων μεγιστοποιεί το συνολικό πλεόνασμα

Αποτελεσματικότητα αγορών

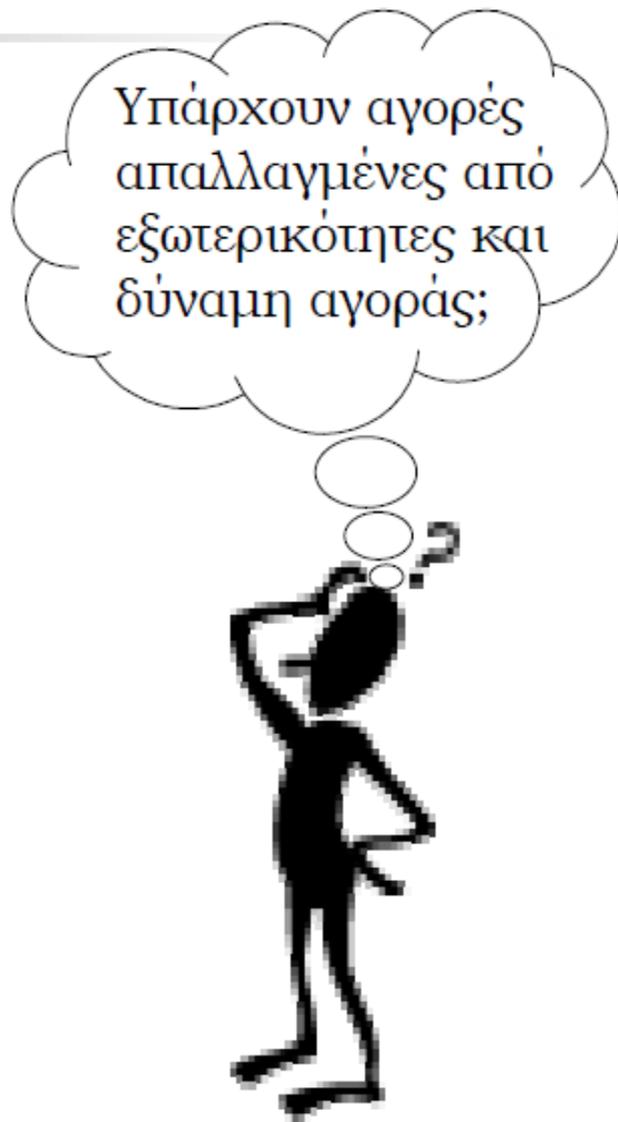
Αποτελεσματικότητα αγορών

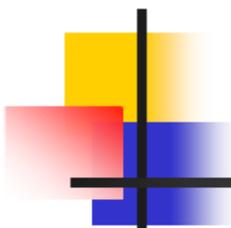

- Οι αγορές κατανέμουν την προσφορά αγαθών στους καταναλωτές που αποδίδουν μεγαλύτερη αξία σε αυτά
- Οι αγορές κατανέμουν την ζήτηση αγαθών στους πωλητές που μπορούν να τα παράγουν με το μικρότερο κόστος

Αποτελεσματικότητα αγορών

- Σε μια ελεύθερη αγορά, οι καταναλωτές και παραγωγοί δρουν με βάση το ίδιο συμφέρον
  - Η αγορά (μέσω των τιμών) δημιουργεί μια διαδικασία συντονισμού και συνεννόησης μεταξύ τους έτσι ώστε να επιτυγχάνεται το άριστο αποτέλεσμα

Αποτυχία αγορών: Δύναμη αγοράς

- Χωρίς τέλειο ανταγωνισμό (πολλούς καταναλωτές και παραγωγούς, ελεύθερη είσοδο και ομογενή προϊόντα) κάποιες επιχειρήσεις ή καταναλωτές αποκτούν δύναμη αγοράς
  - Δύναμη αγοράς είναι η ικανότητα ενός ή μερικών παραγωγών ή καταναλωτών να ελέγχουν την τιμή αγοράς
  - Η παρουσία δύναμης αγοράς κάνει τις αγορές μη αποδοτικές και άρα αποτυγχάνουν

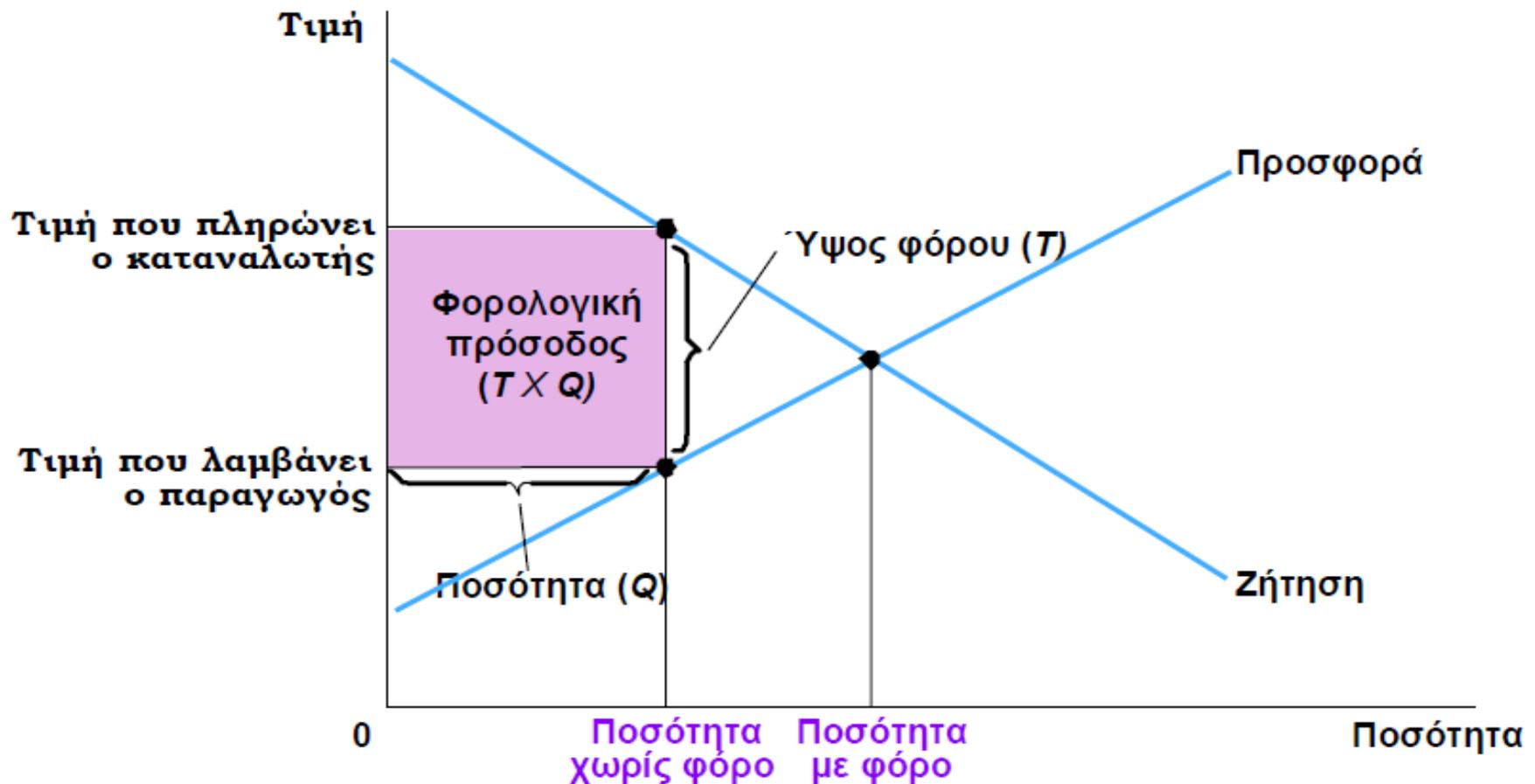

Αποτυχία αγορών: Εξωτερικότητες

- *Εξωτερικότητες* δημιουργούνται όταν οι δραστηριότητες σε μια αγορά επηρεάζουν άτομα εκτός αυτής
  - *Εξωτερικότητες* είναι τα κόστη ή τα οφέλη που επιβάλλονται σε τρίτα μέρη εκτός αγοράς
  - Η παρουσία εξωτερικοτήτων κάνει τις αγορές μη αποδοτικές και άρα αποτυγχάνουν

Παράδειγμα: το κοινωνικό κόστος της φορολογίας

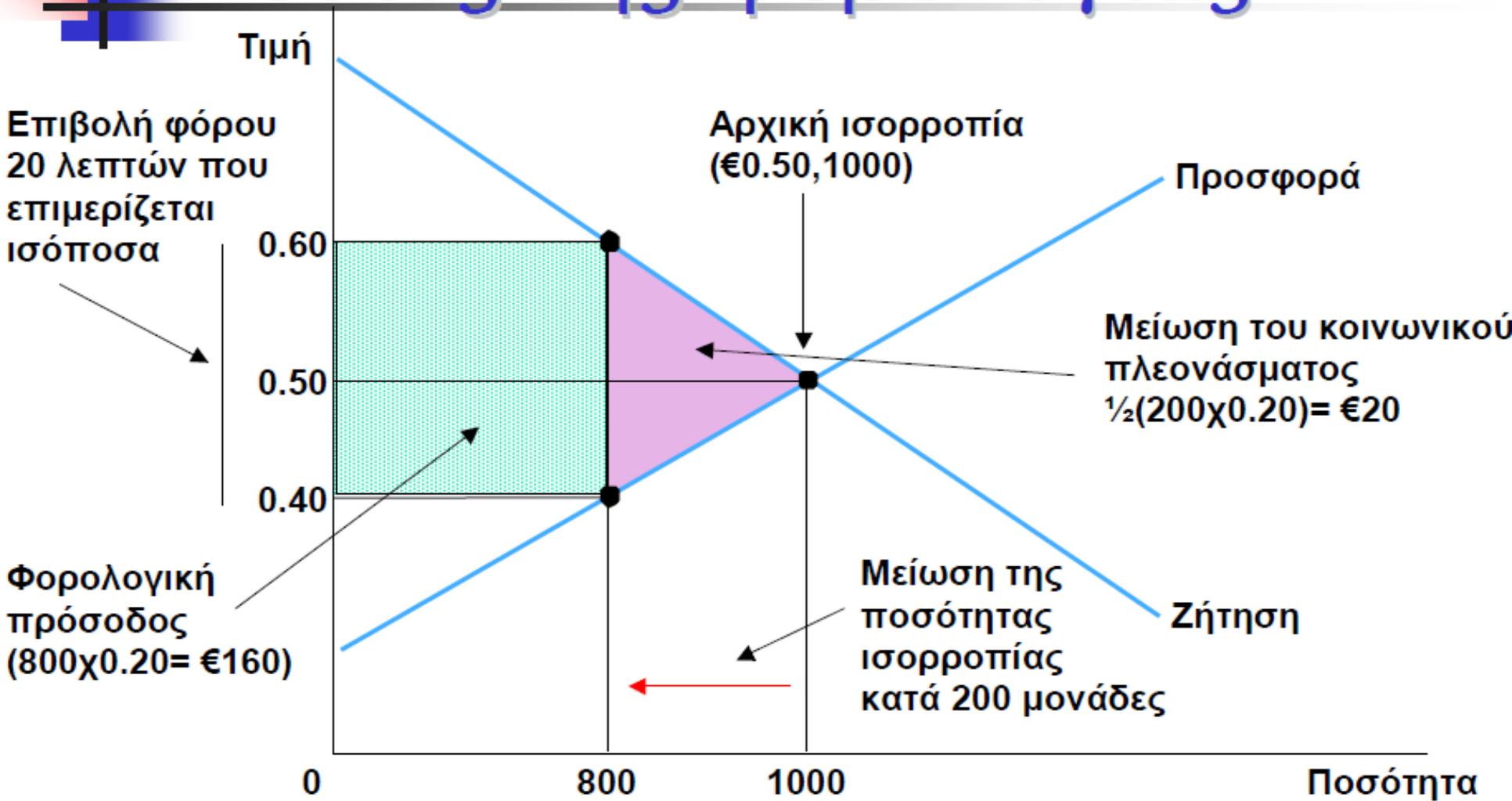

Παράδειγμα: το κοινωνικό κόστος της φορολογίας

- Ένας φόρος δημιουργεί μια διαφορά μεταξύ της τιμής που οι καταναλωτές πληρώνουν και αυτής που λαμβάνουν οι πωλητές
- Το χάσιμο των καταναλωτών και παραγωγών είναι μεγαλύτερο από την φορολογική πρόσοδο
- Μη αντισταθμιζόμενη απώλεια (deadweight loss) είναι η μείωση του συνολικού πλεονάσματος που απορρέει από ένα φόρο

Παράδειγμα: το κοινωνικό κόστος της φορολογίας

Μη αντισταθμιζόμενη απώλεια της φορολογίας

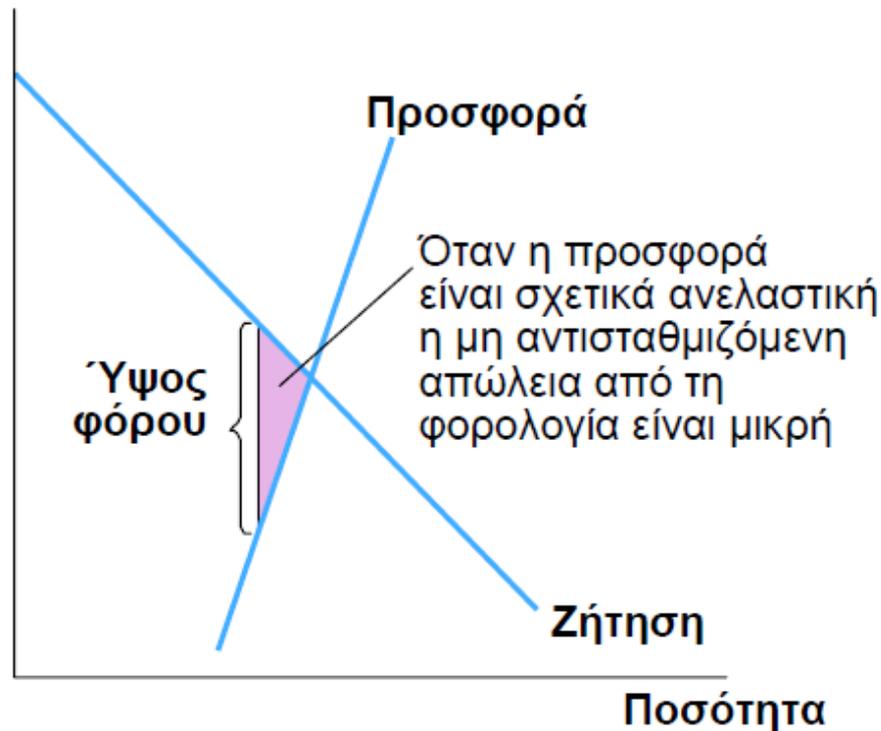
- Οι φόροι δημιουργούν μη αντισταθμιζόμενες απώλειες γιατί αποτρέπουν τους αγοραστές και τους πωλητές από την πραγματοποίηση μέρους των κερδών από το εμπόριο
- Οι μη αντισταθμιζόμενες απώλειες δημιουργούνται από την μείωση της ποσότητας που ανταλλάσσεται στην αγορά και δεν μπορούν να εισπραχθούν από την κυβέρνηση

Προσδιοριστικοί παράγοντες μη αντισταθμιζόμενης απώλειας

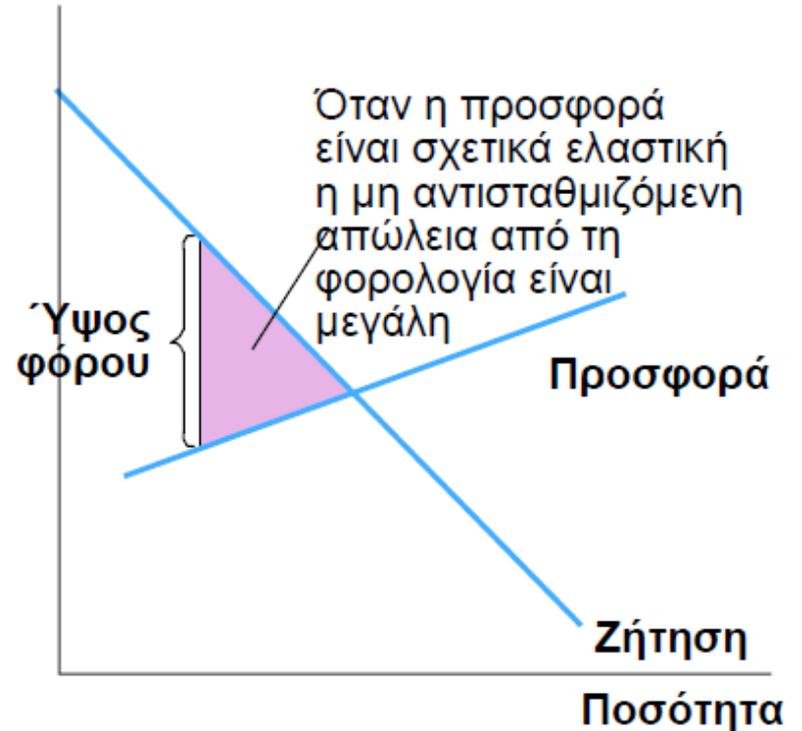
- Το μέγεθος της μη αντισταθμιζόμενης απώλειας εξαρτάται από την μείωση στη δραστηριότητα της αγοράς που προκαλεί ο φόρος
- Αυτή με τη σειρά της εξαρτάται από την ελαστικότητα της προσφοράς και της ζήτησης
- Όσο πιο ελαστικές είναι η ζήτηση και η προσφορά, τόσο πιο μεγάλη είναι η μείωση της ποσότητας ισορροπίας και μεγαλύτερη η μη αντισταθμιζόμενη απώλεια

Μη αντισταθμιζόμενη απώλεια και ελαστικότητα

Τιμή (α) Ανελαστική προσφορά

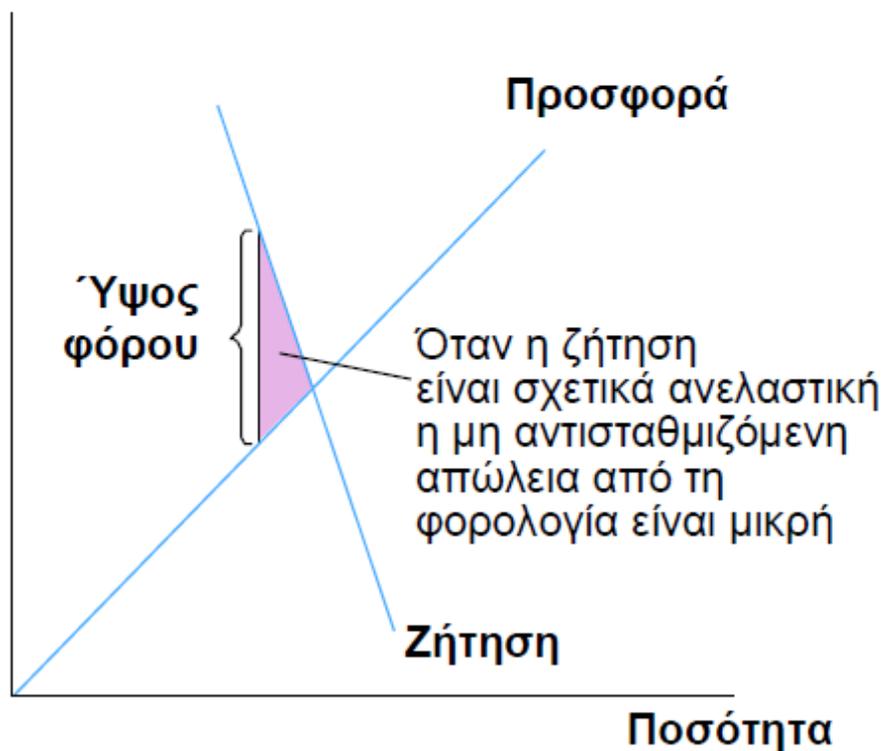

Τιμή (β) Ελαστική προσφορά

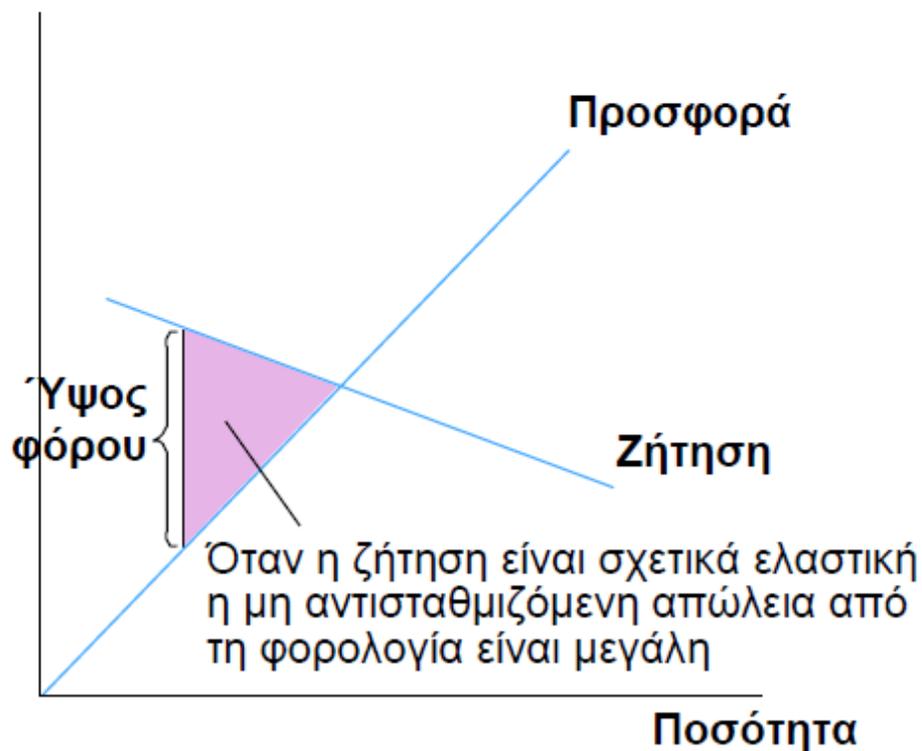

Μη αντισταθμιζόμενη απώλεια και ελαστικότητα

Τιμή (γ) Ανελαστική ζήτηση

Τιμή (δ) Ελαστική ζήτηση

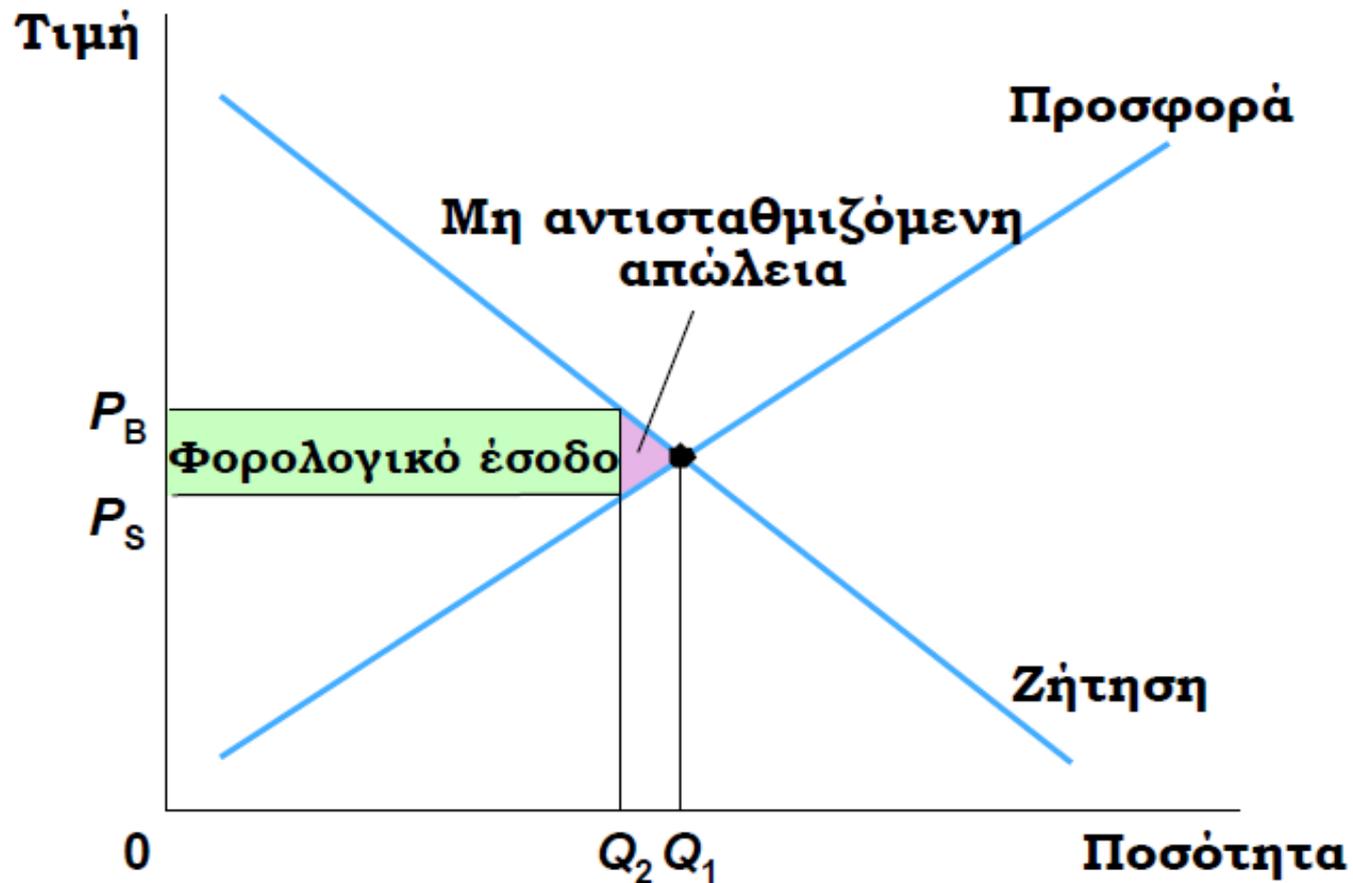

Μη αντισταθμιζόμενη απώλεια και πρόσοδος

- Καθώς αυξάνεται το ύψος της φορολογίας, τα φορολογικά έσοδα αυξάνονται σιγά-σιγά, έως ότου φθάσουν ένα ανώτατο μέγεθος και μετά μειώνονται

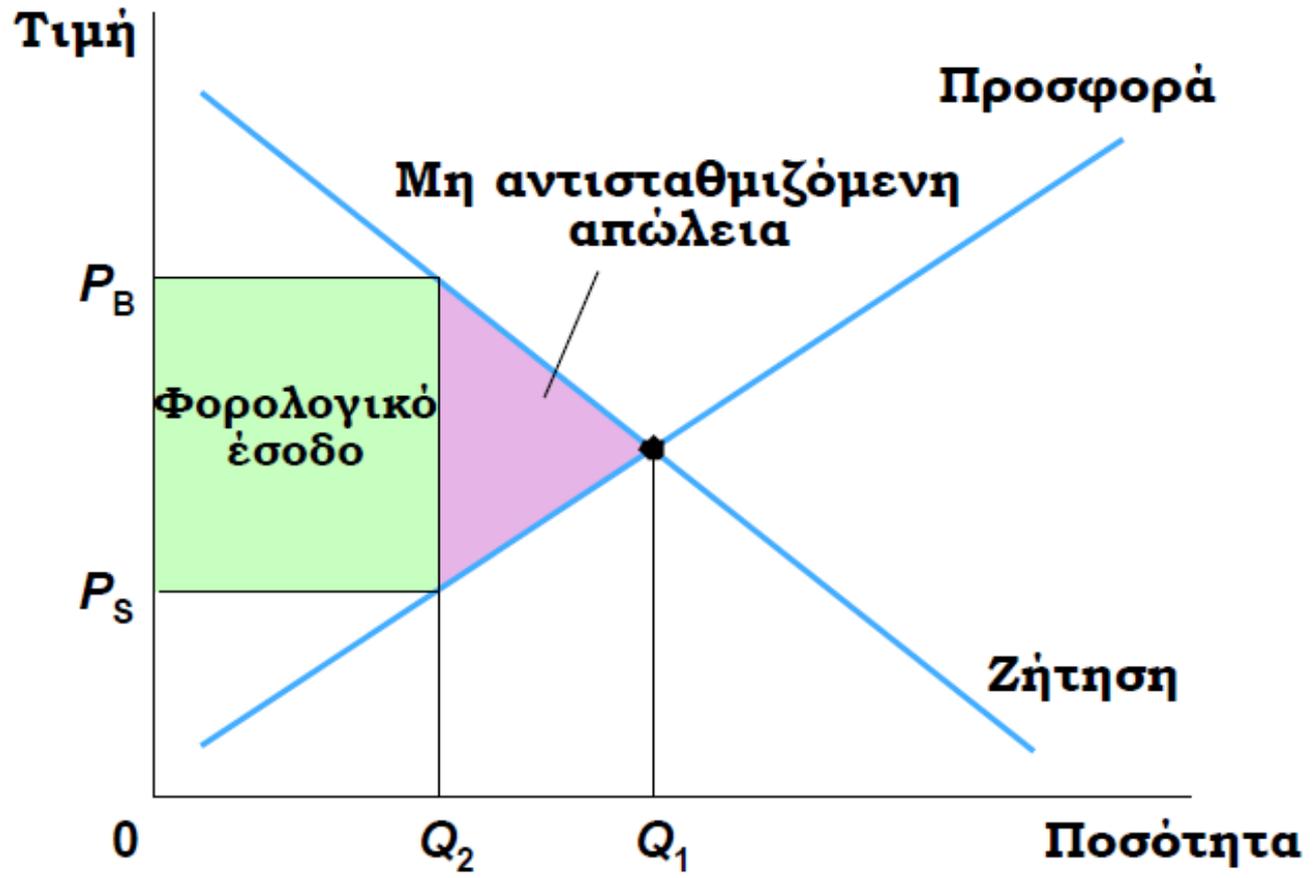
Μη αντισταθμιζόμενη απώλεια και πρόσοδος

Χαμηλός φόρος

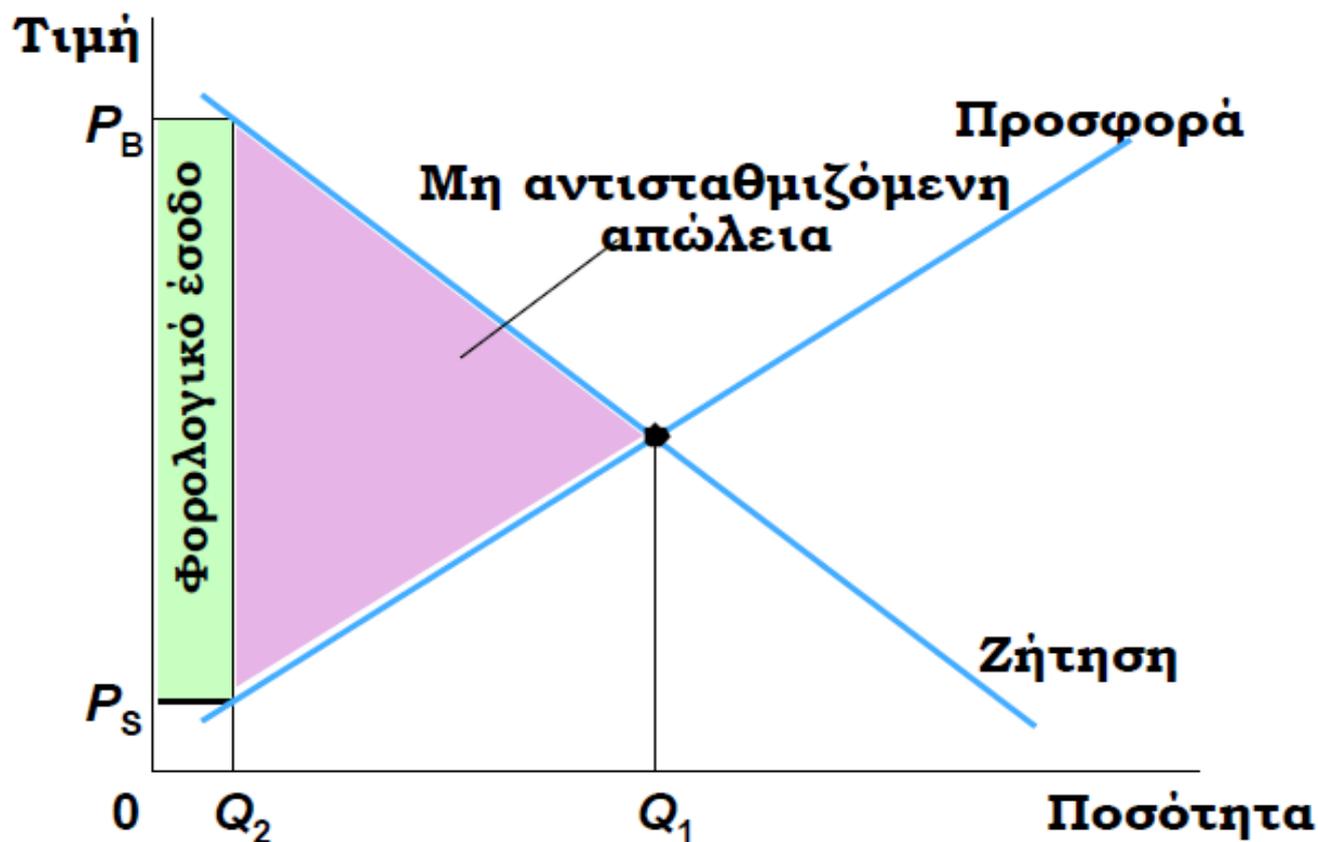
Μη αντισταθμιζόμενη απώλεια και πρόσοδος

Μέσος φόρος

Μη αντισταθμιζόμενη απώλεια και πρόσοδος

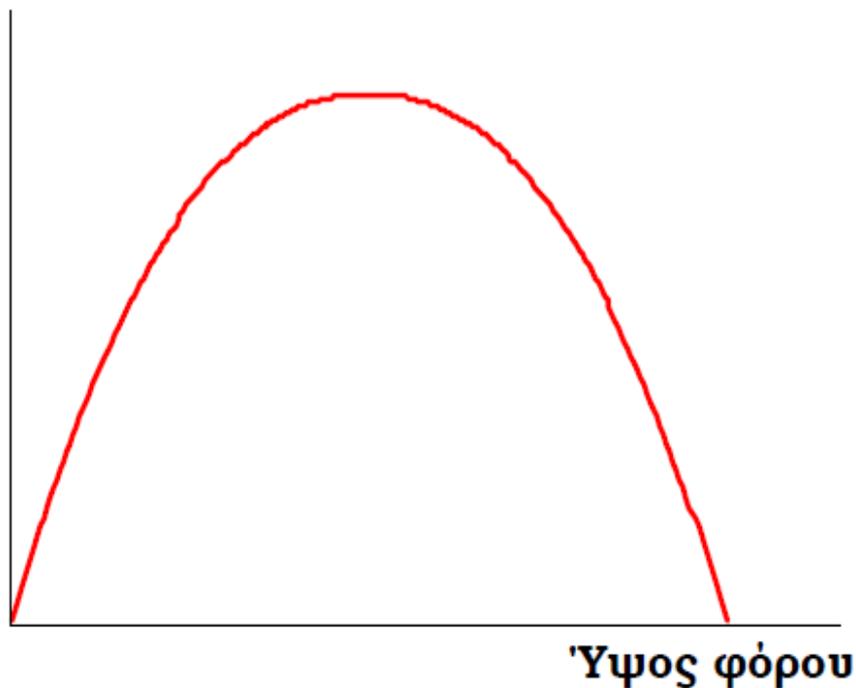
Υψηλός φόρος

Μη αντισταθμιζόμενη απώλεια και πρόσοδος

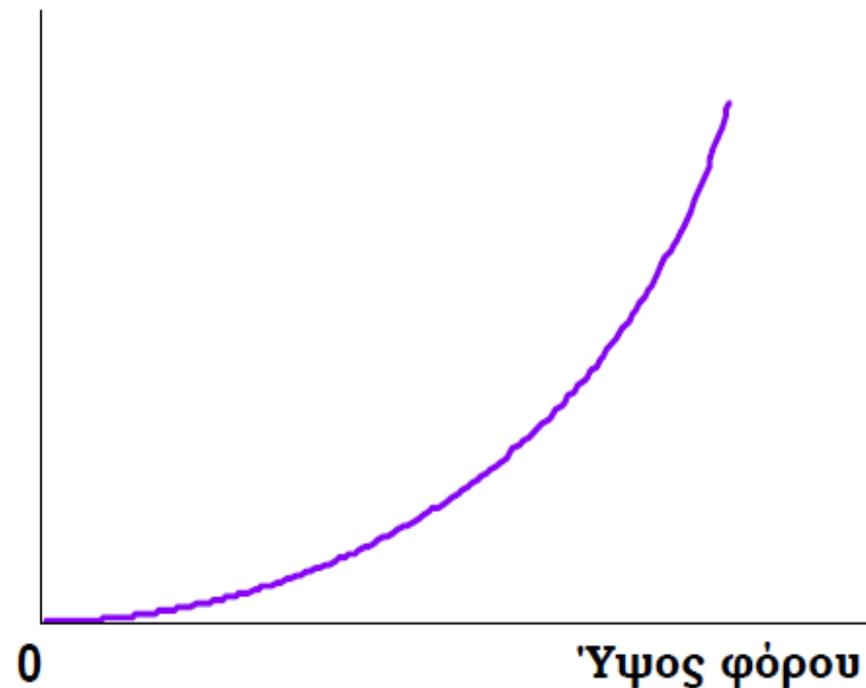
(α) Πρόσοδος (η καμπύλη Laffer)

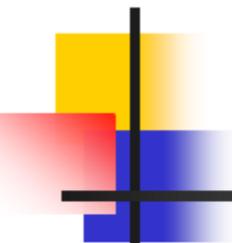
Φορολογική
πρόσοδος

(β) Μη αντισταθμιζόμενη απώλεια

Φορολογική
πρόσοδος

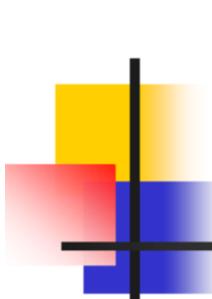

Περίληψη

- Το πλεόνασμα καταναλωτή και παραγωγού μετρά τα οφέλη από την συμμετοχή στην αγορά
  - Το πλεόνασμα καταναλωτή ισούται με τη διαφορά μεταξύ μέγιστης τιμής που είναι πρόθυμος να πληρώσει και της πραγματικής τιμής που πληρώνει
  - Το πλεόνασμα του παραγωγού είναι η πρόσοδος του παραγωγού μείον το κόστος παραγωγής

Περίληψη

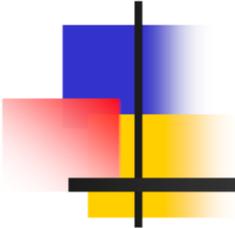
- Μια κατανομή των πόρων που μεγιστοποιεί το άθροισμα των πλεονασμάτων καταναλωτών και παραγωγών είναι αποτελεσματική
- Οι σχεδιαστές πολιτικής ενδιαφέρονται για την αποτελεσματικότητα και την ισότητα
- Η δύναμη αγοράς και οι εξωτερικότητες κάνουν τις αγορές μη αποδοτικές και άρα οδηγούν στην αποτυχία τους

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ, ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΓΟΡΩΝ

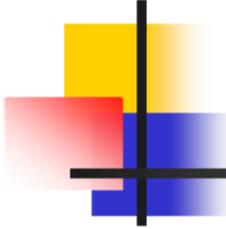

,

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΕΣ

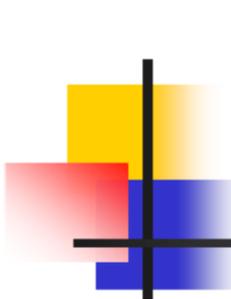

Αποτελεσματικότητα της αγοράς

- Υποθέτοντας την ύπαρξη τέλει ανταγωνισμού και την απουσία εξωτερικοτήτων . . .
. . . Η οικονομική ωφέλεια μιας κοινωνίας μετράται από το άθροισμα των πλεονασμάτων των καταναλωτών και των παραγωγών
- Η κοινωνική ωφέλεια μεγιστοποιείται στις παραπάνω αγορές

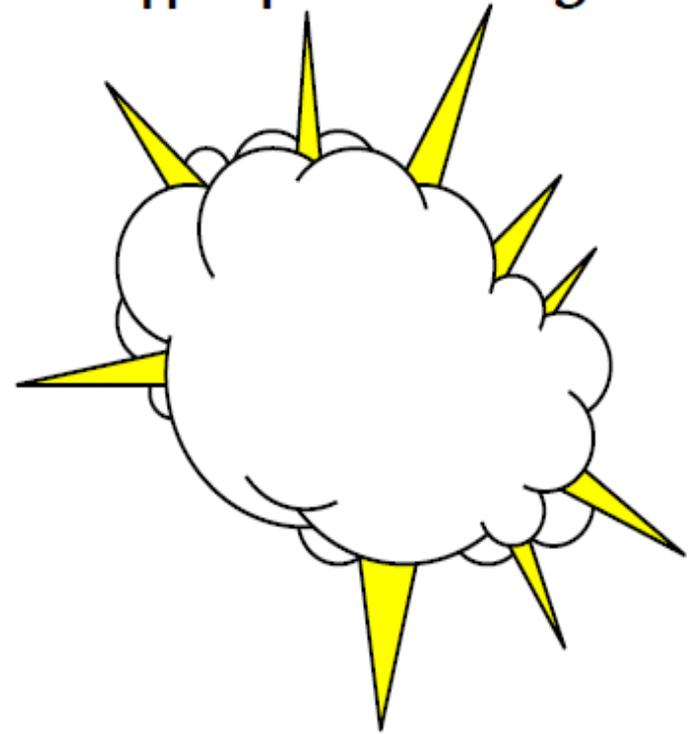
Αποτυχία αγορών

- Όταν η λειτουργία μιας αγοράς επηρεάζει άτομα έξω από την αγορά, τότε δημιουργούνται παρενέργειες που ονομάζονται **εξωτερικότητες**
- Η παρουσία εξωτερικοτήτων κάνει τις αγορές αναποτελεσματικές και έτσι αποτυγχάνουν

Εξωτερικότητα ...

. . . είναι η επίπτωση των πράξεων ενός ατόμου στην ευημερία ενός άλλου ατόμου

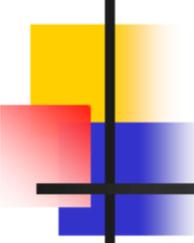

Η επίδραση των εξωτερικοτήτων στην κοινωνία

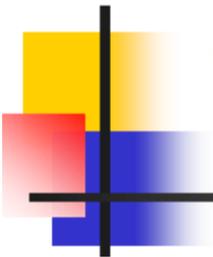
- Όταν υπάρχουν εξωτερικότητες, το ενδιαφέρον της κοινωνίας όσον αφορά μια αγορά δεν περιορίζεται στην ωφέλεια των αγοραστών και πωλητών στην αγορά αυτή
- Η ωφέλεια όλων όσων επηρεάζονται από την δραστηριότητα στην αγορά αυτή συνυπολογίζεται

Αρνητικές εξωτερικότητες

- Η μη αποζημιωμένη ζημιά που επιβάλλεται από την δραστηριότητα σε μια αγορά, σε άτομα που δεν μετέχουν στην κατανάλωση ή παραγωγή του συγκεκριμένου αγαθού
  - Εκπομπές καυσαερίων από τα αυτοκίνητα
  - Κάπνισμα

Θετικές εξωτερικότητες

- Το μη αντισταθμισμένο όφελος που δέχονται άτομα από την λειτουργία μια αγοράς και τα οποία άτομα δεν συμμετέχουν στην αγορά αυτή
  - Εμβολιασμοί
  - Ανακαίνιση διατηρητέων κτιρίων

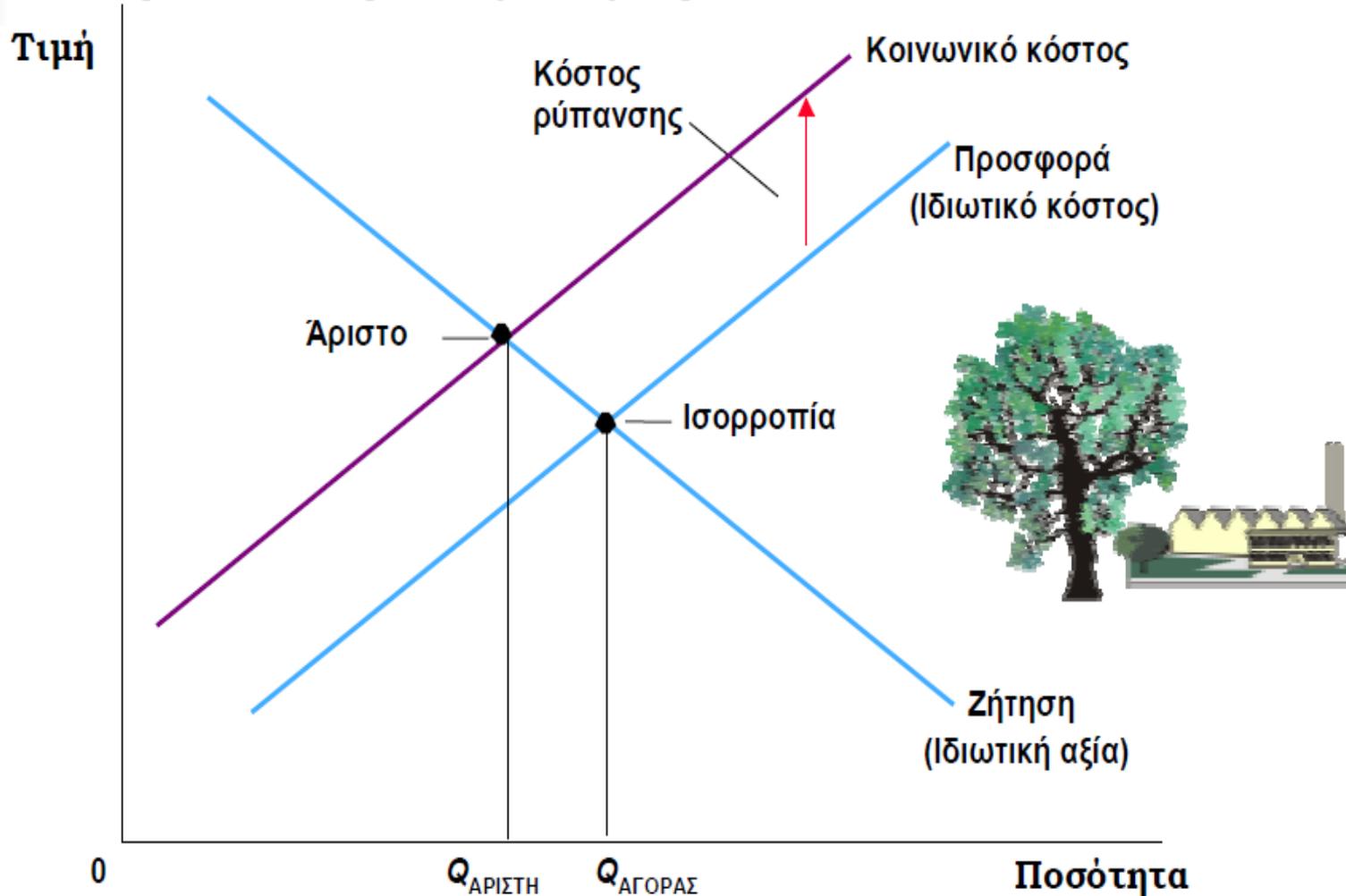
Εξωτερικότητες και αποτυχία της αγοράς

- Οι αρνητικές εξωτερικότητες οδηγούν την αγορά σε αποτυχία
  - Μια αρνητική εξωτερικότητα συμβαίνει όταν η παραγωγή ή η κατανάλωση οδηγεί τις αγορές να παράγουν μεγαλύτερη από την κοινωνικά βέλτιστη ποσότητα
  - Το κοινωνικό κόστος παραγωγής είναι μεγαλύτερο από το ιδιωτικό κόστος

Αρνητικές εξωτερικότητες στην παραγωγή

- Μια αρνητική εξωτερικότητα όπως η μόλυνση του περιβάλλοντος δημιουργεί μια νέα καμπύλη προσφοράς
  - Το κοινωνικό κόστος είναι μεγαλύτερο από το κόστος του παραγωγού
  - Το κοινωνικό κόστος περιλαμβάνει το κόστος του παραγωγού και το κόστος που επιβάλλει η μόλυνση στα άτομα εκτός αγοράς

Αρνητικές εξωτερικότητες στην παραγωγή

Αρνητικές εξωτερικότητες στην παραγωγή

- Η τομή της καμπύλης ζήτησης με την καμπύλη κοινωνικού κόστους προσδιορίζει το άριστο επίπεδο παραγωγής
  - Το άριστο επίπεδο παραγωγής είναι μικρότερο από το επίπεδο ισορροπίας

Εσωτερίκευση εξωτερικοτήτων

- Η εσωτερίκευση μιας εξωτερικότητας επιτυγχάνεται με την μεταβολή των κινήτρων με τέτοιο τρόπο ώστε τα άτομα να λαμβάνουν υπόψη τους τις εξωτερικές επιδράσεις των πράξεών τους

Εσωτερίκευση εξωτερικοτήτων

- Η κυβέρνηση μπορεί να εσωτερικεύσει μια εξωτερικότητα επιβάλλοντας ένα φόρο στον παραγωγό έτσι ώστε να μειώσει την παραγωγή του στο άριστο κοινωνικά επίπεδο

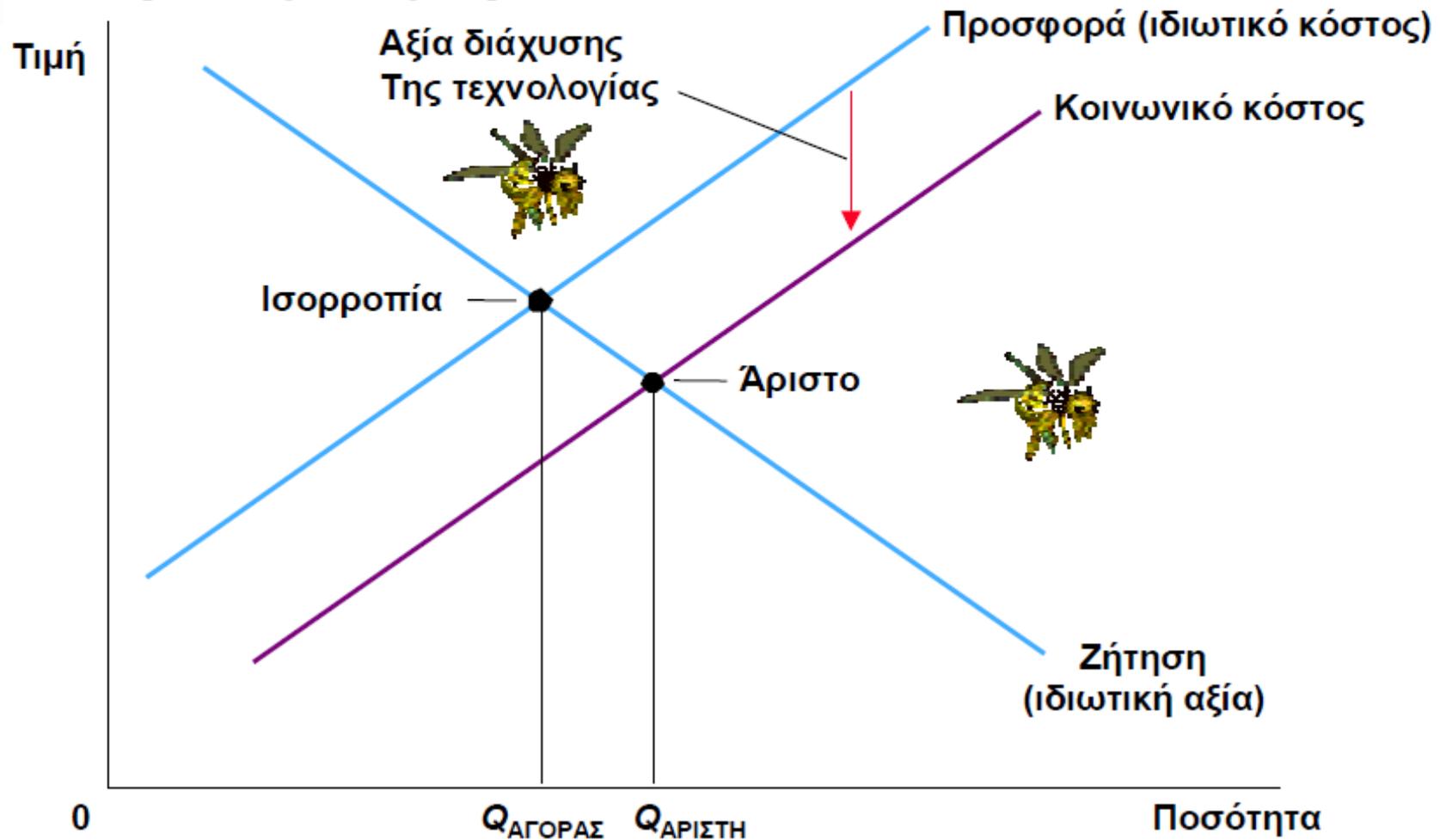
Εξωτερικότητες και αποτυχία της αγοράς

- Οι θετικές εξωτερικότητες οδηγούν την αγορά σε αποτυχία
  - Μια θετική εξωτερικότητα συμβαίνει όταν η παραγωγή ή η κατανάλωση οδηγεί τις αγορές να παράγουν μικρότερη από την κοινωνικά βέλτιστη ποσότητα
  - Το κοινωνικό κόστος παραγωγής είναι μικρότερο από το ιδιωτικό κόστος

Θετικές εξωτερικότητες στην παραγωγή

- Η τομή της καμπύλης ζήτησης με την καμπύλη κοινωνικού κόστους προσδιορίζει το άριστο επίπεδο παραγωγής
  - Το άριστο επίπεδο παραγωγής είναι μεγαλύτερο από το επίπεδο ισοροπίας

Θετικές εξωτερικότητες στην παραγωγή

Εσωτερικήευση εξωτερικότητων

- Η κυβέρνηση μπορεί να εσωτερικεύσει μια θετική εξωτερικότητα επιδοτώντας την παραγωγή έτσι ώστε να αυξήσει την παραγωγή στο άριστο κοινωνικά επίπεδο

Κυβερνητικές πολιτικές

- Η κυβέρνηση μπορεί να προσπαθήσει να εσωτερικεύσει τις εξωτερικότητες χρησιμοποιώντας . . .
  - . . . φόρους για τα αγαθά που συνδέονται με αρνητικές εξωτερικότητες
  - . . . επιδοτήσεις για τα αγαθά που συνδέονται με θετικές εξωτερικότητες

Ιδιωτικές λύσεις στις εξωτερικότητες

- Η κυβερνητική επέμβαση δεν είναι αναγκαία για την επίλυση προβλημάτων εξωτερικότητας

Ιδιωτικές λύσεις στις εξωτερικότητες

- Ηθικοί κανόνες και κοινωνικές κυρώσεις
- Φιλανθρωπικοί οργανισμοί
- Ενσωμάτωση διαφόρων τύπων επιχειρήσεων
- Σύναψη συμβολαίων μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών

Το θεώρημα του Coase

- Το θεώρημα του Coase υποστηρίζει ότι αν οι ιδιώτες μπορούσαν να διαπραγματευτούν χωρίς κόστος σχετικά με την κατανομή των φυσικών πόρων, τότε θα έλυναν μόνοι τους τα προβλήματα των εξωτερικοτήτων

Ιδιωτικές λύσεις στις εξωτερικότητες

- Πολλές φορές (αν όχι πάντα) οι ιδιωτικές λύσεις αποτυγχάνουν καθώς τα κόστη διαπραγμάτευσης είναι πού μεγάλα και επομένως η διαπραγμάτευση ιδιωτικών λύσεων είναι αδύνατη
  - **Κόστη διαπραγμάτευσης** είναι τα κόστη στα οποία υποβάλλονται τα συμβαλλόμενα μέρη για την διαπραγμάτευση και την εφαρμογή της συμφωνίας

Κρατικές πολιτικές

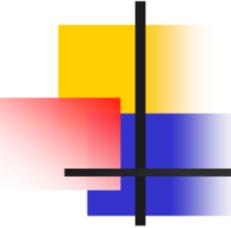
- Όταν οι εξωτερικότητες είναι σημαντικές και οι ιδιωτικές λύσεις δεν μπορούν να επιτευχθούν, τότε οι κυβερνήσεις μπορούν να επέμβουν για την επίλυση του προβλήματος χρησιμοποιώντας. . .
  - . . . *Ρυθμιστικές παρεμβάσεις...*
  - . . . *Πολιτικές βασισμένες στην αγορά*

Ρυθμιστική παρέμβαση

- Συνήθως παίρνουν μορφή νομοθετήματος
  - Απαγορεύοντας κάποια συγκεκριμένη συμπεριφορά
  - Απαιτώντας κάποια συγκεκριμένη συμπεριφορά
- Παραδείγματα:
  - Απαίτηση εμβολιασμών (σχολείο, στρατός)
  - Περιορισμός εκπομπών ρύπων

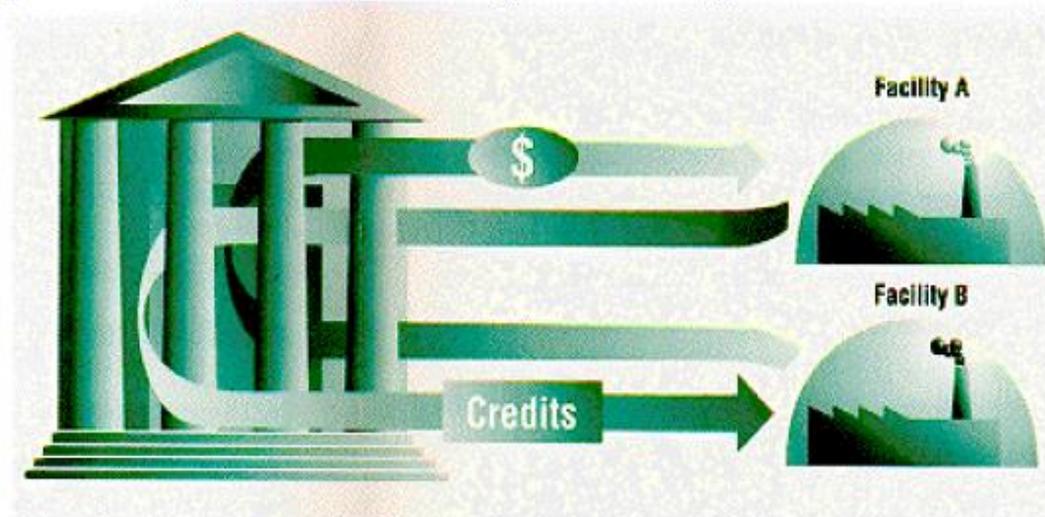
Πολιτικές βασισμένες στην αγορά

- Η κυβέρνηση χρησιμοποιεί φόρους και επιδοτήσεις για να ευθυγραμμίσει τα ιδιωτικά κίνητρα με το κοινωνικό συμφέρον
- Οι Πιγκοβιανοί φόροι (*Pigovian taxes*) είναι φόροι που επιβάλλονται για την εσωτερίκευση αρνητικών εξωτερικοτήτων

Πολιτικές βασισμένες στην αγορά

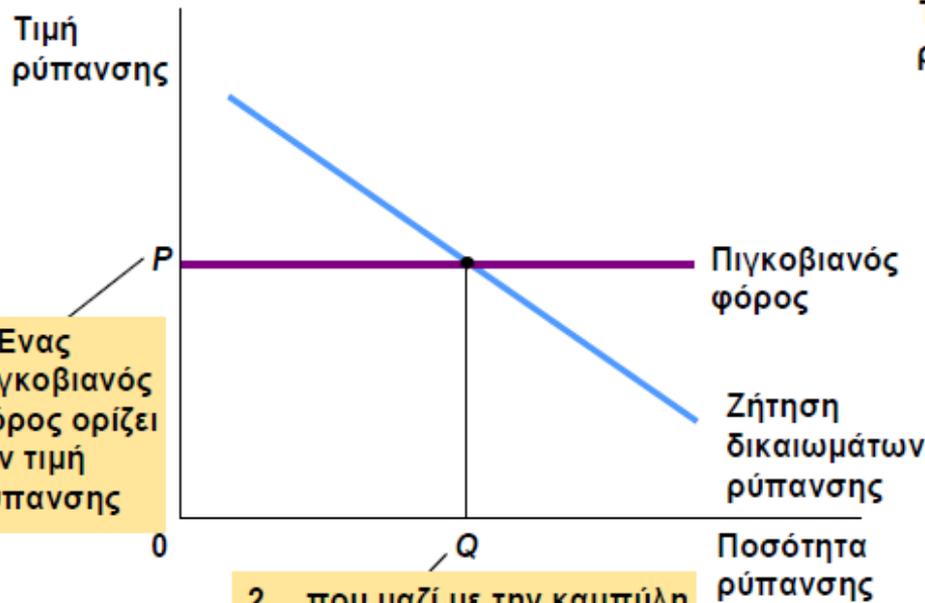
- Οι εμπορεύσιμες άδειες εκπομπών ρύπων επιτρέπουν την εθελοντική μεταφορά του δικαιώματος να ρυπαίνουν από τη μια στην άλλη επιχείρηση
  - Τελικά δημιουργείται μια αγορά για τις άδειες
  - Μια επιχείρηση που έχει χαμηλό κόστος μείωσης ρύπων, μπορεί να πουλά άδειες σε μια επιχείρηση με υψηλό κόστος

Πολιτικές βασισμένες στην αγορά

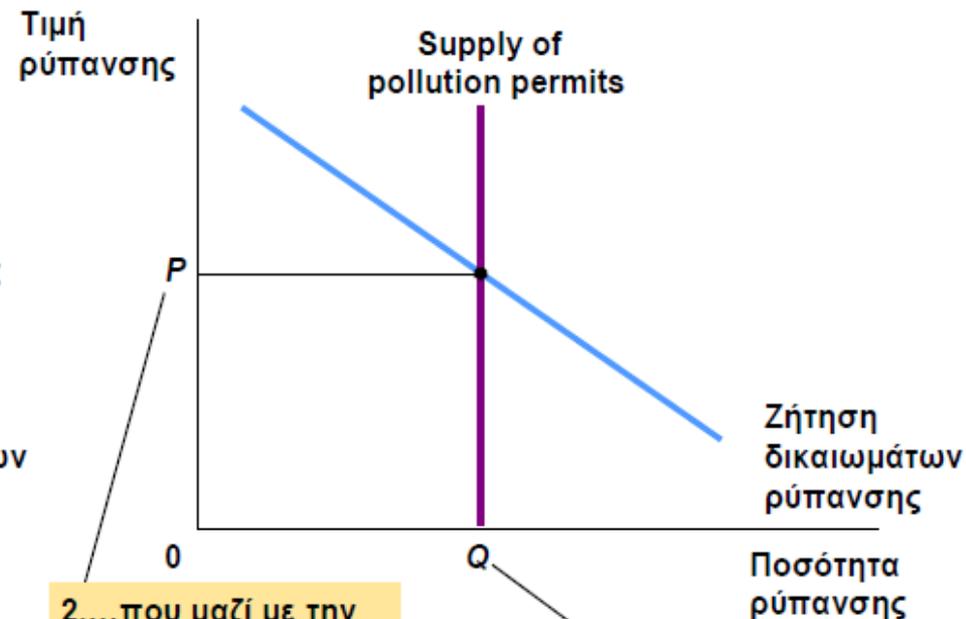
(a) Πιγκοβιανός φόρος

(b) Άδειες Εκπομπής Ρύπων

1. Ένας Πιγκοβιανός φόρος ορίζει την τιμή ρύπανσης

2.... που μαζί με την καμπύλη ζήτησης ορίζουν την ποσότητα ρύπανσης

2.... που μαζί με την καμπύλη ζήτησης, καθορίζουν την τιμή της ρύπανσης

1. Οι άδειες ρύπανσης ορίζουν την ποσότητα ρύπανσης

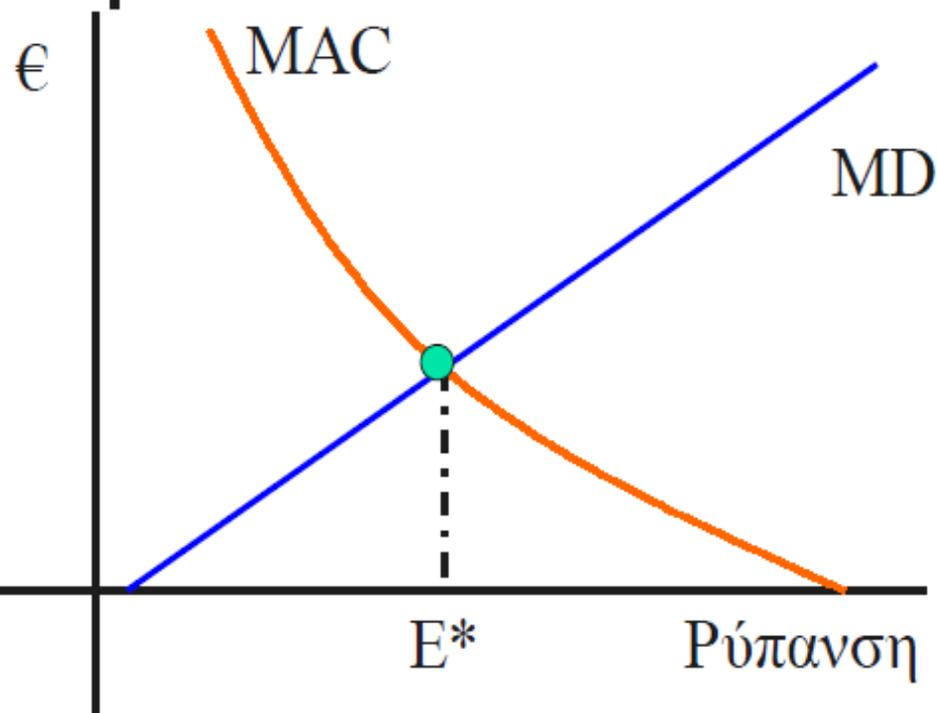

Κριτήρια επιλογής πολιτικής

- ικανότητα να επιτύχουν ελαχιστοποίηση του κόστους μείωσης των ρύπων
- επίτευξη ισότητας στον καταμερισμό της προσπάθειας και της ωφέλειας
- κίνητρα που προσφέρουν για την εξεύρεση καλύτερων λύσεων
- κατά πόσο συμφωνούν με την κυρίαρχη ηθική

Κριτήρια επιλογής πολιτικής

Οριακό κόστος μείωσης των ρύπων ίσο με την οριακή βλάβη

Αρχή της ελαχιστοποίησης του κόστους

Η καμπύλη MD περιγράφει την οριακή βλάβη καθώς αυξάνονται οι ρύποι, ενώ η καμπύλη MAC περιγράφει το οριακό κόστος μείωσης των ρύπων καθώς αυξάνονται οι ρύποι (όσο λιγότεροι ρύποι, τόσο πιο δύσκολη είναι η μείωσή τους)

Κριτήρια επιλογής πολιτικής

Η επίτευξη **δικαιοσύνης και ισότητας** στον καταμερισμό του κόστους αλλά και της ωφέλειας από την μείωση των ρύπων στις διάφορες κοινωνικές ομάδες πολλές φορές παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην επιλογή πολιτικής και σε πολλές περιπτώσεις υποσκελίζει την εφαρμογή του κριτηρίου αποδοτικότητας

Το κριτήριο της δικαιοσύνης και ισότητας παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην επίτευξη διεθνών περιβαλλοντικών συμφωνιών

Δυστυχώς είναι πολύ δύσκολο να εκτιμηθούν οι επιδράσεις ανακατανομής των περιβαλλοντικών πολιτικών

Κριτήρια επιλογής πολιτικής

•Κίνητρα για βελτίωση

Η πολιτική δεν πρέπει να περιορίζεται στην επιβολή ορίων, αλλά να δίνει κίνητρα στους παραγωγούς και καταναλωτές να μειώσουν την επίδρασή τους στο περιβάλλον (τεχνολογία, συμπεριφορά, κλπ)

•Θέματα ηθικής

Αυτά είναι θέματα που ξεπερνάνε αυτά της ισότητας. Για παράδειγμα, ένας φόρος και μια επιδότηση μπορεί να είναι το ίδιο αποδοτικές πολιτικές αλλά η επιδότηση των ρυπαντών δεν συμβαδίζει με την ισχύουσα ηθική

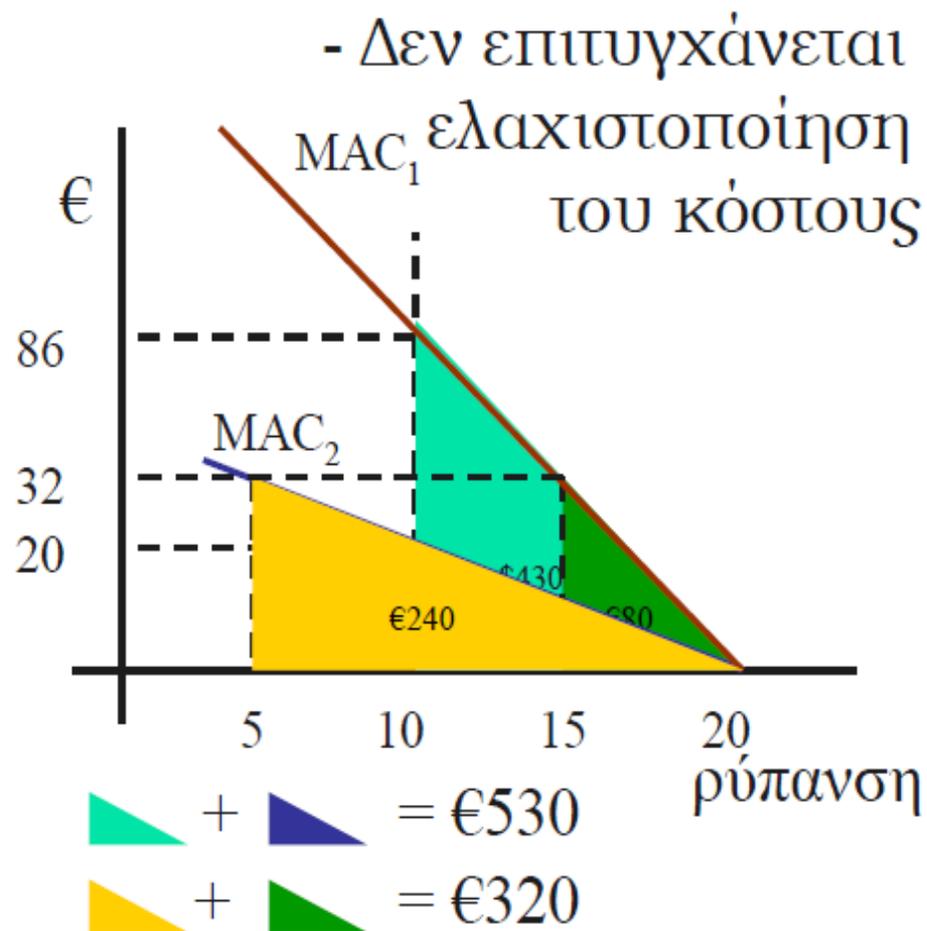
Σύγκριση πολιτικών

- Προβλήματα ρυθμιστικών παρεμβάσεων

- Ορισμός του ορίου (πληροφορίες κόστους και ωφέλειας)

- Σε περίπτωση ορισμού τεχνολογίας δεν υπάρχουν κίνητρα βελτίωσης

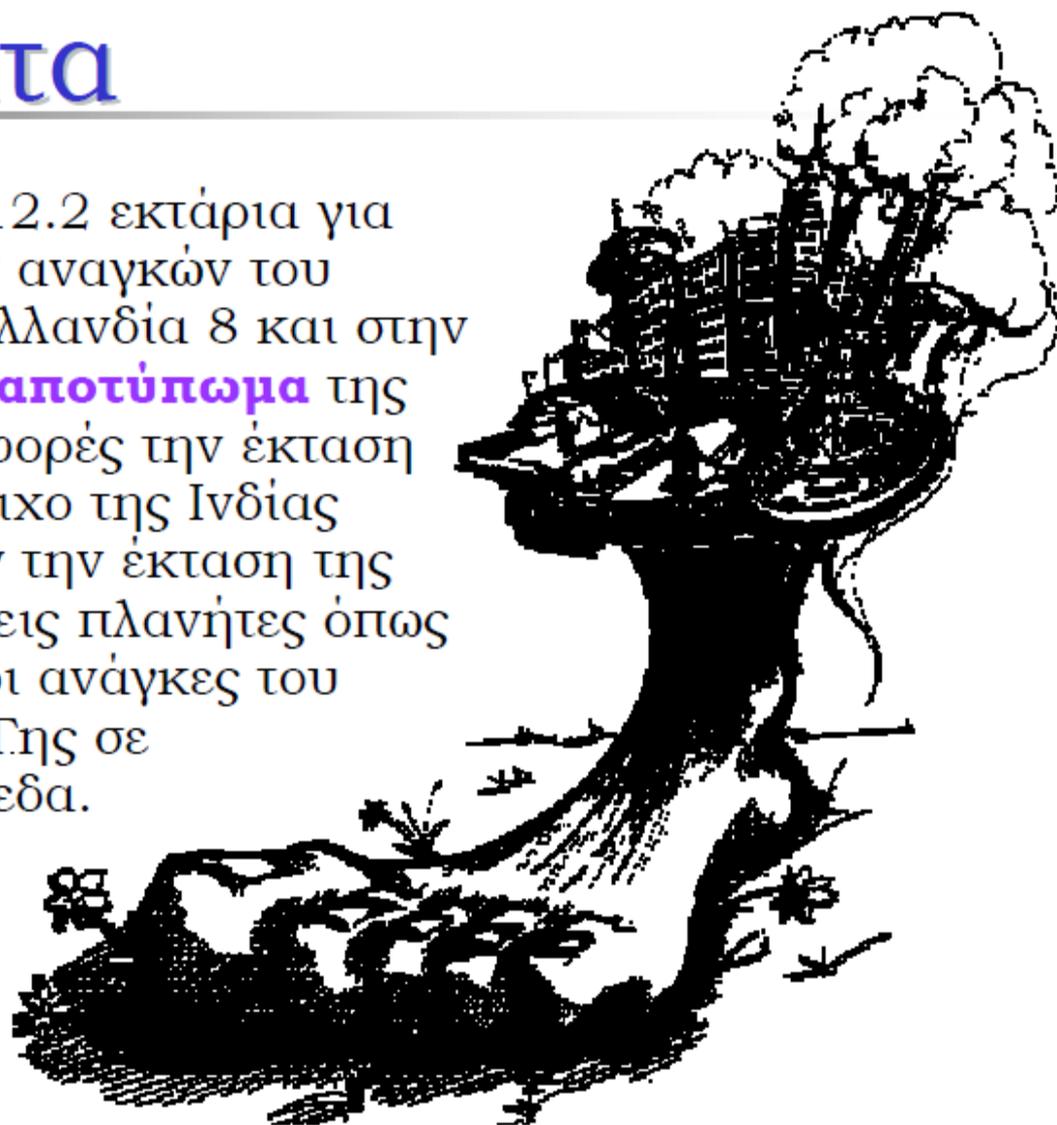
- Το κόστος της επιτήρησης και επιβολής της πολιτικής είναι μεγάλο

Περιβαλλοντικά προβλήματα

- Στις Η.Π.Α. χρειάζονται 12.2 εκτάρια για την κάλυψη των βασικών αναγκών του μέσου κατοίκου, στην Ολλανδία 8 και στην Ινδία 1. **Το οικολογικό αποτύπωμα** της Ολλανδίας καλύπτει 15 φορές την έκταση της χώρας ενώ το αντίστοιχο της Ινδίας ξεπερνά κατά 35% μόνον την έκταση της χώρας. Θα χρειαζόταν τρεις πλανήτες όπως η Γη για να καλυφθούν οι ανάγκες του τωρινού πληθυσμού της Γης σε Βορειοαμερικάνικα επίπεδα.

Donella Meadows, Our Footprints Are
Treading Too Much Earth®
Charleston (S.C.) Gazette,
April 1, 1996

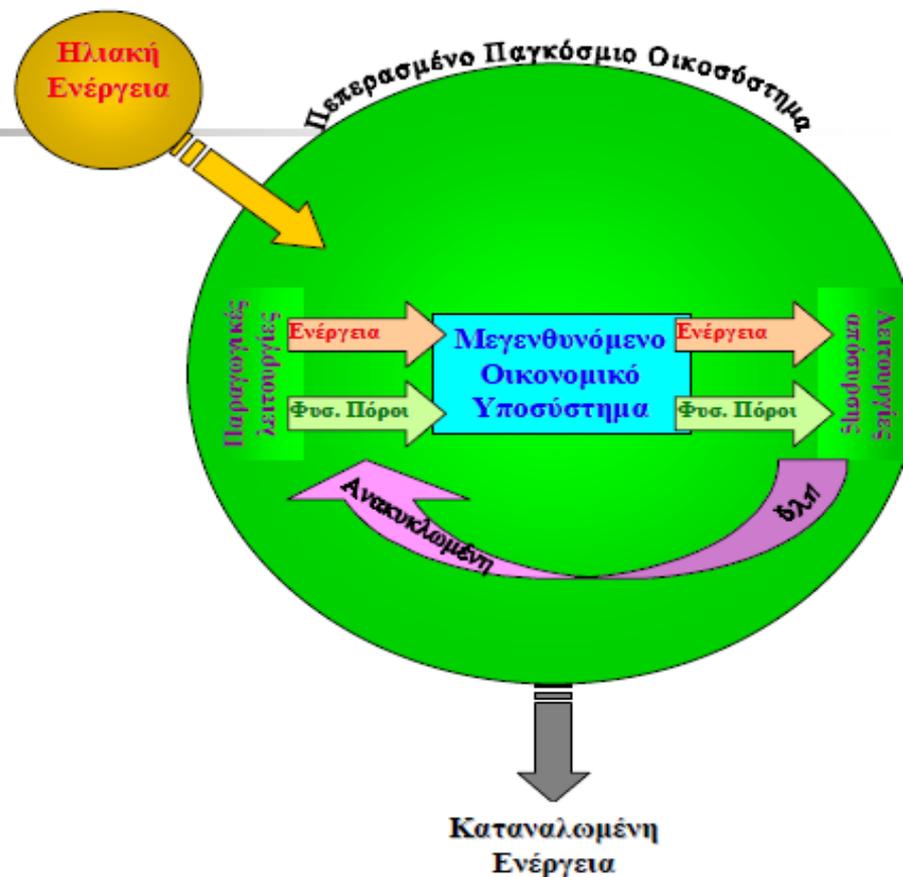
Περιβαλλοντικά προβλήματα

- Η οικονομική δραστηριότητα (παραγωγική και κατανάλωση) δημιουργεί αναπόφευκτα περιβαλλοντικά προβλήματα, το μέγεθος των οποίων αυξάνει με την μεγέθυνση της οικονομικής δραστηριότητας

Περιβαλλοντικά προβλήματα

- Στην γενική του μορφή το περιβαλλοντικό πρόβλημα μπορεί να θεωρηθεί ως πρόβλημα του πεπερασμένου οικοσυστήματος

Διάγραμμα III.1.α. Το πεπερασμένο παγκόσμιο οικοσύστημα σχετικά με το οικονομικό υποσύστημα (Goodland R., H. E. Daly, S. El Serafy, 1992 *Population, Technology, and Lifestyle*, Island Press: Washington, DC.)

Περιβαλλοντικά προβλήματα

- Κατά την παραγωγή τελικών προϊόντων, ένα ικανό μέρος της ενέργειας και ύλης που χρησιμοποιείται είναι αδύνατον να ανακυκλωθεί πλήρως
- Επίσης κατά την παραγωγική διαδικασία υπάρχει σημαντική σπατάλη ενέργειας και ύλης

Περιβαλλοντικά προβλήματα

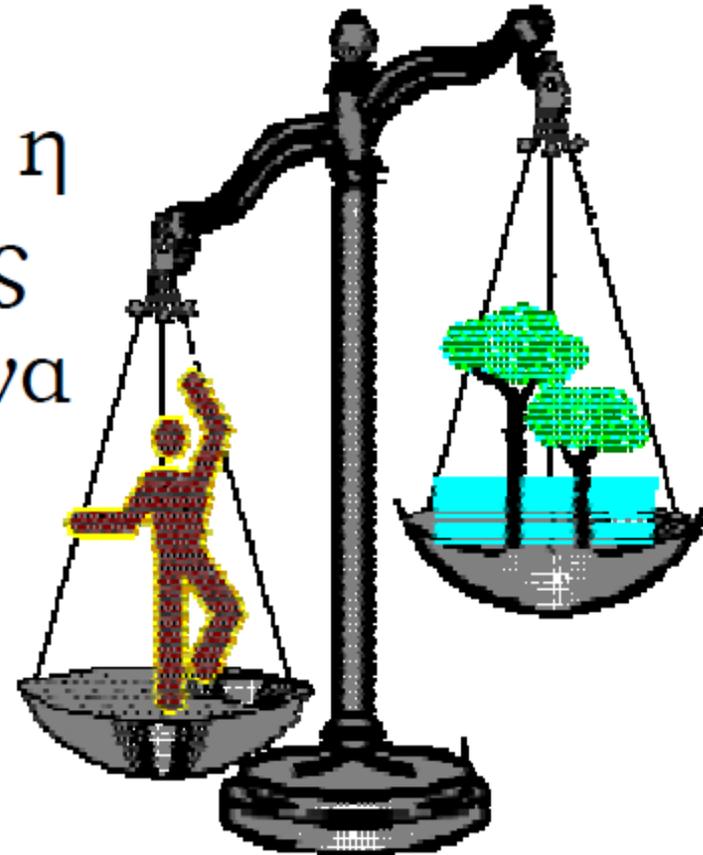

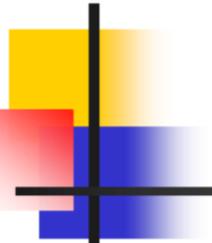
- Τα σημαντικότερα ορατά προβλήματα:
  - υπερβολική χρήση της συνολικής βιομάζας από τον άνθρωπο
  - αλλαγή των καιρικών συνθηκών
  - καταστροφή του στρώματος του όζοντος
  - υποβάθμιση της ποιότητας των εδαφών
  - εξαφάνιση μορφών ζωής

Βιώσιμη ανάπτυξη

- «..Βιώσιμη ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη που καλύπτει τις σημερινές ανάγκες χωρίς να μειώνει την ικανότητα των επόμενων γενιών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες .....

(Brundtland Report, 1987, p.43)

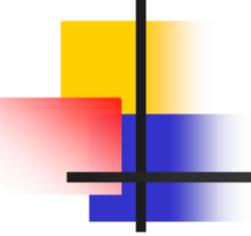

Περίληψη

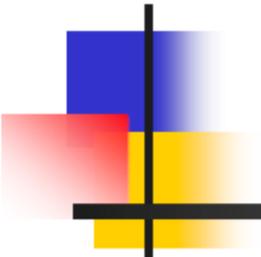
- Όταν οι πράξεις ενός ατόμου έχουν επιπτώσεις στην ευημερία ενός άλλου ατόμου, τότε έχουμε εξωτερικότητες
- Οι αρνητικές εξωτερικότητες οδηγούν σε μεγαλύτερη από την κοινωνικά άριστη παραγωγή
- Οι θετικές εξωτερικότητες οδηγούν σε μικρότερη από την κοινωνικά άριστη παραγωγή

Περίληψη

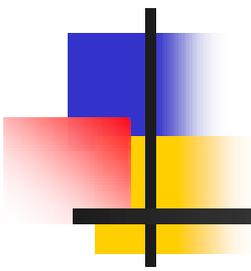

- Οι εξωτερικότητες μπορούν να αντιμετωπισθούν είτε με κυβερνητικές πολιτικές είτε πιο σπάνια με ιδιωτικές συμφωνίες

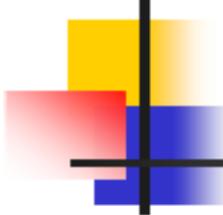
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΕΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΚΤΗΤΟΙ ΠΟΡΟΙ

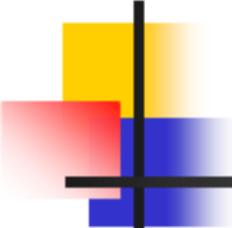

Αγαθά τα οποία παρέχονται χωρίς χρέωση

- Τα περισσότερα αγαθά στις οικονομίες της αγοράς κατανέμονται μέσω των αγορών
  - Για τα αγαθά αυτά οι τιμές είναι τα σήματα που κατευθύνουν τις αποφάσεις των καταναλωτών και των παραγωγών
- Στην περίπτωση όμως αγαθών που κατανέμονται δωρεάν, τότε οι δυνάμεις της αγοράς είναι απύσες

Αγαθά τα οποία παρέχονται χωρίς χρέωση

- Όταν ένα αγαθό δεν έχει προσδιορισμένη τιμή, οι αγορές δεν μπορούν να εγγυηθούν το άριστο επίπεδο παραγωγής του
- Στις περιπτώσεις αυτές, όπως και στην περίπτωση των εξωτερικοτήτων, οι κυβερνητικές πολιτικές καλούνται να δώσουν λύσεις στην αποτυχία αυτή των αγορών

Τα είδη αγαθών

- Τα διάφορα αγαθά στις σημερινές οικονομίες μπορούν να ομαδοποιηθούν σε αγαθά αποκλειστικής ή μη χρήσης και αγαθά που είναι ή όχι ανταγωνιστικά στην κατανάλωση

Τα είδη αγαθών

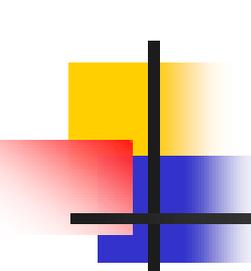
- Αποκλειστική χρήση
  - Αγαθά των οποίων την κατανάλωση (χρήση) μπορούμε να αποκλείσουμε από όποια άτομα θέλουμε
  - Υπάρχουν νόμοι οι οποίοι αναγνωρίζουν και επιβάλλουν το ιδιωτικό ιδιοκτησιακό καθεστώς

Τα είδη αγαθών

- Ανταγωνιστικότητα στην κατανάλωση
  - Η κατανάλωση (χρήση) του αγαθού από ένα άτομο ελαττώνει (ή και μηδενίζει) το όφελος που απομένει για τα άλλα άτομα

Τέσσερα είδη αγαθών

- Ιδιωτικά αγαθά
- Δημόσια αγαθά
- Κοινόκτητοι πόροι
- Φυσικά μονοπώλια

Τα είδη αγαθών

- Ιδιωτικά αγαθά
  - Είναι αγαθά αποκλειστικής χρήσης, και ανταγωνιστικά στην κατανάλωση
- Δημόσια αγαθά
  - Δεν είναι ούτε αποκλειστικής χρήσης, ούτε ανταγωνιστικά στην κατανάλωση.

Τα είδη αγαθών

- Κοινόκτητοι πόροι
  - Είναι αγαθά αποκλειστικής χρήσης, αλλά όχι ανταγωνιστικά στην κατανάλωση
- Φυσικά μονοπώλια
  - Είναι ανταγωνιστικά στην κατανάλωση, αλλά όχι αποκλειστικής χρήσης

Τα είδη αγαθών

Ανταγωνιστικό στην κατανάλωση;

Ναι

Όχι

Ναι

Ιδιωτικά αγαθά

- Χωνάκι παγωτό
- Είδη ένδυσης
- Μποτιλιαρισμένοι δρόμοι με διόδια

Φυσικό μονοπώλιο

- Πυρασφάλεια
- Δορυφορική TV
- Μη μποτιλιαρισμένοι δρόμοι με διόδια

Αποκλειστικής
χρήσης;

Όχι

Common Resources

- Ψάρια ελευθέρως βοσκής
- Το περιβάλλον
- Μποτιλιαρισμένοι δρόμοι χωρίς διόδια

Public Goods

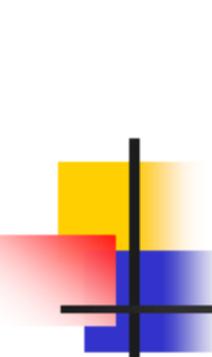
- Εθνική άμυνα
- Γνώση
- Μη μποτιλιαρισμένοι δρόμοι χωρίς διόδια

Δημόσια αγαθά

- Είναι τα αγαθά των οποίων η χρήση δεν μπορεί να αποκλειστεί και ως εκ τούτου είναι ελευθέρα για τον καθένα
  - Στην περίπτωση των δημόσιων αγαθών έχουμε εξωτερικότητες καθώς κάτι που έχει αξία δεν έχει τιμή
  - Τα άτομα παίρνει χρησιμότητα (απόλαυση) χωρίς να χρειάζεται να πληρώνει κανέναν

Το πρόβλημα του «τσαμπαζή»

- **Τσαμπαζής** είναι το άτομο το οποίο ενώ αποκομίζει οφέλη από κάποιο αγαθό (υπηρεσία) αρνείται (ή αποφεύγει) να πληρώσει

Το πρόβλημα του «τσαμπατζή»

- Καθώς κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει κάποιο άτομο από το να απολαμβάνει τα οφέλη από ένα δημόσιο αγαθό, τα άτομα θα αποφεύγουν να πληρώσουν για την παροχή του αγαθού αυτού ευχόμενοι ότι θα πληρώσουν οι άλλοι
- Το πρόβλημα του τσαμπατζή είναι αυτό το οποίο δημιουργεί την αποτυχία της αγοράς (καμία ιδιωτική επιχείρηση δεν θα προσφέρει δημόσια αγαθά)

Λύση στο πρόβλημα του «τσαμπατζή»

- Η κυβέρνηση θα πρέπει να παρέμβει και να παράγει το δημόσιο αγαθό στην περίπτωση που τα συνολικά οφέλη είναι μεγαλύτερα του κόστους
- Η κυβέρνηση μπορεί να βελτιώσει την κοινωνική ωφέλεια παρέχοντας το αγαθό και πληρώνοντάς το από τα έσοδα φορολογίας

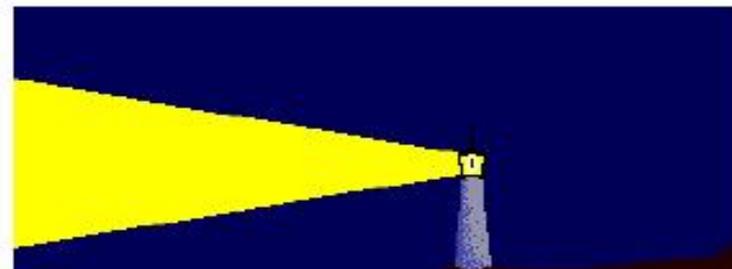
Πολύ σημαντικά δημόσια αγαθά

- Εθνική άμυνα
- Βασική έρευνα
- Προγράμματα καταπολέμησης της φτώχειας
- Παγκόσμια δημόσια αγαθά

Μια πολύ ενδιαφέρουσα ιστοσελίδα σε δημόσια αγαθά: [**ED CLARKE'S PUBLIC GOODS INDEX PAGE**](#)

Είναι οι φάροι δημόσια αγαθά;

Ανάλυση κόστους-οφέλους

- Για να αποφασίσει η κυβέρνηση αν θα παρέχει ή όχι ένα δημόσιο αγαθό θα πρέπει πρώτα να προσδιορίσει το σύνολο του οφέλους και του κόστους

Ανάλυση κόστους-οφέλους

- Η **ανάλυση κόστους-οφέλους** μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εκτίμηση του συνόλου των κοστίων και οφελών ενός προγράμματος
  - Η ανάλυση κόστους-οφέλους είναι πολύ δύσκολη γιατί δεν υπάρχουν τιμές για να εκτιμηθεί το κοινωνικό κόστος και ωφέλεια
  - Η αξία της ζωής, η αξία του χρόνου, και η αισθητική είναι πολύ-πολύ δύσκολα να αποτιμηθούν

Κοινόκτητοι πόροι

- Η χρήση κοινόκτητων πόρων δεν μπορεί να αποκλειστεί
- Προσφέρονται δωρεάν σε όποιο άτομο θέλει να τους χρησιμοποιήσει
- Αλλά οι κοινόκτητοι πόροι είναι ανταγωνιστικοί στην κατανάλωση καθώς όταν ένα άτομο τους χρησιμοποιεί, ελαττώνει αυτόματα την ευχαρίστηση των άλλων

Τραγωδία των κοινόκτητων πόρων

- Όταν ένα άτομο χρησιμοποιεί έναν κοινόκτητο πόρο, ελαττώνει την χρησιμότητα των υπολοίπων
  - Για το λόγο αυτό οι κοινόκτητοι πόροι χρησιμοποιούνται περισσότερο από το επιθυμητό
  - Και έτσι δημιουργείται μια αρνητική εξωτερικότητα
- Η κατάσταση αυτή ονομάζεται τραγωδία των κοινόκτητων πόρων

Τραγωδία των κοινόκτητων πόρων

- Οι κυβερνήσεις μπορούν να επιβάλουν ένα φόρο ή να ρυθμίσουν άμεσα την χρήση των κοινόκτητων πόρων ή ακόμη και να κάνουν τον κοινόκτητο πόρο ιδιωτικό αγαθό μοιράζοντας με κάποιον τρόπο ιδιοκτησιακά δικαιώματα

Παραδείγματα κοινόκτητων πόρων

- Καθαρή ατμόσφαιρα και νερό
- Κοιτάσματα πετρελαίου
- Μποτιλιαρισμένοι δρόμοι
- Ψάρια, φάλαινες, και άλλα είδη άγριας ζωής

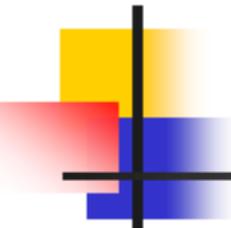
Γιατί οι αγελάδες δεν απειλούνται με εξαφάνιση;

Δεν μας εξαφάνισαν
αλλά μας τρέλαναν..

Tasmanian Wolf, extinct 1936. ANNH transparency #5522

Σπουδαιότητα των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας

- Η αγορά αποτυγχάνει να κατανείμει τους παραγωγικούς συντελεστές και πόρους με άριστο τρόπο όταν δεν υπάρχουν καλώς ορισμένα δικαιώματα ιδιοκτησίας

Σπουδαιότητα των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας

- Όταν δεν υπάρχουν δικαιώματα ιδιοκτησίας τότε έχουμε αποτυχία αγορών και επομένως πρέπει να έχουμε κυβερνητική παρέμβαση για να λυθεί το πρόβλημα.....

Οι κυβερνήσεις μπορούν δυσνητικά να λύσουν το πρόβλημα . . .

. . . Η παρέμβαση αυτή θα μπορούσε να ήταν ο προσδιορισμός των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας μετά τον οποίο οι αγορές μπορούν να λειτουργήσουν απρόσκοπτα και να επιτύχουν την άριστη κατανομή.....

Οι κυβερνήσεις μπορούν δυσνητικά να λύσουν το πρόβλημα . . .

. . . Η παρέμβαση αυτή θα μπορούσε να ήταν η άμεση ρύθμιση (αλλαγή) της ιδιωτικής συμπεριφοράς η οποία οδηγεί στο πρόβλημα της υπερβολικής χρήση των δημόσιων πόρων

Οι κυβερνήσεις μπορούν
δυσνητικά να λύσουν το
πρόβλημα . . .

. . . Η παρέμβαση αυτή θα μπορούσε
να ήταν η παροχή του αγαθού από
την ίδια την κυβέρνηση

Περίληψη

- Τα αγαθά διαφέρουν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους (αποκλειστικής χρήσης και ανταγωνιστικά στην κατανάλωση)
- Οι αγορές μπορούν να επιτύχουν μέγιστη αποδοτικότητα για τα ιδιωτικά αγαθά τα οποία είναι αποκλειστικής χρήσης και ανταγωνιστικά στην κατανάλωση
- Τα δημόσια αγαθά δεν είναι ούτε αποκλειστικής χρήσης ούτε ανταγωνιστικά στην κατανάλωση

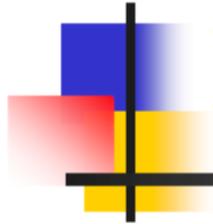

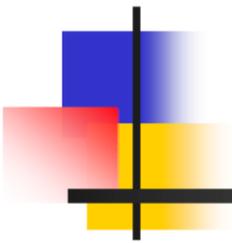
Περίληψη

- Εξαιτίας του προβλήματος του τσαμπατζή οι κυβερνήσεις πρέπει να παρέχουν τα δημόσια αγαθά
- Οι κοινόκτητοι πόροι είναι ανταγωνιστικά στην κατανάλωση αλλά όχι αποκλειστικής χρήσης
- Οι κυβερνήσεις προσπαθούν να μειώσουν την υπερβάλλουσα χρήση των κοινόκτητων πόρων με φόρους και άμεσες ρυθμίσεις

ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΓΑΘΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΚΤΗΤΟΙ ΠΟΡΟΙ

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Το κόστος παραγωγής

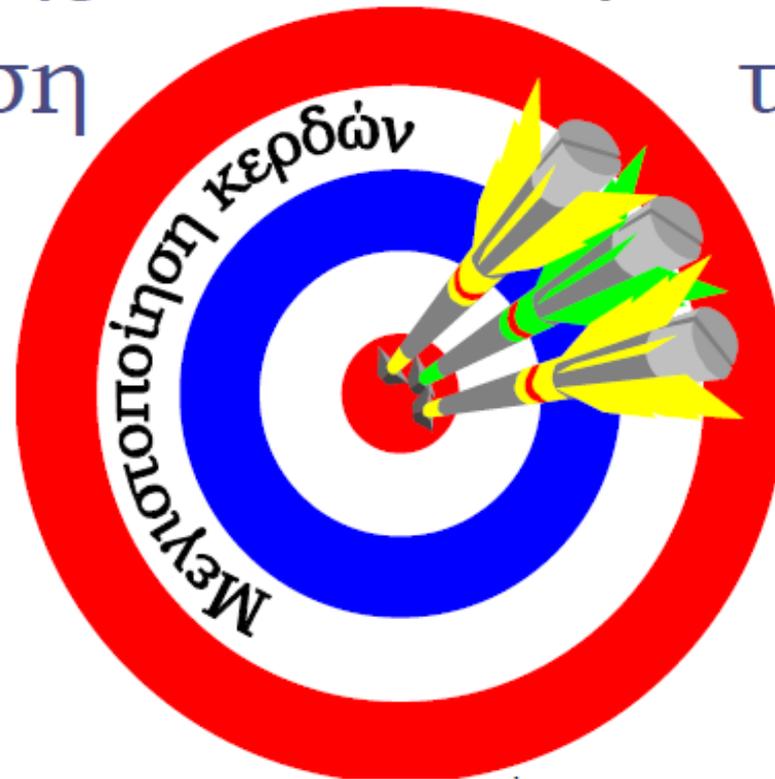
- Ο Νόμος της προσφοράς:
  - Οι επιχειρήσεις επιθυμούν να παράγουν μεγαλύτερη ποσότητα, όσο υψηλότερη είναι η τιμή
  - Ως εκ τούτου, η καμπύλη προσφοράς έχει αρνητική κλίση

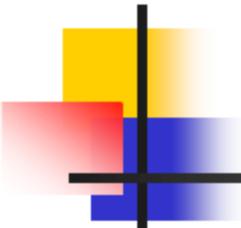
Ο σκοπός μιας επιχείρησης

Ο οικονομικός στόχος κάθε
επιχείρησης υποθέτουμε ότι είναι η

μεγιστοποίηση

των κερδών
της

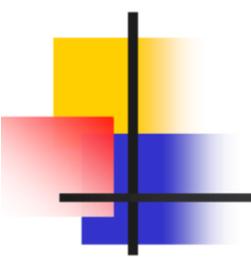

Συνολικό έσοδο και συνολικό κόστος

- Συνολικό έσοδο
  - Το ποσό που εισπράττει μια επιχείρηση από την πώληση του προϊόντος ή των υπηρεσιών της
- Συνολικό κόστος
  - Το ποσό που πληρώνει μια επιχείρηση για την αγορά των εισροών που χρησιμοποιεί στην παραγωγή του αγαθού ή υπηρεσίας

Το κέρδος μιας επιχείρησης

- **Κέρδος** είναι το σύνολο των εσόδων μείον το σύνολο του κόστους

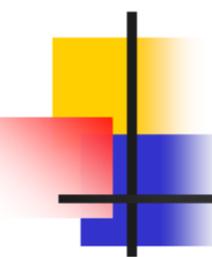
$$\text{Κέρδος} = \text{Συνολικό έσοδο} - \text{Συνολικό κόστος}$$

Το κόστος κεφαλαίου σαν κόστος ευκαιρίας

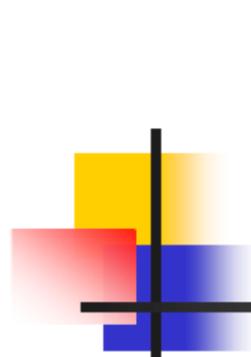
- Το κόστος παραγωγής μιας επιχείρησης συμπεριλαμβάνει το σύνολο των κοστών ευκαιρίας που συνεπάγεται η παραγωγή του προϊόντος ή υπηρεσίας

Φανερό και αφανές κόστος

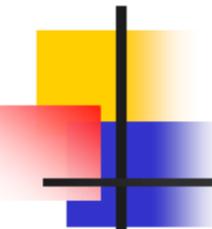
- Το κόστος παραγωγής μιας επιχείρησης περιλαμβάνει φανερά και αφανή κόστη
  - Το φανερό κόστος είναι το άμεσα πληρωτέο κόστος των συντελεστών παραγωγής
  - Το αφανές κόστος δεν ενέχει άμεση πληρωμή

Οικονομικό και λογιστικό κέρδος

- Οι οικονομολόγοι υπολογίζουν το **οικονομικό κέρδος** μιας επιχείρησης ως την διαφορά του συνολικού εσόδου μείον το συνολικό κόστος ευκαιρίας (φανερό και αφανές)
- Οι λογιστές υπολογίζουν το **λογιστικό κέρδος** ως την διαφορά του συνολικού εσόδου μείον το φανερό κόστος. Δηλαδή δεν συμπεριλαμβάνουν τα αφανή κόστη

Οικονομικό και λογιστικό κέρδος

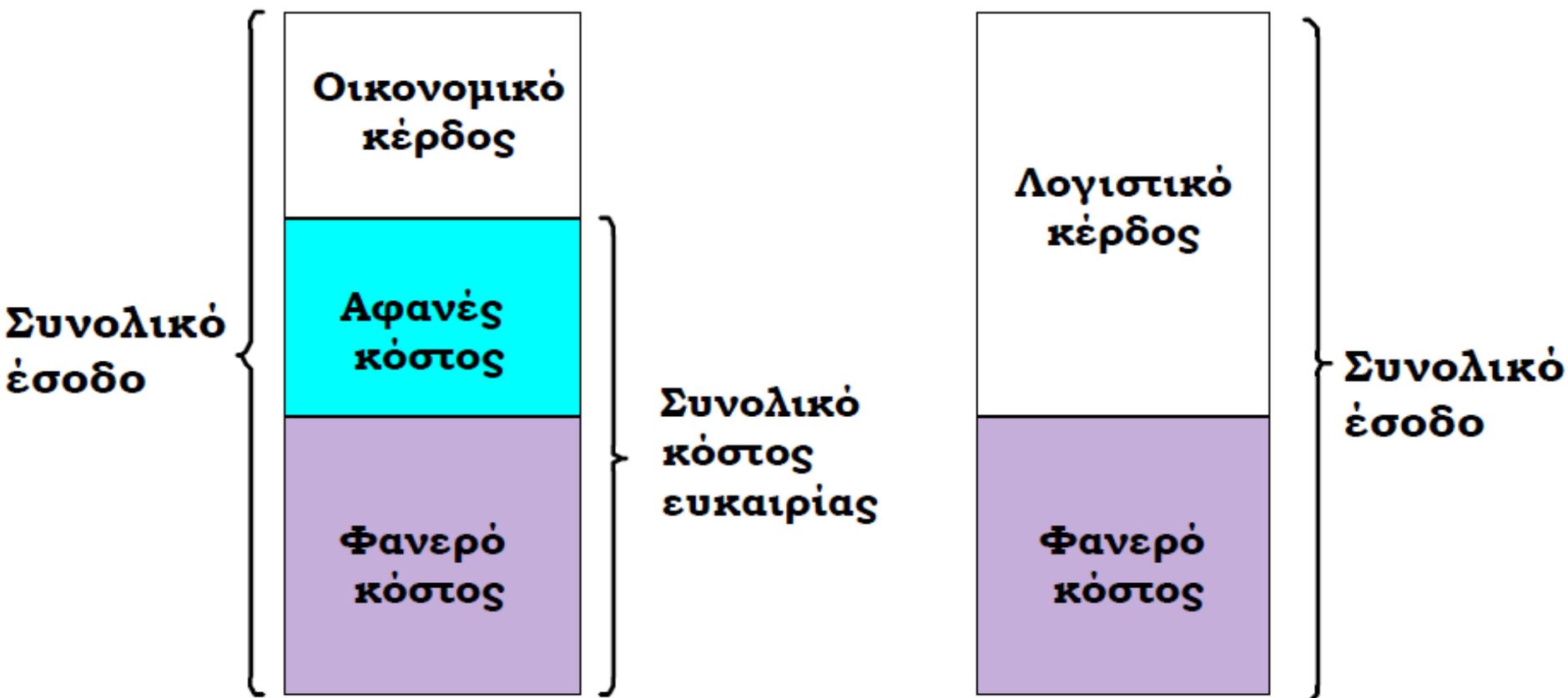

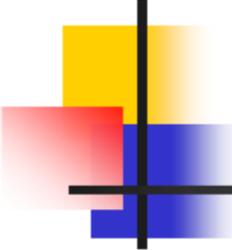
- Όταν τα συνολικά έσοδα υπερβαίνουν το σύνολο των φανερών και αφανών κοστών, η επιχείρηση έχει οικονομικό κέρδος (από τώρα και στο εξής απλώς κέρδος)
  - Το οικονομικό κέρδος είναι πάντοτε μικρότερο του λογιστικού

Οικονομικό και λογιστικό κέρδος

Θεώρηση της επιχείρησης
από οικονομολόγους

Θεώρηση της επιχείρησης
από λογιστές

Συνάρτηση παραγωγής

- Η **συνάρτηση παραγωγής** είναι η σχέση ανάμεσα στην ποσότητα των εισροών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενός αγαθού και στην παραγόμενη ποσότητα του αγαθού αυτού

Συνάρτηση παραγωγής και συνολικό κόστος

Αριθμός εργαζομένων	Παραγωγή	Οριακός προϊόν εργασίας	Κόστος εργοστασίου	Κόστος εργασίας	Συνολικό κόστος εισροών
0	0				
1	50				
2	90				
3	120				
4	140				
5	150				

Συνάρτηση παραγωγής...

Ποσότητα
προϊόντος

150
140
130
120
110
100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0

Συνάρτηση παραγωγής

0

1

2

3

4

5

Αριθμός εργατών

Οριακό προϊόν

- Το **οριακό προϊόν** κάθε εισροής είναι η αύξηση της παραγωγής που προκύπτει από μια πρόσθετη μονάδα εισροής του μεταβλητού συντελεστή

$$\text{Οριακό προϊόν} = \frac{\text{Πρόσθετο προϊόν}}{\text{Πρόσθετη εισροή}}$$

Φθίνον οριακό προϊόν

- **Φθίνον οριακό προϊόν** είναι η ιδιότητα την οποία έχει το οριακό προϊόν μιας εισροής να μειώνεται καθώς αυξάνει η ποσότητα της χρησιμοποιούμενης εισροής
  - **Παράδειγμα:** Καθώς μια επιχείρηση προσλαμβάνει όλο και περισσότερους εργατές, ο κάθε νέος εργατής συνεισφέρει λιγότερο, καθώς η επιχείρηση έχει περιορισμένο εξοπλισμό **βραχυχρόνια**

Φθίνον οριακό προϊόν

- Η κλίση της συνάρτησης παραγωγής μετρά το οριακό προϊόν μιας εισροής, όπως στο προηγούμενο διάγραμμα το οριακό προϊόν της εργασίας
- Καθώς το οριακό προϊόν μειώνεται, η συνάρτηση παραγωγής γίνεται πιο οριζόντια

Συνάρτηση παραγωγής και συνολικό κόστος

Αριθμός εργαζομένων	Παραγωγή	Οριακός προϊόν εργασίας	Κόστος εργοστασίου	Κόστος εργασίας	Συνολικό κόστος εισροών
0	0				
1	50	50			
2	90	40			
3	120	30			
4	140	20			
5	150	10			

Από τη συνάρτηση παραγωγής στην καμπύλη συνολικού κόστους

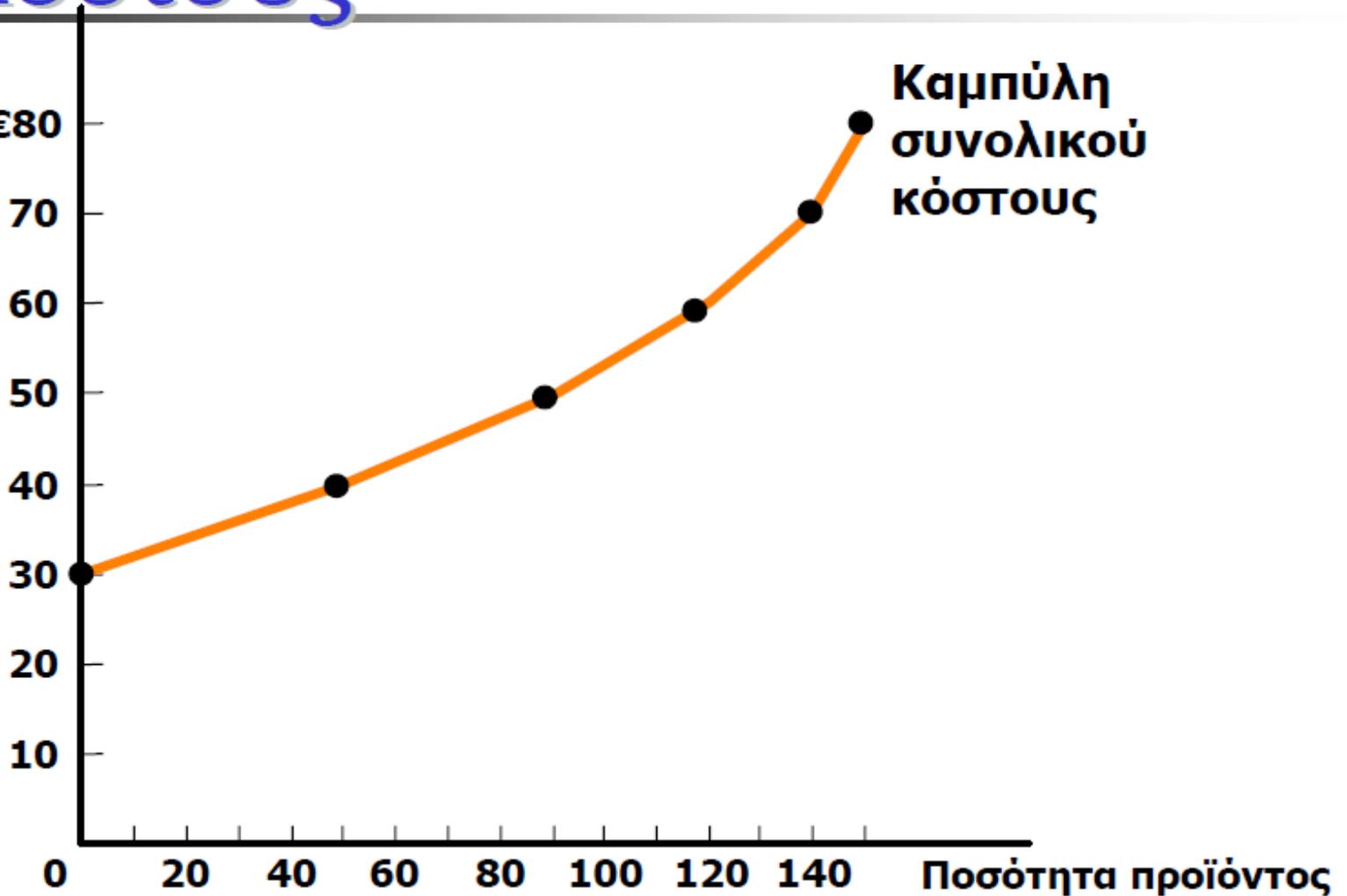
- Η σχέση μεταξύ της παραγόμενης ποσότητας και του κόστους παραγωγής προσδιορίζει την τιμολογιακή πολιτική της επιχείρησης
- Η **καμπύλη συνολικού κόστους** δείχνει την παραπάνω σχέση γραφικά

Συνάρτηση παραγωγής και συνολικό κόστος

Αριθμός εργαζομένων	Παραγωγή	Οριακός προϊόν εργασίας	Κόστος εργοστασίου	Κόστος εργασίας	Συνολικό κόστος εισροών
0	0		30	0	30
1	50	50	30	10	40
2	90	40	30	20	50
3	120	30	30	30	60
4	140	20	30	40	70
5	150	10	30	50	80

Η καμπύλη συνολικού κόστους

Συνολικό €80
κόστος

Διάφορες κατηγορίες κόστους

- Το κόστος παραγωγής μπορεί να χωριστεί σε σταθερό και μεταβλητό
  - Σταθερά κόστη είναι τα κόστη τα οποία δεν μεταβάλλονται καθώς μεταβάλλεται η παραγόμενη ποσότητα
  - Μεταβλητά κόστη είναι τα κόστη τα οποία μεταβάλλονται καθώς μεταβάλλεται η παραγόμενη ποσότητα

Διάφορες κατηγορίες συνολικού κόστους

- Συνολικό σταθερό κόστος (TFC)
- Συνολικό Μεταβλητό Κόστος (TVC)
- Συνολικό Κόστος (TC)

$$TC = TFC + TVC$$

Παράδειγμα

Ποσότητα	Συνολικό κόστος	Σταθερό κόστος	Μεταβλητό κόστος
0	\$ 3.00	\$3.00	\$ 0.00
1	3.30	3.00	0.30
2	3.80	3.00	0.80
3	4.50	3.00	1.50
4	5.40	3.00	2.40
5	6.50	3.00	3.50
6	7.80	3.00	4.80
7	9.30	3.00	6.30
8	11.00	3.00	8.00
9	12.90	3.00	9.90
10	15.00	3.00	12.00

Μέσο κόστος

- Το μέσο κόστος υπολογίζεται διαιρώντας την κάθε κατηγορία κόστους με την παραγόμενη ποσότητα
- Το μέσο κόστος είναι το κόστος της αντιπροσωπευτικής παραγόμενης μονάδας.

Διάφορες κατηγορίες μέσου κόστους

- Μέσο Σταθερό Κόστος (AFC)
- Μέσο Μεταβλητό Κόστος (AVC)
- Μέσο συνολικό κόστος (ATC)

$$ATC = AFC + AVC$$

Διάφορες κατηγορίες μέσου κόστους

$$AFC = \frac{FC}{Q}$$

$$AVC = \frac{VC}{Q}$$

$$ATC = \frac{TC}{Q}$$

Διάφορες κατηγορίες μέσου κόστους

Ποσότητα	AFC	AVC	ATC
0	—	—	—
1	\$3.00	\$0.30	\$3.30
2	1.50	0.40	1.90
3	1.00	0.50	1.50
4	0.75	0.60	1.35
5	0.60	0.70	1.30
6	0.50	0.80	1.30
7	0.43	0.90	1.33
8	0.38	1.00	1.38
9	0.33	1.10	1.43
10	0.30	1.20	1.50

Οριακό κόστος

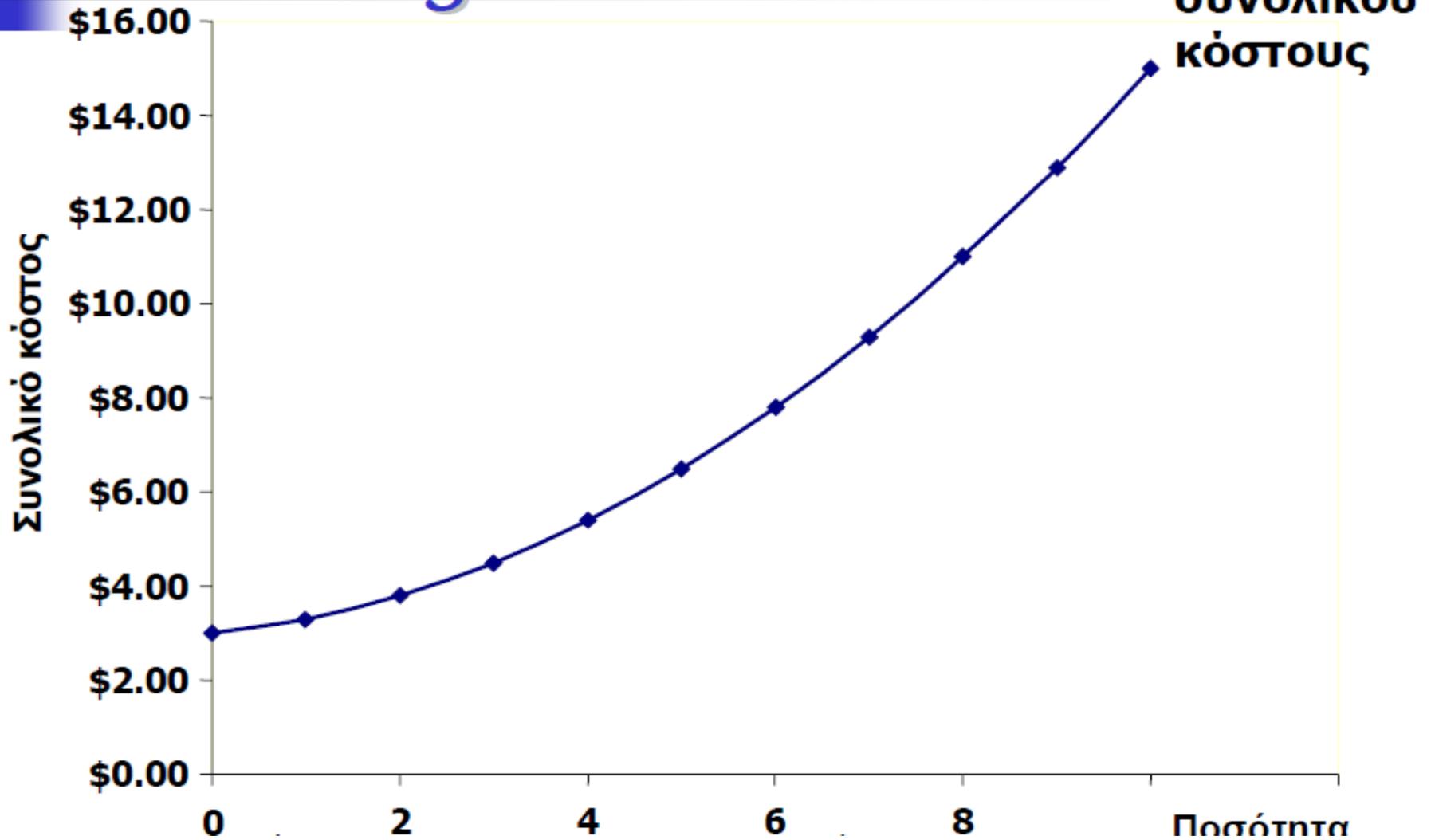
- Το οριακό κόστος (MC) μετρά την αύξηση του συνολικού κόστους που προκύπτει από την αύξηση της παραγωγής κατά μία μονάδα

$$MC = \frac{\Delta TC}{\Delta Q}$$

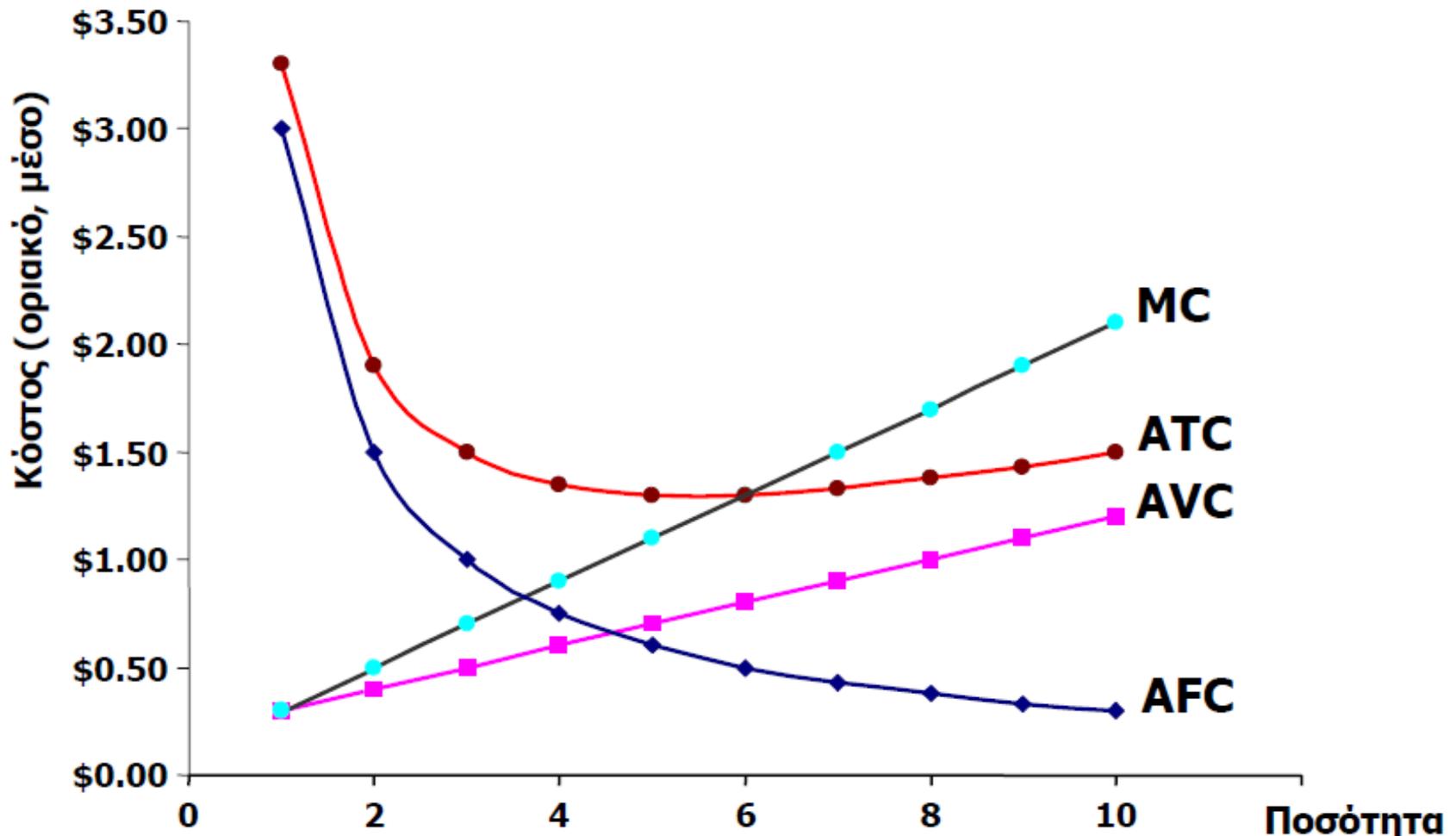
Οριακό κόστος

Ποσότητα	Συνολικό κόστος	Οριακό κόστος	Ποσότητα	Συνολικό κόστος	Οριακό κόστος
0	€3.00	—	...	...	...
1	3.30	€0.30	6	€7.80	€1.30
2	3.80	0.50	7	9.30	1.50
3	4.50	0.70	8	11.00	1.70
4	5.40	0.90	9	12.90	1.90
5	6.50	1.10	10	15.00	2.10

Καμπύλη συνολικού κόστους

Καμπύλες μέσου και οριακού κόστους

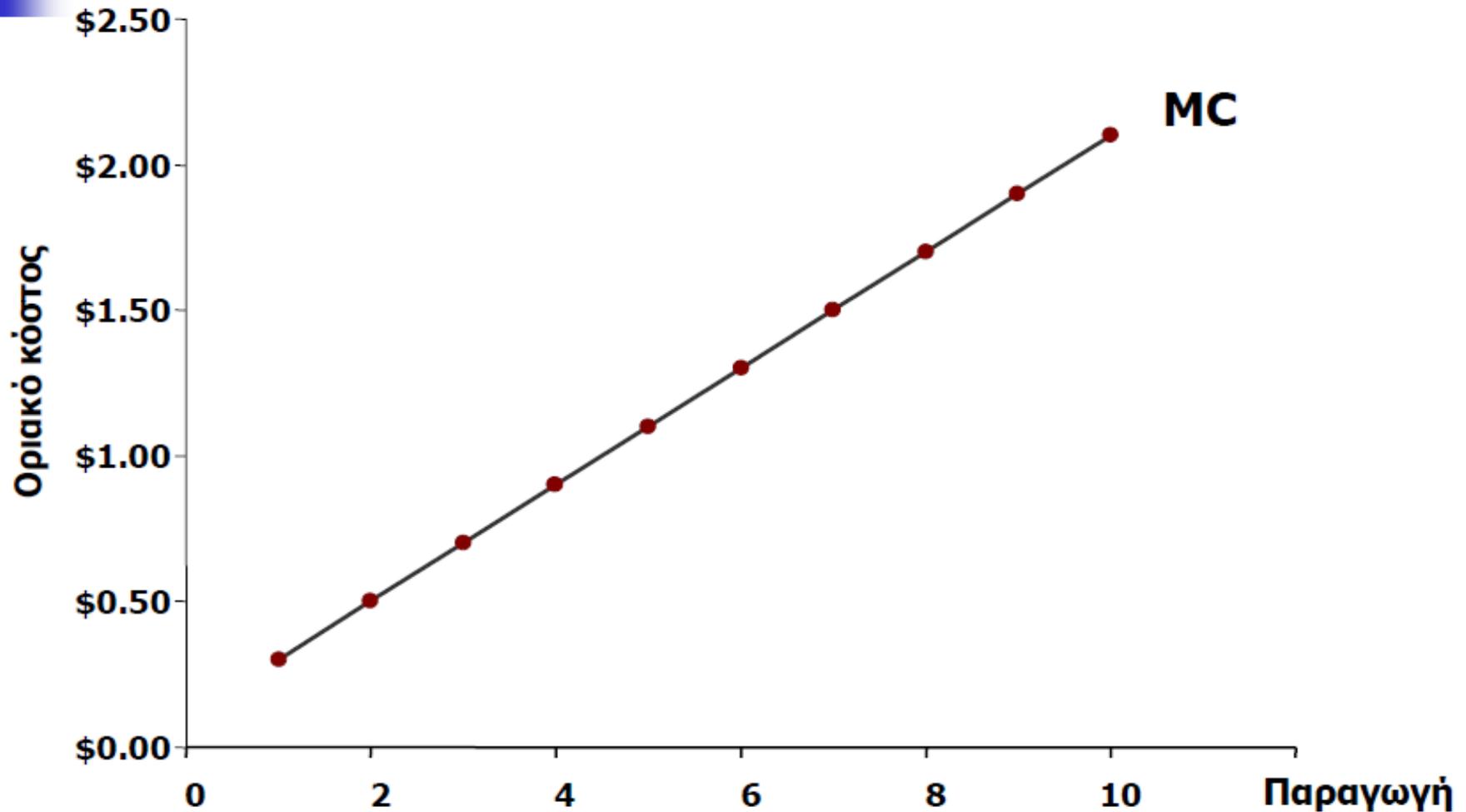

Οι μορφές των καμπυλών κόστους

- Το οριακό κόστος (MC) αυξάνει καθώς αυξάνει η παραγόμενη ποσότητα
  - Είναι συνέπεια της ιδιότητας του φθίνοντος οριακού προϊόντος

Οι μορφές των καμπυλών κόστους

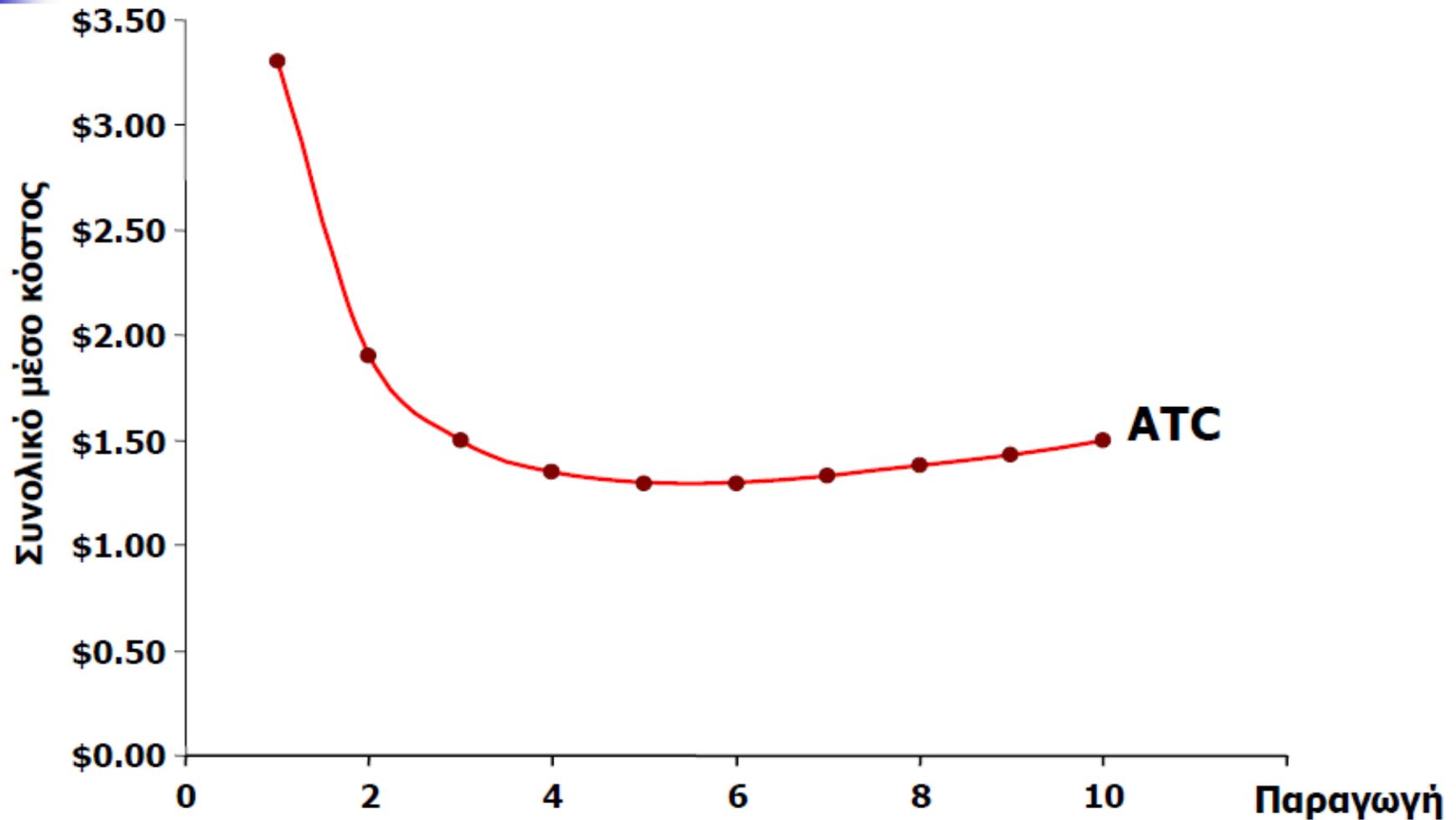
Οι μορφές των καμπυλών κόστους

- Η καμπύλη του συνολικού μέσου κόστους (ATC) είναι σχήματος
  - Σε πολύ χαμηλά επίπεδα παραγωγής το συνολικό μέσο κόστος είναι πολύ ψηλό επειδή το σταθερό κόστος μοιράζεται σε πολύ λίγες μονάδες
  - Το συνολικό μέσο κόστος μειώνεται καθώς η παραγωγή αυξάνει
  - Σε υψηλά επίπεδα παραγωγής το συνολικό μέσο κόστος αυξάνει καθώς αυξάνει σημαντικά το μέσο μεταβλητό κόστος

Οι μορφές των καμπυλών κόστους

- Στο κατώτατο σημείο της καμπύλης σχήματος U εμφανίζεται η ποσότητα η οποία ελαχιστοποιεί το μέσο συνολικό κόστος
- Η ποσότητα αυτή ονομάζεται συνήθως αποτελεσματική κλίμακα (efficient scale) παραγωγής της επιχείρησης

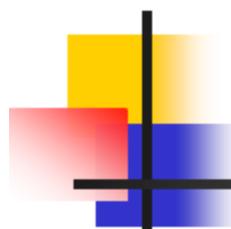
Οι μορφές των καμπυλών κόστους

Σχέση μεταξύ οριακού και μέσου συνολικού κόστους

- Όταν το οριακό κόστος είναι μικρότερο του μέσου συνολικού κόστους, το μέσο συνολικό κόστος μειώνεται
- Όταν το οριακό κόστος είναι μεγαλύτερο του μέσου συνολικού κόστους, το μέσο συνολικό κόστος αυξάνει

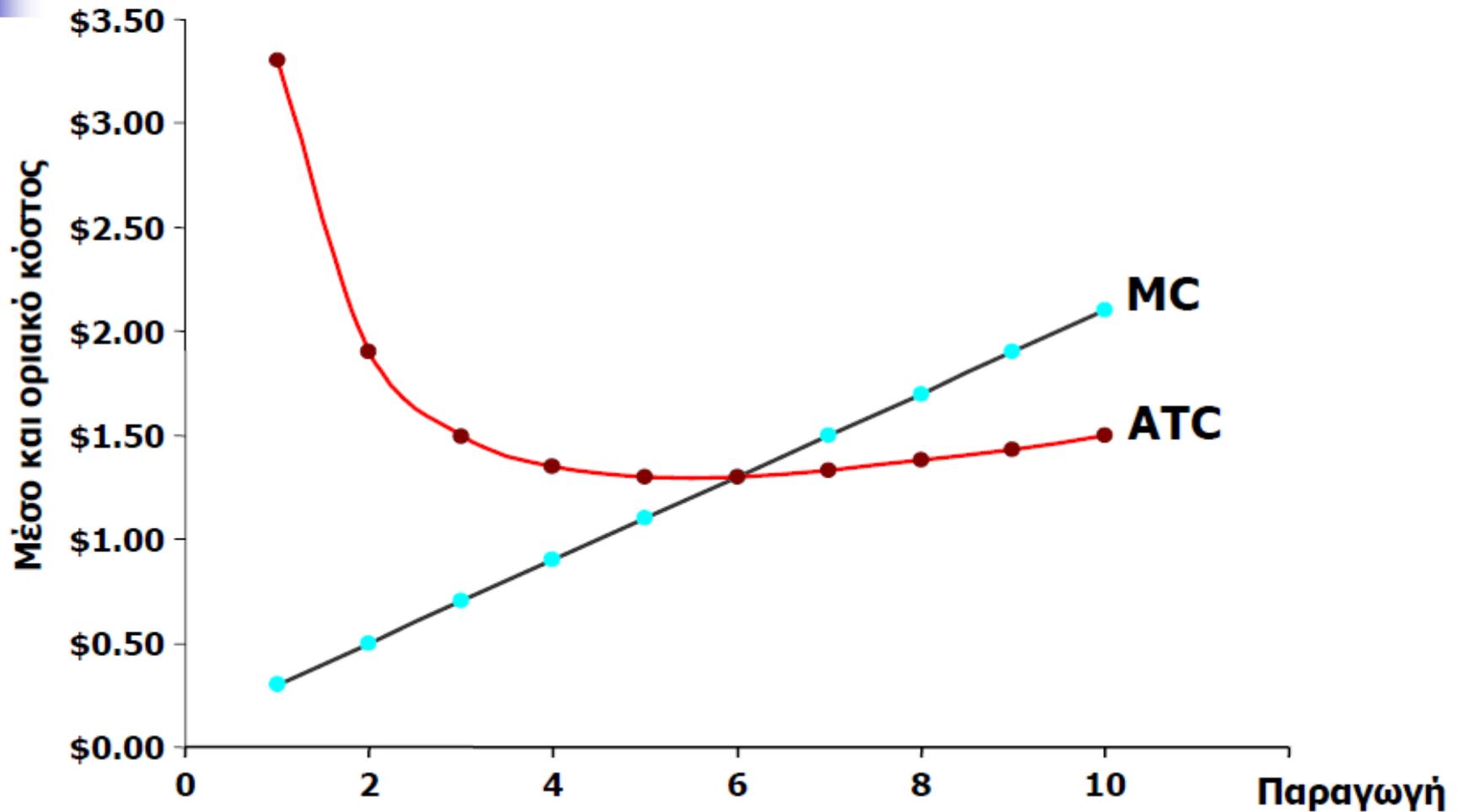

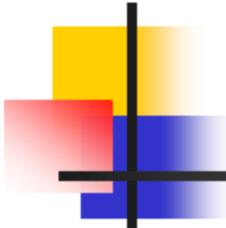
Σχέση μεταξύ οριακού και μέσου συνολικού κόστους

- Η καμπύλη οριακού κόστους τέμνει την καμπύλη μέσου συνολικού κόστους στην αποτελεσματική κλίμακα παραγωγής
  - Η αποτελεσματική κλίμακα παραγωγής είναι αυτή που ελαχιστοποιεί το μέσο συνολικό κόστος

Σχέση μεταξύ οριακού και μέσου συνολικού κόστους

Διάφορες κατηγορίες κόστους (παράδειγμα)

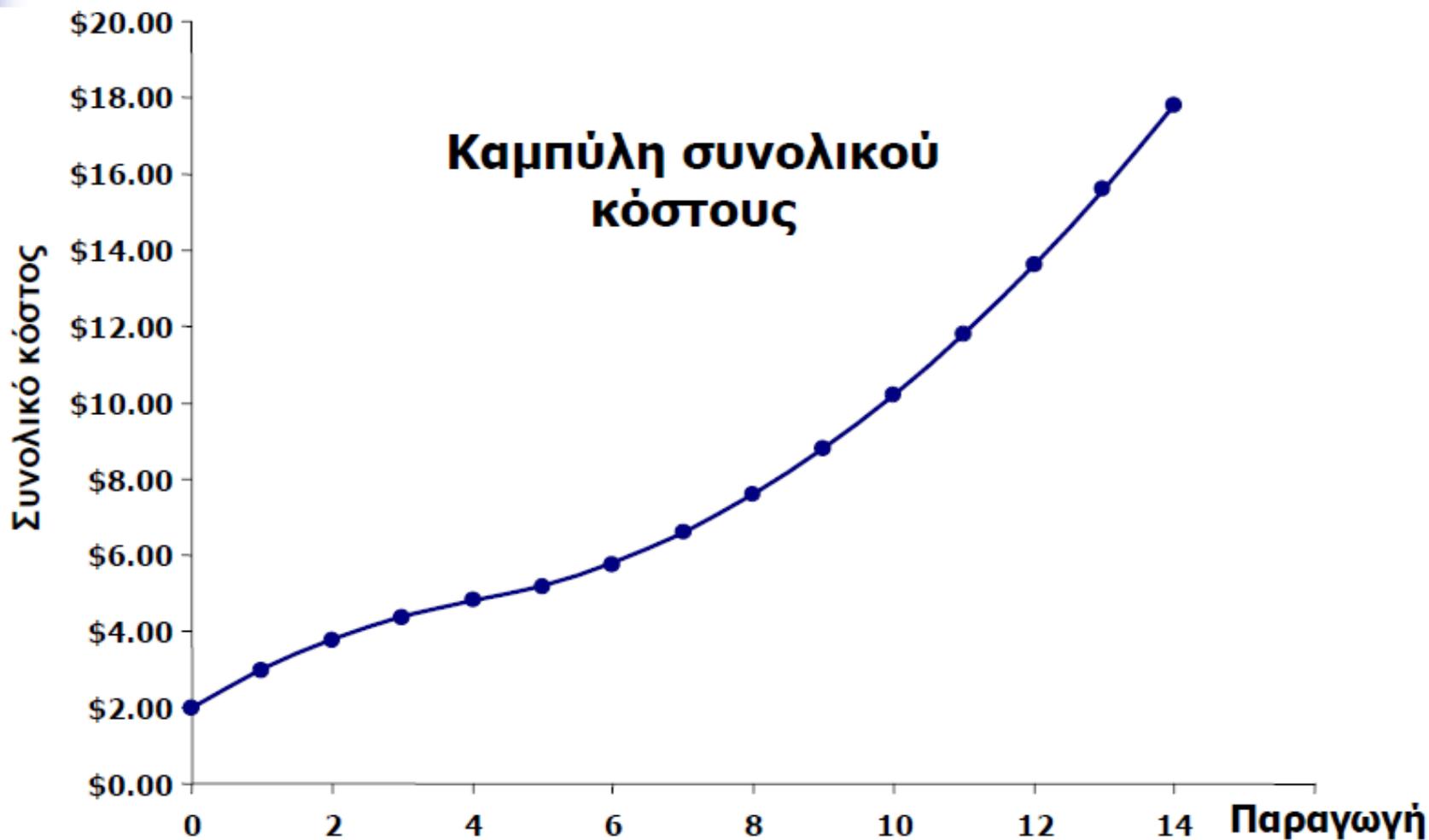
- Θα εξετάσουμε τώρα τις σχέσεις μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών κόστους χρησιμοποιώντας ένα παράδειγμα (Big Bob's Bagel Bin)

Διάφορες κατηγορίες

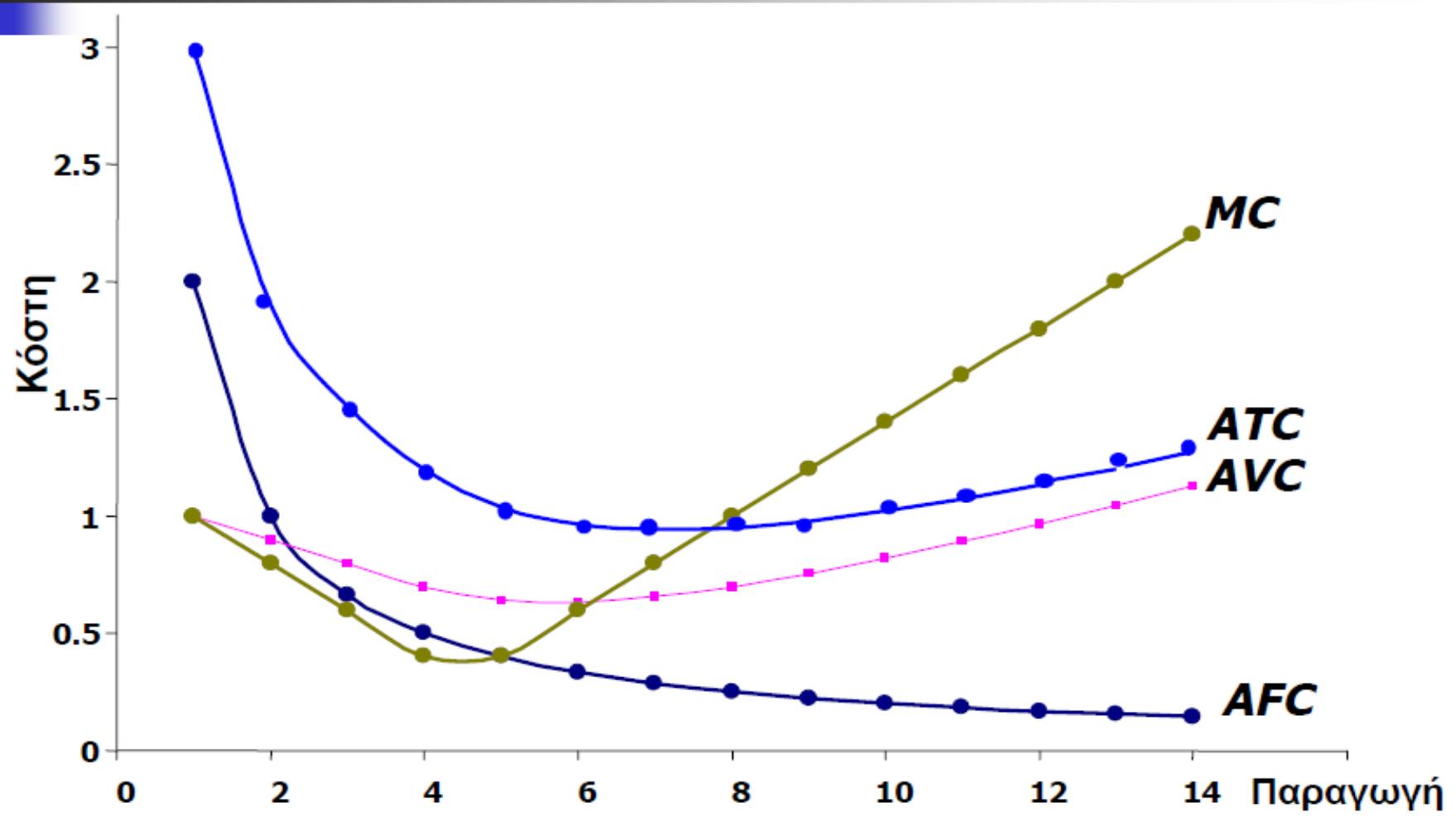
ΚΟΣΤΟΥΣ (Big Bob's Bagel Bin)

Ποσότητα Bagels	Συνολικό κόστος	Σταθερό κόστος	Μεταβλητό κόστος	Μέσο σταθερό κόστος	Μέσο μεταβλητό κόστος	Μέσο συνολικό κόστος	Οριακό κόστος
0	\$2,00	\$2,00	\$0,00				
1	\$3,00	\$2,00	\$1,00	\$2,00	\$1,00	\$3,00	\$1,00
2	\$3,80	\$2,00	\$1,80	\$1,00	\$0,90	\$1,90	\$0,80
3	\$4,40	\$2,00	\$2,40	\$0,67	\$0,80	\$1,47	\$0,60
4	\$4,80	\$2,00	\$2,80	\$0,50	\$0,70	\$1,20	\$0,40
5	\$5,20	\$2,00	\$3,20	\$0,40	\$0,64	\$1,04	\$0,40
6	\$5,80	\$2,00	\$3,80	\$0,33	\$0,63	\$0,97	\$0,60
7	\$6,60	\$2,00	\$4,60	\$0,29	\$0,66	\$0,94	\$0,80
8	\$7,60	\$2,00	\$5,60	\$0,25	\$0,70	\$0,95	\$1,00
9	\$8,80	\$2,00	\$6,80	\$0,22	\$0,76	\$0,98	\$1,20
10	\$10,20	\$2,00	\$8,20	\$0,20	\$0,82	\$1,02	\$1,40
11	\$11,80	\$2,00	\$9,80	\$0,18	\$0,89	\$1,07	\$1,60
12	\$13,60	\$2,00	\$11,60	\$0,17	\$0,97	\$1,13	\$1,80
13	\$15,60	\$2,00	\$13,60	\$0,15	\$1,05	\$1,20	\$2,00
14	\$17,80	\$2,00	\$15,80	\$0,14	\$1,13	\$1,27	\$2,20

Οι καμπύλες κόστους του Big Bob

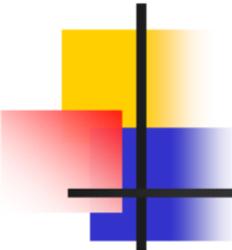

Οι καμπύλες κόστους του Big Bob

Τρεις σημαντικές ιδιότητες των κοστών παραγωγής

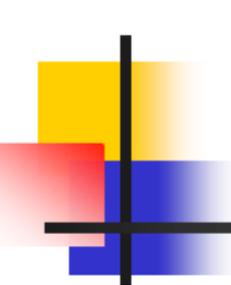
- Το οριακό κόστος τελικά αυξάνεται καθώς αυξάνεται η παραγωγή
- Η καμπύλη του μέσου συνολικού κόστους έχει σχήμα U
- Η καμπύλη του οριακού κόστους τέμνει την καμπύλη μέσου συνολικού κόστους στο ελάχιστο του συνολικού μέσου κόστους

Μακροχρόνια κόστη

- Για πολλές επιχειρήσεις, ο διαχωρισμός μεταξύ σταθερών και μεταβλητών κοστών εξαρτάται από τον χρονικό ορίζοντα στον οποίο λειτουργούν
  - Βραχυχρόνια κάποια κόστη είναι σταθερά
  - Μακροχρόνια όμως μπορούν να γίνουν μεταβλητά

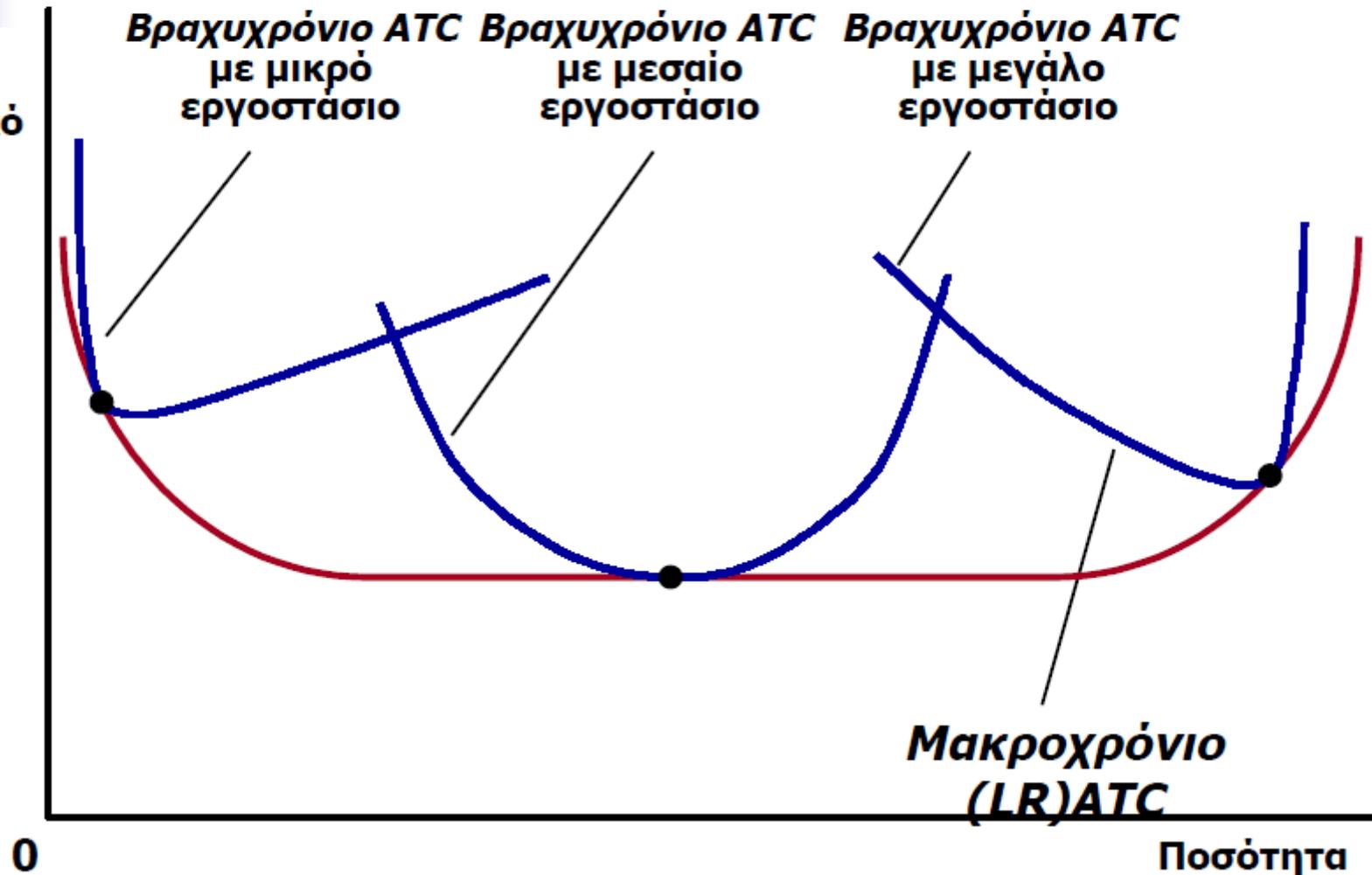
Μακροχρόνια κόστη

- Επειδή πολλά κόστη είναι σταθερά βραχυχρόνια αλλά μπορούν να μεταβληθούν μακροχρόνια, οι μακροχρόνιες καμπύλες κόστους διαφέρουν από τις βραχυχρόνιες

Μέσο συνολικό κόστος βραχυχρόνια και μακροχρόνια

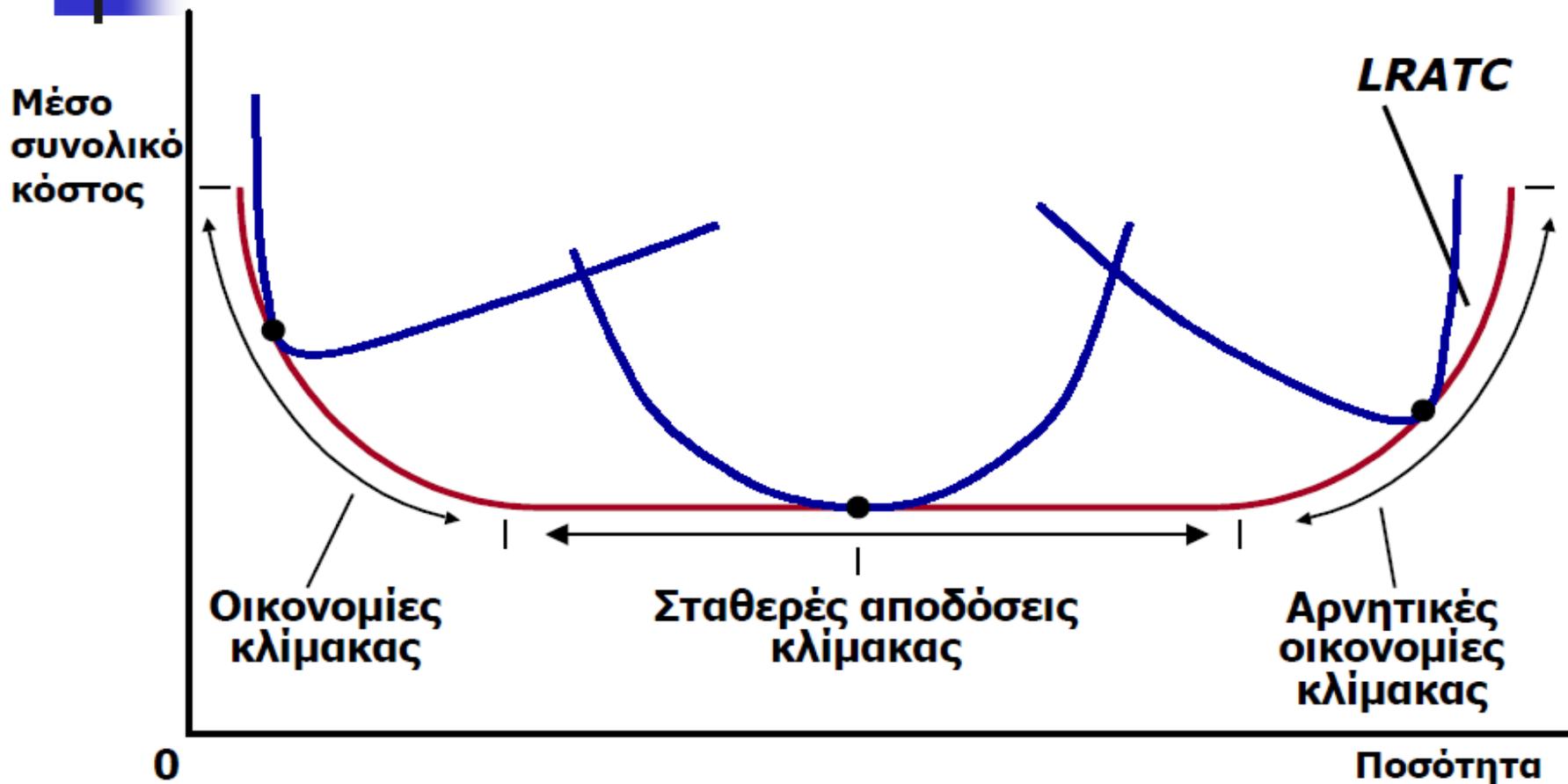
Μέσο
συνολικό
κόστος

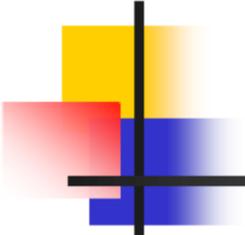

Οικονομίες κλίμακας και αρνητικές οικονομίες κλίμακας

- Έχουμε **οικονομίες κλίμακας** όταν το μακροχρόνιο μέσο συνολικό κόστος (LRATC) μειώνεται καθώς αυξάνει η παραγωγή
- Έχουμε **αρνητικές οικονομίες κλίμακας** όταν το μακροχρόνιο μέσο συνολικό κόστος (LRATC) αυξάνει καθώς αυξάνει η παραγωγή
- Έχουμε **σταθερές αποδόσεις κλίμακας** όταν το μακροχρόνιο μέσο συνολικό κόστος (LRATC) δεν μεταβάλλεται καθώς αυξάνει η παραγωγή

Οικονομίες κλίμακας και αρνητικές οικονομίες κλίμακας

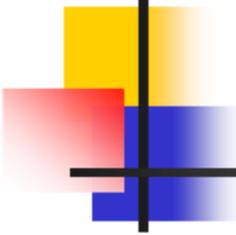

Περίληψη

- Υποθέτουμε ότι ο στόχος της επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση των κερδών της (συνολικά έσοδα μείον συνολικά κόστη)
- Οι οικονομολόγοι όταν εξετάζουν τα κόστη μιας επιχείρησης συμπεριλαμβάνουν όλα τα κόστη ευκαιρίας (φανερὰ και αφανή)

Περίληψη

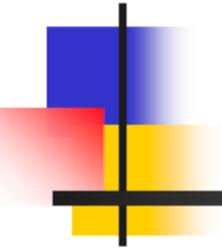
- Το κόστος μιας επιχείρησης υπολογίζεται από την παραγωγική διαδικασία
- Η συνάρτηση παραγωγής της επιχείρησης γίνεται πιο οριζόντια καθώς η ποσότητα μιας εισροής αυξάνει, ιδιότητα η οποία ονομάζεται φθίνον οριακό προϊόν
- Τα συνολικά κόστη μιας επιχείρησης διαχωρίζονται σε σταθερά (τα οποία δεν μεταβάλλονται καθώς μεταβάλλεται η παραγόμενη ποσότητα) και μεταβλητά

Περίληψη

- Το μέσο κόστος είναι το συνολικό διηρημένο με την παραγόμενη ποσότητα
- Το οριακό κόστος είναι η αύξηση του συνολικού κόστους που επιφέρει η αύξηση της παραγωγής κατά μία μονάδα
- Το οριακό κόστος αυξάνει καθώς αυξάνει η παραγωγή

Περίληψη

- Η καμπύλη μέσου συνολικού κόστους είναι σχήματος U
- Η καμπύλη οριακού κόστους τέμνει πάντοτε την καμπύλη μέσου συνολικού κόστους στο ελάχιστο της ATC
- Το κόστος μιας επιχείρησης εξαρτάται από τον χρονικό ορίζοντα (βραχυχρόνια και μακροχρόνια κόστη)

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
